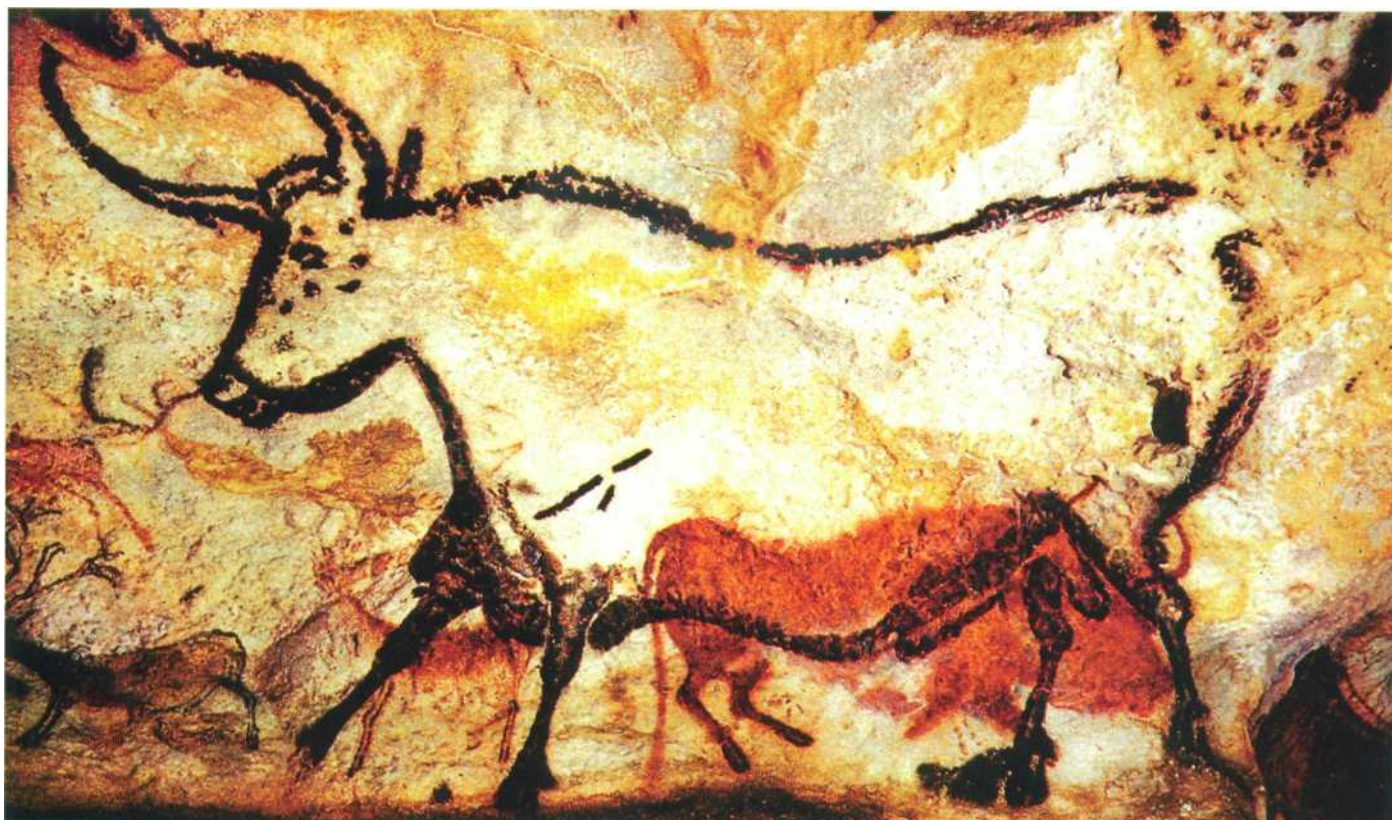

SEMNE & SIMBOLURI

Sus: Această pictură rupestă din Franța, regiunea Dordogne, din peștera Lascaux, reprezintă un taur. Animalele și fenomenele naturale sunt subiecte comune în arta preistorică și în cea antică.

Pagina 1: Această creastă heraldică fotografiată în Edinburgh, Scoția, înfățișează leul fioros, simbol creștin foarte larg utilizat pe straiele oștilor medievale.

Traducere:
Ondine Fodor

Consultant științific:
Cecilia Fodor

Lector:
Cecilia Fodor

Editura Aquila '93
Oradea
1998

Publicat de Saraband Inc., PO Box 0032,
Rowayton, CT 06853-0032, USA.

Copyright © 1996 Saraband Inc.

Design © Ziga Design

Titlul în original:
Signs & Symbols

© 1998 by Editura Aquila '93

ISBN 973-9319-44-0

Editat

Martin Hill, Sara Hun, Gail Janensch,
Robin Langley Sommer, Julia Banks
Rubel.

Director artistic/grafician designer
Charles J. Ziga

Grafică
Chris Berlingo

Coordonator
Emily Elizabeth Head

NOTĂ ASUPRA LUCRĂRII: De-a lungul secolelor, pe tot cuprinsul lumii, semnele și simbolurile s-au transformat, au devenit complexe, sensurile lor împletindu-se, și multe dintre cele ilustrate în această carte ar putea fi considerate la fel de semnificative ca titlurile tematice utilizate. În sistemul de referință al lucrării pot fi urmărite concepte de legătură. În text, caracterele îngroșate indică faptul că un simbol, (sau un grup de simboluri) este ilustrat și detaliat în altă secțiune a cărții. Fiecare simbol înfățișat în textul principal va fi regăsit în index cu litere îngroșate. În index, cu litere regulate, se găsesc referințe asupra altor simboluri.

Tabla de materii

Introducere	6
Simboluri sacre	20
<i>Budismul; Taoismul/Confucianismul; Hinduismul; Jainismul; Șiismul; Religia Egiptului antic; Mitologia greacă/romană; Iudaismul; Creștinismul; Islamismul; Religiile amerindienilor; Păgânismul; Crediințele aborigene; Șamanismul.</i>	
Simboluri de identitate	48
<i>Simboluri tribale și decorațiuni corporale; Steaguri naționale; Embleme naționale; Regalitate și heraldică; Viața militară; Ocupații; Virtuțile; Atribute; Embleme politice.</i>	
Simboluri de magie, ocultism si sisteme simbolice	64
<i>Vrăjitoria și satanismul; Vicanismul și magia albă; Astrologia; Zodiacul; Zodiacul chinezesc; Alchimia; Societăți secrete; Tarotul; Ghicitul și jocuri; Cărțile de joc; Șahul; Forme; Mandalele și Yantrele; Alfabetele; Numerele.</i>	
Simboluri ale notarii	88
<i>Cosmosul; Simboluri planetare; Vremea; Anotimpurile; Simboluri biologice; Corpul omenesc; Animale sălbatice; Animale domestice; Reptile și creaturi marine; Moluștele; Păsările; Insectele; Copacii; Fructe și semințe; Flori; Plantele.</i>	
Symbolismul creaturilor fantastice	126
<i>Creaturi terestre; Creaturi acvatice; Creaturi aeriene; Demonii.</i>	
Symbolismul emoțiilor și al minții interioare	138
<i>Arhetipurile și rațiunea; Simbolurile elementelor; Emoțiile pozitive; Eliberarea; Inspirația/Creația; Succesul; Norocul/Soarta; Direcția/Identitatea; Protecția/Securitatea; Soluția; Tranziția; Moartea și mortalitatea; Represiunea/Tăinuirea; Stresul; Obstacolele; Avertizarea și tentația.</i>	
Bibliografie	156
Index	157

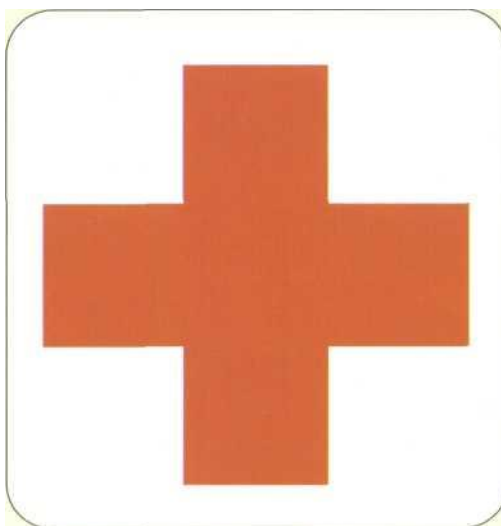

Introducere

Simbolismul este un vechi limbaj catalizator universal care relevă complicate precepte și 'credințe, împărtășind informații și stârnind emoții mai puternice decât un întreg dosar. Este întra-devăr o formă internațională de comunicare ce depășește barierele de limbă, istorie, naționalitate, cultură și religie. Dar de ce este atât de puternică această formă de stenografie? De ce evocă răspunsuri instinctive atât de profunde? Ce este, de fapt, un simbol sau un semn?

Ce sunt semnele și simbolurile?

În general vorbind, semnul este un indicator care reprezintă un obiect sau o direcție, în timp ce simbolul are o anumită implicație, este conotiv, pentru că stârnește răspunsuri emoționale și reprezintă indirect (în mod convențional sau în virtutea) un obiect, o ființă etc. Definițiile din dicționare sunt din necesitate scurte și superficiale: cuvântul „semn” (care derivă din latinescul *signum*, o marcă) este definit în general ca ceva care transmite o informație specifică,

pe când „simbol” (din latinescul *symbolum*) poate fi interpretat ca ceva ce reprezintă altceva; cele două cuvinte se confundă. Originea cuvântului „simbol” este foarte interesantă. El derivă dintr-un obicei grecesc antic, acela de a sparge în bucăți o tăbliță de lut, revenindu-i o piesă fiecărui membru al grupului, la despărțire; când grupul se aduna din nou, piesele se reasamblau — *sumballein*, „a le aduna împreună” ca într-un mozaic, și astfel, se confirma identitatea individuală a grupului. Scoicile Misterelor Eleusine îndeplineau o funcție similară. Astfel, a luat naștere cuvântul grecesc *sumbolon*, „semn de recunoaștere” și, de aici, s-a dezvoltat latinescul *symbolum*. Dar pentru că sunt legate de limitarea de limbaj, definițiile neinteresante ale lexicografilor nu pot cuprinde deplina semnificație a semnelor și a simbolurilor, ci exprimă multitudinea de înțelesuri pe care le reprezintă, descriu cum comunică mesajul sau explică de ce ne vorbesc atât de profund. Sunt atât de potente, încât Confucius declară că „semnele și simbolurile reglementează lumea, nu cuvintele sau legile”.

Pagina alăturată: Acest cadru central detaliat al tripticului alegoric de Hieronymus Bosch, Grădina plăcerilor pământești (1492) ilustrează oameni înconjurați de păsări și flori gigante. Artă sa este încărcată de imagini simbolice, rod al unei viziuni fantastice, specifice pictorului, deseori numit precursorul supra-realismului.

Stânga sus: Crucea roșie este un simbol conotativ adoptat de organizația Crucii Roșii. Culoarea roșie simbolizează sângele, iar crucea, suferința și caritatea. Ea devenit un simbol internațional al ajutorului medical.

Stânga jos: Acest semn generic indică un restaurant. Este denotativ, deoarece componentele sale - cuțit, furculiță și farfurie - reprezintă tacâmuri.

Dreapta: Cocorul are semnificație simbolică profundă în Orient, unde se crede că este mesagerul zeilor și reprezintă vigilența, longevitatea și fericirea. Acest desen din secolul al XVIII-lea este realizat de Lang Shih-Ning. Cocorii erau importanți și în lumea clasică. Simbolurile naturii pătrund în arta tuturor culturilor.

Simbolismul și omul primitiv

Probabil că cele mai timpurii dovezi ale folosirii simbolismului de către om se pot descifra în picturile și gravurile rupestre paleolitice și neolitice care datează de aproape 30.000 de ani, ca cele de la Lascaux, în Franța, sau de pe continentele african și australian. În aceste prezentări pictografice, omul primitiv nu a descris doar portretele vânătorilor și ale bestiilor, ci a creat simboluri geometrice, inclusiv cercuri, spirale și linii — forme care păstrează niște semnificații simbolice ale acelor timpuri. Primitive cum sunt, raportate la standardele moderne, desenele din peșteri demonstrează necesitatea omului de a reflecta atât la mediul înconjurător natural și la încercarea de a da sens unei lumi aparent haotice, cât și la determinarea locului său în ea. În mileniul anterior dezvoltării științelor moderne, fenomenele naturale reprezentau o enigmă pentru omul care nu putea să-și explice răsăritul și apusul Soarelui, fazele Lunii, apariția instantanee a tunetului și fulgerului. În căutarea explicațiilor și, deoarece încerca explicații prin ceea ce cunoștea și îi era familiar, omul primitiv a atribuit forțelor supranaturale, mitologice, cauza acestora: de exemplu, Soarele era privit ca manifestarea puterii masculine supreme, ca opus al entității feminine, al Lunii, iar tunetul și fulgerul erau dovada furiei cerești. Animalele care trăiau alături de om erau considerate, în mod simi-

lar, ca fiind dotate cu puteri supranaturale, întocmai ca și copacii, plantele, formele geografice, munții și oceanele. Atribuirile simbolice au dus inevitabil la apariția întrebărilor cosmice privind geneza, relația între rai și Pământ și poziția omului în marea schemă de rânduială a lucrurilor, care nu puteau fi eludate. Conturând termenii de referință familiari umanității, Universul s-a identificat treptat cu niște simboluri ca: oul, care în termeni cosmici s-a născut din apa primară ce țîșnește în rai și pe Pământ, sau pomul vieții, *axis mundi* sau axa lumii - cu rădăcinile pe celălalt tărâm, cu ramuri ce dădeau flori pe Pământ și cu vârfuri ce ajungeau în rai, unind astfel cele trei tărâmuri.

Religie și mitologie

Conceptele cosmice ale primelor simboluri au evoluat ulterior îmbrăcând forme religioase valide pentru formarea unei multitudini de vederi asupra lumii și pentru crearea unor limbaje simbolice noi. De exemplu, vechii egipteni au conceput un complex panteonic de zeiți onnipotente care guvernau fiecare aspect al vieții și al morții și le reprezentau prin niște imagini vizuale vaste, incluzând aici și hieroglifele. Datând din 3.100 î.H., hieroglifele au la bază un limbaj complex, reprezentativ de fonograme (semne simbolice ale sunetului) și ideograme (simboluri care prezintă concepte), erau indubital cele mai sofisticate din sistemele simbolice timpurii; însă această perioadă a cunoscut nașterea unor simboluri care au relevanță și astăzi, ca pentagrama iudaică și zvastica civilizației hinduse. Vechii greci au venerat, de asemenea, o pluralitate de zei al căror simbolism colectiv a fost atât de puternic, încât l-au adoptat și romanii, preluându-l cu nume latine, demonstrând astfel rezonanța durabilă a efectului particular al simbolurilor. Practici similare se constată în asimilarea simbolurilor păgâne de creștinătate sau în împletirea religiilor hindusă și budistă. Fiecare dintre aceste religii a dezvoltat o mare varietate de simboluri, menite să reprezinte aspectele specifice ale credinței lor. Exemplele includ crucifixul, zeul cu cap de elefant Ganesha al hinduismului și imaginea lui Buddha. În căutarea explicării inexplicabilului, creaturi fantastice - ca Sfinxul, Minotaurul grecesc, Nagas hindus sau fenicșii chinez și vestici, unicornii și

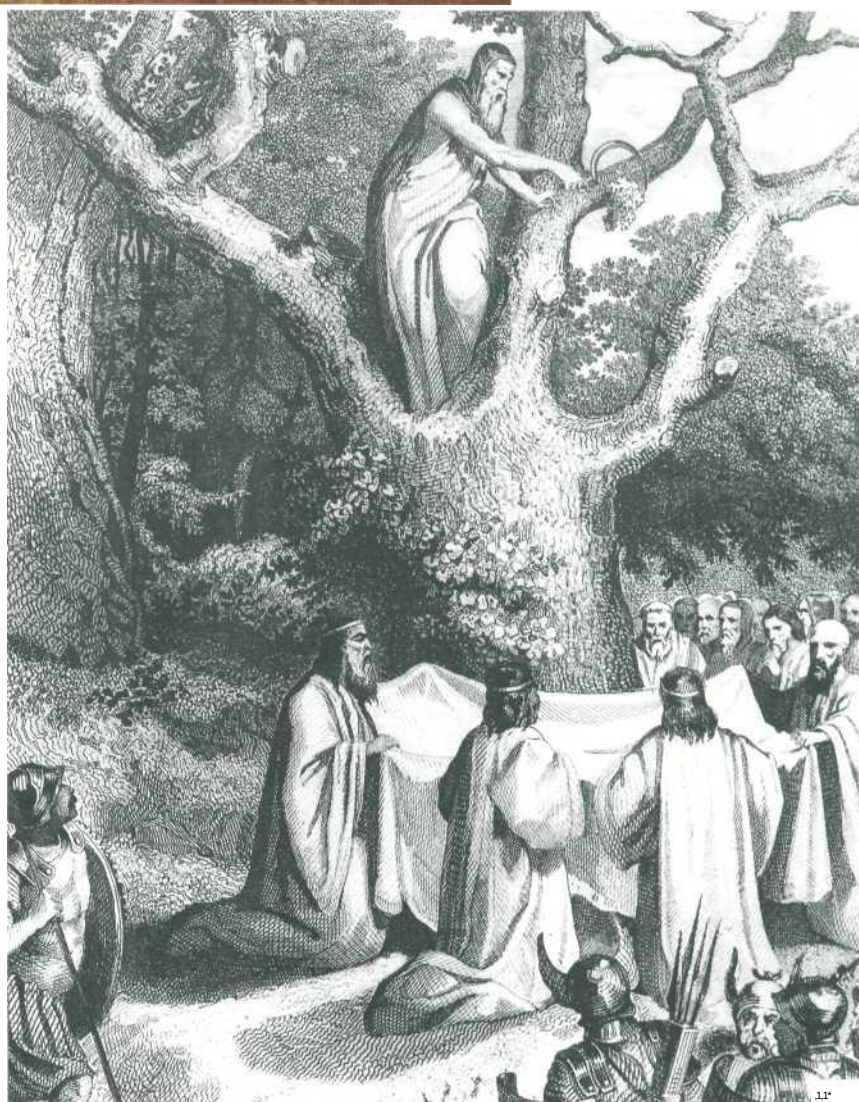
Stânga: Osiris, zeul celuilalt tărâm, este înconjurat aici de simbolurile vechi egiptene, incluzând și ochiul sfânt, un șoim și o mulțime de hieroglife. Osiris judecă moartea, iar un bărbat de curând decedat îngenunchează în fața lui, în rugăciune.

Jos: La druizi, stejarul și vâscul erau lucruri sfinte. După solstițiul de iarnă, vâscul era tăiat de pe stejar (pentru a elibera puterea stejarului) și era prins într-o pânză albă pentru a evita atingerea pământului.

dragonii- au început să populeze mitologia lumii, iar formele lor hibride extraordinare să simbolizeze personaje și puteri.

Macrocosmosul, microcosmosul și sistemele simbolice

Religia și mitologia nu erau singurele căi prin care umanitatea încerca să găsească răspunsuri la întrebări dificile ca cea a existenței omului și a relației dintre macrocosmos și microcosmos: de exemplu, omul cosmic al tradiției medievale, era considerat microcosmosul care reflecta și conținea în trupul său toate elementele macrocosmosului. Căutând înțelegerea cosmică, astrologii urmăreau planetele și constelațiile, prelucrând dezvoltarea sistemelor simbolice complicate; într-adevăr, horoscoapele care datează din acele vechi timpuri sunt și astăzi consultate în efortul prezicerii viitorului, similar altor multe sisteme simbolice seculare de divinație, ca de pildă pa-kua chinezească, tarotul sau numerologia. Sistemele ezoterice, alchimia, cabala iudaică, rosicrucianismul și francmasoneria și-au dezvoltat sisteme complexe proprii de credință; membrii lor credeau că ar putea explica și influența misterele vieții. Asemeni simplificării deducțiilor complicate prin codificare tainică, semnificația simbolurilor respective, aparținând acestei societăți, era cunoscută numai de cei inițiați în scopul de a păstra tainele lor mistice și de a mări puterile lor magice.

Sus: Această tapiserie medievală de la Cluny, Franța, prezintă o doamnă castă omagiată în semn de apreciere. Puritatea ei este simbolizată prin unicorn, o creatură fantastică ce simbolizează castitatea și zeițata, deoarece se credea că numai o fecioară putea să-l captureze.

Simbolismul și opoziția.

Încadrat de multitudinea de credințe, omul a făcut distincția primară între bine și rău. În culturile nonreligioase, acest concept al opoziției morale se identifică prin simboluri pozitive ca albul — masculinitatea, Soarele, cerul și raiul, puterea diavolului, sau prin simboluri negative ca negrul — feminitatea, Luna, apa și lumea de jos (iadul). Prin analogie religioasă, de exemplu, în creștinism, puterea dumnezeiască este simbolizată prin Dumnezeu și prin Hristos, iar răul prin Satana. În mitologie, eterna luptă între forțele înalte și cele joase sunt caracterizate de conflictul ivit între reprezentați de vază ai celor două grupări, ca de exemplu, conflictul dintre pasărea solară Garuda și șerpii Naga din hinduism sau, în tradiția vestică, între vultur și dragon. Oricum, numeroase culturi, tradiții străvechi și credințe au recunoscut că adevărata perfecțiune este atinsă când forțele opuse din Univers sunt împăcate și unite: simbolul taoist yin- yang și figura alchimică a lui Androgyn, ambele reprezintă acest ideal cu ecouri în psihologie.

Jung și arhetipurile

Prin urmare, se pot observa similitudini remarcabile între conceptele fundamentale în cadrul acestei nepotriviri dintre credința religioasă și mistică, chiar și acolo unde nu există asocieri istorice religioase sau culturale. Aceasta a fost lucrarea de pionierat a psihanalistului Carl Gustav Jung (1875-1961), care a dat sens acestor coincidențe prin identificarea inconștientului colectiv și a arhetipurilor universale pe care le conține. După Jung, psihicul uman sau personalitatea este constituită din trei părți principale: conștientul (ego-ul), inconștientul personal, care stochează experiențele noastre individuale, visele, fobiile și fanteziile, și inconștientul colectiv, care stochează arhetipurile - scheme universale ale experienței umane moștenite și transmise. În plus, există un nivel preconștient care conține memoria recentă.

Inconștientul colectiv comunică cu conștientul prin intermediul arhetipurilor care exprimă, prin cuvintele lui Jung „Dispoziția înăscută de a produce imagini paralele” și care pe deasupra „reprezintă viața

și esența psihicului nonindividual". Așadar, arhetipurile simbolizează experiențe primordiale universale, scheme eterne ale experienței umane exprimate în imagini simbolice colective (miruri, religii, povești populare etc), în opere de artă și scrieri, inclusiv viața și moartea, și forțe psihice ca emoțiile și valorile morale care ne sunt comune tuturor. Acestea pot fi găsite în mituri și basme ca exemple de comportament uman, însă sunt moștenite în inconștientul colectiv ca reprezentări ale eului instinctual și primitiv. Printre cele mai importante arhetipuri ale lui Jung sunt pornirile reprezentând partea masculină a psihicului; sufletul simbolizează feminitatea, figura mamei care ne-a îngrijit; figura autoritară a tatălui, pungașul, acea parte din noi care ne sabotează eforturile proprii; și umbra - partea noastră primară, animalică. Somnul este tărâmul inconștientului care comunică cu conștientul prin intermediul simbolurilor arhetipale transformate în vise. La trezire, mesajele onirice pot fi apoi interpretate și aplicate, ajutând astfel conștientul să se apropie de armonizarea complexelor conflictuale care sunt înăscute în mințile noastre cu țelul individualizării sinelui real. După prezentarea lui Jung, arhetipurile sunt deci instrumente cruciale în influențarea caracterului, individualității, pentru ca acestea să „acționeze ca transformator”. Jung era atent la prezența arhetipurilor

universale atât în studiul său de alchimie, cât și în desenele spontane ale pacienților săi; multe dintre ele au demonstrat asemănări izbitoare cu anumite simboluri vechi, mistice sau religioase despre care pacienții săi nu aveau cunoștințe anterioare. Într-adevăr, Jung însuși a experimentat această forță inconștientă când a simțit o nevoie inexplicabilă de a crea desene geometrice, abstracte, care aveau la bază un cerc, adesea împărțit în patru părți. Jung a interpretat aceste reprezentări circulare ca fiind simboluri arhetipale ale structurii sinelui integrat, idealizat, dar acest fapt s-a întâmplat doar mai târziu, după ce a învățat că astfel de imagini existau deja de mai multe secole în forma mandalelor — simboluri cosmice tantrice. Jung a mai identificat imagini arhetipale ca și copacul, pe care îl descrie ca „simbol al eului în secțiune transversală... prezentat în procesul de creștere”, ale cărui rădăcini reprezintă inconștientul, trunchiul - conștientul, iar apexul - lupta pentru individualitate. În acest context, simbolul copacului a reprezentat o importanță particulară în opera unor artiști plastici ca Wassily Kandinsky, Paul Klee și Piet Mondrian. Concluzia primară a lui Jung a fost că omul luptă inconștient pentru atingerea cunoașterii sinelui în scopul obținerii unui echilibru psihologic și că acest țel universal, evidențiat prin arhetipuri, ca experiență primordială este exprimat de-a lungul istoriei în toate religiile și sistemele de credință.

Stânga: Cari Gustav Jung a identificat subconștientul colectiv structurat în imagini arhetipale eterne și universale. În acord cu teoria sa de mare influență, inconștientul utilizează arhetipuri pentru a comunica conștientului.

Stânga: Sigmund Freud a presupus pentru prima dată, azi larg acceptată teorie că visul nu este un simplu fenomen arbitrar, ci este mijlocul de transmitere a mesajelor simbolice de la id la ego. Această teorie a fost dezvoltată în lucrarea sa de pionierat "Interpretarea viselor" (1900).

Dreapta, jos: Aceste simboluri ilustrează teoria semiotică a lui Charles Sanders Pierce, în care există trei tipuri de semne. Figura din scaunul cu roțile este un semn „iconic”, deoarece imaginea grafică prezintă subiectul. Mona Lisa lui Leonardo este un semn „indexic”, deoarece semnificația care se ascunde după celebra expresie enigmatică este întru totul subiectivă. Semnul pentru pericolul nuclear este „simbolic”, pentru că, deși însemnătatea lui este în general recunoscută, imaginea nu redă tema reprezentativă.

Interpretarea viselor în concepția lui Freud

Într-o vreme, Jung a lucrat îndeaproape cu Sigmund Freud (1856-1939), „părintele” psihanalizei, a cărui lucrare „*Interpretarea viselor*” a introdus pentru prima oară ideea că visul este o formă de comunicare între inconștient (id) și conștient (ego sau superego). Oricum, spre deosebire de Jung, Freud credea mai degrabă că simbolismul viselor rezultă din dorințele sexuale reprimite ale individului decât din vocabularul arhetipal al inconștientului colectiv, iar rezultatul conflictului a dus la despărțirea acestor căi. În timp ce teoriile lui Freud în prezent sunt privite uneori ca fiind prea limitate, cele ale lui Jung au fost acceptate mai larg și ele au avut într-adevăr o influență majoră în interpretarea psihologică, modernă a viselor.

Pionieri ai semioticii: Pierce și de Saussure

Semiotica (derivată din grecescul *semeiotikos*, studiul semnelor) sau semiologia nu este apanajul exclusiv al psihologilor sau psihanalizatorilor, ci a avut un mare impact și asupra mai multor discipline academice, incluzându-se printre acestea lingvistica, antropologia, logica și matematica. De exemplu, filozoful american, Charles Sanders Pierce, (1839-1914) este adesea numit părintele fondator al semioticii având preocupări evidente de cercetare a limbajului. Pierce credea în existența a trei tipuri de semne: semne „iconice”, care simbolizează clar obiectele pe care le prezintă, semne „indexice”, care reprezintă concepte ce pot fi privite subiectiv prin prisma fiecărui privitor, și semne „simbolice”,

cu semnificație determinată, de uz convențional, care nu seamănă nicidecum cu obiectele la care se referă. Pierce a fost primul care a postulat că aceleași semne pot fi percepute și interpretate diferit, la modul individual, pentru că fiecare om are puncte de vedere unice și termeni de referință acumulați prin proprie experiență. Contemporanul său, elvețianul Ferdinand de Saussure (1857-1913) a atribuit două părți unui semn: semnificantul (*le signifiant*) sau formula care singură nu are un înțeles doar dacă conturează un concept abstract pe care el l-a numit semnificat (*le signifié*), ceea ce devine un simbol și de „valoare”. Datorită diversității relațiilor

sistematice dintre cuvinte, această relație nu este rigidă, ci arbitrară.

Începând cu lucrările lui Pierce și de Saussure, dezvoltarea semioticii a avut un rezultat diferit și uneori chiar conflictual; școlile de semiotică considerau, și până la urmă au recunoscut, două componente de bază ale semnului sau simbolului: „representamen”-ul care este un semn intermediar (vehicle) și „obiectul” pe care îl înlocuiește.

Filosofia și limbajul lui Wittgenstein

Ludwig Wittgenstein (1889-1951) a luat în considerație, de asemenea, simbolismul în filosofia limbajului pe care el l-a dezvoltat în cele două lucrări ale sale pline de înțeles, „*Tractatus Logico-Philosophicus*” (1922) și „*Investigații filosofice*” (1953). În prima publicație, Wittgenstein examinează exprimarea acelui fapt care, în termeni simpliști, poate lua un caracter pictural când transmite informația. Această relație este extrem de abstractă, atâta timp cât exprimarea și imaginea trebuie să aibă o formă egal distribuită, aceasta poate fi spațială sau logică, iar sub forma literelor nu poate să le descrie cu acuratețe sau poate chiar deloc. La Universitatea Cambridge, Wittgenstein a fost elevul filosofului și matematicianului englez Bertrand Russell (1872-1970) - el însuși autor al lucrării „*O cercetare despre sens și adevăr*” (1940) - și un campion al logicii simbolice dezvoltată de Gottlob Frege (1848-1925). Frege își baza teoria pe încercările anterioare ale lui George Boole (1815-1864) de a crea o notație sistematică pentru logică și prin folosirea simbolurilor adiționale - cuantificatori - cu care să reprezinte ideile matematice; logica simbolică a lui Frege, a acționat prin eliminarea ambiguităților și incertitudinilor care au rezultat din folosirea unui limbaj matematic inexact.

„*Investigații filosofice*” a fost prima lucrare majoră publicată după ce Wittgenstein a reconsiderat și a respins premisele care sprijineau scrierile anterioare. Ca toate lucrările sale mai târzii, a fost publicată postum, lăsând interpretării scrierii sale foarte abstracte (multe din cele care erau sub forma aforismelor fără vreo explicație susținută), cale deschisă dezbaterilor, dar influența sa în lucrările ulterioare în materie de lingvistică, semiotică și filosofie

Sănga: Numele îndrăgostiților înscrise într-o inimă străpunsă de o săgeată este un simbol cunoscut al iubirii, iar sculptată în scorbură unui copac simbolizează puterea dragostei. Această tradiție a slăbit datorită creșterii responsabilității omului față de zona verde.

Filosofii, în marea lor majoritate, considerau că dragostea este o experiență strict „particulară” asemenea tuturor emoțiilor și senzațiilor și că „dragostea” nu poate avea aceeași semnificație pentru fiecare din cei doi indivizi în parte. Filosofia de mai târziu a lui Wittgenstein a ținut seama de sensurile împărtășite, în general, înțelese ale cuvintelor care descriu experiențe interioare.

minții, a fost considerabilă. În „*Investigații filosofice*” se referea la relația dintre dezvoltarea limbii, sensul și complexitatea gândirii umane.

Contrar vederilor anterioare, că limbajul este analog unui fel de calcul sau sistem matematic, cu elemente simple, fixate (cuvinte corelate cu „imagini” particulare în mintea vorbitorului, ascultătorului sau cititorului), a subliniat o relație mult mai sofisticată între limbaj, sens și locutori. Cu toate că sensul cuvintelor individuale se schimbă, propozițiile și frazele pot fi înțelese, pentru că limba este comunicată într-un context. O persoană care susține că a-re o durere este înțeleasă (sau crezută) numai dacă manifestă și alte simptome de durere decât simpla pronunțare a cuvintelor, în absența unor astfel de semne, s-ar crede că persoana chiar minte, că nu și-a însușit suficient regulile de limbaj ca să se înțeleagă sensul spuselor sale. Wittgenstein aseamănă limba unui joc ca șahul, cu reguli larg recunoscute, permițând înțelegerea originală a însemnătății, și de comun acord, asupra comunicării. În plus, sugerează că multe probleme de comunicare provin din înțelegerea greșită, cauzată chiar de limbă, prin crearea unui joc de cuvinte. De exemplu, limba s-a dezvoltat să descrie o părere, în termeni cartezieni, ca un tărâm distinct din care face parte, însă izolat de

corp, justifică credința că experiența unei persoane suferinde din pricina unei dureri nu poate fi înțeleasă de altcineva, durerea este „particulară” și unică pentru domeniul mental al acelei persoane, în schimbul a ceva ce poate fi împărtășit în public sau al unei lumi demonstrabile. Oricum, semnificația unei expresii ca „mă doare” este imediat înțeleasă în context. Pentru a refuza posibilitatea comunicării pline de înțeles a stărilor mentale sau a emoțiilor în domeniile intimității înăscute este astfel o greșală cauzată de un concept de origine pur lingvistică. Separând cuvinte semnificative din imagini, fixate sau simple, și concentrându-le în uzul lingvistic contextual, ca cel al unui joc, Wittgenstein a modificat termenii înțelegerii noastre de limbă, semne și simboluri.

Dezbateră semiotică și structuralismul

Dezbateră teoriilor simboliste și semiotice nu au fost aplicate doar lingvisticii, ci tuturor formelor de comunicare, influențând astfel mai târziu sociologia modernă și mișcarea structuralistă, printre ai căror adepți călăuzitori au fost antropologul Claude Levi-Strauss (n. 1908) și structuralistul literar Roland Barthes (1915-1980).

Făcând o paralelă interesantă la teoria lui Jung în lucrarea de bază a lui Levi-Strauss „*Mythologiques*” (1964-1972), a concluzionat că similitudinea de structură din toate mitologiile umane indică o metodă partajată, sens și mesaj, reflectând structura comună a creierului uman și metode similare umane de încercare a impunerii unor legi asupra universului. Barthes a folosit de asemenea tehnici distructive cu care să identifice limbajul ca fiind un sistem de simboluri codificat ale cărui semne individuale (cuvintele) sunt interdependente. Prin înțeles, a dedus că dependența de structură a „valorilor” din care se constituie limbajul este un întreg.

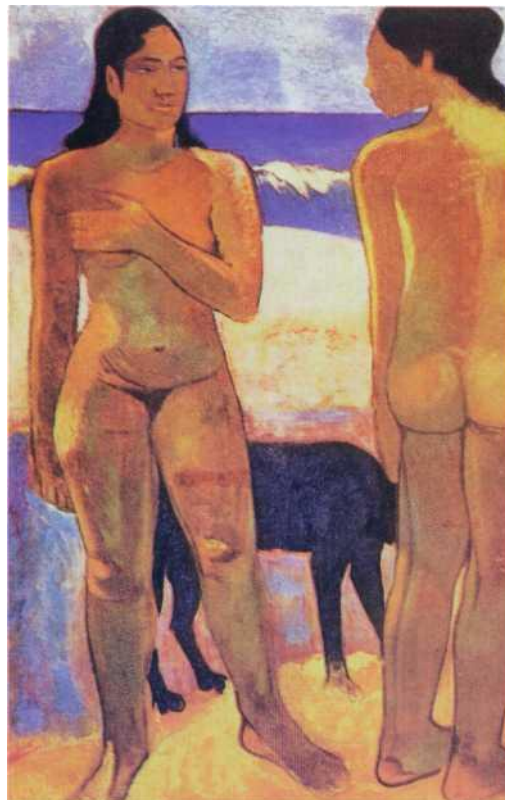
Dezbaterile asupra simbolismului și limbajului continuă cu faptul că, Victor Turner, de exemplu, argumentează că simbolurilor nu li se poate acorda o singură interpretare, ele sunt în mod esențial ambigue, deoarece pot avea sensuri diferite în raport cu contextul și pot fi percepute și interpretate în diferite moduri de fiecare individ în parte.

Dan Sperber se alătură acestei idei prin teza sa exprimată și susținută mai târziu, sugerând în plus, că simbolurile sunt simbolice precise, deoarece efectele lor nu pot fi explicate imediat.

Mișcarea simbolistă

Impactul gândirii simbolice nu s-a limitat la domeniul filosofilor și teoreticienilor; arta, de asemenea, a găsit o bogată paletă de inspirație. În timp ce arta religioasă era destinată în special alegoriei simbolice, în sec. al XIX-lea a predominat naturalismul și realismul, provocând o reacție sub forma mișcării simboliste europene care a triumfat pe la mijlocul anilor 1890 până la primul război mondial și care și-a găsit expresia în artă, literatură și dramă. Scriitori simbolisti de mare importanță sunt romancierul J. K. Huysmans și poezii Rimbaud și Mallarmé, precum și dramaturgul Maeterlinck. Artiști simbolisti „literari” de căpătâi au fost Gustave Moreau, Puvis de Chavannes și Odilon Redillon, iar ca simbolist „pictural” îl amintim pe Paul Gauguin. Urmărind o vastă doctrină, arta plastică trebuie să fie ideativă, simbolistă, sintetică, subiectivă și decorativă. Simbolismul a eliberat arta de sub constrângerea rigidă a realismului, pregătind astfel calea mișcărilor de mai târziu, expresionismul,

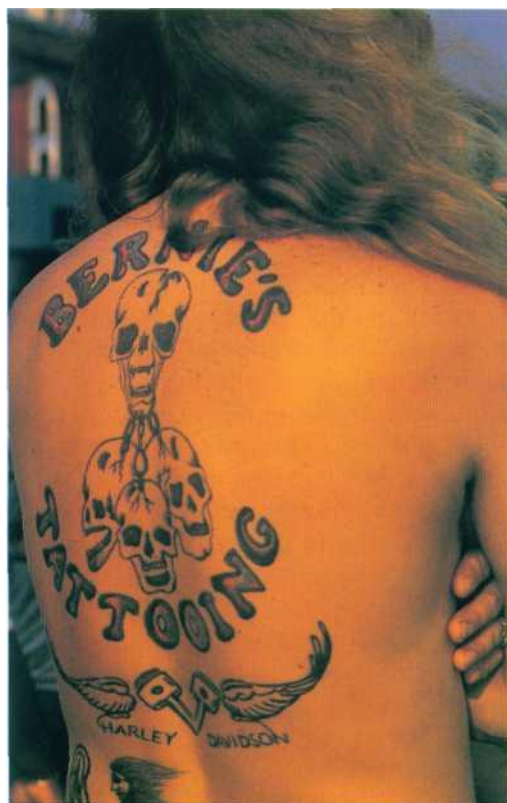
Dreapta: Paul Gauguin a emigrat în 1891 din Franța în Tahiti. El s-a inspirat din nouul său anturaj. Figurile sale simple, decorative și viu colorate, erau într-o opoziție directă și revoluționară cu convențiile naturalismului, de aceea îl identificăm ca pe un artist pictural simbolist.

absurdul și suprarealismul, toate bazându-se pe imagini puternic simbolice.

Suprarealismul

Asemenea credințelor simboliste înăscute, suprarealiștilor li s-au oferit întru inspirație teoriile de asociație ale lui Freud, de analiză a viselor și a inconștientului. Ei foloseau cu entuziasm formele artistice pentru a reprezenta și a realiza lucrări despre mintea irațională, subconștientă. Artiști suprarealiști ca: Max Ernst, Rene Magritte și mai ales Salvador Dali au revoluționat convențiile artistice realiste prin prezentarea conștientă a imaginilor fantastice produse de mintea inconștientă. De pildă, Ernst a creat peisaje extraordinare și forme organice bizare; Magritte și-a etichetat intenționat greșit picturile, în timp ce Dali a înțemeiat un limbaj nou, unic al imagisticii simbolice, prezentând ceasuri scurgându-se, cârje și creaturi cu picioare-fus. Deși nu este un suprarealist, dar cu siguranță un precursor, căci Marc Chagall a folosit și el în picturi simboluri referitoare la trecutul său hasidic rusec, conturând imagini de vis, ca mirese zburătoare și animale plutitoare prin care exprima atât experiențele sale personale, cât și inconștientul său. Într-adevăr, de-a lungul secolului al XX-lea, artiștii

Stânga: Prin raderea părului capilar (însemnândpurificare) și prin îmbrăcarea veșmintelor religioase ale comunității, acești călugări thai au făcut o declarație simbolică a reprimării individualității lor îmbrățișând o identitate colectivă.

tii tuturor școlilor au continuat să provoace perceperea convențională prin folosirea imaginativă a simbolului.

Simboluri de identitate

Așadar, simbolismul a avut o influență enormă asupra artelor, dar nu este necesar să vizităm o galerie de artă, o bibliotecă sau un teatru, ca să ne expunem pe noi înșine simbolismului în acțiune, deoarece acesta pătrunde în viața noastră de zi cu zi. Din vremuri străvechi, simbolismul a fost folosit pentru exprimarea identității și pentru confirmarea aderării la anumite grupuri sociale. Oamenii pot fi simbolizați de o trăsătură dominantă a personalității sau de un atribut, ca de exemplu, înțelepciunea, inocența sau patriotismul, în timp ce, în termenii psihologici, în realitate, personaje diferite pot purta măști în scopul ascunderii adevăratului lor ego împrumutând și câteva caracteristici ale ființei pe care o simbolizează masca. Calitatea de membru al unei meserii sau profesii poate defini în plus identitatea, iar simbolurile generice ocupaționale pot fi adăugate celor care le practică: un bucătar șef, de exemplu, poate fi identificat prin boneta de bucătar, bărbierul prin brioul bărbierului, iar un rege prin coroană. Membrii culturilor tribale își exprimă identitatea colectivă prin semne simbolice specifice și insulare ca tatuarea corpului cu

Stânga: Tatuajul este o practică veche - de fapt o formă artistică - ce indică identitatea tribală. În ultimul secol a sporit popularitatea tatuajului printre grupurile de tineri. Semnificația culturală a acestei practici mai recente poate fi considerată ca indicator al identității de grup (mai ales în rândurile membrilor armatei sau ale bandelor organizate). Mai generalizat, acesta este un simbol al răzvrătirii împotriva autorității.

Dreapta: Nu numai cimpoiul este cel care îl identifică pe acest bărbat, ci mai degrabă kiltul ecosez, cel mai cunoscut simbol scoțian. În sec. al XVII-lea, kiltul, a cărui țesătură ecoseză plisată identifică clanul celor care îl poartă, a devenit de o atât de mare importanță ca simbol de rudenie și naționalitate, încât englezii l-au interzis după victoria lor în bătălia cu caledonienii din 1746. Restricția a fost ridicată în 1782.

Dreapta jos: Statuia Libertății, cadoul Franței pentru Statele Unite, este cel mai emotiv simbol al națiunii americane. După cum îi sugerează și numele, simbolizează principiul libertății prevăzut în Constituție. Figura impunătoare era un simbol al speranței pentru emigranții - „masele învălmășite” - veniți din Europa în secolele al XIX-lea și al XX-lea.

Pagina alăturată, sus: Simbolurile politice sunt instrumente puternice în manipularea maselor. Imaginea președintelui chinez anterior, Mao Tze-tung, a devenit o icoană politică ce servea la evocarea puterii și prezenței sale, creând cultul personalității.

Pagina alăturată, jos, Panglica roșie SIDA, purtată de Elizabeth Taylor și Clint Black, este un exemplu de putere a simbolurilor care invocă un răspuns emoțional instantaneu.

diferite picturi, decorații sau costume tribale. Această tendință este veridică și pentru grupurile de cult moderne (de ex. punkiști) sau pentru suporterii echipelor sportive, dar și pentru comunitățile tribale (africane, aborigene sau amerindiene cu tradiție seculară). Arta heraldică medievală a avea de asemenea un sistem unic de simboluri de identificare pentru plasarea indivizilor sau entităților civice într-o dinastie sau țară.

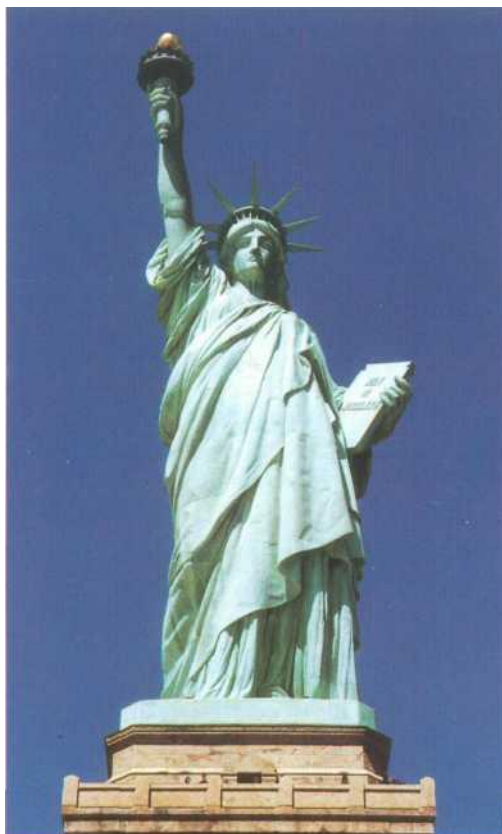
Totemism și simboluri de naționalitate

Totemismul este o altă cale importantă prin care comunitățile își proclamă identitatea colectivă, exprimat prin raportul magic dintre ele și un animal sau o ființă din care descind ele, familiile și credința lor — de ex., pasărea-fulger a amerindienilor - prin totemurile sau entitățile protectoare ale unui trib. Figurile totemice concentrează istoria și credința unui trib într-o emblemă puternic simbolică. Chiar țările pot fi reprezentate prin simboluri totemice, sub forma simbolurilor naționale — de ex. frunza de arțar canadiană, trandafirul englezesc sau cocoșul galic. Probabil că cele mai cunoscute simboluri naționale sunt steagurile oficiale naționale care simbolizează unitatea poporului.

Simboluri ca instrumente de propagandă politică

Partidele politice au recunoscut și exploatat puterea de unificare și motivațională a simbolurilor. În *Mein Kampf* Hitler a descris căutarea unui simbol potrivit care să reprezinte partidul nazist: „Nu a fost doar un simbol al luptei noastre, ci trebuia să aibă efect pe postere... Numai cei care au avut experiență cu masele pot să realizeze cât de important este un lucru aparent nesemnificativ. Un semn funcțional și de efect poate fi factorul decisiv în diferite situații dacă există un interes treaz”. Naziștii s-au stabilit la zvastică și, printr-un exemplu cutremurător de deturnare a puterii sublimă a unui simbol în scopul manipularii populației, a transformat semnificația străvechiului simbol prin folosirea abilă a propagandei într-una de rasism, teroare și anihilare — proces care a pângărit însuși simbolul. Recunoscând puterea latentă a simbolului (care, de fapt, inițial nu însemna nimic până când a fost înzestrat cu o semnificație specifică), al treilea Reich și-a promovat și și-a întărit ideologia și poziția prin folosirea deliberată și sistematică a simbolurilor, printre care era și semnul fulgerului SS-ist, care evoca tradițiile mistice ale păgânismului germanic, steaua galbenă a lui David, pe care evreii au fost forțați s-o poarte în scopul identificării rasei

lor; sau triunghiurile roșii și roz care marcau locuitorii unui lagăr de concentrare ca fiind comuniști sau homosexuali. Alte dictaturi, ca aceea a lui Stalin în URSS, au abuzat de simbolism în bătălia cu inimile și mințile oamenilor, umplându-i de imagini simbolice, cum ar fi, în cazul Uniunii Sovietice, secera și ciocanul, ideografice sau portretele iconice ale liderilor politici.

Simboluri de comerț și empatie

Într-un mod mai puțin amenințător, logourile obștești se bazează de asemenea pe abilitatea unui simbol de a stârni răspunsuri subliminale și de aceea sunt alese cu grijă ca să facă apel la minți inconștiente. Psihologii sunt adesea consultați în procedeele de design în scopul de a propune simboluri care să proiecteze o imagine de asociere pozitivă și convingătoare asupra consumatorului ca să andoseze produsul. După cum a observat Barthes și cei care fac reclame manipulează inconștientul, prezentându-și produsele astfel, încât consumatorul să creadă că un produs oarecare îi va transforma pe cale mistică imaginea și stilul de viață. Reclamele și logourile de afaceri sunt probabil printre cele mai prevalente forme simbolice contemporane, dar mai recent au apărut alte tipuri generice, ca panglica aplicată pe reverul hainei care reprezintă un suport pentru anumite grupuri sociale sau pentru cei suferinzi de o boală: cea roșie, de pildă, susține cunoștința și simpatia pentru cei bolnavi de SIDA, cea albă reprezintă cancerul de sân, în timp ce panglica roz exprimă empatia pentru homofobie.

Culori și forme

Așa cum codificarea culorii demonstrează acea putere străveche simbolică cu efect asupra noastră prin culori: albul este acceptat în general ca fiind culoarea purității și a divinității, iar negrul - în antiteză - a răului; între ele se află griul, culoarea ambiguității sau a căii de mijloc; roșul este culoarea focului sau a pericolului; purpuriul, a regalității; galbenul este culoarea fericirii și a soarelui; albastrul, nuanța mării și a cerului care reprezintă seninătatea, în timp ce verdele este culoarea naturii și a creșterii. Formele, ca și culorile, au fost folosite din cele mai vechi timpuri ale umanității pentru a reprezenta concepte abstracte: gestalts - un pătrat, simbolizând pământ-

Sus și dreapta: Imaginile generice ale unui bărbat și ale unei femei (bazate pe convenții vestimentare de gen) și semnul fumatului interzis și al aeroportului sunt imagini iconice internaționale de uz cotidian. Semafoarele sunt bazate pe un sistem de culori codificate și universal acceptate.

Jos, dreapta: Notația muzicală este un sistem complex de simboluri scrise; acordul, tempoul și durata relativă a unei combinații de sunete muzicale sunt reprezentate grafic. Notația muzicală modernă occidentală s-a dezvoltat dintr-un vechi sistem de neumes (puncte și linii șerpuite) bazat pe o scară de 8 note (octavă) folosind simboluri ca: cinci linii de portativ, chei, măsuri, diezi, bemoli, pătrimi și optimi.

Dreapta, margine: Acest dublu helix (spirală) este simbolul biologic pentru ADN (acid dezoxiribonucleic), constituentul principal al cromozomului.

tul și solidaritatea, cercul, perfecțiunea și șinele, în timp ce triunghiul este o triplă entitate reprezentând uniunea și concentrarea a trei forțe distincte într-un tot puternic.

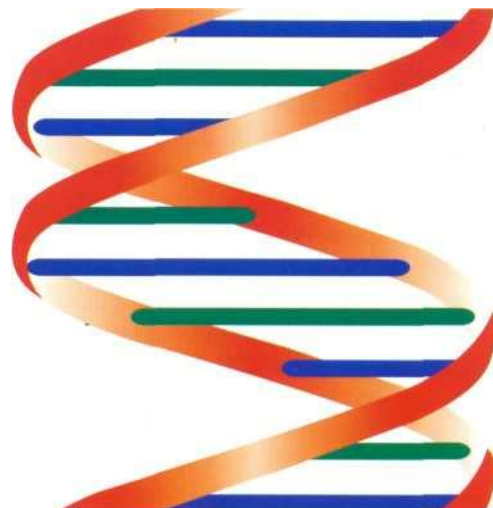
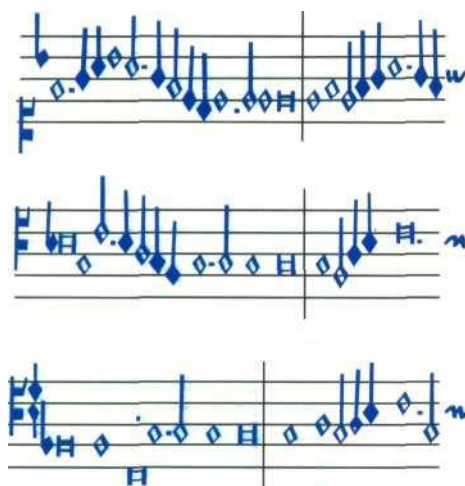
Simbolismul în viața de zi cu zi

Fiecare din noi, face zilnic uz de simboluri. La cumpărături, plătim achizițiile cu banii care în mod convențional simbolizează valoarea bunurilor pe care le-am cumpărat; puterea economică a unei națiuni, pe lângă bani, poate fi judecată după performanța cursului valutar. Semnele rutiere sunt alte exemple de simboluri pe care le întâlnim frecvent; semnele sunt astfel create ca ele să fie văzute, iar mesajele lor să poată fi înregistrate în timp ce călătorim cu un vehicul în mișcare, dând instantaneu și efectiv informații esențiale care nu nu-

mai că reglează cursul traficului, ci ajută și la salvarea vieții. Meteorologia, de asemenea, adoptă un sistem unic de simboluri cu care comunică fenomenele vremii, iar prezicerile televizate despre vreme ne-au familiarizat cu multe dintre acestea. Înșiși oamenii sunt descriși ca simboluri, de exemplu, cei care supraviețuiesc unei tragedii sunt simboluri ale speranței și ale rezistenței, criminalii pot fi simboluri ale răului, pe când figurile de altruism exemplar, ca Maica Tereza, sunt numite simboluri ale inspirației.

Simboluri lingvistice și științifice

După cum s-a văzut, limba în sine este un sistem de simboluri cu care noi comunicăm altora idei și informații, atât în scris, cât și oral. Prin aplicarea simbolurilor la unele cuvinte sau fraze, prin sisteme de abreviere Pitman, Teeline sau la stenodactilografie, s-a dat impuls simbolismului lingvistic mărind astfel viteza scrierii notațiilor, în situațiile în care notarea cuvintelor convenționale ar fi prea lentă și îngustă. În

alt context, cum s-ar putea capta și menține sunetele fugare, pasagere din limbajul muzical dacă n-ar exista sistemul de notație muzicală care permite transcrierea tonurilor și durată notelor? Știința se bazează puternic în special pe simbolism, ca mijloc de comunicare, iar studiul și expresia

disciplinelor științifice ca, matematica, electronica, biologia, chimia, fizica și farmacia, fiecare dezvoltă alte sisteme de simboluri, foarte dezvoltate, ale căror componente individuale denotă concepte ermetice și complexe prin intermediul unui singur semn. În această epocă tehnologică, suntem expuși tot mai mult computerelor, a căror operare de bază constă tocmai în sistemele de simboluri: cele ale notației binare, un sistem de numere în „baza 2” în care numerele sunt exprimate prin secvențele cifrelor zero și unu și codul binar, în care fiecare set de numere sau litere sunt reprezentate ca un grup unic de „biți”. Softwarele computerelor au introdus un set cu totul nou de simboluri în vocabularul operatorilor de computere, incluzând meniuri, icoane, cutii de gunoi, clepsidre, săgeți și cursoare.

Concluzie

Așadar, fiecare simbol este un microcosmos, poate fi receptat ca fiind expresia unui macrocosmos, pentru că fiecare încorporează, reflectă și conectează structura dinamică a cosmosului și a minții umane. Privite în esența lor, toate pot îmbrăca formă de simbol: orice imagine, persoană, obiect sau cuvânt - sau chiar ceva intangibil ca mirosul — poate reprezenta altceva. Mai mult chiar, deși simbolurile conțin în forma lor o bogată moștenire de milenii a experiențelor și preceptelor umanității, folosirea, prezentarea și interpretarea lor nu rămâne una statică, pentru că noile asociații și, astfel, imaginile proaspete se adaugă în mod constant entității fluide, dinamice, luată drept vocabularul nostru simbolic colectiv.

Capitolele următoare examinează o selecție mare de simboluri tratate în carte sub următoarele titluri tematice: simboluri sacre, simboluri de identitate, simboluri magice și oculte și sisteme simbolice, precum și simboluri naturale, simbolismul creaturilor fantastice și cel al emoțiilor, al minții interioare. Această selecție nu se pretinde a fi un catalog cuprinzător sau o interpretare definitivă a multitudinii de simboluri repetabil în legende, istorie și artă și care, ne stârnesc reacțiile. Ar putea, oricum, să reprezinte imaginile cele mai semnificative într-o mare varietate de culturi și să furnizeze descoperirea fascinantă prin care efectele simbolismului asupra conștiinței și inconștiinței noastre să fie mai bine înțelese și care apoi ar putea fi dezvoltate pe mai departe pe baze personale. Cititorul va descoperi și se va declara de acod cu afirmația lui Jung, conform căreia simbolurile sunt „o provocare perpetuă a gândurilor și sentimentelor noastre”.

Sus, stânga: Semaforul (din greacă, pentru „mișcarea semnelor”) s-a dezvoltat în 1890 dintr-un cod naval englezesc al secolului al XVIII-lea. Bazat pe pozițiile acelor de ceasornic, fiecare literă și numeral are poziții proprii prin care semnalizatorul (om) semnalizează prin intermediul steagurilor de culoare roșie și galbenă pe care le ține în fiecare mână. Pozițiile ilustrate aici sunt cele din mesajul de pericol, "S.O.S".

Sus: Codul internațional al steagurilor îndeplinește funcția echivalentă a semnelor de trafic într-un context nautic. Aici sunt prezentate: A - scafandru scufundat; B - încărcătură periculoasă; C — „da ”; D - nu vă apropiați. 'Codul Morse folosește combinații specifice de puncte (sunete rapide) și linii (sunete mai lungi) pentru identificarea literelor din alfabet, cu spații (pauze) între litere. Aici este scris literă cu literă „S.O.S”.

Centru, stânga: Informația - vizuală și audio - este în globată pe un compact disc prin de striatiuni metalice, citite de un laser optic. Datele manipulate de o deviză electronică complexă pot fi redu se la un simplu cod binar.

Simboluri sacre

Bogata varietate de religii ale lumii este dovada necesității de bază și de durată a omului de a găsi o explicație existenței sale și de a-și descoperi locul în schema cosmică. Astfel de cercetări religioase și filosofice necesită încredere și suspendarea necredinței în ceea ce nu se poate vedea. Ele implică concepte complexe care în timp au devenit mai amănunțite și mai complicate. Deci, și obiectele de cult însele, simbolurile sacre sunt mai mult decât simple reprezentări grafice ale subiectelor de venerație religioasă. Ele sunt îmbibate cu multe straturi de profundă semnificație, care, atunci când sunt convertite într-un semn, servesc atât la evocarea principiilor de credință, cât și la istoria credinței. Pot fi privite ca instrumente puternice de devotament, care, prin cristalizarea elementelor religiei credincioșilor, ajută la focalizarea și dezvoltarea credinței. Toate acestea pot fi luate drept simboluri meditaționale, însă unele imagini, cum ar fi lotusul oriental sau cuvântul scris *Om*, sunt efectiv particulare în acest sens. Multe din cele mai cunoscute concepte ermetice sunt exprimate prin cele mai simple simboluri. De exemplu: roata budistă — exprimă cercul existenței sau legea budistă, crucifixul — cel mai important dintre simbolurile creștine — ne reamintește de sacrificiul lui Hristos; sau semnul yin-yang al taoismului. Unele simboluri reprezintă puterea textelor sfinte: tăblița iudaică a Decalogului și Sefer Torah, roata rugăciunii budiste și caligrafia islamică. Simbolurile zeității supreme sunt date în forme diferite, în raport cu fiecare religie în parte; triburile amerindiene o reprezintă prin pa-

sărea - fulger, în timp ce iudaismul refuză personificarea. Iudaismul și creștinismul au folosit Tetragramatonul sau respectiv, Sfânta Treime. Zeii Egiptului antic și hinduismul, panteonul greco-roman și Buddha sunt întrupați - chiar dacă uneori sub o formă hibridă. Creaturile lumii naturale pot și ele să semnifice un concept sacru: în credința aborigenilor australieni și a amerindienilor, animale, precum cangurul și bivolul, sunt totemuri dotate cu puteri supranaturale. Taurul are rezonanță simbolică în hinduism, în timp ce în creștinism, porumbelul și mielul îl reprezintă pe Hristos. Peștele este o ființă care îl reprezintă atât pe Buddha, cât și pe Hristos.

Deseori există și similitudini între simbolurile religioase, indicând atât împletirea ideilor religioase timpurii, cât și interpretările cosmice comune. Acest lucru se observă în adoptarea romană și în renașterea panteonului grec, de pildă, și în evoluția aureolelor primilor zei ai Soarelui, în nimburile creștinătății. Nimburile sunt de asemenea trăsături ale imagisticii hinduse, care, asemeni creștinismului, practică trinitatea. Hinduismul împarte multe simboluri sacre, incluzând urmele de picior și baldachinele (canopiile) cu budismul. Nici unele nu sunt simboluri sacre limitate la reprezentarea bidimensională: arhitectura transmite credința religioasă așa cum se vede în stupă budistă, Torii Shinto budist sau ca în construcțiile druidice, stâncile verticale (Stonehenge), toate reprezentând mai mult decât simple locuri de cult.

În timp ce acest capitol nu poate cuprinde în întregime multitudinea simbolurilor sacre ale lumii, el are ca scop să prezinte pe scurt unele dintre cele mai vechi.

Pagina alăturată: Aceasta este o imagine neobișnuită despre Buddha, în care este reprezentat cu trei capete.

Trinitățile sunt comune multor religii, inclusiv creștinismului (Sfânta Treime) și hinduismului (Trimurtiul).

Imaginea triplei fețe a lui Buddha poate reprezenta Tripla bijuterie care este constituită din Buddha însuși, din Dharma (legea budistă) și din Sangha (comunitatea luminată).

Simbolizează de asemenea trecutul, prezentul și viitorul sau cele trei corpuri ale lui Buddha: Esența, Fericirea și Corpul creat. Asemeni iudaismului și creștinismului, și spre deosebire de religii ca hinduismul, vechile reprezentări ale lui Buddha nu aveau formă umană.

Budismul

Buddha jos

Inițial, reprezentărilor lui Buddha nu i-au fost date forme umane. Figura senină, acum familiară, a lui Shakyamuni a devenit icoană a budismului în secolul al II-lea A.D. Aceste reprezentări datează din perioada Kushan și a școlilor Gandhara sau Mathura. Buddha este de obicei portretizat în meditație profundă, iar caracteristicile sale fizice adoptă câteva din cele 32 de căi de identificare cu Buddha. Deci, este prezentat adesea în haina monahală simplă, cu un nimb, cu **urechi** alungite în jos sau mărite, cu o urna (un semn pe frunte reprezentând al treilea ochi al viziunii spirituale) și cu ushnisha, o protuberanță cranială (reprezentând cunoașterea).

Roata sus, dreapta

Roata este un simbol antic puternic pentru ciclul vieții și are semnificații în majoritatea religiilor. Când este prezentată cu 12 segmente, ca aici, simbolizează lunile anului sau cele douăsprezece Aditya. Cele douăsprezece spițe ale roții reprezintă cele douăsprezece verigi (*ni-dana* în sanscrită, *tendrel* în tibetană) din cercul existenței interdependente, totul reprezentând o lege a naturii a

cărei transcendență este numită iluminare. Roata denotă și **soarele** cu razele radiind dinspre centru și este de asemenea semnul zeilor Soarelui din mai multe culturi. Prin implicația sa în mișcare, poate fi și un semn al Cosmosului, al timpului și al destinului. Are o rezonanță particulară în religia budistă atât ca Roată a vieții, cât și ca **Roată a legii** (de obicei cu 8 spițe semnificând puterea spirituală și iluminarea). Poate servi și ca o prezentare neiconică a lui **Buddha**. Împreună cu **lotusul** alcătuiește una din chakre -centre de energie spirituală și psihică.

Mâna lui Buddha jos

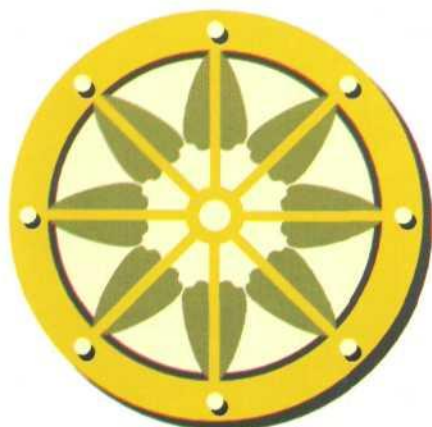
În imaginile lui **Buddha**, portretizarea mâinilor este încărcată cu o mare semnificație. Multitudinea și varietatea gesturilor sunt numite colectiv **mudra** (aceste gesturi simbolice pot fi văzute și în dansul indian și în ritualurile hinduse și budiste). În timp ce mâna lui Buddha exprimă în general protecție, **mudra** simbolizează puterea spiritualității luminate. Deși există peste 500 de poziții **mudra**, Buddha este portretizat de obicei făcând una din cele cinci: mâna dreaptă înălțată pentru a demonstra neînfricarea, exe-

cutând conturul unei **roți** pentru a da importanță legii sale, mâinile împreunate îndreptate în sus, în meditație, o mână îndreptată în jos, pentru a chema pământul ca martor (**mudra bhumi sparsha**, prezentată aici) sau cu o palmă privind în sus, oferind daruri.

Dharitia Chakra *pagina alăturată, sus*
Dharma Chakra cu opt spițe este roata legii lui Buddha (chakra înseamnă „roată” și dharma „legea” în sanscrită). Uneori se face referire la **Buddha** ca „cel care învârtă roata cuvântului și a legii”; când a propovăduit la Sarnath a pus în mișcare dharma chakra. În timp ce **cercul** simbolizează perfecțiunea dharmeri, fiecare spiță reprezenta Calea celor opt credințe nobile (calea constituită din credința dreap-

tă, valorile, cuvântarea, conduita, existența, strădania, conștiința și meditația) pentru a trimite credinciosul spre iluminare și Nirvana. Prin rotirea sa fără de sfârșit dharma chakra exprimă ignoranța și iluzia, iar spițele sale ce converg spre centru, drum egal cu însuși Buddha. Buddha poate fi uneori portretizat făcând mudra dhar-meii chakra cu mâinile, iar simbolul este uneori prezentat pe **urma de picior** a lui Buddha, când înseamnă că el este stăpânitorul Universului. Prima rotire a dharmei se consideră că a avut loc în parcul cu cerbi din Sarnath, Varanasi (Bcnareș) al zilelor noastre. Roata Legii, Adevărului și Vieții este unul din cele 8 simboluri de bun augur ale budiștilor chinezi.

Scoica conch (absida) jos, dreapta în acord cu tradiția budistă, sunetul de ecou al scoicii semicirculare simbolizează vocea lui **Buddha**, propăvăduind legea, deci **înțelepciunea**, puterea orăției și a sunetului. În plus, este un semn al victoriei asupra sam-sarei (un stadiu existențial de suferință egal, în general, cu reîncarnarea). O cochilie albă înseamnă putere pe **pământ**. În budismul chinezesc scoica semicirculară este una din cele 8 simboluri de bun augur și poate anunța o călătorie prosperă, după cum scoica este asociată efectelor benefice ale **apei**. Scoica absidială joacă de asemenea un rol important în simbolismul hindus, unde este sacrificată pentru Vishnu și articulează chemările lui urmașilor pentru a-i trezi din ignoranță, în Islam, are semnificația urechii care aude cuvântul divin.

Parasolul jos

În budism parasolul, umbrela de soare sau umbrela este un simbol de înălțare, demnitate și onoare, la fel ca în India, China și Japonia. Personajele importante, regi și prinți, după tradiție, erau protejați de **soarele** puternic asiatic cu parasoluri, care au devenit semne de distincție temporală și de suveranitate și erau asociate cu figuri religioase ca **Buddha** și bodhisattvas. Așadar, parasolul este ținut deasupra lui Buddha de către Indra, iar în mâinile lui Mo-li Hung - regele ceresc al Sudului în budism - simbolizează cutremurele și întunericul.

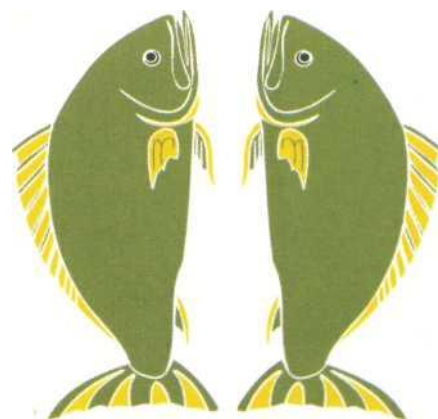

Semnificația mistică a umbreluței ca o legătură între rai și pământ este pe mai departe susținută de formele sale: calota ei sferică este o reminiscență a soarelui, iar spițele, a efectului radial al razelor solare și a boitei raiului, în timp ce bastonul se comportă ca un *axis mundi*. Majoritatea para-

solurilor folosite în ceremoniile religioase au multe straturi (cu ecou la turnul **stupei**), semnificând ierarhia raiului și stadiile drumului spre Nirvana. Chiar fiind un simbol al suveranității, parasolul reprezintă protecția datorită funcției sale. *Chattah* de aur este unul din cele opt simboluri de bun augur în budismul chinez, iar în hinduism, parasolul este ținut de Vishnu în apariția sa ca pitic și de Jashoda, mama Jrishnei.

Peștele jos

Într-o paralelă izbitoare cu Iisus în creștinism, **Buddha** este pescarul de oameni, și de aceea simbolul peștelui este strâns legat de el. Ca una din cele șapte apariții ale acestuia, peștele este uneori descris pe **urma de picior** a lui Buddha și atunci capătă altă semnificație, anume, reprezintă libertatea de a renunța la restricțiile dorinței și atașamentului. Poate să anunțe de asemenea urmașii lui Buddha.

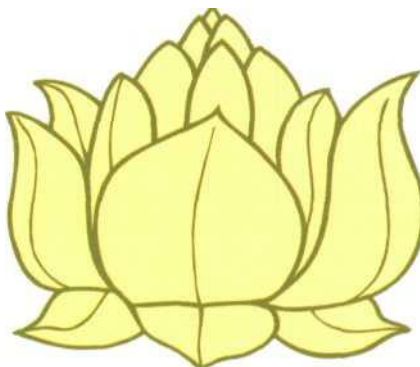
Spiritele păzitoare *sus*

Gardianul care străjuiește palatul regal din Bangkok, Tailanda, poartă un costum elaborat și o **mască** înfricoșătoare cu care îi sperie pe intrușii răuvoitori. Investit cu o față neumană, el cheamă puterile supranaturale ale spiritului păzitor simbolizat prin mască. Spiritele păzitoare joacă un rol important în tradițiile budiste (în care, ele sunt de obicei zei, demoni sau bodhisattva) și în șintoismul japonez (la fel ca în alte culturi, incluzând și băștinașii americani) și au atributele pozitive de protecție, putere spirituală și aduc norocul. În particular, ele sunt considerate ca protectoare ale locurilor sfinte.

Lotusul *sus, centru, dreapta*

Având un simbolism profund în Egiptul antic și în hinduism, floarea de lotus este sacrificată lui Buddha, („Illuminatul” - cuvânt sanscrit) care deseori este prezentat așezat pe un lotus sau țâșnind ca o flacără din centrul lotusului. O varietate a nufărului, lotusul, se înalță dimineața din apele mlăștinoase pentru a înflori și de aceea este un simbol al purității, al reînvierii și al frumuseții perfecte în Asia. Lotusul simbolizează apariția vieții din firișorul apelor primordiale, împreună cu **roata**, floarea de lotus deschisă, constituie o **chakra**, Roata existenței spirituale. Cu cele **opt** petale, floarea semnifică direcțiile cardinale și armonia cosmică și este folo-

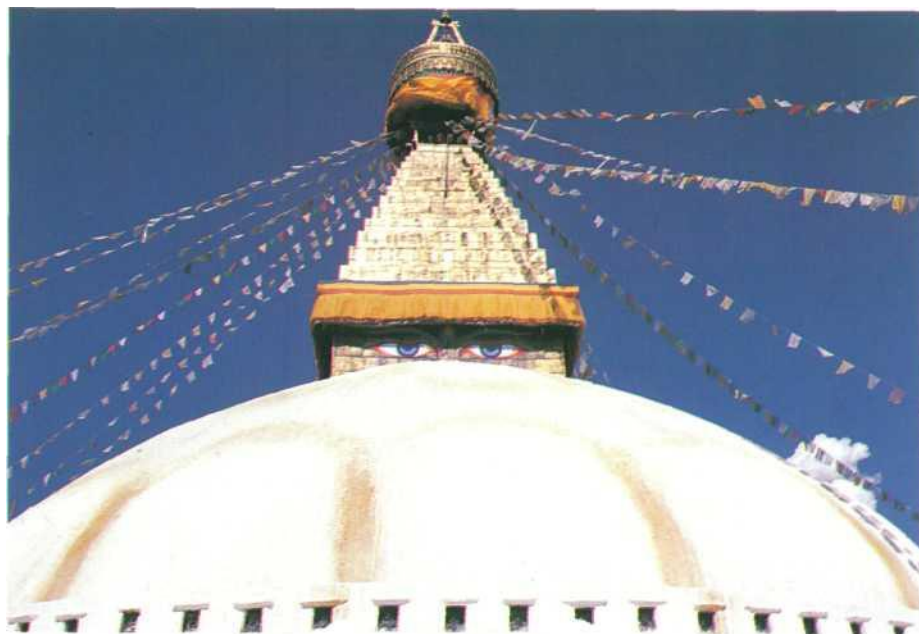
sită în **mandale** ca simbol meditațional; cu o mie de petale denotă revelația spirituală. Bobocul de lotus simbolizează potențialul. Uniunea dintre fericire și nuditate, adică poarta spre practica tantrică, este numită *mani padme* („giuvaer în lotus”) — lotusul cu Buddha reprezentând inima sa. Lotusului i se atribuie și un simbolism sexual, bijuteria și lotusul reprezentând falusul și, respectiv, yoni-ul. În plus, lotusul este un atribut al lui Buddha Amitabha, Kwa Jin și Maitreya Buddha și al Tarei - Mama Budhelor. În budismul chinezesc lotusul este unul din cele opt simboluri de bun augur. Acum este emblema Indiei și a Egiptului.

Stupa *jos*

Stupa este un monument mult vizitat în India, marcând locurile de odihnă veșnică a cenușei imperatorilor și a unor personalități religioase ca Buddha

Shakyamuni, iar mai târziu a călugărilor budiști și a relicvelor sfinților. Dintr-un simplu cavou de înmormântare de forma unei movile tumulare, stupă câștigă un acoperiș distinctiv, ca cel al unui dom, uneori cu mai multe nivele (forma din care derivă povestea celor nouă pagode ale Asiei orientale). Chorten-ul tibetan (așa cum este prezentat aici) este identic ca stil cu stupă. Construită pe o bază **pătrată** (reprezintă **pământul**), stupă este un simbol cosmic: cele patru **porți** pe fiecare parte reprezintă direcțiile, punctele cardinale; nivelele sale circulare (reprezintă **apa**) semnifică drumul cunoașterii dintre planurile existenței, iar domul (anda) simbolizează **focul**. Echilibrată pe o farfurie (semnificând **aerul**) apexul domului este dominat de un vârf ascuțit simbolizându-l variabil pe Buddha, copacul Bodhi sub care Buddha a atins iluminarea și *axis mundi*, care atinge eterismul. Inelele (chattră) care îl înconjoară reprezintă elementele lumii superioare. Deci energia spirituală este eliberată în sus prin stupă, de la baza sa pământeană spre rai. Așa cum reprezintă stadiile de viață, cunoștințele, începuturile, inițierea și înălțarea, stupă este întruchiparea arhitecturală a legii lui Buddha, dharma, și, la fel ca **mandala**, a cărei combinație de forme le deține, în structura de construcție este creată ca ajutor pentru meditație.

Roata de rugăciune *sus*

Roata de rugăciune budistă este cea mai răspândită în Tibet și ia forma unei tobe cilindrice la care este atașat un mâner. Rugăciunile sau mantrale (inclusiv de obicei liniile mistice *Om Manipadme hum* referitoare la Giuvaerul din lotus) sunt înscrise în mod repetat pe un sul de hârtie (pergament care înconjoară cilindrul cu scrierea inițială și e apărută de un strat metalic pe care, de asemenea, este înscrisă o mantra). Când roata este răsucită în sensul acelor de ceas, efectul de rotație este considerat ca o simulare a darului rugăciunii pentru rai pentru a se asigura de eficacitatea lor prin lume. O variațiune a roții de rugăciune este butoiul de rugăciune, plasat la intrarea în templele lamaiste. Roata de rugăciune este simbolul puterii textelor sfinte și al forțelor creative generate de roată.

Canopia *jos*

Pentru budiștii chinezi, canopia este unul din cele opt simboluri de bun augur. Asemeni **parasolului**, după tradiție, era ținută deasupra capetelor demnitarilor pentru a-i apăra de elementele esențiale. Este atât simbolul im-

portanței și protecției (o canopie albă reprezintă atât protecția dharmei, cât și a) budhilor de refugiu, cum ar fi Maitreya. După forma lor, pot fi egale cu cerul și **Soarele**, dacă sunt circulare, sau, cu **Pământul** dacă sunt **pătrate** - în hinduism, acestea semnifică puterea temporală a regalității și autoritatea spirituală a preoților.

Shinto Torii *stânga*

Șintoismul, care s-a dezvoltat în secolul al șaselea, este religia națională a Japoniei. Torii sau **poarta** greoaie de lemn trimite spre altarul Shinto (Jinja) unde se află zeii, se consideră că datează numai din secolul al șaisprezecelea. Torii după tradiție sunt alcătuite din **trei** părți și simbolizează intrarea dreaptă spre calea sfântă - calea zeilor.

Taoismul/Confucianismul

Cercul Yin-Yang *jos*

Cercul Yin-Yang (ta-ki sau tai-chi) este simbolul primar al religiei taoiste și al credinței filosofice, bazată pe învățăturile mistice ale lui Lao Tse. Este important și în confucianism, mai ales în teoriile lui Han Confucian, Tung Chung Shu. Tao („drumul/calea”) învață că totul în **Univers** este alcătuit și controlat de două forțe antagoniste: yin, forța negativă și pasivă (prezentată în negru, care reprezintă feminitatea) și yang, forța pozitivă și activă (prezentată în alb, care semnifică masculinitatea). Yin reprezintă sufletul, umedul, frigul, noaptea, **Luna**, întunericul, Pământul și materia și este asociat unei linii întrerupte. Yang are analogii cu spiritul, cu lumina, cu caldul, cu uscatul, cu ziua, cu **Soarele**, cu raiul, cu geneza și dominanța și este asociat unei linii neîntrerupte. Yin vine întotdeauna înaintea Yang-ului, deoarece reprezintă întunericul preistoric de dinaintea genezei. Mutația yin și yang face posibilă alternarea **anotimpurilor** - și, de fapt are influență în întreaga lege a naturii. Armonia poate fi atinsă numai când cele două se găsesc într-un echilibru perfect și complementar. Cercul Yin-Yang simbolizează acest concept. Suprafețele egale ale yin-ului și yang-ului sunt despărțite de o linie sigmoidă (reprezintă dinamismul) și sunt conținute într-un cerc mic de culoare opusă, semnificând sămânța celuilalt și, prin aceasta, interdependența lor. Dezechilibrul lor duce la îmbolnăviri.

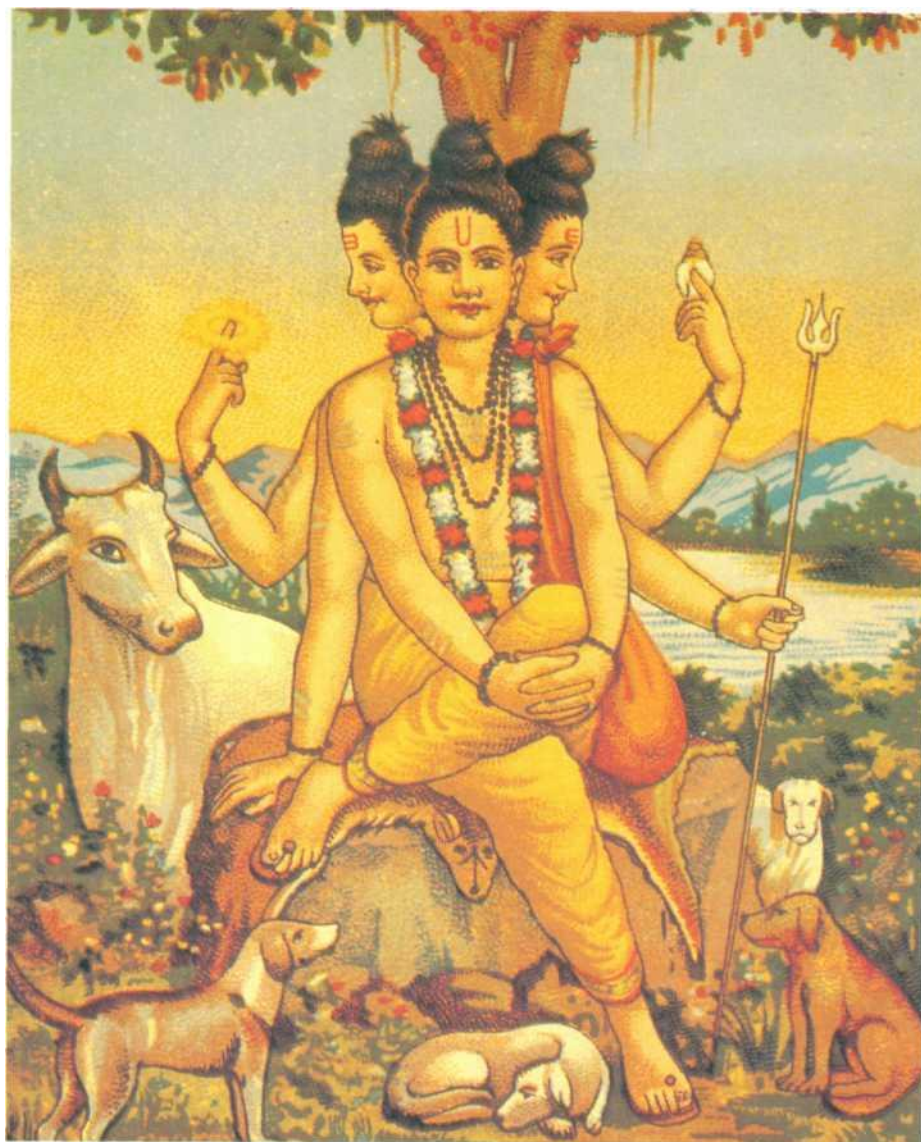

Hinduismul

Trinitatea hindusă dreapta În credința indiană clasică, **Shiva**, Vishnu și Brahma — cei mai puternici zei ai Indiei - formează împreună trinitatea hindusă, *Trimurti* (care înseamnă în sanscrită „a avea trei forme”). Vishnu Ocrotitorul menține armonia Universului și este agentul luminii; Shiva Distrugătorul, în contrast, reprezintă puterile întinericului și ale anihilării; în timp ce Brahma Creatorul (prezentat uneori cu patru fețe) aduce echilibrul care leagă forțele opuse ale lui Vishnu și Shiva. Această triadă, reprezentând forțele cosmice ale creației, ocrotirii și distrugerii, se spune că ar fi alcătuită din ființe supreme, fără formă (*Brahm*) care leguiesc cosmosul. Multe culturi indiene, chiar dacă nu sunt adepții Brahmei, totuși îi consideră pe Vishnu și pe Shiva ca ființe supreme (de fapt, adepții săi, îl apelează pe Shiva, Trimurti, ca și când acest zeu complex ar personifica aspectele triple ale ființelor supreme).

Shiva jos

Shiva (sau Siva) este unul din cei mai puternici **trei** zei ai panteonului hindus, în *Rig Veda*, este identificat ca cea mai puțin importantă zeitate, Rudra, care mai târziu s-a dezvoltat în omnipotentul Shiva. Ca unul făcând parte din Trimurti, Shiva este numit

numai Distrugător, însă este o zeitate a contrastului și deseori a caracteristicilor contradictorii. În timp ce el este zeul suprem al forțelor regeneratoare, (simbolizat printr-un lingam, emblemă falică, este asociat lui yoni, emblemă feminină), este de asemenea, și un joghin ascet; este în plus, agent al binelui, precum și al răului. Ca și Nataraja el este stăpânul dansului universal al creației și totodată al distrugerii, dansează pe demonul înfrânt al haosului sau pe piticul ignoranței. El este portretizat cu **patru** mâini, purtând o flacăra zornăitoare prevestitoare a creației sau o tobă cu care bate ritmul vieții. În prezentările iconice, Shiva este prezentat călărind un **taur** alb, Nandi. Una din soțiile lui este teribilă Kali și, asemenea ei, el poa-

te să poarte o sfoară sau un șarpe cu care să-i ucidă pe păcătoși și uneori, un colier din **cranii** umane. El poate purta, chiar craniul Brahmei ucis, în mâini sau în păr. **Semiluna** cc-i ornează capul reprezintă puterea sa asupra vieții și morții, iar cenușa cadavrelor îi curge prin vene. Poartă un șorț din piele de **tigru** și o armă ca un **trident** (trecutul, prezentul și viitorul), un **arc**, un curcubeu, un topor sau o **torță**. Din capul lui izbucnește fluviul Gange (personificat Ganga, altă soție). În mijlocul frunții are un al treilea ochi cu care îi arde pe cei care se uită la el, dar îi și recunoaște, le acordă înțelepciunea sa transcendentă, în mod variabil, al treilea ochi mai simbolizează **Soarele, Luna, focul**, ziua și noaptea.

Ganesha sus

În panteonul hindus, Ganesha cu cap de **elefant**, fiul lui **Shiva** și Pavarti, este zeul inteligenței, norocului, prudenței și invincibilității pentru că poate înfrânge toate obstacolele. Are numai o trompă, cealaltă fiind ruptă în bătlăie. Capul de elefant este cel al lui Airavata, calul de călărie al Indrei (semnifică înțelepciunea). Ganesha este prezentat cu **patru** brațe (unul cu care ține toporul lui Shiva), cu care-1 ocrotește și oferă daruri umanității. Călărește un șobolan, de asemenea simbol al **înțelepciunii**. Ganesha este stăpânul lui Ganas, zeitatea cea mai lipsită de importanță. Patronul învățaturii (în tradiția populară, el a fost autorul poemului epic antic, *Mahabharata*) și al negustorilor; imaginea lui Ganesha este deseori plasată deasupra clădirilor comerciale sau pictată pe coperta cărților. El este salutat înaintea unei călătorii și înaintea îmbarcării unei încărcături importante.

OM sus, centru, dreapta

Caligrafia sanscrită a acestui simbol semnifică monosilaba mistică *Om*, (*sau Aum*), care este privită în hinduism, budism și jainism ca un sunet sfânt cu potență divină. *Upanishada*, scrierea străveche a filosofiei hinduse, descrie *Om-ul* ca sunetul fundamental al Universului care a creat și susține cosmosul. Sunetele scoase la

pronunțarea literelor A, U și M reprezintă Trimurti-ul, cei **trei** zei, Brahma, Vishnu și **Shiva**, care controlează viața. Ei înseamnă și cele trei stări ale omului: visul, somnul și mersul, cele trei perioade ale zilei și cele trei capacități umane de dorință, cunoaștere și de acțiune. Sunetul prelung este mantra în yoga meditațională, ca invocare sau, la începutul și sfârșitul cântării religioase, o prezentare a sinelui și a spiritualității. În afara hinduismului, este folosit astăzi în contexte oculte, unde denotă bunătatea și spiritualitatea.

Yoga jos

Yoga este un sistem vechi de filosofie hindusă religioasă care necesită o pregătire riguroasă a corpului pentru atingerea porților spirituale. Prin exersarea unei varietăți de tehnici fizice și meditative, yoghinii se pot detașa de grijile pământești și pot atinge o stare de eliberare, fericire, de conștiință mai înaltă (moksha). Există patru concepții spirituale

primare de yoga: rituală (karmayoga), devoțională (bhaktiyoga). Celelalte forme de yoga includ kundalini-yoga, care trezește energia vitală și mantrayoga, în care sunetele sunt repetate.

Urme sfinte de picior sus

În hinduism, ca și în budism, urmele de talpă reprezintă prezența divină a unei zeități, de obicei a lui Vishnu Ocrotitorul (la origine, un zeu solar vedic). Urmele tălpii lui Vishnu indică omniprezența sa. Credințele, hindusă și budistă, sunt deseori îngemănate, iar hindușii Vaishnava cred că a noua încarnare a lui Vishnu sau al nouălea avatar, este Buddha. În budism, urmele de picior sunt decorate frecvent cu simboluri ale celor șapte apariții: un pește, zvastica, buzduhan de diamant, **scoica** (semicirculară), vaza de flori, **Roata legii** și coroana lui **Brahma**. Dacă adepții urmează pașii lui Buddha, pot obține iluminarea.

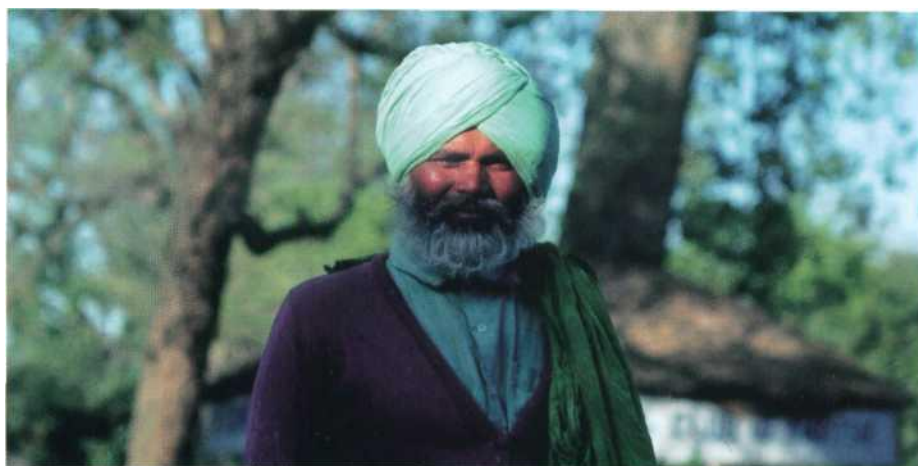
Taurul sus

Ca și în alte culturi, în hinduism taurul, simbolizează forța, puterea și fertilitatea. Ca simbol al fertilității, este o formă a lui Indra, zeul vedic al cerului. Puternicul taur, Nandin, este un vehicul al lui **Shiva** Distrugătorul (asociat zeului vedic Rudra); Agni, „taurul puternic” și zeul **focului**, și atotcuprinzătoarea Aditi, mama zeilor. Simbolismul lui este legat de cel al **vacii** sfinte (care reprezintă, de asemenea, fertilitatea) și, când este prezentat cu o vacă (simbolica **pământului**), taurul reprezintă raiul.

Jainismul

Templul Jain *jos*

Jainismul este o religie foarte nobilă, ascetică indiană, formată ca reacție împotriva unor practici hinduse excesive, împărtășește o serie de principii ale budismului. Disciplina de sine, detașarea și meditația sunt principiile de bază ale filosofiei jainiste, dominată de o tactică strictă de *ahimsa* - interzicerea de a răni orice creatură vie (derivată din credința jainistă că ciclul etern al reîncarnării care se sfârșește doar când sufletul atinge perfecțiunea și este eliberat). În India există o multitudine de altare și temple jainiste magnifice, ale căror stiluri aduc aminte de cele budiste și hinduse, a căror măreție și decor elaborat (așa cum se vede aici) contrastează puternic cu stilul de viață auster al călugărilor jainiști. Astfel de temple au fost înălțate deseori ca răsplată celor douăzeci și patru de *tirthankara* - învățătorii — fondatori ai jainismului — dar în loc să aducă omagiu vreunui zeu sau individ, ele simbolizează principiile jainismului.

Șiismul

Turbanul *sus*

Turbanul este un simbol de identitate șiit, purtat ca marcă a angajamentului pentru credință și reprezintă autoritatea și curajul spiritual. Conform cu Khālsā, șiiții trebuie să poarte **cinci** articole de credință, cele "cinci Ks". Acestea sunt ke's sau părul netuns, care înseamnă forța spirituală; *kanghā*, un pieptene purtat în păr, simbolizând disciplina impusă prin funcția sa de îngrijire; *kirpan*, o **sabie** de ceremonie cu care să lupte împotriva nedreptății *kara*, brățară de oțel purtată pe mâna dreaptă pentru a reprezenta uniunea celui care o poartă cu divinitatea (și ca să reamintească folosirea mâinii drepte în acțiunile bune); și *kachh*, o pereche de pantaloni scurți reprezentând abținerea sexuală, la fel ca și promptitudinea în luptă pentru credința șiită (deoarece îmbrăcăminte cusută, mai puțin cea necusută, este mai potrivită pentru luptă). Deși turbanul sau *Ke'skl* nu este stipulat ca unul dintre cele cinci Ks, simbolizează identitatea șiită deoarece este purtat să protejeze *ke's* și *Kangā*. Codul de disciplină șiit bazat pe învățăturile lui Gurm Gobind Singh (*Rahit Maryada*) recomandă portul unui turban. Afilierile politice și religioase din comunitățile șiite pot fi exprimate prin culoarea materialului turbanului: aderenții partidului Punjabi, Haryana și Himchal Pradesh Akali Dai poartă turbane albastre; cei din

mișcarea pentru un stat șiit independent al lui Khalistan poartă turbane portocalii, în timp ce turbanele albe sunt purtate de Namdharis, adepții reformismului Baba Balak Singh (1799-1861). Unele secte, ca cea a lui Bhai Randhir Singh (1878-1971), consideră turbanul ca fiind unul din cele cinci Ks, integrată cu *ke's*, și cere atât femeilor, cât și bărbaților să-1 poarte ca semn al credinței lor.

Khanda *jos*

Emblema șiismului, Khanda este prezentată în negru pe Nishan Sahib-ul triumfiular galben, steagul respectului. Emblema încorporează o khanda, sau o **sabie** cu două tăișuri (conceptul șiit al sfântului marțial), încercuită de chakkar sau un disc de oțel (un simbol al unității zeului cu umanitatea). De fiecare parte se găsesc două kispans, simbolizând puterea spirituală și temporală, fiind și emblema comunității șiite Khilsā, creată pentru purificarea tradiției de către Guru Gobind Singh în Anandpur, India, în 1699.

Religia Egiptului antic

Ochiul lui Horus *sus*

Ochiul lui Horus sau Atotvăzătorul Utchat în Egiptul antic, a avut o mulțime de însemnătăți complexe. Horus a fost zeul șoim, stăpânul cerurilor: ochiul său drept era „ochiul lui Re”, (zeul **soare**), iar cel stâng, „ochiul lui Horus”, simbol al **Lunii**. Când era prezentat ca un ochi cu sprânceană, denota forța și puterea. Acest simbol al ochiului sfânt era considerat ca protector puternic împotriva răului și își menține rezonanța și astăzi.

Pisica sfântă *jos*

În Egiptul antic, pisicile erau sfinte pentru zeița dragostei Bast (sau Bastet), care deseori era portretizată ca femeie cu cap de pisică. Motanul era considerat ca o încarnare a zeului Soare, în timp ce pisica femelă era personificarea ochiului solar, probabil pen-

tru că pisicilor le place să stea la căldură. Asociată cu **Luna**, dilatarea pupilelor era considerată simbol al creșterii și descreșterii Lunii — era sfântă pentru zeii **Isis**, Bast și Seth.

Ankh/Crucea egipteană *jos*

Ankh-ul este cel mai ușor de recunoscut simbol al Egiptului antic. Însemnătatea sa originală este necunoscută; o teorie este aceea că ankh-ul combină simbolurile feminine și masculine ale lui **Osiris** (crucea în T) și **Isis** (ovalul) și semnifică unirea raiului cu pământul. Simbolizează viața și moartea, Universul și aerul și **apa** dătătoare de viață. Forma sa de cheie încura-

jează credința că ar putea deschide porțile morții. Prezentat de zei faraonilor, în general, în arta egipteană se găsește în mâinile unei zeițe. Creștinii copti l-au adoptat ca simbol al vieții de după moarte. Mult folosit în magie, azi ankh-ul simbolizează pacea și adevărul.

Scarabeul *sus, dreapta*

Gândacul scarabeu (sau gândacul de bălegar) era unul din cele mai puternice simboluri ale Egiptului antic. Considerat în mod eronat exclusiv masculin, își lăsa ouăle în sfere de bălegar și astfel a devenit simbol al regenerării. El reprezenta zeul **Soare-lui** de dimineață, Khephri (sau Khepera), pentru că rostogolirea sferelor de bălegar semnifica rostogolirea soarelui pe cer, deci simboliza și reînvierea. Amuletele de scarabeu se purtau și deseori erau plasate în mor-

mințe, semnificând reînnoirea vieții. Așa ca aici, el era uneori prezentat cu aripi de șoim, simbolizând transcendență și protecție.

Ba *jos*

Egiptenii antici credeau că Ba, simbolizat printr-un **șoim** cu cap de om, era sufletul uman: aspectul spiritual al omului, a cărui energie psihică a supraviețuit morții. După moarte, sufletul zbura pe tărâmul lui **Osiris** (unde îi era asigurată fericirea), dar mai târziu se întorcea în corp — chiar și în lumea cealaltă sau după reîncarnarea pe pământ. Simbolul a fost foarte folosit în decorarea mormintelor egiptene.

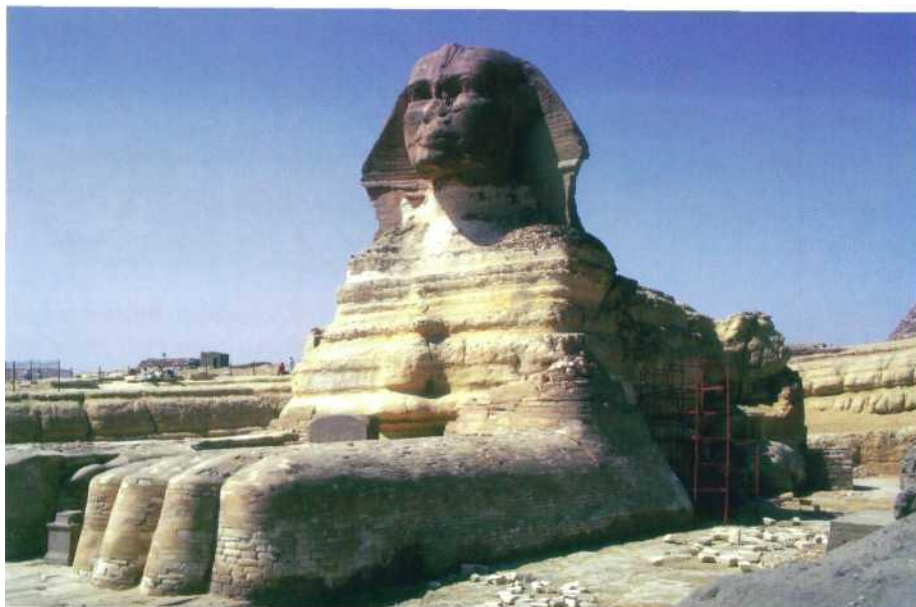
Sfinxul

pagina

următoare

Un monstru fabulos prezentat în general ca un **leu** cu cap (uman) de faraon, sfinxul egiptean simbolizează unificarea puterii naturale și spirituale, așadar, reprezintă puterea și protecția regală binevoitoare. În plus, a fost asociat lui **Horus** în orizont, fiul zeului soare Ra (sau Re). Așa ca acest tip de sfinx (androsfinxul), capetele de faraon uneori erau schimbate cu cele ale unui șoim (hieracosfinxul), întruchipând puterea solară, sau cu ale unui **berbec** (criosfinxul) semnificând liniștea.

Celebrul sfinx de calcar de la Giza are o înălțime de 66 de picioare și o lungime de 240 de picioare și a fost creat în jurul anului 2.620 î.H. din ordinul faraonului Khafre, al cărui chip îl înfățișează. Sfinxul egiptean nu trebuie confundat cu sfinxul enigmatic din mitologia greacă, creatură hibridă cu cap de femeie.

Isis jos

Isis era zeița principală a Egiptului antic, credincioasa soție și soră a lui

Osiris, mamă devotată a lui **Horus**; ea era o zeitate protectoare

simbolizând femeia ideală și mama divină. De obicei este portretizată ca o regină cu un corn de vacă pe cap (pentru că **vaca** era sacrificată pentru ea) și simbolizând **Luna**, în care este pus discul solar. Posedând mari puteri magice, Isis este uneori portretizată ca un zmei de hârtie, forma pe care a luat-o pentru căutarea părților împrăstiate ale corpului lui Osiris. Deseori este prezentată cu lotuși, semnificând renașterea și cu un șacal reprezentându-l pe Anubis, zeul îmbălsămării. Isis era venerată de romani ca zeiță a naturii.

Osiris sus, dreapta

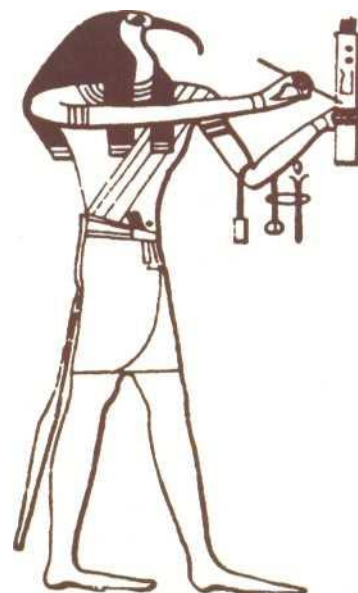
Zeul democrat, Osiris, era întruchiparea perfecțiunii pentru credincioșii săi și a fost subiectul unui vast simbolism în străvechea cultură egipteană. Inițial s-a impus în conștiință ca zeul vieții și fertilității, apoi în mod particular a devenit zeul **grânelor**, al forțelor vegetale, hrănitorul Nilului (unde răul Seth l-a înecat) și zeul **Lunii**. Unul din atributele sale este pilonul djed care la origine a fost folosit în riturile de fertilizare și reprezintă coloana vertebrală a zeului și stabilitatea datorată structurii sale rigide. Se credea că Osiris a fost odată un conducător uman, și că, trăind ca stăpân al celeilalte lumi, reprezenta înnoirea vieții. El este personificat întotdeauna ca o mumie (care uneori produce cereale), purtând însemnele regalității

ții - **coroana albă**, scepstrul și biciul, și uneori este însoțit de **Isis**, ca aici. Un simbol suplimentar al lui Osiris este crucea tau (sau T), simbol al vieții.

Thot jos

Zeul al înțelepciunii, al învățaturii și al **Lunii**, Thot era considerat de către egiptenii antici ca fiind cel care le-a dat limba și scrierea **hieroglică**. Thot a fost simbolizat prin numeroase forme hibride: cu cap de ibis al cărui cioc lung și încovoiat reprezenta semiluna crescătoare (ca în fotografia de mai jos) și cântarea **înțelepciunii**, și cu cap de pavian (maimuță), a cărui formă a luat-o la Hermopolis (în schimb maimuța a devenit asociat al copiștii

lor al căror stăpân era Thot). Datorită înțelepciunii sale fără limite și pentru că l-a ajutat pe Osiris în judecarea sufletelor pe lumea cealaltă, Thot era considerat ca având puteri oculte, iar numele lui este încă invocat de cei care caută cunoștințe de neînțeles, tainice și ezoterice.

Vulturul și cobra jos

Această fotografie prezintă pe regi-na Nefertari în toată splendoarea ei purtând un coif măiestrit elaborat întruchipând un vultur - simbol de protecție, deoarece, ca și gunoier de cadavre, pe tărâmul morții, vulturul reprezenta purificarea. Chiar și Isis lua uneori forma vulturului și întruchipa astfel maternitatea și principiul feminin și a devenit emblema atât a zeiței Nekhbet, cât și a Egiptului de Sus. Hathor, zeița dragostei, era prezentată uneori cu cap de vultur, iar pasărea era considerată de asemenea animalul sfânt al lui Mat (sau Mut), zeița maternității. Co-bra sau *uraeus*, este o figură importantă a acestui coif; la egipteni personifica înțelepciunea, legiuirea și protecția, deoarece se credea că răsare din Soare și își distruge inamicii cu suflul său mistuitor. O emblema a Egiptului de Jos, cobra, era asociată renașterii și puterii solare și este prezentată frecvent încoronată cu discul solar.

Obeliscul stânga

În tradiția egiptenilor antici exista credința că zeul soarelui, Ra (sau Re), a trăit în Heliopolis, (orașul soarelui) unde a fost venerat în forma unui obelisc — un bloc de piatră înalt, ascuțit, cu baza în formă de pătrat și un vârf piramidal - pe care ei îl considerau o rază de soare împietrită. Fiind un simbol falie și datorită înălțimii lui a fost interpretat ca un adevărat *axis mundi* — o legătură directă între pământ și cer. În general, decorate cu hieroglife încrustate, obeliscurile erau plasate de obicei în pereche, în fața templelor. Împrăștiate în toată lumea, azi există încă treizeci de obeliscuri.

Piramida sus, dreapta

Probabil cel mai cunoscut simbol al Egiptului antic și modern, de cel mai de bază nivel, piramida, reprezintă puterea impresionantă a regilor din Vechiul Regat și din Regatul Mijlociu. Monumentele funerare masive mai evoluat ale faraonilor, piramidele, au fost construite după niște principii exacte, la dimensiuni gigantice și cu o perfecțiune tehnică neîntrecută de atunci. Din păcate, multe din motivele care guvernau construcția lor complicată nu se mai cunosc, dar se crede că ele simbolizau cavouri de creație și erau ridicate în aliniament cu soarele și stelele, creând, așadar, o punte între pământ și rai pe care faraonii morți o

puteau traversa în viața de apoi. Piramidele nu sunt rezervate doar Egiptului: sacrificii umane erau aduse zeilor în altarele piramidale aztece (de pildă, Templo Mayor). Mayașii își venerau zeitățile din templele și sanctuarele situate pe piramide prevăzute cu trepte, așa cum făceau și mesopotamienii în zigurați (piramide în trepte în arhitectura Mesopotamiei). Astfel de piramide reprezentau muntele cosmic. În gândirea ezoterică, piramida este nu numai o axă a lumii, ci și un simbol al iluminării: vârful său este treapta spirituală la care se poate ajunge numai de la bază prin urcușul trudnic, anevoios al planurilor ei înclinate și abrupte.

Discul de soare înaripat jos

Pentru egiptenii antici, Ra (sau Re) a fost creatorul lumii, strămoșul faraonilor și zeul soarelui (simbolizat prin discul solar) și al cerurilor (simbolizat printr-o pereche de aripi). Discul solar înaripat semnifică puterea dătoare de viață a Soarelui și atributele spirituale ale raiului. Asociat îndeaproape cu această reprezentare a lui Ra, Aten (sau Aton) - care apare ținând în mâini un disc solar cu aripi formate din raze puternice și bine-făcătoare ale soarelui - a fost venerat ulterior în Egiptul antic. Alteori discul solar apare în asociație cu *uraeus*, cobra ocrotitoare care scupă flăcări, încolcită în jurul lui.

Mitologia greacă/romană

Simbolul lui Jupiter *sus*

Acest simbol grafic reprezintă schema zeității supreme romane, Jupiter (Zeus, la greci). Este compus dintr-un dublu **trident** (semnul lui Neptun/Poseidon), și deci simbolizează nu numai puterea asupra apelor, ci și **tunetul și fulgerul** și furtunile, iar cei trei dinți de furcă semnifică lumina fulgerului. Mai mult, dacă acest semn este întors într-o parte devine simbolul zodiacal al **Peștilor**, ale căror planete de influență sunt planetele Jupiter și Neptun. Există o similitudine

izbitoare cu simbolurile legate de zeul scandinav, Wotan (sau Odin) și de zeitatea babiloniană, Adad, zeul furtunilor cu tunete.

Ianus *jos*

Această monedă romană îl prezintă pe Ianus, gardianul raiului, și al **porților și ușilor**, în general. Ianus apare mereu cu două fețe care privesc în direcții opuse (pentru a-i vedea pe cei care intră și ies). Semnifică ambiguitatea și caracterul cu două fețe. Romanii deschideau templele lui pe timp de război, dar le închideau pe timp de pace, deci numele lui poate fi asociat războiului. Ianus poate să simbolizeze de asemenea călătorii și noi începuturi, iar astăzi este păstrat sub numele de Ianuarie - lună care contemplă anul care a trecut și privește înainte spre viitor.

Tridentul lui Neptun *sus, dreapta*

Tridentul zeului roman **Neptun** (Poseidon în Grecia antică) este o **furcă** cu trei dinți, care uneori se termină cu vârfuri de săgeți. Neptun era zeul mării, iar tridentul este un simbol net

al autorității și puterii sale: în lumea umană, era un instrument folosit foarte mult pentru prinderea **peștilor**, iar în mâna puternică a lui Neptun crea surse de **apă** dătătoare de viață, revărsări distrugătoare sau furtuni devastatoare pe mare, după dorința lui. Tridentul deține caracteristicile semnelor pentru apă (al cărei stăpân este) și pentru **foc** (ca simbolurile relatate ale tunetului și fulgerului, simbol al omnipotenței divine). Furca tridentului **a** fost asemănată cu razele **soarelui**, iar dinții, cu monștrii mărilor. În astronomie, tridentul este simbolul planetei Neptun și poate fi prezentat printr-o bară transversală deasupra mânerului. Tridentul a devenit un simbol general al suveranității asupra mării și apare în arta minoică. În plus, este un atribut al Britanici, personificarea feminină a lui Britain.

Caduceus *pagina alăturată*

Caduceusul (sau *Kerykeion* - „bastonul vestitorului” în greacă) a fost dat lui Hermes, vestitorul și mesagerul zeilor greci - **Mercur** în mitul roman. Această schemă cu aripi avea puterea benefică de a transforma cearta în armonie - în mitologie, fiind plasată între doi **șerpi** îi determină să se încolăcească în jurul bastonului și să se privească în pace. Simbolul universal este prezentat și în mâinile zeităților antice egiptene, feniciene și indiene. Alături de vergeaua lui Aesculapius (Asclepius), caduceusul a devenit simbolul medicinei homeopate și al profesiilor medicale în general. Însemnătatea sa primară este oricum aceea a dualității, a echilibrului și a unirii forțelor opuse. Este simbolul astronomic al lui Mercur.

Zeus sus

Zeus (**Jupiter**) era zeul suprem al panteonului greco-roman. Pe lângă faptul că îi domina pe zeii olimpici mai mici, stăpânea cerul și omenirea, în principal este simbolizat prin emblemele solare de fulger sau de **uliu**, însă autoritatea sa este și mai subliniată când este portretizat cu o **coroană** și sceptru șezând pe tron. Imaginea sa, pe lângă imaginea emblematică a lui Zeus - carul/faetonul, fulgerul, uliul, **taurul**, frunzele de **stejar** și **ghirlandele de lauri** - simbolizează puterea supremă, chiar omnipotența.

Athena sus, centru, dreapta

Zeița greacă Athena (Pallas Athena), fiica lui **Zeus** și a lui Metis (Gând), era zeița **înțelepciunii**, protectoare a artelor, negoțului și stăpână a atenicilor. Ca și zeița romană, Minerva, își are originea în templul lui Jupiter. Ea este prezentată purtând un coif, o

suliță și egida - scutul lui Zeus cu capul Gorgonei zugrăvit în centru, semnificând protecția (poate fi reprezentat ca o mantie împodobită cu **șerpi**). Împreună, sulița și scutul, simbolizează *epheboi* (maturitatea) și castitatea. Ca parte a egidei, șarpele simbolizează cunoașterea.

Bufnița Athenei jos

Athena (Minerva) era zeița **înțelepciunii**, învățăturilor și artelor. Bufnițele erau prolifiche în Atena, orașul al cărei stăpână era Athena, și aceasta, prin înfățișarea și abilitatea sa de a vedea pe întuneric (în termeni simbolici, penetrând ignoranța) a făcut să devină un simbol important al înțelepciunii. Era și atributul lui Ceres (Demeter), zeița recoltei, și avea calități profetice: strigătul ei era considerat un avertisment al morții apropiate, iminente; apariția ei a precedat moartea lui Dido, regina Cartaginei și a câtorva împărați romani.

Iudaismul

Tetragramatonul jos

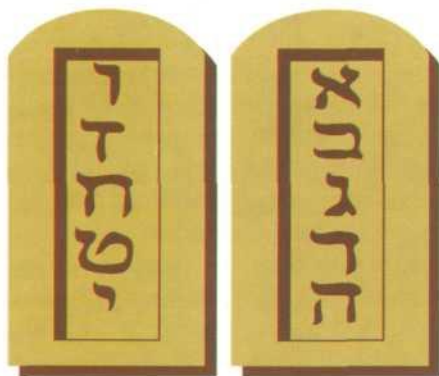
Tetragramatonul cuprinde cele patru litere Y, H, W, H, care exprimă în ebraică pe litere numele adevărat al lui Dumnezeu. Este atât de sfânt, încât nu se apelează niciodată cu voce tare și nu se face referire la el prin „numele” (*Ha shem* sau cuvântul *Adonai*, „Dumnezeul meu”), deoarece este interzis să luăm numele Domnului în deșert. Deși literele înseamnă Yhweh, creștinii le-au tradus greșit crezând că ele exprimă cuvântul Jehova. Conform tradiției, Dumnezeu a dezvăluit tetragramatonul lui Moise. A fost înscris atât pe bagheta lui Aaron, cât și pe inelul magic al lui Solomon. În cabala, acest simbol însemna viața și se credea că posedă puteri magice și tămăduitoare. Pronunția corectă a fost uitată. Astăzi, tetragramatonul este înscris pe amulete și pe plăcile shivviti expuse în sinagogi și în casele evreiești, pentru a reaminti omniprezența lui Dumnezeu.

Tăblițele Decalogului următoare

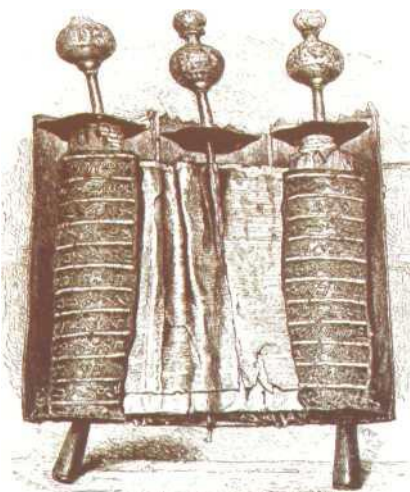
Tăblițele Decalogului sau Legea sunt două pietre despre care se spune că pe ele au fost înscrise cele zece porunci de către degetul lui Dumnezeu. Prima conținea textul din Exod, iar a doua acela din Deuteronom. Moise a primit tăblițele pe Muntele Sinai ca simbol al înțelegerii cu israeliții și, datorită textului divin, i s-a părut ușor de cărat. La coborârea sa de pe Muntele Sinai, a descoperit că israeliții adoraau Vițelul de aur; această credință idolatrizantă a cauzat dispariția textului, iar Moise a aruncat și a distrus

pietrele de acum grele. Întors în vârful muntelui Sinai, el însuși a înlocuit și a gravat tăblițele. Textul putea fi citit de pe ambele părți, iar cuvintele divine pluteau miraculos deasupra tăblițelor de piatră. Versiunea nouă (simbolizând Vechea înțelegere) și fragmentele vechilor tăblițe au fost plasate în Arca Alianței (altar portativ din lemn de salcâm placat cu aur) spre păstrare, pentru a reaminti poporului iudaic că învățații trebuie să rămână figuri de respectat.

Torah jos

Sefer Torah sau pergamentul Torah, conține cuvântul lui Dumnezeu dat omului prin Moise și este unul din cele mai importante simboluri ale iudaismului. Mesajul său, conținut în Pentateuh și scris de mână în ebraică, este transmis sub forma unor povești simbolice mistice a căror însemnătate profundă va fi dezvăluită numai la sosirea Mesiei. Torah se păstrează în Arca sfântă a sinagogii, acoperit de o manta, o platoșă de argint și o **coroană** deasupra căreia se găsesc clopoței.

Menorah jos

Candelabrul de aur, cu **șapte** brațe - Menorah - este unul dintre cele mai vechi simboluri iudaice. Datează din zilele Exodului iudaic, când a ars în lăcașul de rugăciune din deșertul Sinai. După tradiție, a luat naștere din aurul pe care Moise l-a aruncat în **foc**. În mod miraculos, alimentat cu ulei de măsline, o flacără ardea mereu, în timp ce celelalte se stingeau. Ulterior, a fost plasat în al doilea templu în Ierusalim până când Titus a distrus orașul în anul 70 A.D. Simbolizând înțelepciunea divină, cele șapte brațe ale sfeșnicului sunt considerate ca ramuri din copacul babilonian al luminii și reprezintă cele șapte zile ale Genezei și, de asemenea, **Soarele, Luna și planetele**; cele șapte ceruri și cele șapte stele ale Ursei Mari. În 1949, Menorah a devenit emblema/stema oficială a statului Israel și este înfățișată pe steagul prezidențial.

Steaua lui David sus, dreapta Steaua lui David sau Magen David (Scutul lui David) este unul din cele mai recunoscute semne ale iudaismului și, astăzi, este unul din simbolurile statului Israel, apărând pe steagul național din 1948. Asocierea cu David derivă din tradiția că el purta un scut hexagonal în lupta cu Goliat. Simbolul este alcătuit din două triunghiuri intercalate care formează o stea cu **șase** puncte sau o hexagramă. Albul triunghiului superior și negrul triunghiului inferior simbolizează uniunea contrariilor. Cunoscută și ca Pecetea lui Solomon, emblema avea putere ocrotitoare și proprietăți magice, după cum pretindeau cabaliștii. În ma-

gie și alchimie, simbolizează unitatea elementelor - triunghiul îndreptat în sus înseamnă **foc**, iar cel îndreptat în jos, **apă** — și de asemenea, masculinitatea și feminitatea și sufletul. Când cele șase puncte sunt combinate cu un al șaptelea punct mistic, invizibil, acesta semnifică transformarea. Steaua lui David poate fi denumită și Steaua Creatorului, cu fiecare punct reprezentând zilele săptămânii, iar hexagonul central simbolizează Sabatul.

Harpa lui David jos

Harpa este un simbol al lui David, învingătorul lui Goliat și rege al Israelului, îndemânarea muzicală a lui David a ajutat regele, muzica lui fiind ca un balsam pentru alinarea depresiei regelui Saul. Se spune că atunci când David a devenit rege, la miezul nopții vântul a cântat la harpa atârnată deasupra patului său, mobilizându-l să studieze **Torah**. În termeni simbolici, harpa și lira simbolizează armonia cu **Universul** și ascensiunea spre lucruri mai înalte. Lira — tip harpă ornată cu Magen David (**Steaua lui David**, Scutul lui David sau Pecetea lui Solomon), este un simbol al credinței iudeilor/evreilor și al statului Israel.

Șofarul jos

În tradiția iudeilor, suflatul în șofar, cornul derit evreiesc (de obicei făcut dintr-un corn de berbec, pentru a reaminti că un berbec a fost sacrificat în locul lui Isaac), poate să însemne apropierea unui dușman. Astăzi se aude la Anul Nou evreiesc sau la Rosh Hashanah, când apelează la penitență. Există trei sunete principale suflate din șofar, dar în timpul Rosh Hashanah-ului se aud o sută de sunete, împărțite în două părți pentru a induce în eroare Satana. Șofarul poate fi suflat dimineața pe durata Elul-ului (luna care precede Rosh Hashanah-ul) sau pentru a semnala sfârșitul sărbătorii Yom Kippur. Este folosit și în exorcism și în ritualuri de excomunicare. Se crede că în ziua judecării, Elijah va sufla în șofar pentru a-i cita la judecată pe cei vii și pe cei morți.

Palmierul

Palmierul este

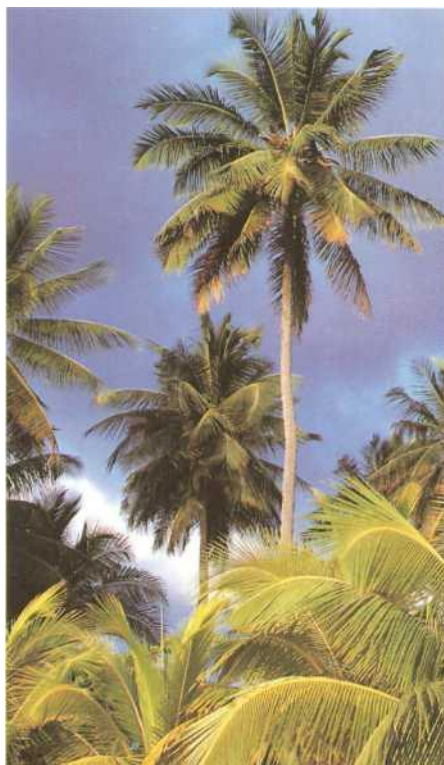
important în iconografia iudaică, unde, în acord cu cabala, simbolizează omul cinstit (*tzaddik*) și fosta stemă a Iudeei după Exod. Alături de mirt, fructul citric și salcie, ramura de palmier, *lulav*, este una din cele patru specii agricole de paradă la Sukkot pentru sărbătorirea mărinerii lui Dumnezeu. Fiecare reprezintă un tip de evreu, iar palmierul simbolizează pe cineva care studiază **Torah**, dar nu se supune poruncilor. În plus, ramura de palmier simbolizează coloana verticală îndoită în fața lui Dumnezeu și este un simbol al lui Dumnezeu însuși. În creștinism, palmierul simbolizează dreptatea, învierea, intrarea lui Hristos în Ierusalim și pelerinajul pe Pământul Sfânt. În Babilonia, Egipt, Grecia Antică și Roma, simboliza victoria.

Sacrificiul lui Isaac sus

Jertfa, o trăsătură comună multor religii, era crucială ritualului credinței iudaice timpurii. În termeni generali, actul jertfei exprimă o dorință de uniune cu o zeitate prin intermediul împăcării și supunerii. Moartea victimei (animală sau umană) intenționează să invoce stadiul următor al ciclului Genezei - viața. Sacrificiul era un ritual important al iudaismului biblic: preo-

ții ofereau animale ritual curate cel puțin o dată pe zi. Sacrificarea unicului fiu al lui Abraham, Isaac, (ilustrată aici de Caravaggio) cunoscută sub numele de akedah (cuvânt evreiesc semnificând „legătura”) este un simbol acut, dureros, de testare a credinței. Dumnezeu a cerut sacrificarea lui Isaac pe Muntele Moriah ca dovadă a supunerii lui Abraham; în ultimul moment, mâna lui Abraham a fost oprită de arhanghelul Mihai ca semn al compasiunii lui Dumnezeu, iar locul lui Isaac a fost luat de un berbec. Practicile de sacrificiu au fost abandonate după distrugerea celui de-al treilea templu în 70 A.D. Pe durata persecuțiilor suferite de iudei în timpurile medievale, Isaac a fost adoptat ca simbol al calvarului. Astăzi, akedah este citit la Rosh Hashanah (festivalul evreiesc de Anul Nou), când sună un corn de berbec (**șofarul**) în comemorarea **îndurării** Domnului. La pesach (Pastele evreiesc), este celebrată izbăvirea primilor copii născuți ai israeliților (ai căror stâlpi de ușă erau mânjiți cu sângele **mielului** pascal pentru a-i identifica cu Dumnezeu).

Notă: Iudaismul și creștinismul împărtășesc multe simboluri. Câteva din simbolurile iudeo-creștine — Ochiul lui Dumnezeu, porumbelul și ramura de măslin, altarul și mitra episcopală — apar în paginile următoare.

Creștinismul

Ochiul lui Dumnezeu sus

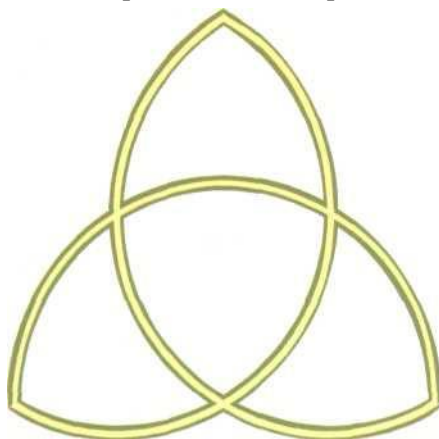
Acest simbol este o combinație de simboluri iudeo-creștine. Ochiul lui Dumnezeu, Tatăl atotvăzător, din care radiază lumina divină (deseori prezentat într-un **triunghi**, ce reprezintă Domnul și centrul **Trinității**). Cele trei verigi ale lanțului reprezintă Trinitatea și simbolizează veriga de aur care îl leagă pe credincios de Dumnezeu. Cortul reprezintă casa lui Dumnezeu - tabernacolul, templul evreilor nomazi — ale cărui suprapoziții sunt deschise pentru a dezvălui credincioșilor adevărul interior.

Nimbul sus

Acest detaliu dintr-o pictură italiană despre Buna Vestire îl prezintă pe arhanghelul Gabriel vestind **Fecioarei Maria** viitoarea ei maternitate. Un **porumbel**, simbolizând Duhul Sfânt, zboară deasupra lui, iar el ține un **crin** în mână ca semn al purității. Haloul, (aureola sau nimbul) de deasupra capului său înseamnă radianța divină, dar poate să simbolizeze în plus sfințenia, suveranitatea, înțelepciunea și

energia vitală. Nimbul este prezentat, ca un disc auriu sau ca o coroană radiantă în jurul capului, însă Dumnezeu este reprezentat uneori printr-un nimb triunghiular sau în formă de diamant, Hristos cu un halou cruciform, iar papa cu unul în formă de pătrat sau hexagon. Haloul, la origine, era un simbol străvechi al **Soarelui** (semnificând puterile solare în anumite religii, cum ar fi cea mithraică) și poate fi considerată atât o coroană de glorie, cât și aura personală. Nu este unic pentru creștinism, ci a fost adoptată de culturile mai timpurii. La început, simbolizând majestatea și puterea, zeul greco-roman **Zeus** (Jupiter) are un nimb albastru, iar **Buddha**, unul roșu. Nimbul mărginit de flăcări al zeului hindus **Shiva** simbolizează Cosmosul. Împărații romani erau portretizați cu aureole, iar în creștinismul bizantin, chiar și Satana purta un nimb al puterii.

Triquetra sus

Figuri geometrice, ca **trei cercuri**, **triunghiuri** intersectate sau un triunghi echilateral, sunt folosite adesea în iconografia creștină pentru a exprima Trinitatea — trei într-unui — lui Dumnezeu Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Alături de trifoi și furca în formă de Y, triquetra denotă intangibilitatea Treimii. Apare pe **crucile celtice** și a fost un motiv popular în arta gotică. Trinitatea este simbolizată de asemenea și printr-un trio format de **pești** sau **ieșuri**, pentalfa și de Brațele Trinității sau **scutumfidei**.

Îngerul jos

Îngerii sunt mesageri divini și au existat în credințe ca cea a vechilor sumerieni, babilonieni, egipteni, greci și romani. Sunt prezenți și în hinduism și islamism. În tradiția creștină, îngerii sunt ființe supranaturale create de Dumnezeu, care fac intermedierea între Dumnezeu și om (sau între rai și pământ). Există nouă clase de îngeri - serafimi, heruvimi, troni, dominioni, de virtute, de soartă, de principialitate, arhangheli și îngeri - aranjați într-o triplă ierarhie. Arhanghelii reprezintă aspecte despre Dumnezeu și protejează împotriva demonilor. Atributele celorlalți îngeri, cum ar fi Mihail (o **sabie**), Rafael (toiagul pelerinului), Uriel (o carte) și Gabriel (un **crin**) simbolizează judecata divină, protecția, înțelepciunea și îndurarea. Muritorii pot avea, de asemenea, îngeri păzitori pentru a-i ocroti și îndruma prin viață. Îngerii, în general, sunt prezentați cu un nimb și sunt înaripați, bărbați și femei sau **putti** (cupidonii); ei pot avea pergamente sau instrumente muzicale.

Sfânta Familie sus

Această pictură italiană a Sfintei Familii îl prezintă pe pruncul Hristos dormind, figura umbrită a lui Iosif și un înger înaripat. Semnificația specială a Madonei este simbolizată prin aureola sa, voalul castității și mantia protectoare (vezi **Nimbul**, **Fecioara Măria**, **Nașterea** și **îngerul**).

Porumbelul și ramura de măslin jos

În culturile iudaică și creștină, porumbelul purtând o ramură de măslin simbolizează pacea. După potopul biblic, Noe a trimis de pe arcă un **corb** și un porumbel să caute pământ uscat. S-a întors numai porumbelul, strângând în cioc o ramură de măslin de pe Muntele Măslinilor, simbol al iertării omului de către Dumnezeu și al izbăvirii omenirii. În iconografia creștină, porumbelul simbolizează și Duhul Sfânt, cu șapte porumbei, simbolizează cele șapte daruri ale Sfântului Duh. Porumbelul și ramura de măslin au devenit un simbol laic.

Nașterea sus, dreapta

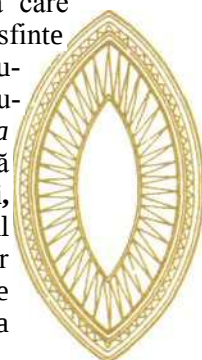
Pictura lui Botticelli, „*Nașterea mistică*” (c. 1500) este plină de simbolism. **Fecioara Măria**, cu mantia albastră a purității, aplecată în adorație asupra copilului Hristos, în timp ce un **bou**

(după Isaia, își cunoaște stăpânul și îl încălzește prin respirația sa) și un **măgar** (care cunoaște ieslele stăpânului) îl privesc. În stânga lui Hristos se văd Iosif și **Magii**. **Îngerii** cerești și cei căzuți se iau de mână în semn de împăcare, pe când trei îngeri citesc pe acoperișul staulului din Cartea Sfântă. Deasupra se afla un cerc de îngeri dansând care învârt trei **coroane**, semnificând atât **Sfânta Treime**, cât și ciclul nașterii, vieții și morții. Ramuri de **măslin** abundă, ca semn al împăcării lui Dumnezeu cu omul, al păcii și al **Copacului vieții**.

Mandorla jos

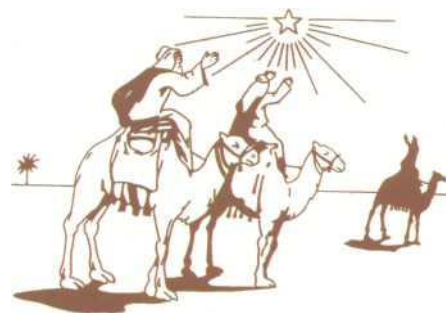
În relație cu **haloul** este mandorla în formă de migdală sau aureola din iconografia creștină care înconjoară figurile sfinte sau profane. Cunoscută și sub numele de **vesica piscis**, este asociată cu forma **peștelui**, simbol al creștinismului, dar și al **norului** pe care Hristos s-a înălțat la ceruri.

Magii dreapta

În tradiția creștină, magii („înțelepții” în latină) sunt cunoscuți și ca cei Trei înțelepți sau cei trei Crai. După Evanghelia Sf-lui Matei, Dumnezeu le-a vestit Magilor, prin intermediul unei **stele**, că se va naște în Iudeea un mare împărat, și astfel ei au călătorit de la Răsărit pentru așteptarea nașterii Lui. Îndrumați de o stea, ei au ajuns în Bethlehem, unde l-au găsit pe Iisus și L-au adorat, prezentându-i daruri scumpe din aur (simbol al regalității), tămâie (divinitatea) și mir (suferința și moartea). În tradiția timpurie, se credea că Magii reprezentau cele trei etape de vârstă ale omului, și

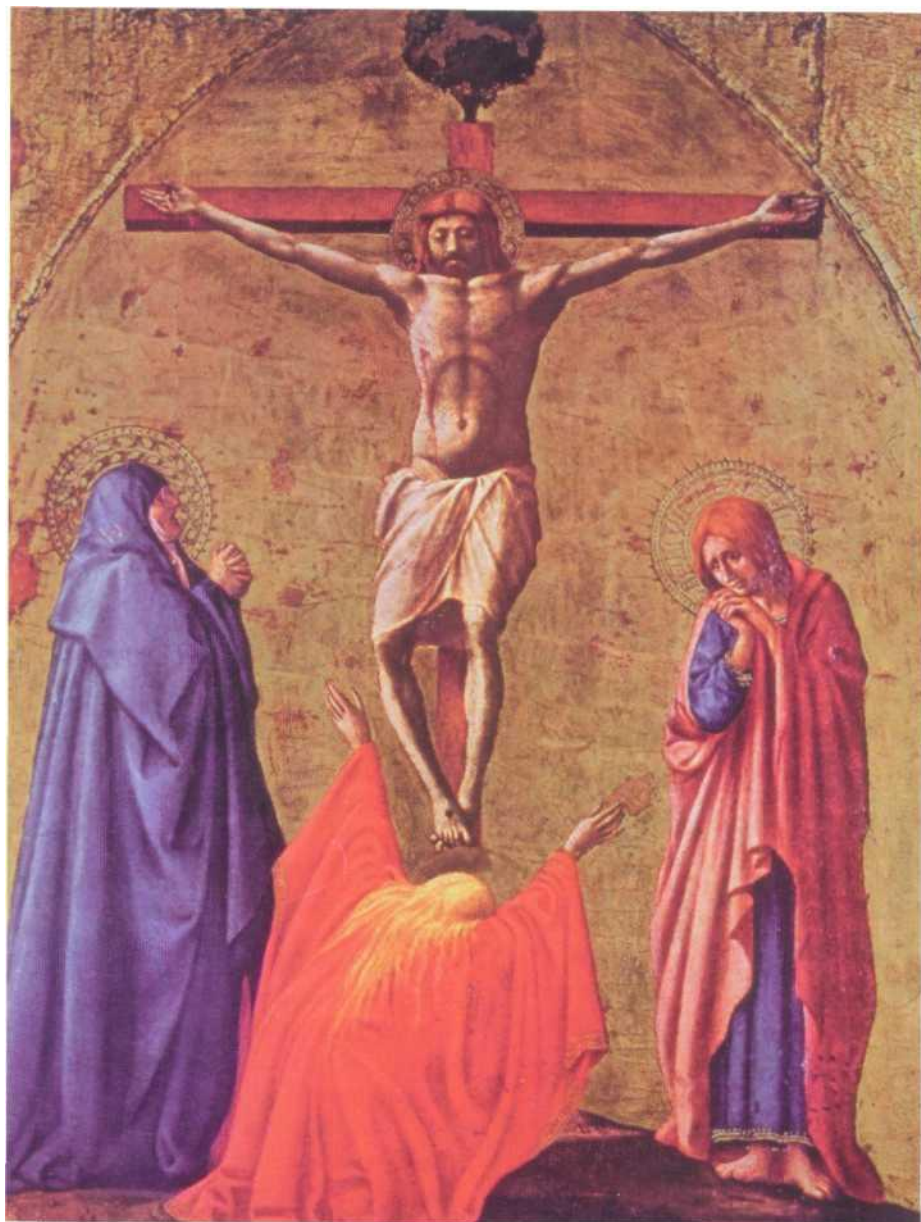

cele trei continente, Europa, Africa și Asia. Se mai spunea că ei reprezentau divinitatea lui Hristos, majestatea și sacrificiul. După sec. al XI-lea au fost numiți Caspar (sau Gaspar), Melchior și Baltazar, adică, împăratul Luminii, „a celei albe” și împăratul comorilor.

Fecioara Măria sus

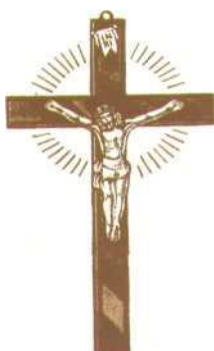
Fecioara Măria apare frecvent în picturile creștine ale evenimentelor importante cum ar fi Buna Vestire, **Nașterea**, **Răstignirea** și înălțarea. Adormirea Maicii Domnului și de obicei este însoțită de numeroase simboluri ale purității - un **crin** și **vălul** castității. **Nimbul** și prezența **îngerilor** reprezintă sfințenia sa ca mamă a lui Iisus. Este adesea însoțită de **semiluna** crescătoare, de chiparoși și de **măsli-ni**, **Pomul Vieții** (cu Iisus-fructul) și **trandafirul** alb (pentru că ea este trandafirul paradisiului). Ea poartă o mantie albastră, semnificând credința, compasiunea și apele de botez. Poate fi portretizată ca regina raiului, cu o **coroană** de stele și alte atribute regale; ca Doamnă a îndurării (*Misericordia*) adăpostind credincioșii sub mantia sa albastră (înseamnă protecția) sau ca Doamnă a Suferințelor (*Dolorosa*) cu pieptul străpuns de șapte **săbii**. *Madona* și *Pruncul* lui Ducio (prezentată aici) combină mare parte a iconografiei bizantine cu inovațiile medievale; în timp ce Madona este icoană statică, copilului Hristos și îngerilor din jur le este dată o reprezentare mult mai vie.

Răstignirea dreapta Prezentarea sfâșietoare a Crucificării, făcută de Guidi, o prezintă pe Fecioara Măria îndurerată în genunchi la picioarele crucii, înconjurată de creștini care se roagă. Vezi **Crucifixul**, **Coroana de Spini**, și **Fecioara Măria**.

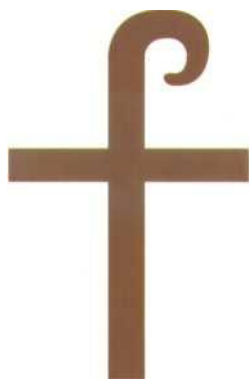
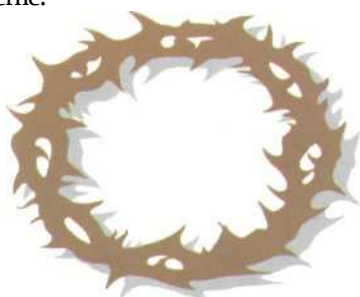

Crucifixul/Crucea latină jos

Crucifixul sau crucea latină cu imaginea lui Hristos este cel mai profund și durabil simbol al creștinătății, prezentând în detaliu grafic sacrificiul suprem făcut de Iisus pentru mântuirea omenirii. Hristos este portretizat în agonia morții, cu cinci răni, purtând o **coroană de spini**. Deseori deasupra un pergament rulat indică literele I.N.R.I. (abrevierea din latină pentru „Iisus din Nazareth, Regele iudeilor”). Iconografia paleocreștină a evitat prezentarea Crucificării, iar imaginea a fost folosită pentru prima dată după Consiliul de la Constantinopol în 692 î.H. Acest tip de crucifix, prezentat aici, datează din secolul al XI-lea.

Coroana de Spini jos

Deseori folosită în imaginile lui Hristos pe cruce, coroana de spini este unul din instrumentele de patimă ale lui Hristos și uneori poate fi prezentată ca o coroană sfântă (ale cărei fructe roșii simbolizează sângele lui Hristos). Spinii sunt un simbol universal al nenorocirii și, în creștinism, coroana de spini simbolizează atât batjocura de la „încoronarea” lui Hristos ca împărat al Evreilor (în parodia împăratului roman), cât și suferința Lui pe cruce. Spinul poate simboliza și păcatul. Un **craniu** cu coroană de spini este un simbol creștin al damnațiunii eterne.

Crucea Păstorului sus

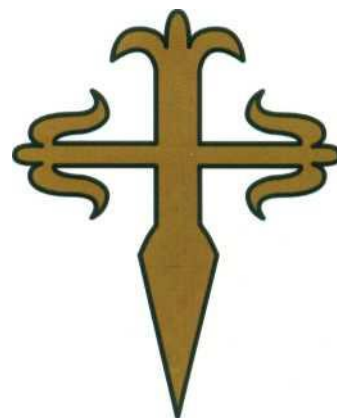
Una din multiplele variante ale crucii creștine este crucea păstorului, al cărei apex vertical are forma toiagului de păstor. Acest simbol indică atât credința creștină, cât și rolul lui Iisus ca Bunul Păstor, care îndrumă oamenii în siguranță prin viață și mântuiește sufletele. Iisus este în mod frecvent prezentat drapat cu un **miel** în jurul umerilor săi. Așa cum este un semn al apostolilor, toiagul păstorului (sau cârja episcopului) este și o parte a sceptorului episcopal, semnificând autoritatea pastorală asupra enoriașilor. În Egipt, **Osiris** purta un toiag.

Crucea celtică sus

Crucea celtică (Iona sau Inelul) era foarte răspândită în Irlanda chiar înaintea secolului al optulea. Este prezentată tipic ca o cruce (simbolizând credința creștină) cu brațele înscrise într-un **cerc** (puterea solară și eternitatea) împreună însemnând unitatea dintre rai și pământ. Deși astăzi este identificată cu creștinătatea, crucea celtică datează din timpuri păgâne, când era un simbol de fertilitate și viață - crucea simbolizând potența masculină, iar cercul, puterea feminină.

Crucea Fitchy jos

În heraldică, crucea care este terminată printr-un vârf ascuțit se numește fitchy în cruce. Această cruce este utilizată frecvent în heraldică și simbolizează credința neclintită a celui care o poartă. Combinația crucii cu **sabia** este un simbol net al hotărârii de a lupta cu păgânii, dacă este necesar, să apere valorile, principiile și credința creștinismului.

Leul heraldic jos

Leul (aici furios) este una din cele mai populare imagini din heraldică. Simbolizează curajul, forța și ferocitatea. Arta creștină reprezenta regele fiarelor ca pe o creatură binevoitoare; într-adevăr, Biblia îl descria pe Hristos ca pe leul iudeilor, iar leul înaripat a devenit simbolul Sfântului Marc. În heraldică, simbolizează vitejia, regalitatea și protecția și este o parte din armura regală engleză. Leul furios prezentat aici, ține în sus un **crucifix**, denotând rolul său ca protector puternic al creștinătății.

Mielul lui Dumnezeu sus

Mielul simbolizează inocența, blândețea și puritatea. În timpuri străvechi, era folosit de obicei pentru **sacrificiu**, iar în simbolismul creștin denotă **crucificarea** de sacrificiu a lui Hristos pentru păcatele lumii. În funcție de modul de prezentare, Agnus Dei poate avea o mulțime de înțelesuri. Aici, Mielul lui Dumnezeu este prezentat cu un **nimb** ținând o **cruce** și un steag, indicând așadar crucificarea, dar și învierea.

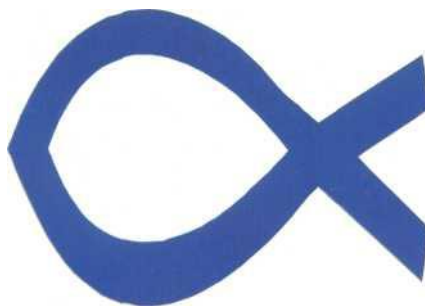
Labarumul sus

Labarumul are numeroase denumiri alternative, incluzând Crucea lui Constantin, monograma lui Hristos, Chrismon, Cristograma și Chi-Rho. Folosirea acestui simbol în iconografie datează din anul 312 A.D. când în ajunul bătăliei de la Milvean Bridge, se spune că împăratul roman Constantin I a avut viziunea unei **cruci** și a cuvintelor *in hoc signo vinces* („cu acest semn se învinge”). A urmat ordinul de a avea crucea și motoul plasate pe scuturile armatei sale, iar dușmanul Maxentius a fost înfrânt la momentul potrivit. Această experiență, a hotărât

convertirea lui Constantin la creștinism. Steagul pentru procesiuni a fost unul din cele mai timpurii simboluri ale creștinătății și este o monogramă compusă din literele grecești X (chi) și P (rho) - primele caractere grecești în exprimarea verbală a numelui lui Hristos. Oricum, a fost un simbol puternic precreștin, indicând o prevestire bună (chrestos, în greacă) și zeul caldeean al cerului. Simbolizând credința creștină, simbolul a devenit emblema lui Constantin și stindardul Imperiului Roman începând din 324 A.D.

Peștele jos

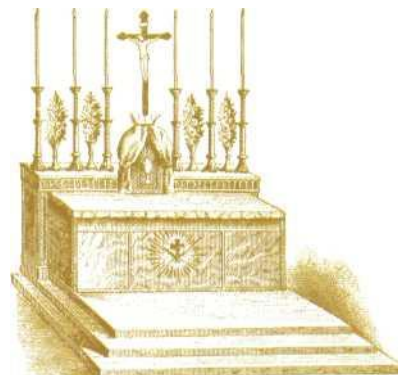
Peștele este unul din cele mai timpurii simboluri creștine folosite alături de Hristos cu însemnătăți multiple. Hristos și-a numit apostolii „pescari de oameni” și a hrănit cinci mii de oameni cu doar doi pești. Inițialele cuvintelor grecești pentru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul (*Iesus Christos, Theon Huios, Soter*) sunt folosite ca un acrostih pentru cuvântul grecesc care înseamnă pește, *ichtus*. Pe lângă unirea cu Hristos, peștele simbolizează botezul cu apă, viața și hrana spirituală. Preoții vechi creștini îi numeau pe credincioși *pisculi* (pește). Peștele a fost adoptat ca o formă de ideogramă de la începutul primului secol A.D. când creștinii au suferit persecuția; semnul se găsește pe morminte în catacombele romane - un străvechi loc secret de întâlnire. Rămâne un simbol mult utilizat printre creștinii de astăzi.

Lumânarea dreapta, sus Lumânarea aprinsă are semnificație în multe religii și culturi ca simbol al luminii, al vieții și spiritualității, dar are o importanță particulară în creștinism unde simbolizează lumina di-

vină a lui Hristos și însăși credința. Este mult folosită în ritualurile liturghiei catolice. În riturile funerare, lumânările reprezintă lumina raiului. Lumânările aprinse de credincioși în fața altarelor pot simboliza sufletele celor plecați sau o cerere de iluminare a celui ce se roagă. Când încadrează **crucea** de pe altar, cele două lumânări reprezintă dualitatea naturii lui Hristos - atât umană, cât și divină.

Altarul sus

Altarul nu este exclusiv al creștinătății, ci are importanță în multe religii, incluzând iudaismul și hinduismul, și în culturile păgâne unde era folosit pentru sacrificări. În creștinism, altarul simbolizează **sacrificiul**, moartea și învierea: forma sa de mormânt reamintește de moarte, iar poziția, cu fața spre **Soare**, înseamnă reînvierea. Lemnul și piatra folosită la construirea altarului simbolizează **crucea** și piatra de calvar, pe când pânza care îl acoperă reprezintă lințoliul de înmormântare al lui Hristos. Prin înaintarea la altar se indică ascensiunea, iar cele trei trepte care duc la el simbolizează **Trinitatea**. După locul **Euharistiei** - ostia și vinul sfințit - altarul poate să evoce Cina cea de taină.

Euharistia jos

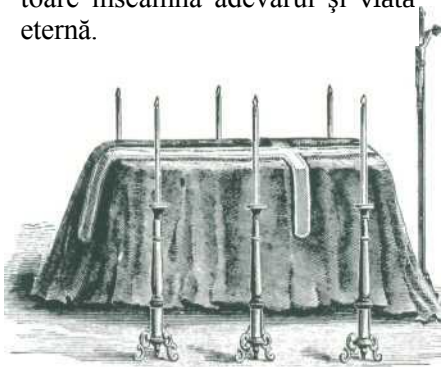
În ritualul creștin, sacramentul Euharistiei este cel mai important act al credinței, având simboluri dintre cele mai sugestive. Pâinea consacrată (ostia) și vinul de împărtășanie sunt asociate cu trupul și sângele lui Hristos. Mulți cred că atunci când se împarte Euharistia în rândul congregației, are loc întruparea, iar credincioșii vor fi umpluți de esența lui Iisus. Euharistia este un simbol clar al sacrificiului trupesc al

lui Hristos, iar vasele în care sunt păstrate pâinea și vinul sunt tratate cu reverență și plasate în mijlocul altarului. Potirul care conține vinul comuniunii poate fi asociat cu Sfântul Graal, din care Hristos i-a îndemnat pe discipolii săi să bea la Cina cea de taină și în care Iosif din Arimathea a adunat sângele vărsat de Hristos.

Înmormântarea jos

În creștinism, ca în multe alte religii, moartea poate fi sfârșitul vieții pământene, dar sufletul credinciosului decedat va trăi în continuare în rai. La o înmormântare creștină, așadar, corpul este întins într-o raclă sau sicriu, care sugerează întoarcerea în uter și renașterea ulterioară. **Crucifixul** și steagul crucii deasupra sicriului simbolizează salvarea prin credință, în timp ce flăcările **lumânărilor** însoțitoare înseamnă adevărul și viața eternă.

Mitra episcopală sus

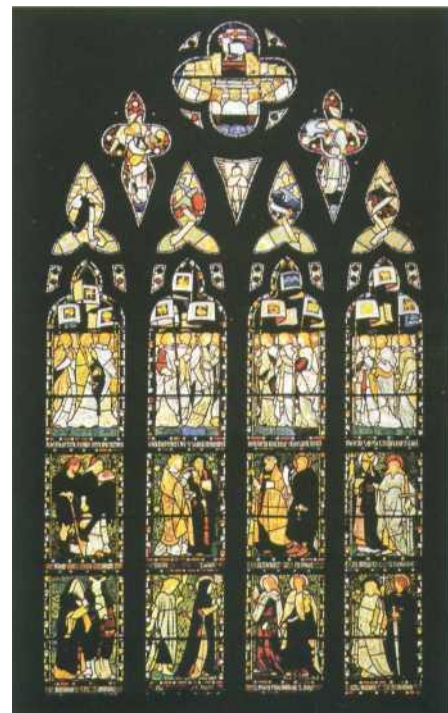
Alături de **inelul** și **cârja episcopală**, poziția consacrată a unui episcop este simbolizată prin mitră, semn de mare autoritate. Mitra este o legătură directă cu originile timpurii ale creștinătății în Orientul Mijlociu, deoarece se crede că datează de la acoperământul pentru cap în formă de pește purtat de preoții babilonieni. Ea — Oannes și de asemenea de la sceptrul marelui preot iudeu. Acest exemplu este decorat elaborat și include un trifoi stilizat, simbol al **Trinității**.

Rozarul sus

Ca și un atribut al budismului, hinduismului și al islamului, rozarul în creștinism este folosit mai ales de romano-catolici și mai puțin de protestanți. Inițial, rozarul sau rosariumul însemna repetarea rugăciunilor devoționale, dar reprezintă un șirag de (mătănii) mărgelă folosit ca ajutor de memorie. Rozarul simbolizează **Fecioara Măria - Trandafirul Mistic** - și conține 50 sau 150 de mărgelă, despărțite de câte o mărgelă mare în cinci sau cincisprezece „decade”, fiecare simbolizând diferite evenimente de glorie, supărare și fericire din viața Fecioarei. Trebuie rostit un *Ave Maria*

(rugăciune de salut pentru Măria) la fiecare mărgelă mică, pe când mărgelălele mai mari reprezintă *Gloria* și *Pater Noster* (Tatăl nostru). Legate ca o coadă, se termină cu trei mărgelăle mici între două mari și un **crucifix**.

Vitraliile sus

Deoarece ferestrele îngăduie pătrunderea luminii, ferestrele bisericilor simbolizează penetrarea luminii divine care îi luminează pe credincioși. Culoarele de bijuterie ale vitraliilor sunt o cale de plată a tributului pentru Dumnezeu și o reflectare a imaginilor și culorilor strălucitoare ale poveștilor biblice. Vitraliul prezentat aici este lucrarea unui renașcentist-medievalist din secolul al nouăsprezecelea, William Morris și, în acord cu credințele lui, reflectă principiile ferestrelor ecleziastice ale Evului Mediu. Forma de ansamblu este aceea a unui arc gotic, formă care este o rămășiță a triumfului, deci este asociată cu Sfânta **Treime**; vârful cu crucea înscrisă într-un cerc se constituie ca omagiu adus iui Dumnezeu pe când ochiurile mai mici reprezintă săbiile adevărului. Figurile sfinte portretizate pe vitraliu urmează tradiția, furnizând o povestire creștină, de altfel, vitraliul în întregime prezintă bogate imagini creștine.

Islamismul

Steaua și semiluna jos

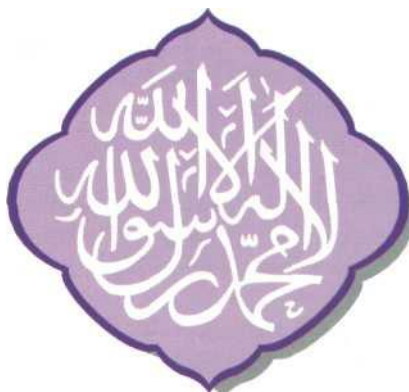
Steaua și semiluna simboluri primare ale Islamului înseamnă concentrare, deschidere și victorie, precum și suveranitate, și divinitate. În acord cu tradiția, în 339 î.H. **semiluna** strălucitoare în creștere a salvat Bizanțul (astăzi Istanbul) de atacul lui Filip al Macedoniei. Pentru a marca gratitudinea lor, locuitorii au adoptat semiluna Dianei ca stemă a orașului. Când orașul a devenit în 330 î.H. Constantinopolul creștin, semiluna a căpătat semnificația unui atribut al Fecioarei Măria. În 1299, înainte de cucerirea Turciei de astăzi, Sultanul Osman a avut viziunea unei semiluni care se întindea deasupra întregii lumi; astfel, a devenit simbolul dinastiei Otomane, iar când Constantinopolul a căzut în mâinile lui Mohamed al II-lea în 1453, semiluna reprezenta atât Islamul, cât și Imperiul turc. Steaua a fost adăugată sub domnia sultanului Selim al III-lea în 1793 (cele **cinci** colțuri s-au stabilit în 1844). Steaua și semiluna reprezintă astăzi un simbol islamic universal și sunt prezente pe steagurile naționale ale Turciei, Algeriei, Malaeziei, Mauritaniei, Pakistanului, Tunisiei, Ciprului de Nord și ale Ligii Statelor Arabe. Este și stema corespondentului islamic al Crucii Roșii, Societatea Semilunii Roșii.

Caligrafia sus, centru, dreapta

Reprezentările figurate nu sunt încurajate în Islam, deoarece se consideră semne de idolatrizare. Aceasta justifică abundența desenelor decorative și a caligrafiei arabe folosite la înfrumusețarea **moscheilor**. Pe lângă arhi-

tectură, caligrafia este privită ca o formă estetică acceptabilă pentru adularea lui Allah și este de foarte mare preț. De-a lungul secolelor s-au dezvoltat multe stiluri de caligrafie - inclusiv *kufic*, *nashki* și *ruka* - iar forma cea mai respectată este cea folosită în transcrierea pasajelor și capitolelor cu precepte religioase și etice din Coran în cărți și pe plăcile din moschei și din casele credincioșilor.

Moscheea dreapta, sus

Moscheea (sau *masjid* - „locul de prostrăție” este clădirea sfântă în care musulmanii se închină la Allah. La origine doar o canopy carpetă hung, moscheea s-a dezvoltat într-un edificiu permanent, ale cărui caracteristici arhitecturale includ o curte interioară (unde sunt situate fântâni pentru abluții (spălări rituale cerute de Islam), domuri și minarete - turnurile din care muezzin-ul îi cheamă la rugăciune pe credincioși. Moscheile sunt orientate spre Mecca (a cărei direcție este indicată de mihrab sau o sinecură (nișă) în perete. Din moment ce Islamul interzice reprezentarea ființelor vii în artă, moscheile sunt decorate cu grațioasa caligrafie a textelor din Coran și cu mozaicuri reprezentând forme geometrice sau vegetale, covoare sau încrustații. Credincioșii se adună înaintea imamului și se închină în rugăciune de cinci ori pe zi. Rugăciunile de la miezul zilei de vineri sunt obligatorii. Moscheile sunt folosite și ca locuri de educare și congregație. Moscheea simbolizează transcendența lui Allah: baza ei reprezintă **pământul**, domurile și minaretele reprezintă puterea lui cerească.

Mausoleul jos

Mausoleul lui Hunuman în Delhi, din India, este un frumos exemplu al arhitecturii indo-islamice subliniind fațada simplă, netedă, un dom relativ scund și un minaret înalt la fiecare capăt, o elegantă fuziune mogulă a tradiției geometrice persane și a arhitecturii indiene. Stilul arhitectural al mausoleului este derivat din cel al **moscheii** persane împrumutând curtea interioară și ferestrele boltite. Fundația **pătrată** a mormântului care găzduiește corpul lui Hunuman reprezintă **pământul**, pe când domul central este un simbol al cerurilor unde s-a înălțat sufletul lui. Așa cum găzduiesc corpul decedaților, mausoleele, ca acesta și ca **Taj Mahal**, intenționează să creeze o versiune pământească a paradisului ceresc spre care s-a înălțat ocupantul. De aceea, mormântul este un tribut impresionant al importanței lui Hunuman în viață și un simbol al importanței lui.

Religiile amerindienilor

Craniul de bivol *jos*

Pentru multe culturi ale amerindienilor, în particular ale celor din câmpii și din Sud-Vest, bivolul sau bizonul, epitomizează puterea supranaturală, forța și curajul. Credința amerindienilor este asociată cu lumea naturală: multor ființe care habitează în America le sunt atribuite puteri speciale, înaintea dispariției virtuale, turmele de bivoli străbăteau câmpiile, asigurând o rodnică vânătoare, de aceea au jucat un rol important în viața materială și spirituală a amerindienilor. Cheyen-ii practicau dansul Capului de bivol, iar craniul unui bivol plasat pe locuință, se spune că acționează ca o putere binevoitoare, simbol protector sau ca spirit ocrotitor împotriva forțelor malefice.

Păsărea-fulger *sus, dreapta, cebtru*
Pășările-fulger (sau skyamsen) sunt cele mai potente zeități în credința amerindiană din nord-vest. Ele sunt ființe supreme care creează, controlează și distrug natura. De obicei prezente ca **vulturi** uriași cu fețe umane, trăiesc în cer, mănâncă **balene** ucigașe și poartă război etern panterelor subacvatice și **șerpilor** giganți cu corn. În unele tradiții, există patru păsări-fulger reprezentând fiecare colț al cosmosului; căpetenia pășărilor-fulger este Vulturul de Aur (*Keneun*). Deși în general binevoitoare cu omul ca aducătoare de **ploaie** și deci de viață, pot poseda însă puteri teribile de moarte și distragere, manifestate prin calamități naturale. De aceea, ele trebuie mulțu-

mite și le sunt dedicate multe ritualuri, ceremonii și dansuri (cum ar fi Dansul Soarelui câmpiilor și Dansul de război al irochezilor și shawnee-lor) sau gesturi rituale de zbor.

Coroana de pene *jos*

Culturile indigenilor din America consideră penele ca simbol al **Soarelui** și al Marelui Spirit. Pășările sunt considerate de unele triburi ca mesageri ai **Păsării-fulger** și de aceea se bucură de un respect deosebit. Penele lor (mai ales cele de **vultur**) reprezintă o mare importanță în ritualul amerindienilor și sunt purtate de șefii de triburi într-o magnifică coroană cu penaj colorat, frumos ornamentată reminiscentă a razelor de soare. Aceasta aduce aminte de puterea absolută a Păsării-fulger și demonstrează autoritatea spirituală a celui care o poartă.

Calumetul *jos*

În tradiția amerindienilor calumetul este pipa păcii folosită în ritualurile de adorare, pacificare și conciliere. Se crede că fumatul este un mijloc de rugăciune și comunicare. Calumetele de obicei sunt complicate sculptate cu simboluri ale naturii și decorate cu pene. În timp ce se fumează calumetul, se invocă elemente și spirite, pe când în lumea tangibilă, se întocmesc și se cimentează tratate de pace. Este posibil ca pipa păcii să fi derivat din pipa sugarilor șamani (folosită pentru eliminarea toxinelor din corp și pentru crearea unei stări de extaz prin inhalare), însă multe triburi cred că, calumetul lor derivă dintr-un arhetip sacru și reprezintă o ființă a cărei forță este transferată fumătorului. În Dakota de Sud există o pipă „de vițel”,

iar Arapaho păstrează o pipă plată, netedă care reprezintă ființa supremă. Pipa Bivolitei Albe a tribului Oglala Sioux simbolizează un microcosmos al **Universului**, scobitura de lut reprezentând globul și substanța **pământului**, partea lemnoasă, regnul vegetal și animal prin decorații încrustate (plante, animale), iar tutunul, toate viețuitoarele, în termenii **corpului uman**, sfera poate reprezenta inima, tubul, coloana vertebrală, iar canalul pipei, forța vieții - fumul este spiritul. Mai mult, când pipa însăși acționează ca un medium pentru comuniunea spirituală a omului cu Marele Spirit, fumul care se ridică din calumet se crede că ar uni omul cu ființa supremă și cu puterile naturii.

Vânătorul de vise jos

Plasa de captare a viselor amerindienilor are puterea de a-i proteja pe cei vulnerabili în timpul somnului de orice spirit răuvoitor. Cadrul său circular susține o țesătură fibroasă complicată (foarte asemănătoare cu cea a unei pânze de **păianjen**), a cărei textură se crede că ar putea prinde în capcană spiritele care se abat în plasă, prinzându-le în așa fel, ca ele să nu poată scăpa și să nu-și poată urma intențiile malefice. Ca simboluri importante de ocrotire împotriva manifestărilor distructive supranaturale, plasele de vise pot fi purtate și ca amulete sau pot fi agățate de paturi. În plus, plasa de vise are un efect diferit în acele triburi care dau importanță deosebită mesajelor din vise. Unele comunități amerindiene cred că modelele personale de vise îi ajută pe oameni să-și găsească în viață calea, controlându-și visele. În anumite triburi, captarea viselor se constituie într-un ritual de inițiere, în care inițialul mediază în centrul unui cerc magic și încearcă să „recepteze” mesajele pe care le trimit spiritele prin aer; însăși plasa de vise întruchipează acest concept.

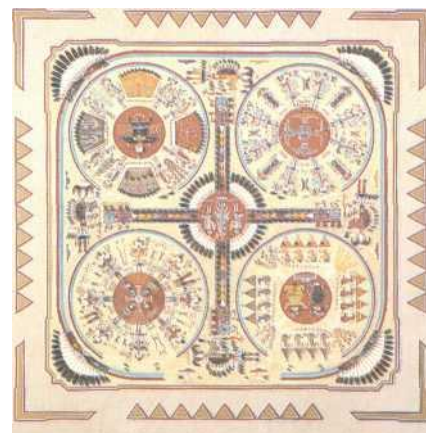

Păpușa Kachina sus

Kachinele sunt spirite ancestrale sau reprezentativele zeilor popoarelor Pueblo (hopi și zuni) din sud-vestul Americii, iar păpușile lor Kachina, mascate, sculptate sunt personificările acestor spirite. Se crede despre kachinecă au trăit odată printre oameni, dar acum se întorc de pe cealaltă tărâm într-o anumită perioadă a anului (când reprezintă membri tribali **mascați**), cu scopul de a interveni între oameni și zei. Aceste perioade sunt sărbătorite prin ceremonii și ritualuri anuale sfinte. La sfârșitul perioadei pe pământ, kachinele, mascate ca dansatori umani, prezintă copiilor din trib imaginea lor de păpușă ca să le reamintească de existența lor până anul următor când vor reveni, sau servesc femeilor ca talisman de fertilitate. Păpușile kachina sunt sculptate de obicei din rădăcini lemnoase de bumbac sau pin, și fiecare este îmbrăcată în acord cu caracteristicile și veșmintele distinctive pentru fiecare kachina în parte (sunt multe). Ca reprezentare simbolică a kachinelor, păpușile kachine sunt imagini totemice importante la ceremoniile anuale.

Pictura Navajo în nisip jos

Tribul Navajo din sud-vestul Americii percepe **Universul** împărțit în perechi antitetice. Haosul rezultă inevitabil din această dualitate și multe ceremonii și ritualuri din Navajo au ca scop restabilirea armoniei cosmice. Ritualurile sau „semnele” sunt conduse de un maestru de ceremonii, în care este investită toată istoria și spiritul colectivului tribal și care recită tradițiile orale ale tribului. El este responsabil pentru procedeele corecte ale creării picturii în nisip sau a celor uscate - picturi simbolice unice pentru trib. Acestea sunt „pictate” lăsând o dâră delicată de praf de piatră de culori variate scurse din mână pe pământ. Desenele prezintă scenete din miturile de creare a tribului în care sunt portretizați iubitorii lui Yeis - poporul sfânt — care guvernează diferitele aspecte ale lumii Yeis-ii, care au realizat primele picturi în nisip pe cer, sunt considerați a fi atrași de imaginile lor în nisip și că ar intra în picturi, aducând cu ei puterile lor supranaturale, care, deși, sunt invocate în beneficiul tribului și pentru a restabili reorganizarea în univers, ele pot fi periculoase și prost dirijate. Picturile în nisip sunt așadar sacramentale și simbolice atât pentru strămoși, cât și pentru puterile supranaturale. Se crede că au și puteri de tămăduire. În timpul ritualului de vindecare, bolnavul tribului este așezat pe pictura în nisip, iar sursa de boală este transformată în pictură; după terminarea ritualului, nisipul împreună cu boala va fi distrus.

Păgânismul

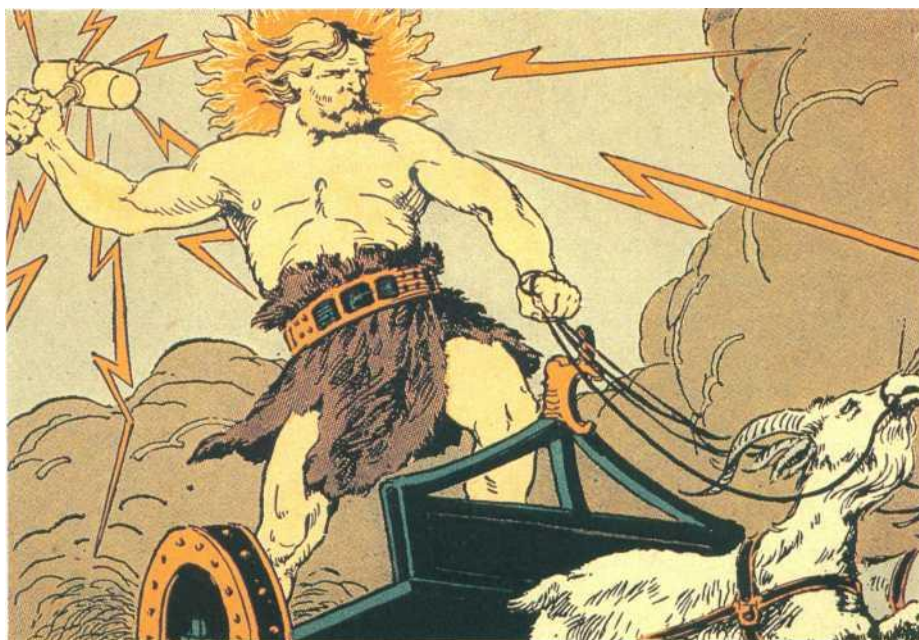
Ciocanul lui Thor dreapta

În mitologia scandinavă, Thor (al cărui nume înseamnă „**tunet**”), era zeul tunetului, vânturilor, furtunilor și al fertilității și era cel mai puternic dintre zei. Zeul legii și al ordinii, Thor împărțea pedepse aruncându-și ciocanul cu două capete, Mjollnir, ținând precis și fatal. Mjollnir simboliza fulgerul și trăsnetul și asemeni unui bumerang se întorcea mereu la el. Întocmai așa cum cauza moartea, putea și să învie morții. **Zvastica** uneori este cunoscută ca Ciocanul lui Thor, pentru că este **crucea în T** (sau tau), acestea, nu numai că sunt ciocane ornamentale, dar au fost adorate ca simboluri sacre și au fost folosite ca amulete protectoare și decorative cu care se înlătura focul și răul și se învoca fertilitatea.

Corabia funerară sus

În multe obiceiuri păgâne ale Europei de nord-vest a fost folosită o corabie funerară de ritual pentru lansarea mortului în călătoria spre o altă lume (așa cum spune și poemul anglosaxon *Beowulf*). În Scandinavia, corabia era un simbol funerar mai vechi decât Epoca de Bronz, însă corabia funerară nu apare ca practică până în secolul al VH-lea. O corabie funerară cuprindea corpul întins al decedatului, cadavrul înconjurat de comori, animale sacrificate, iar barca era acoperită de o movilă de înmormântare. Uneori, corabia și conținutul ei erau

arse, ca în cazul căpeteniilor viking; **focul** simboliza purificarea, iar fumul simboliza ascensiunea spiritului spre **Soarele** dătător de viață. Folosirea corăbiilor ca morminte rezultă probabil din asocierea dintre corăbii și Vanir, zeii scandinavi ai fertilității care au fost identificați cu strămoșii morți. În Scandinavia, modele de corăbii de o impecabilă măiestrie, confecționate din metale prețioase, se dădeau ofrandă zeilor. Această ilustrație îl prezintă pe regele Arthur și pe regina Guinevere lansând corabia funerară a lui Elaine de Astolat.

Ornament lobat sus

La popoarele păgâne, la celți în particular, toate elementele din lumea naturală posedau sensuri magice. **Copacii** dețin o semnificație specială, simbolizând viața și unirea mistică a Pământului atât cu raiul și iadul, cât și cu cealaltă lume. **Stejarul**, fagul, alunul, frasinul, scorușul și tisa fiecare

au un simbolism individual. Reprezentările artistice includ frecvent forme **spiralate** și noduri, deseori în intercalarea vegetațiilor, ca aici, semnificând asocierea cu cerul și **Soarele**.

Stonehenge jos

Stânca localizată lângă Salisbury, Anglia, este cel mai cunoscut menhir (monument megalitic) din blocuri de piatră necioplită din epoca neolitică, aranjate în forma unui **cerc** (cromlehuri). Este cel mai frumos, unic din punct de vedere arhitectonic. Semnificația lor exactă rămâne incertă, dar se crede că au fost înălțate aliniindu-le după **stele**, solștiții și după drumul **lunii** și era un loc de cult păgân. Așa cum se vede aici, druzii zilelor noastre au reclamat acest loc ca fiind sfânt și se adună aici pentru a celebra date semnificative cum ar fi solștițiul de vară.

Credințele aborigene

Cangurul sus

Alături de **emu**, cangurul este un simbol al Australiei. Unic pentru acea țară, apare ca un accesoriu la hainele de luptă ale Australiei. Oricum, cangurul are o semnificație mult mai profundă pentru multe culturi aborigene, datând din timpuri străvechi. Se credea că strămoșii supranaturali (*wondjina* în vestul Australiei) au creat Pământul și timpul Visării (*altjiranga*), și l-au populat cu ființe și plante, în Australia centrală, fiecare persoană este încarnarea unui strămoș totemic de la care își primește totemul - dacă este un cangur, el trebuie să asigure permanența cărnii de cangur. Ca atare, cangurul, fiind o importantă sursă de hrană, are și asociații magice. Multe picturi de piatră din Australia au fost considerate odată ca fiind create de astfel de strămoși supranaturali.

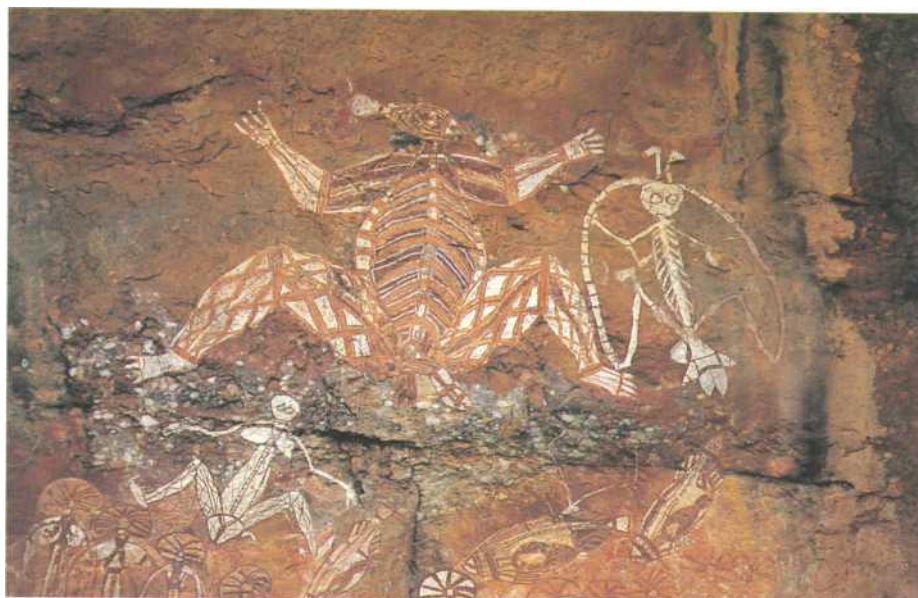
Stânca Ayers sus

Forma și culoarea distinctivă a stâncii Ayers monolitică (numită după unul din premierii Australiei de Sud) din Teritoriul de Nord al Australiei centrale este un loc sfânt pentru aborigenii australieni. Cu o circumferință de nouă kilometri și o înălțime de 1100 picioare, suprafața sa nisipoasă de culoare roșie își schimbă culoarea într-un mod spectaculos după poziția **Soarelui**. Aborigenii numesc roca *Uluru* („marea pietricică”), și cred că este căminul unor personaje mitice cum ar fi oamenii-șarpe, femeia-șo-**pârlă** adormită, câinii dingo, varietățile de canguri mai mici, cârțițele cu

marsupiu și codobaturile. Poveștile lor sunt ilustrate prin intermediul picturilor pe piatră care acoperă fața și peșterile sfinte ale Stâncii Ayers; create în stilul distinctiv al artei deșertice, figurile de animale sunt însoțite de forme mistice, geometrice abstracte, ale căror simboluri subliniază semnificația păstrată a legendelor străvechi.

Picturile rupestre jos

Picturile rupestre din Parcul Național Kakadu, Australia, simbolizează strămoșii totemici ai poporului aborigin. Aici sunt prezentate spirite feminine dând naștere primelor ființe umane

din timpul Visării (*altjiranga*), atunci când s-au creat toate ființele vii, când s-au impus lumii, peisajul și ordinea existențială. Sculptura în piatră de acest gen era prevalentă în nordul Australiei, mai ales în teritoriul nordic; de exemplu, se credea că Arhem Land a fost populat de surorile Djangu. Emblemele sacre (cum ar fi semnele solare) sunt înfățișate de asemenea în sculptura în piatră a triburilor amerindiene.

Stâlpul totemic jos

Acest stâlp totemic neozeelandez Maori prezintă spiritele animalelor sfinte pentru trib, în secvență ierarhică ascendentă, pentru a invoca puterile lor ocrotitoare. Pieile de animale, ca cea purtată de acest șaman, au același scop. Împreună cu alte sisteme totemice, mai ales stâlpii totemici ai triburilor de amerindieni nordici și din Oceania, stâlpii totemici aborigeni reprezintă istoria socială și legenda unui trib sau a unui grup de familii și sunt plasați în fața locuințelor pentru a arăta identitatea ancestrală, legătura intimă, raportul magic între ei și un animal din care descind și pe care-l venerază tot clanul.

Șamanismul

Masca sus

Masca șamanilor are scopul de a speria spiritele malefice, însă și de a conferi în mod magic, trăsăturile animalului sau spiritului pe care îl reprezintă purtătorul măștii. Veșmintele șamanilor sunt deseori decorate cu piei de animale asemănătoare stilului de mască. Pe durata unei transe extatice, șamanul „devine” spiritul păsării sau animalului (pe care îl invocă îmbrăcăminte și masca) și poate chiar să vorbească în graiul lor. Așadar, ele pot să atragă puterile supranaturale binevoitoare în beneficiul comunității.

Zornăitoarea/clopoțelul dreapta

Zornăitoarea șamanilor (de obicei confecționată dintr-o tîgvă — dovleac) este privită ca un instrument puternic crucial pentru atingerea stării de extaz. Zornăitoarea este folosită în asociație cu o tobă; când este scuturată ritmic, bătaia ei hipnotică, rămasă a bătăii de inimă, induce o condiție a-

semănătoare cu cea de transă, care eliberează mintea șamanilor din cătușele materiilor pământești și le permite comuniunea directă cu spiritele. Aceasta îi acordă puteri supranaturale (ca puterea curativă — tămăduitoare) și îi garantează o viziune despre viitor. Zornăitoarea este folosită uneori pentru a alunga răul (și de aceea este purtată uneori ca amuletă ocrotitoare) sau pentru a invoca norocul bun.

Simboluri de identitate

Cercetarea identității este inerentă condiției umane: în scopul cunoașterii integrale a unui individ se impune familiarizarea cu neamul, tribul și națiunea aceluia.

Istoria colectivă și credințele grupurilor sociale dau informații asupra personalităților și membrilor lor și le definesc identitatea. Acest capitol explorează atât simbolurile personale, cât și cele ale diferitelor tipuri de comunități în a căror țesătură sunt conturate credințele și atitudinile individuale.

Deoarece identitatea este formată din mai multe componente, adesea contradictorii, este imposibilă reprezentarea în întreaga ei complexitate prin intermediul unui singur simbol. Oricum, se pot extrage și simboliza, unele din fețele individuale care alcătuiesc întregul. Așadar, un atribut dominant al caracterului unei persoane poate fi izolat cu ajutorul definiției. În Ioana d'Arc, de exemplu, s-a crezut atât de puternic în Franța, încât a devenit un simbol de martiriu și patriotism. Caracterele copiilor, cum ar fi păpușile de lemn, sunt deocamdată neprihănite, astfel ele reprezintă inocența. O persoană inteligentă poate fi simbolizată prin bufnița înțelepciunii, iar una ignorantă prin tichia de măgar. Trăsăturile idealizate, ca virtuțile unui cardinal, au devenit ele însele simboluri, întrucât ca în figura legată la ochi a Justiției purtând o balanță și sabia adevărului.

De asemenea, oamenilor li se dă identitate prin ocupațiile lor și cei mai mulți dintre noi suntem familiarizați cu simboluri ocupaționale ca stâlpul bărbierului, steagul piratilor sau coroana regală, care s-au dezvoltat de la obiecte de uz practic la sem-

ne generice. Heraldica este în sine un sistem simbolic. Poate fi folosită pentru a reprezenta atât un individ, cât și pentru a indica poziția sa în istoria familiei: papa, de exemplu, este simbolizat prin cheile Romei și prin tiara papală, pe când armele regalității britanice înseamnă suveranitatea și locul monarhului în dinastia regală. Pornind de la simbolurile de individualitate, simbolurile tribale proclamă obiceiurile particulare, istoria, și credințele de asemănare. Așadar, stâlpii totemici sunt atât o emblemă a credinței, cât și o amintire a istoriei tribului. Decorarea corpului, de asemenea, servește la sublinierea unei identități de comunitate. În multe ritualuri culturale - când, de pildă, se invocă o putere supranaturală - este important să se preia o altă identitate care este simbolizată frecvent prin purtarea măștilor. Alte comunități închise, ale căror membri sunt mai legați de interese decât de înrudire, au și ele simboluri puternice: fiecare din armele și echipamentele militare, de exemplu, are un simbolism aparte care servește la unitate și motivare.

Simbolurile corpurilor politice joacă de asemenea un rol inspirațional, însă efectele lor puternice sunt uneori folosite greșit, din păcate, așa cum s-au văzut rezultatele devastatoare ale lui Hitler, dând zvasticii o însușire ilegală. Probabil că cele mai cunoscute simboluri de identitate colectivă de astăzi sunt oricum, steagurile și stemele naționale, care exprimă patriotismul și unitatea locuitorilor țărilor pe care le reprezintă.

Acest capitol prezintă o trecere în revistă a tuturor acestor simboluri prin care sunt conturate sentimentele de identitate.

Pagina alăturată: în multe culturi, purtarea unei măști este simbolică; purtătorul, prin renunțarea la egoul său și prin înăbușirea identității, permite unui spirit sau zeu să intre în corpul său. În ritualurile ceremoniale, masca în sine reprezintă zeul sau spiritul invocat. Deseori, cu figuri exagerate sau înspăimântătoare, măștile intenționează să împrăștiie frica, accentuând puterea supranaturală de reîncarnare. Această mască indoneziana este din papier mâché pictată și reprezintă un demon.

Simboluri tribale și decorațiuni corporale

Stâlpul totemic

stânga

Stâlpul totemic al amerindienilor are o varietate de însemnătăți: ca o *axis mundi*, face legătura între Pământ și ceruri; chipurile totemice încrustate și măsluite acționează ca spirite ocrotitoare pentru protejarea tribului; iar selecția și poziția imaginilor individuale alese cu grijă povestesc istoria tribului. Majoritatea creaturilor prezentate pe stâlpurile totemice reprezintă animale sau păsări (și uneori plante), i-lustrând importanța naturii în culturile amerindiene. Totemurile sunt așezate în ordinea ascendentă a importanței: adesea, Pasărea-fulger stă în vârful stâlpului totemic, subliniind poziția sa ca ființă supremă sau zeitatea cea mai mare. Stâlpul totemic este o emblemă tribală unică și individuală, dezvăluie credințele unui trib, istoria și înrudirea lui într-o formă grafică vizuală.

Perforarea corpului sus

Forme distinctive de orname a corpului au fost adoptate în multe culturi pentru declararea identității tribale și această practică a continuat (sub forme modificate) până în ziua de azi. Așa cum pictarea feței și a corpului membrilor lor cu semne speciale, purtarea **măștilor** de ritual, a bijuteriilor, costumelor, și prezentarea ritualuri-

lor de inițiere (circumcizia), intră în tradiția unor culturi, tot așa multe altele practică perforarea corpului care implică o durere - parte necesară și importantă la ceremoniile de inițiere - dar, ulterior, permite purtătorului să-și declare înrudirea printr-o podoabă de identificare în urechi sau nas; în unele tradiții este amuletă protectoare sau religioasă. Această femeie Wis- ham din Nord-Vestul Pacificului poartă în nas un os de animal vânat și omorât de tribul ei. Simbolizează apartenența sa la trib și acceptarea obiceiurilor și a istoriei tribului, de asemenea se crede că îndepărtează spiritele rele.

Pictarea feței sus

Acest papuaș din Noua Guinee și-a pictat fața și și-a desenat corpul cu motive și obiecte cu semnificația tradițională străveche. Ca și **masca**, pictarea feței își are originea în ritualurile omului preistoric, iar practica supraviețuiește în multe culturi tribale din prezent, inclusiv în Africa și în triburile de amerindieni. Scopul principal al pictării feței este transmiterea întruchipării imaginii pictate caracterului purtătorului: însemnarea poate reprezenta variabil, un zeu sau un demon, aserțiunea identității tribului sau să fie specifică unui anumit ritual. Astăzi, decorațiunile faciale sunt aplicate numai în timpul ceremoniilor rituale sau de război. Triburile melaneziene, ca cele din Papua Noua Guinee, au ritualuri exclusiv masculine, incluzându-le pe cele de purificare sau inițiere. Strămoșii tribali (*tumbună*) sunt în mod particular importanți în credințele melaneziene și pot fi invocați în dansuri și rituri ca melopeea pentru care participanții își decorează cu grijă corpurile.

Masca tribală sus

Multe din măștile tribale africane încorporează figuri animale. Cel mai des sunt folosite ritualurile de tămăduire, în timpul cărora, vraciul invocă puterea spiritului animal sau transferă boala (sau spiritele malefice care cauzează boala) unui animal, sacrificat apoi, pentru a purifica pacientul. Măștile animale sunt folosite și de câteva triburi amerindiene în diferite ceremonii rituale. Funcția acestor măști este aceea de a suprapune o altă identitate purtătorului, înăbușind-o pe a sa, fără să declare înrudirea.

Măști tragi-comice jos

Originea măștilor grecești se află în serbările dionisiace ale Greciei antice. Cele mai renumite sunt măștile antitetice care denotă tragedia și comedia, ale căror fețe sunt fixate într-o expresie de veselie sau de destin tragic. Aceste măști, împreună, simbolizează componentele esențiale ale existenței și intenționau să stârnească conștiința auditorului despre soartă și despre destinul omului în drama vieții. Măștile erau atributele muzelor tragediei și comediei, Melpomene și Thalia, iar Cupidon era deseori prezentat în arta funerară romană ca purtând masca tragediei. Astăzi, ele simbolizează artele teatrale și dramatice.

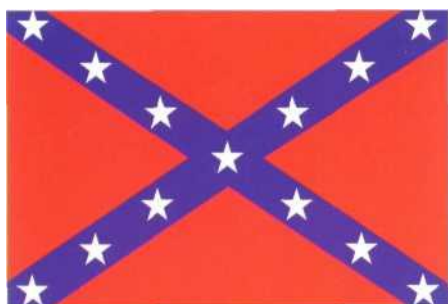

Steaguri naționale

Stele și dungi sus

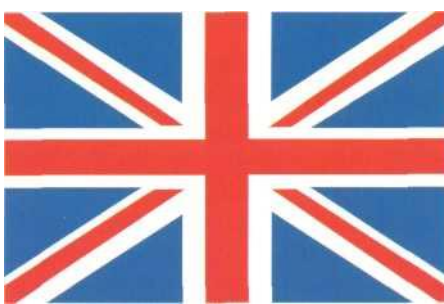
Steagul Statelor Unite, Stele și dungi, datează din 1777 și marchează independența Americii față de Britania. La origine, steagul a avut 13 stele albe (câte una pentru fiecare colonie) pe fond albastru și treisprezece dungi roșii și albe simbolizând - după George Washington - stelele, raiul; roșul, țara mamă; iar albul, independența. De-a lungul secolelor, s-au adăugat noi stele o dată cu alăturarea noilor state la Uniune, iar astăzi sunt cincizeci. Stelele și dungile sunt prezentate aici prin personificarea virtuții esențiale de curaj, fermitate (în latină *Fortitudo*). Dârzenia este însoțită frecvent de atribute de război — **măciucă, sabie și platoșă** - și uneori de un **leu**. Când poartă un steag, reprezintă victoria prin curaj; este prezentată adesea ca simbol național și reprezintă apărarea a tot ce îi este drag națiunii.

Steagul federal sus

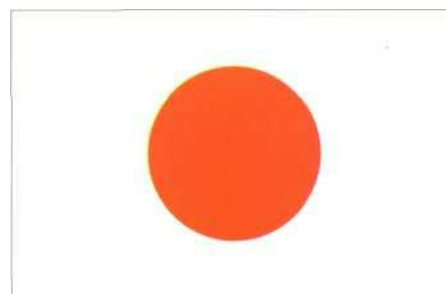
În 1861, înaintea Războiului Civil american, cele șapte state aliate au adoptat steagul lor propriu, cunoscut sub denumirea de „Stele și dungi”. Era alcătuit dintr-o dungă albă plasată între două linii roșii, în a cărei parte

stângă era un cerc format din șapte **stele** albe (reprezentând statele rupte) pe un fond albastru. Mai târziu, Confederația a cuprins unsprezece state, ceea ce a făcut ca această emblema originală să devină nepotrivită. A fost înlocuită cu „Crucea Sudului” sau „Steagul Sudului”: **crucea** albastră a Sf. Andrei, punctată cu stele albe, plasată pe fond roșu. Acesta a devenit steagul de bătlie al Alianței după ce a fluturat în bătlia de la Manassas în 1861 și până la demiterea Alianței în 1865. Astăzi, Crucea Sudului face parte din steagul statului Mississippi.

Drapelul Britanic sus

Cunoscut ca „Union Jack”, drapelul Regatului Unit, simbolizează unirea Angliei, Scoției și Irlandei pronunțată prin Actul de Unire din 1801. Steagul este alcătuit dintr-o **cruce** albă (saltire) pe fondul albastru al Sf. Andrei (cel mai important sfânt al Scoției), deasupra căreia este suprapusă crucea roșie a Sf.-lui Patrick (cel mai important sfânt al Irlandei); crucea roșie a Sf.-lui George (patron al Angliei) trece peste ambele și este conturată cu alb. Cea mai timpurie versiune a steagului datează din 1606, la trei ani după unificarea regatelor Angliei și Scoției sub James I de Anglia (Iacob al VI-lea de Scoția); la început, acest steag flutura în exclusivitate pe catargele vaselor regale. Drapelul Uniunii a apărut mai târziu în cantonul Pavilionului de comerț englez, iar acum este parte a steagurilor multor țări din Comunitatea Britanică de Națiuni, inclusiv Australia, Noua Zeelandă și Fiji, precum și a coloniilor și vechilor colonii ca Hong Kong, Bermude, Insulele Cayman, Insulele Sfinte Britanice și Insulele Falkland.

Japonia sus

Tărâmul Soarelui Răsare (*Nikon Koku*), Japonia expune un steag cu această emblema, împărtaşind credința că împăratul japonez este un descendent al Soarelui. Unul din cele mai simple drapele din lume a fost adoptat în 1870 și reprezintă un disc solar sferic, de culoarea sângelui (creat după o crizantemă) pe fond alb. În cel de-al II-lea război mondial, s-au adăugat 12 raze soarelui, și a fost folosit ca steag de bătlie al imperiului; pavilioanele navale au avut opt raze.

Coreea de Sud sus

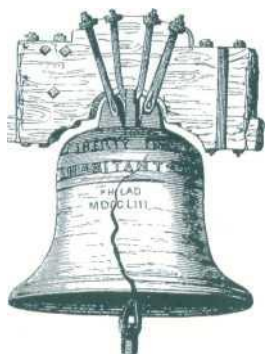
Steagul Coreei de Sud este cunoscut ca și *pakwa* sau *taeguk* și în mijloc poartă semnul orientativ distinctiv **yin-yang** care reprezintă armonia perfectă a opozițiilor. Jumătatea de sus a semnelui yin-yang este colorată în roșu, cea de jos în albastru, plasată pe un fond alb. Diagonalele radiante de la figura centrală sunt patru kwae negre sau trigrame luate din / *Ching-ul chinezesc* — *Cartea schimbărilor*. Privind simbolic spre cele patru zări ale Pământului, kwae reprezintă cele patru vânturi, **anotimpuri**, puncte cardinale și **Soarele, Luna, Pământul** și raiul. Drapelul a fost adoptat în 1883, dar nu s-a mai folosit în timpul ocupației Coreei de Sud, prima dată de japonezi, apoi de Aliați. A fost readoptat de Republica Coreeană în 1948.

Embleme naționale

Vulturul american *sus*

Vulturul cu cap alb este specific Statelor Unite și este pasărea națională a Americii, simbolizând forța națiunii. Când este prezentat cu o ramură de măsline în piciorul drept simbolizează intențiile de pace. Cele treisprezece săgeți reprezintă statele originale ale Uniunii și, de asemenea, semnifică promptitudinea în război a Americii când apărarea împotriva agresiunii devine necesară. Vulturul apare pe Marea Pecete, simbol al autorizării guvernului federal, creat în 1782, și de asemenea, pe multe drapele naționale, incluzându-le pe acelea din Illinois, Iowa, Dakota de Sud, Insulele Sfințe și Samoa Americană.

Clopotul libertății *sus*

Clopotul Libertății este unul din cele mai puternice simboluri civice ale Americii - reamintind atât despre lupta pentru independență a națiunii neexperimentate, cât și despre dreptul la libertate a cetățenilor. Clopotul vast de fier, cântărind 2080 de livre (943 kg), cu o circumferință de 12 picioare (3,7 m), a fost înșurubat de la topografia londoneză a lui Thomas Lester, în 1752 pentru casa statului din provincia Pennsylvania (apoi britanică). Spart curând de limba sa, a trebuit re-

modelat. Printr-o simplă coincidență, poartă motoul: „Declara libertatea pe tot pământul și pentru toți locuitorii”. Clopotul a bătut în 8 iulie 1776, când s-a auzit prima oară în sala statului Declarația de Independență. Când Britania amenința Philadelphia, a fost ascuns în Allentown aproape un an. Probabil s-a spart după reparații, ultima dată a bătut în 1846 și a fost în Sala Independenței din anul 1852. Azi se poate vedea în Sala Clopotului Libertății din Philadelphia. Fiind un simbol al Războiului pentru Independență, Clopotul Libertății a fost asociat de asemenea mișcării antisclavagiste din secolul al nouăsprezecelea.

Muntele Rushmore *jos*

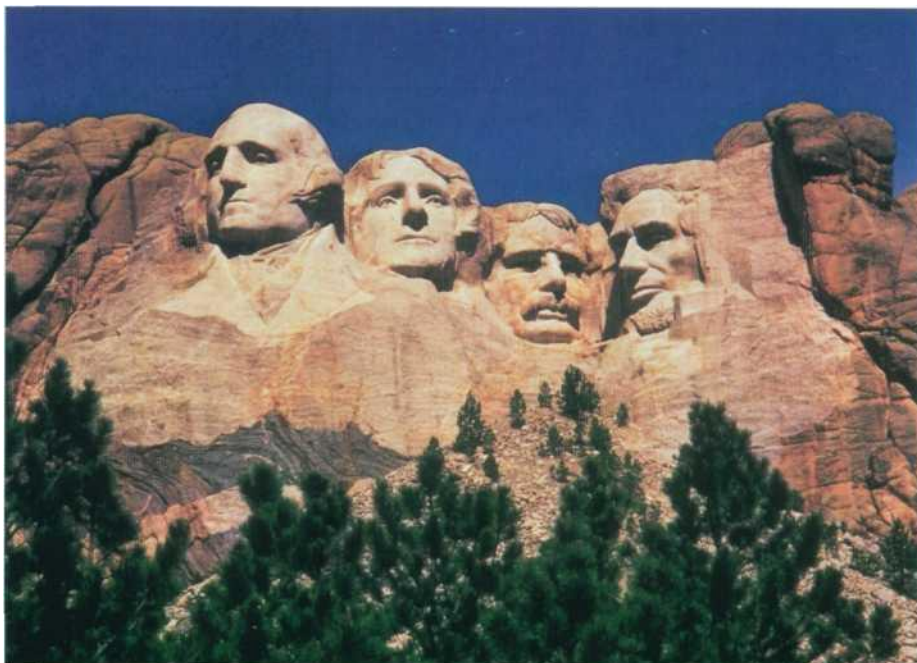
Un omagiu unic adus celor patru mari președinți americani, Muntele Memorial Național Rushmore, din Dealurile Negre (Black Hills), Dakota de Sud, este astăzi un simbol puternic al identității naționale a Statelor Unite. Ideea unui astfel de memorial a fost concepută în 1923 de Doane Robinson, director al Societății de istorie din Dakota de Sud. Dinamitarea muntelui la înălțimea de 5725 de picioare (1745 m) a început în 1927 sub îndrumarea sculptorului Gutzon Borglum. Sculptarea în stânca dură de granit a portretelor masive ale lui George Washington, Thomas Jefferson, Theodore

Roosevelt și Abraham Lincoln a durat paisprezece ani. Borglum a murit cu câteva luni înainte de terminarea operei, în 1941, dar monumentul a fost terminat sub îndrumarea fiului său, Lincoln, și a fost oferit publicului în 1942. Fiecare chip are o înălțime de aproximativ 60 de picioare (18 m).

Frunza de arțar *sus*

Frunza de arțar este emblema Canadei. Aceasta a înlocuit în 1965 însemnul Roșu al Britaniei pe drapelul țării. Reprezentată ca o frunză roșie cu unsprezece vârfuri, arțarul are o importanță deosebită pentru Canada datorită răspândirii sale în acea țară și a rolului său vital în economie (seva de arțar produce zahărul și siropul de arțar, iar lemnul dur este folosit în producția de mobilă și platelaj). În China și Japonia, frunza de arțar este atât semnul îndrăgostiților, cât și al **toamnei**.

Roza Tudorilor jos

(Trandafirul Tudor) **Roza** Tudorilor reprezintă o Anglie unită. Între anii 1455 și 1485, Anglia a fost sfâșiată de Războiul celor două Roze, o luptă cauzată de ambițiile dinastice ale caselor Lancaster și York (ale căror embleme însumau trandafirul roșu și, respectiv, alb), ambele dorind ca pretendentul lor să fie așezat pe tronul Angliei. Când în sfârșit Henry Tudor de Lancaster a ajuns la tron în 1485 ca Henry al VII-lea (primul rege Tudor), cele două roze, roșie și albă, au fost combinate formând o singură roză - roza Tudorilor.

Ciulinul dreapta, jos

Ciulinul plin de țepi, alături de motozul *Nemo me impune lacessit* (Nimeni nu mă provoacă cu impunitatea), este stema națională a Scoției. Este un simbol de sfidare și de dorință pentru apărarea Scoției. Legenda spune că, în secolul al VIII-lea, scoțienii au fost alertați de un atac iminent al danezilor și unul din luptătorii scandinavi desculți a pășit pe un ciulin și a strigat de durere; ca rezultat, invadatorii au fost puși pe fugă cu succes. Sub domnia lui Jacob al III-lea de Scoția (1451-88), ciulinul a fost adoptat oficial ca emblema a Scoției, iar mai târziu a apărut și pe **armele regale** britanice. Ordinul Britanic al Ciulinului este un ordin cavaleresc important, în analogie creștină, ciulinul este echivalat atât cu **coroana de spini**, cât și cu moartea omului, deci reprezintă tristețea și păcatul. Scoția este simbolizată și prin sporran, kilt (modelul de pe stofa — ecosez — carourile vii-ale kiltului identifică mai departe apartenența la clan) și prin cimpoi.

Soldații gărzii regale sus

Soldații gărzii regale simbolizează mândra tradiție istorică a Angliei. Mai potrivit numiți Cavaleriștii Gărzii, numele lor popular este derivat din franțuzescul - *boufittiers* - gardienii bufetului regelui. Constituite în 1485 de Henric al VII-lea servind ca gardă corporală suveranului, corpurile de armată sunt cele mai vechi formațiuni militare din Anglia. Astăzi, membrii acestei formațiuni sunt văzuți cel mai adesea în cadrul ocaziilor speciale ale statului și în servicii ca paznici ai Turnului Londrei. Cavaleriștii sunt aleși din rândurile soldaților retrași și ierarhia lor idiosincronică militară se întinde de la căpitan (de obicei un nobil), la locotenent și sublocotenent, prin „cancelaria de verificare” și „exoni” și până la mesageri, sergenți majori, begdoers și ușieri, și cei particulari. Uniformele lor colorate datează din secolul

al XV-lea și sunt constituite din tunici roșii împodobite cu linii purpurii și șireturi de aur, pantaloni până la genunchi, tolbe roșii și o pălărie cu pene. La ocazii mai puțin formale, se lipsesc de pălăriile penate și le înlocuiesc cu o pălărie derby (pălărie melon).

Harpa sus

Alături de **trifoi**, harpa este importantă emblema a Irlandei, reflectând moștenirea celtică. Este un atribut al zeului bun și al tatălui tuturor, Dagda — unul din Tuatha De Dannan irlandezi — căruia i se datora schimbarea **anotimpurilor** când cânta din harpa sa. În mitologia scandinavă, ca și în cea celtică, harpa era privită ca un pod mistic între **rai** și **Pământ**. Simbolul indică, de asemenea, și moștenirea muzicală remarcabilă a Irlandei.

Trifoiul sus

Asocierea trifoiului cu Irlanda datează încă din secolul al V-lea, când Sf. Patrick (a cărui emblemă-însemn îl reprezintă) a folosit trifoiul pentru a ilustra conceptul **Sfintei Treimi** convertiților creștini. Denumirea engleză „*shamrock*” derivă atât din cuvântul arab *shamrakh*, care reprezenta Triadele Persane, cât și din irlandezul *seamrog* — „trifoi mic”. În comunitățile irlandeze, în 17 martie, ziua Sf.-ului Patrick se poartă trifoiul (sau îmbrăcăminte și podoabe verzi).

Leul belgian sus

Leul este o emblemă istorică a Belgiei și figurează în armatele naționale ale țării. Această hartă datează dinaintea independenței Belgiei din 1830, însă leul desenat este simbolul mândriei și autonomiei acestei țări. Cartograful a combinat ingenios geografia regiunilor Belgiei cu emblema națională rezultând „*Leo Belgicus*” - un simbol al nesupunerii naționale. Fierosul leu este prezentat cu spatele spre Anglia, răgând feroce la țările învecinate, identificate ușor pe hartă prin scuturile lor heraldice (de ex, cele ale diverselor provincii ale Belgiei). Marginile hărții și figura leului belgian sunt încadrate de portretele notabile ale unor personalități belgiene.

Cocoșul dreapta

Istoria cocoșului ca emblemă a Franței datează de la adaptarea acesteia de către goții războinici ca emblemă de bătlie, omagiu spiritului lor de luptă. Povestirile cu animale din evul mediu numeau cocoșul „*Gallus*” — probabil o derivație a numelui Gaul. În timpul Revoluției Franceze, cocoșul a apărut pe drapelul Franței. În context revoluționar, cocoșul adună atribute de vigilență și supremație. Astăzi, cocoșul francez înseamnă mândrie și agresiune pozitivă.

Toreadorul sus

Deși luptele cu tauri se organizează în toate țările colonizate de Spania, popularitatea de acasă le-au făcut să devină simbol al țării-mamă. Originea luptei cu tauri nu este exactă, însă prima este înregistrată în 1090. La început, *toreros-n* (luptătorii) luptau călare pe **cai**, dar din 1725 au început să momească **taurii** ghinionişti printr-un dans ritual de picioare, cu

mişcări grațioase ale mâinilor ajutându-se de cape (**capas**) și **lănci**. Prima arenă de tauri a fost ridicată în Madrid, în 1743, iar astăzi în Spania există cel puțin patru sute de astfel de arene. Fiecare dintre acestea găzduiește spectacolul public de torturare și omorâre a șase tauri în fiecare duminică între lunile aprilie și noiembrie. Există o ierarhie strictă între luptătorii cu tauri, de la *toreros*, *matadori* și *espadas* la *banderillos* și *picadori* și mulți din acestea devin eroi sărbătorii. Pe lângă celelalte sporturi sângeroase, lupta cu tauri simbolizează cruzimea voită și lipsa de respect pentru animale.

Marele Zid jos

Marele Zid Chinezesc a devenit simbolul țării. A fost construit în secolul al II-lea î. H. ca un zid de apărare împotriva năvălitorilor mongoli și se întinde pe o lungime de peste 1500 de mile (înjur de 2.400 de km), urmând denivelările pământului, de la partea

muntoasă a Gansu-lui de Vest și până la Golful Liaodong. O măreață faptă de inginerie, zidurile de piatră ale fortăreței sunt în medie de aproximativ douăzeci de picioare (6 metri) înălțime și lățime. Deși reconstruit substanțial în timpul secolului al XV-lea, și în ciuda mișcărilor sociale și militare de-a lungul secolelor, a rezistat până în zilele noastre, simbolizând spiritul neînfrânt al poporului chinez.

Parthenonul jos

Parthenonul ruinat din Atena, recunoscut ca unul din cele mai alese exemple de arhitectură dorică, este probabil, cel mai renumit simbol al Greciei. Perșii au distrus templul original de pe stânca sacră a ateniienilor în jurul anului 480 î.H. Pericles a însărcinat arhitecții Iktinos și Kallikrates să reconstruiască un nou templu

pe Acropole („Orașul înalt”) în cinstea **Athenei**, zeița ateniienilor. Lucrarea a început în 447 î.H. și în 432 î.H. s-a terminat un splendid templu de marmură. Scările urcau la templul înconjurat de coloane, în centrul templului era o încăpere rectangulară în care se înălța strălucind figura zeiței Pallas Athena, sculptură din fildeș și aur, înaltă de 36 de picioare, realizată de Phidias. În fiecare an în Parthenon aveau loc jocuri și festivități în onoarea zeiței Athena. Din antichitate, Parthenonul a simbolizat realizările culturale remarcabile ale Greciei.

Casa Operei din Sydney sus, dreapta

Alături de Podul Harbour, Opera este cel mai important simbol din Sydney, și prin amploare, al Australiei. Situat pe Bennelong Point, acest edificiu extraordinar din beton armat este un monument de cotitură unic care seamănă cu pânzele umflate ale unei corăbii.

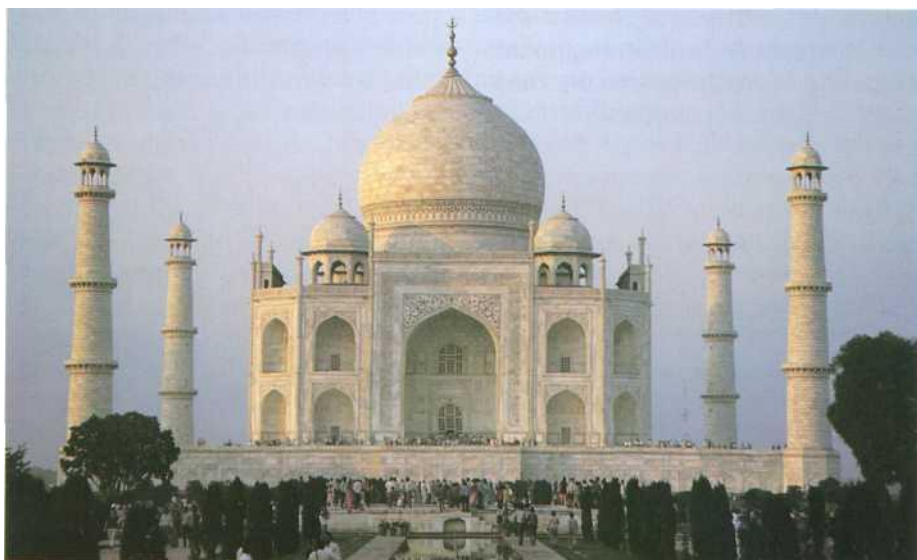

în 1957 guvernul New South Wales a invitat arhitecți să facă oferta creațiilor lor pentru opera proiectată; a câștigat arhitectul danez Jorn Utzon. Construirea a început în 1959. Când în sfârșit a fost deschis de Regina Elisabeta a II-a în 1973, a costat 102 milioane de \$A, sumă provenită din loteriile statale. Casa Operei, construită pe 4,5 acri, este un impresionant complex de operă, concert și teatre dramatice, baruri și restaurante și se mândrește cu cea mai mare orgă mecanică a lumii. Este un simbol cultural fără egal.

Taj Mahal jos

Celebrul Taj Mahal al Indiei este un simbol dual, reprezentând India în sine și puterea **dragostei**. Când Arjumand Banu Begum (*Mumtaz Mahal* - „Aleasa Palatului”), soția preferată a împăratului mogul Shah Jahan, a

murit în chinurile nașterii în 1631, soțul ei neconsolat a dat ordin să se înalțe magnificul mausoleu pe râul Yatnuna la marginea Agrei, unde putea fi văzut din palat. Lucrarea a început în același an, și Taj Mahal-ului a fost desăvârșit în 1648 cu efortul a douăzeci de mii de muncitori angajați de-a lungul perioadei de 17 ani, cât a durat construcția splendidului lăcaș pentru eternitate închinat celei mai iubite dintre soții de soțul în veci nemângâiat. O grădină exterioară duce la platforma ridicată deasupra căreia se găsește mormântul împodobit cu marmură albă de la Makrana, Rajastan. Din fantezia nișelor arcuite și a paravanelor decorate cu pietre semiprețioase se înalță un dom uriaș deasupra încăperii centrale unde se odihnesc în sarcofage corpurile lui Arjumand și al lui Shah Jahan.

Regalitate și heraldică

Coroana sus

Coroana, coronița sau diadema este simbolul principal al regalității, nobilei și succesului. Deoarece este purtată pe partea cea mai „nobilă” a corpului — **capul**, sediul sufletului — ea subliniază măreția spirituală și autoritatea temporară a purtătorului. Cu toate că sunt purtate mai ales de suverani, coroanele simbolizează și autoritatea religioasă: papa poartă o triplă coroană. Zeitățile și faraonii Egiptului antic purtau coroane duble care erau înzestrate cu puteri magice, în religiile orientale, coroana simbolizează înălțarea spirituală. În unele religii, inclusiv în creștinism, coroana înseamnă gloria divină și cândva se așezau coroane pe capetele celor de curând trecuți în lumea dreptilor ca semn al unificării lor cu Dumnezeu. Coroanele încorporează, în general, simbolismul **cercului** - infinitul și perfecțiunea - și pot sugera puterea solară, lumina și iluminarea când sunt decorate cu raze. În majoritatea culturilor în care domină un sistem nobiliar, cavalerii poartă diferite forme de coroane, în funcție de rangul lor: deci coronițele ducilor, conților și baronilor se disting prin forma lor specifică care devin mai puțin strălucitoare în raport cu descreșterea poziției ierarhice a nobilului purtător.

Fleur - de — IyS sus, centru, dreapta
Fleur - de - lys (sau Fleur - de - lis, care înseamnă în limba franceză „floare de crin”) este un simbol heraldic floral mult folosit. Prezintă un **crin** sau **lotus** stilizat, simbolizând perfecțiunea, lumina și viața și este sim-

bolul regilor Franței. În legenda franceză, Clovis, împăratul merovingian al francilor, s-a convertit la creștinism în 496 A.D., și atunci, un **înger** i-a dat un crin de aur ca simbol al purificării sale. Se spunea că Clovis a adoptat-o ca emblemă după nufierii fluviului Rin, care l-au îndrumat spre un vad ferit pe unde să-l treacă și să obțină victoria în bătălie. În secolul al XII-lea, a devenit simbolul regalității franceze. Louis al VII-lea 1-a folosit pe scutul său și se crede că „lys” este o prescurtare de la „Louis”. Între 1340 și 1801, regii englezi au folosit emblema pe hainele armatei simbolizând revendicările lor la tronul Franței.

Deoarece este alcătuit dintr-un crin triplu, floarea de crin poate reprezenta de asemenea, **Trinitatea**, **Fecioara Maria**, trinitățile lui Dumnezeu, creația și regalitatea precum și **trupul** bărbatului, mintea și sufletul. Asamblarea ei pe capătul unei **sulițe** o leagă de puterea marțială masculină. Floarea de crin este simbolul Florenței, Italia, cunoscută ca „orașul crinilor”.

Stema Amsterdamului sus

Stema orașului olandez Amsterdam, care datează din secolul al XV-lea, este descrisă în termeni heraldici ca fiind „roșie, cu o bară verticală neagră în mijloc cu trei cruciulițe de argint” - trei cruciulițe albe pe fâșia neagră plasată în centrul unui fond roșu. Cele trei cruci reprezintă justiția. Ele provin de la stema conților de Amstel a căror casă din Persijin dădea privilegiul Amsterdamului, care în secolul al XIII-lea era un sat modest de pescari, sau alternativ, de la stema conacului de Breda (care apare în aceea a prinților de Orange). Scutul heraldic al Amsterdamului este uneori prezentat ca fiind ținut de doi **lei** negri și este împodobit cu **coroana** imperială și motoul: *Heldhaftig, Vastberaden, Barmherzig* ("Eroic, hotărât, caritabil").

Blazonul regal Britanic stânga
Devizele și în semnele heraldice regale de armorii ale reginei Elisabeta a II-a a Angliei datează de la domnia reginei Victoria. Mijlocul schemei heraldice regală este împărțit în patru, inclus în ordinul Jartierei cu motoul *Honi Soit Qui Mal y Pense*, care înconjură emblema, reprezentând stema Angliei (simbolizată prin leii ocrotitori cu o labă ridicată), a Scoției (leul violent) și a Irlandei (**harpa**). Leul regal **încoronat** și unicornul reprezintă sprijinul și stau deasupra motoului: *Dieu et Mon Droit*. Blazonul se termină cu un coif regal și cu coama leului. Efectul acestei capodopere heraldice este unul de putere și autoritate maiestică.

Emblema Papală sus

Emblema heraldică a papei conține **cheile** încrucișate ale Sf.-ului Petru (primul episcop al Romei și gardianul porților raiului), aplicate pe tiara papală conică și drapată cu palium, de unde atârână o cruce. Cheile reamintesc de moștenirea Sf. Petru; paliumul cu trei coroane denotă **Sfânta Treime**. Toate acestea sunt simboluri ale autorității ecleziastice.

Vulturul german jos

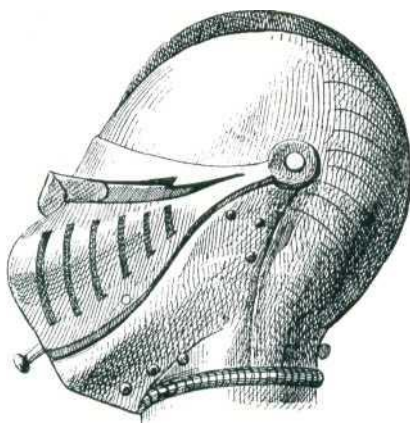
Vulturul negru din heraldica germană datează de la folosirea lui ca emblema a Sfântului Imperiu Roman, al cărui împărați îl priveau ca simbol al autorității pe care o revendicau și pe care l-au preluat de la romani. De-a lungul perioadei de dizolvare a Sfântului Imperiu Roman, de unificare a națiunii germane din 1871, de abdicare a Kaiserului, de întemeiere a Republicii Weimar și a celui de-al III-lea Reich, vulturul a rămas emblema Germaniei - pleșuv, stilizat, cu cioc încovoiat, cu anvergură mare a aripilor.

Viața militară

Arma de foc dreapta

Arma de foc, sub orice formă - pistol, revolver, carabină sau mitralieră - este un simbol clasic al furtivității și fobiei, forma sa rigidă (ca aceea a unei **săbii**, **sulițe** sau **săgeți**) semnificând potența masculină și efectul său de răutate și moarte. Este un simbol de autoritate și dominare, iar când se trage cu ea, lumina și zgomotul său reprezintă de asemenea **tunetul** și **fulgerul**. O armă care nu face foc poate însemna impotență, iar când este asociată cu un bărbat, impotență sexuală. Ca armă cauzatoare de răni, semnificația ei este pur și simplu aceea de răutate și moarte.

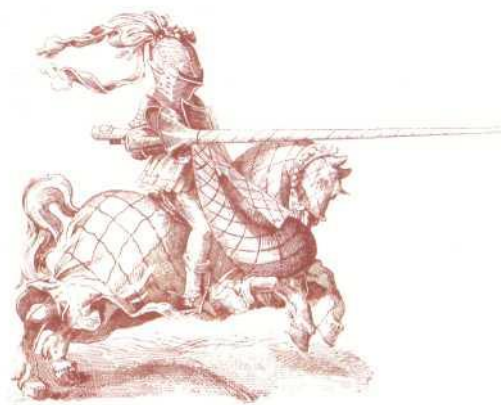
Coiful sus

Coiful este un simbol marțial net de putere, protecție și invulnerabilitate, în funcție de închiderea sau deschiderea vizorului, poate reprezenta gânduri ascunse sau spirituale. Este un atribut al zeilor greco-romani **Marte** (sau Ares, simbolizând războiul), **Pluto** (sau Hades, întinericul) și Minerva (sau **Athena**, gândirea). În legenda greacă, coiful lui Perseus (coiful lui Hades) i-a conferit invizibilitate când a ucis-o pe Medusa. Coiful este o parte din podoabele heraldice și poate fi prezentat în multe forme istorice; diferitele stiluri și folosirea diferitelor metale de confecționare a coifurilor reprezintă rangurile nobiliare: regalitatea (aurul, cu șapte sau cinci bare la vizor); pajii (argint sau aur, cu cinci bare la vizor), cavalerii (oțel, cu vizorul deschis), iar domnii (oțel cu vizor închis).

Cavalerul și lancea jos

Cavalerul călare și lancea, ambele, au însemnătate simbolică. Cavalerul reprezintă sufletul îndrumând **corpul** (reprezentat de **cal**), iar căutarea sa de aventură poate fi asemănată cu călătoria omului prin viață, împreună cu necazurile, supărările și obstacolele ei. Cavalerul Verde, după tradiție înseamnă ucenicia sau puterile naturii și ale morții; Cavalerul Roșu reprezintă victoria sângeroasă; Cavalerul Alb simbolizează puritatea și iluminarea; în timp ce Cavalerul Negru este întruchiparea răului, păcatului și sacrificiului. Cavalerul poate fi privit ca erou universal sau ca figură ostilă. Lancea este un simbol al furtivității masculine fiind asociată cu **sulița** (din care s-a dezvoltat). Poate să reprezinte și razele soarelui, războiul și sacrificiul. În timp ce sabia are asociații cerești, lancea (ca armă inferioară) este asociată cu **pământul** și poate purta simbolismul *axisi mundi*. În vremurile medievale, când un cavaler ținea vârful lancei îndreptat înainte, declara război; dacă o ținea în spate, venea din prietenie. În creștinism, lancea sau sulița lui Longinus este un semn al patimii lui Hristos (de unde se poate face asocierea cu Sfântul Graal). Lancea este un atribut al virtuților cardinale de fermitate (*Fortitudo*).

Arcul și săgeata jos

Datorită forme curbe și uzului marțial, arcu are atât un simbolism masculin, cât și unul feminin: tensiunea corzii sale reprezintă puterile masculine, vigoarea și vitalitatea; forma sa oglindește **semiluna**. Săgeata, este un simbol masculin falie, semnificând penetrarea, **fulgerul**, virilitatea, rapiditatea, razele **soarelui**, războiul și moartea. Datorită implicației sale falice, în vremurile romane era asociată cu voluptatea, precum erau arcașii cu centaurii. Arcul și săgeata, simbolizează război, puterea și abilitatea de a nimera o țintă. În budism, simbolizează mintea și respectiv cele cinci simțuri; mai reprezintă voința și silaba sfântă *Om*. Această semnificație este asociată cu Indra, reprezintă razele solare și fulgerul, iar când este aprinsă de Rudra, durere și **ploaie** vindecătoare. De asemenea, arcu este un atribut al lui **Shiva**. În China, arcu și săgeata alcătuiesc un simbol al fertilității și poate reprezenta Tao - ui. În Islam, arcu semnifică puterea lui Al-lah, iar săgeata mânia acestuia, în timp ce la creștini, arcu simbolizează puterea trecătoare,

iar săgețile, **martiriul**, în Japonia, tehnica meditației Kyundo, care implică ținerea neintenționată cu săgeata, reprezintă eliberarea eu-lui. În panteonul greco-roman, Artemis (**Diana**) poartă un arc (simbolizând semiluna) și o săgeată (lumina) acestea fiind șitribute temute și aducătoare de moarte ale lui Apollo și ale lui Eros (Cupidon), care semăna chinurile mistuitoare ale **dragostei** prin săgețile care nu greșeau niciodată ținta. La

șamani, săgeata cu pană reprezintă zborul unei păsări spre rai. Săgetătorul (Sagittarius), centaurul zodiacal, poartă un arc și o săgeată.

Scutul Sus

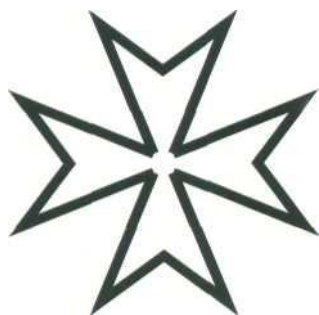
Încă din perioada omului primitiv, scutul a fost folosit pentru apărare și protecție, aceasta fiind semnificația sa principală, deși, ar putea constitui și simbolul spiritualității și al castității, în Grecia antică, scutul lui Zeus, egida, conferea protecție divină. Era confecționat de Hephaestus și era acoperit cu pielea caprei Amalthea. Când Zeus își scutura scutul, se produceau furtunile și trăsnetele. **Athene** avea un scut pe care era zugrăvit capul **Gorgonei**. Împreună cu **sulița**, scutul este semnul lui Ares (**Marte**) și al Athenei (Minerva, care poartă egida ca pe o mantie); scutul cu suliță simbolizează și maturitatea. **Cavalerii** evului mediu își purtau pelerinele cu stema deasupra scutului pentru a fi identificați atunci când chipurile le erau ascunse sub **coifuri**. În consecință, scutul este o componentă fundamentală a heraldicii și constituie elementul de bază pentru plasamentul altor embleme.

Sulița Dreapta

Armă de război străveche și universală, sulița împărtășește multe din simbolistica **lăncii**. Reprezintă *axis mundi*, **bagheta** magicianului și - prin forma falică - masculinitatea și fertilitatea, în Grecia antică, făcea parte

din însemnele efebiei (alături de **scut**) și simboliza maturitatea fiind de asemenea atributul **Athenei** (Minerva), al lui Ares (**Marte**) și Achilles (din rugina de pe sulița lui s-a născut planta coada șoricelului care l-a vindecat pe Telephus). În hinduism, Indra poartă o suliță reprezentând victoria și înțelepciunea, în Japonia, reprezintă sulița cerească a creației purtată de Izanagi, primul zeu masculin. Două sulițe în fața unui scut fac parte din drapelele statelor Lesotho și Kenya.

Crucea malteză sus

Numită și crucea cu opt colțuri, crucea malteză era semnul Cavalerilor Ospitalieri sau al Cavalerilor Sf. Ioan din Ierusalim, protejau la început peregrinii, apoi a devenit un remarcabil ordin militar al Cruciadelor. Stabilindu-și cartierul general în Malta, au devenit cunoscuți sub numele de Cavalerii de Malta împreună cu insigna lor. Crucea malteză este albă pe fond negru, iar cele opt capete reprezintă beatitudinea (binecuvântarea) și sunt alcătuite din patru vârfuri de săgeată. Această formă de cruce a avut rezonanță și în Asia antică, unde cele opt capete îi simbolizau pe zeii Ra, Anu, Belus și Hea.

Crucea de Fier sus

Este o cruce ale cărei brațe se largesc spre periferie și este un simbol asociat Germaniei, fiind cea mai înaltă distincție militară a sa. Prima Cruce de Fier a fost atribuită lui Frederik Wilhelm III al Prusiei în timpul războiului cu Napoleon din 1813 și era din fier, cu margini de argint. A fost decernată în toate campaniile militare ulterioare, inclusiv în primul război mondial. Adolf Hitler a adăugat Crucii de Fier o **zvastică**, dar a fost înlăturată după cel de-al doilea război mondial. Spre deosebire de zvastică, Crucea de Fier nu a fost eliminată din iconografia Germaniei.

Ocupații

Navigația stânga

Ancora este simbolul universal al navigației și a fost adoptată de multe companii maritime ca emblema. Așa cum ancora fixează o ambarcațiune, protejând astfel marinarii în fața furtunilor iscate pe mare, în tradiția creștină, ancora era un semn al statorniciei religioase, al speranței și al salvării prin

credință. Ancora a fost semnul virtuții teologice de Speranță (Spes), simbolizată deseori de o femeie înaripată însoțită de o sferă, de cornul abundenței, de un stup sau pară, cu o ancora la picioare.

Boneta bucătarului șef

dreapta

Boneta bucătarului este astăzi un simbol universal pentru bucătari și gastronomie. Este un semn comun pentru ghidurile restaurantelor și pentru catalogarea standardelor lor gastronomice. Prin funcția de a acoperi **capul** și a prinde părul, boneta are rol în igienă, dar este totodată și un simbol de autoritate a bucătarului față de subalterni. Un ucenic în ale bucătăriei trebuie să-și croiască drumul pe scara ierarhiei avansând progresiv de la o poziție umiltoare de început, trecând prin diverse stadii intermediare, la una finală prin care să merite boneta de bucătar șef. Boneta bucătarului șef oferă o identitate specifică prin îndemănare, experiență în arta culinară.

Pirateria jos

Craniul cu oasele încrucișate este recunoscut ca fiind steagul piratilor jefuitori. Este un foarte vechi simbol universal al morții și al pericolului. În timp ce craniul reprezintă efemeritatea vieții, cele două oase încrucișate înseamnă forța vitală a mușchilor. Acest simbol înspăimântător a fost folosit și de naziștii din SS și de alte armate ca emblema militară. Astăzi, cel mai frecvent este utilizat ca semn de atenționare pentru substanțele otrăvitoare.

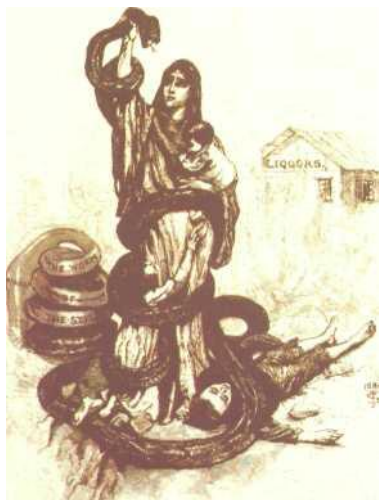

Stâlpul bărbierului jos

În fața anumitor frizerii se află un stâlp cu dungi spiralate roșii și albe simbolizând tunderea părului. Semnificația stâlpului nu are nimic comun cu acest serviciu, dar datează încă de pe vremea când bărbierii practicau și anumite activități medicale. Una dintre acestea era sângerarea în ceață, procedeu despre care se credea că vindecă numeroase boli. Pacienților li se dădea un stâlp pe care trebuiau să-l strângă cu putere pentru a li se evidenția venele brațelor, iar bărbierul străpungea o venă și scotea sângele, între două ședințe, stâlpul în jurul căruia s-a prelins sângele era lăsat afară. Versiunea inițială a fost înlocuită cu un stâlp simbolic făcut la comandă ale cărui dungi roșii simbolizează sângele. Măciulia aflată la capătul unor astfel de stâlpi reprezintă ligheanul bărbierului.

Virtuțile

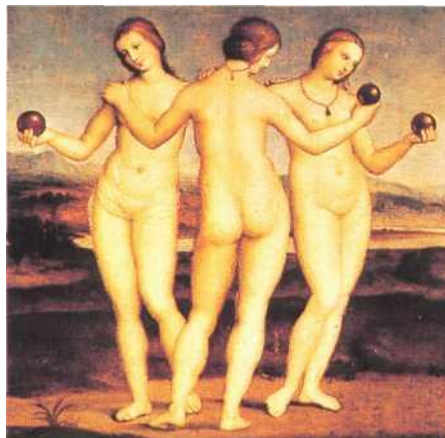

Cumpătarea sus

Alături de surorile ei Justiția, Prudența și Vitejia, Cumpătarea este personificarea feminină a uneia dintre cele patru virtuți cardinale și avertizează împotriva exceselor. Ea poate fi prezentată cu numeroase atribute, printre care **sabia** pacificatoare - (semnificând controlul temperamentului, două urne, semn al echilibrului), o **clepsidră**, hamuri și zăbală de cal (simbolul stăpânirii de sine) și vin diluat cu **apă**. Cumpătarea mai este și cea de-a paisprezecea dintre cărțile tainice majore de **Tarot**, reprezentată de o figură androgenă care goleşte apa dintr-un vas într-altul. Importanța sa este subliniată de necesitatea atingerii echilibrului perfect emoțional și de acțiune. Fiindcă se zice că strânge și păstrează apă în cocoasă și o consumă cu economie, **cămila** poate fi simbol de cumpătare la fel cum este considerat și **porumbelul**.

Cele trei grații sus, centru În mitologia greco-romană, cele trei grații (lat. Gratiae sau Charites în gr.) erau surorile Aglaia, Thalia și Euphrosyne, fiicele lui **Zeus** (Jupiter) și ale Eurynomei (fiica lui Okeanos), personificări ale grației și frumuseții feminine. Ele erau sărbătorite deodată pentru frumusețea și grația lor, dar Aglaia (numele ei înseamnă „strălucire”) era adorată în mod special pentru fru-

musețea ei, Thalia („chefuri”, „orgii”) pentru râsul ei și Euphrosyne (înseamnă „veselie”), pentru grația sa. Întruchipând aceste virtuți, se credea că zeițele aveau puterea de a îndeplini dorințele oamenilor. Ele serveau multe zeități ale panteonului greco-roman, dar erau asociate în mod special cu Aphrodita (**Venus**). În pictura lui Rafael acestea apar cu semnele lor distinctive, respectiv, **mărul, trandafirul, mirtul și zarurile**. Semnificația lor variază; Seneca era de părere că ele întruchipează generozitatea și dăruirea, acceptarea și răsplătirea favorurilor, pe când în interpretarea neoplatonică reprezintă cele trei etape ale dragostei (frumusețea, dorința și împlinirea), în tradiția creștină, ele simbolizează castitatea, frumusețea și dragostea. Fiind în număr de trei simbolizează de asemenea și unitatea perfectă (a două contrarii cu cel de-al treilea ca element transcendent).

Justiția dreapta

Justiția, (în lat. *Justicia*) este una dintre cele patru virtuți cardinale ce includ Vitejia (*Fortitudo*), Prudența (*Prudentia*) și Cumpătarea (*Temperantia*). Justiția, asociată frecvent cu zeița Astraea, este înfățișată ca o femeie legată la ochi (dovadă că ochii nu o vor induce în eroare), ținând o **sabie** cu care să despartă binele de rău și o **balanță** (simbolul echilibrului și al egalității în fața legii). Ocazional este înfățișată cu o **ramură de măsline**, cornul abundenței și un cod de legi. Justiția este de asemenea și una din cele mai mari arcanе ale sistemului de **Tarot**.

Îndurarea sus

Conform Evangheliei Sfântului Matei din Noul Testament, există șase fapte de îndurare, performanță crucială în alegerea celor ce vor merge în rai față de aceia care vor merge în iad în Ziua Judecării de Apoi și acestea sunt: hrănirea flămânzilor, adăparea însetaților, adăpostirea celor fără casă, îmbrăcarea celor goi, îngrijirea bolnavilor, vizitarea ori răscumpărarea prizonierilor. În mormântarea morților a fost adăugată ulterior ca semn de respect pentru **trup**, ca fiind „templul lui Dumnezeu, unde sălășluiește Duhul lui Dumnezeu” (I Corinteni 3:16). Aici este prezentată lucrarea lui Caravaggio despre cele șapte fapte de îndurare. În imagistica gotică Caritatea a evidențiat toate faptele de îndurare, dar în secolele următoare au fost limitate la îmbrăcarea celor dezbrăcați.

Atribute

Bufnița înțelepciunii sus

Astăzi bufnița este cel mai popular simbol al studiului și este prezentată frecvent (ca aici) cocoțată pe un teanc de cărți afișând o expresie foarte gravă. Semnificația acestui simbol poate fi atribuită păsării sfinte a zeiței **Athena**, zeiță a înțelepciunii la greci. În mai recenta tradiție, ochii încercuți sugerează protecția spectacolelor și a literelor. În această asociere poate fi simbolul opticienilor sugerând acuitatea vederii.

Inocența jos

Povestea copiilor din pădure este o baladă din secolul al șaisprezecelea („*Copiii în pădure*”). Rămași orfani dar bogați, după moartea tatălui lor, un băiețel și o fetiță au fost încredințați unui unchi rău și lacom care decide să-i omoare pentru a intra în posesia averii lor și, în acest scop, angajează doi bărbați cărora le poruncește să-i ducă în codru și să-i ucidă. Unul dintre ei, mișcat de soarta celor doi copii, își omoară tovarășul, dar abandonează copiii neajutorați, lăsându-i în voia sorții și condamnându-i astfel la moarte. Drept urmare, Dumnezeu îl pedepsește atât pe angajat, cât și pe unchiul cel lacom, cu sărăcie și moarte. Povestea este cu tâlc, un avertisment că răul nu poate scăpa nepedepsit, iar copilașii sunt simbolurile emoționale ale inocenței, ale bunătății și lipsei de apărare. În termeni simbolici, copiii reprezintă în general aceste calități.

Prosperitatea stânga Deoarece copiii își păstrează banii în pușculiță — porcușor — acesta a fost asociat cu simbolul prosperității. La fel cum **porcii** sunt îngrășați înainte de a fi sacrificați, și pușculițele în formă de porcușor adună bănuții treptat până când se umple, economisindu-se o sumă mai mare dând în acest fel copilului un model despre beneficiile economiei. Ca și corespondent modern al banilor, un atribut al păcatului

capital de avaricie (cum era însuși porcul), pușculița poate simboliza **lăcomia**; nefericitul porc reprezintă de asemenea păcatele capitale ale trândăviei și ispitei. Alte semne de prosperitate sunt **albina** și **furnica**; cele trei creaturi figurează ca însemne ale instituțiilor de economii.

Sacrificiul de sine sus

Ioana d' Arc, cunoscută ca Fecioara din Orleans, este un simbol puternic de patriotism și martiriu. Născută în 1412 din părinți săraci, era o fată simplă și modestă până când i-au apărut viziuni divine care o îndemneau să-și salveze țara și să lupte în Războiul de o sută de ani. După ce 1-a convins pe Delfin de misiunea ei ieșită din comun, a condus armata franceză eliberând orașul Orleans, acțiune care a făcut posibilă încoronarea lui Charles VII în 1429. În 1430, Ioana d' Arc a fost capturată de inamici, vândută englezilor, și declarată **vrăjitoare**. Părăsită, uitată și trădată de toți cei din jurul ei - incluzând regele și biserica - a fost arsă pe rug în 1431. În anul 1920 a fost declarată sfântă de către Biserica Catolică. Tineretea, curajul și consecvența ei au făcut ca ea să devină un simbol al Franței, al patriotismului înflăcărat și al sacrificiului de sine în servirea patriei.

Embleme politice

Zvastica sus

Astăzi, zvastica este strict legată de nazismul secolului al douăzecilea, dar la origine este un străvechi simbol pozitiv, înainte ca Hitler să o preia în 1919 ca Hakenkreuz (crucea cu cârlig) ea era un simbol al **norocului**. Denumirea ei vine de la cuvântul *svasti* ceea ce în limba sanscrită înseamnă „bunăstare”. Cunoscută ca zvastică (în epoca medievală era utilizată la decorarea vitraliilor „înflorind picioarul”), ca gamadion (pentru că este alcătuită din patru litere gama) sau ca și cruce heraldică cramponată, este o cruce echilaterală curbată care se rotește în jurul axei sale. Când se rotește în sensul acelor de ceasornic, simbolizează dinamismul solar și masculin, iar când se rotește în sens contrar (numită zvastică) este un simbol lunar feminin. Poate să reprezinte și uniunea contrariilor, masculinul și femininul, dinamica și statica, începutul și sfârșitul, **yin** și **yang**. Zvastica datează din vremuri preistorice și se găsește pe tot cuprinsul lumii, în Asia, Grecia, Europa, Scandinavia și America. A fost un simbol străvechi arian și reprezenta **soarele** (brațele semnificând razele soarelui), iar uneori era suprapusă pe un disc solar. Hitler a adoptat-o ca simbol al supremației rasiale ariene. Cu toate că principala semnificație a zvasticii este energia solară, ea poate simboliza și polul și **stelele**, cele patru puncte cardinale, vânturile și **anotimpurile** (ca în Islam), pătrările **lunii**, vârtejul, roata vieții, forța creatoare și cuadratura **cercului**. În tradiția greacă a fost un atribut al lui **Zeus** și Helios, precum

și al Herei, al lui Ceres și al lui Artemis. Celții, scandinavii și teutonii o priveau ca fiind toporul sau ciocanul de luptă al lui **Thor**, zeul aerului, **tunetului** și al **fulgerului**. În budism, zvastica are o semnificație aparte fiind unul dintre Cele opt simboluri de bun augur ale ciclului existențial și unul din semnele celor șapte înfățișări. Pentru budiștii șinto reprezintă inima lui **Buddha**. În China a fost o veche formă a semnului de colț, reprezentând cele patru colțuri ale lumii și semnifica imortalitatea și infinitul. Este de asemenea un simbol important de jainism (unde cele patru brațe simbolizează cele patru trepte de existență, conștiință și divinitate) și de hinduism, unde zvastica este un atribut al lui Vishnu, Agni, Indra, **Shiva** și **Ganesha** (zeul încrucișărilor). Tradiția creștină veche aseamăna zvastica gamadionului, înfățișându-l pe Hristos ca fiind piatra de temelie. În magie, zvastica rotită în sens antiorar simbolizează puterea răului.

Secera și ciocanul sus

Până nu demult, secera și ciocanul era simbolul comunismului, mai ales în Uniunea Sovietică. Derivată din emblema bolșevică a ciocanului încrucișat cu un plug, secera și ciocanul reprezintă alianța dintre proletariat (muncitorii industriali) și țărani (muncitorii agricultori). După detronarea și alungarea țarului în 1922, secera și ciocanul aurii, pe fond roșu, au fost adoptate ca emblema, stemă și steag al U.R.S.S., semnificând puterea poporului muncitor. După evenimentele din 1991, președintele Gorbaciov a dat ordin să fie înlăturată această stemă și steagul Rusiei, fiind înlocuite cu tricolorul rusesc folosit înainte de perioada comunistă.

Neonazismul sus

Există multe variante de **zvastică** folosite de grupările neonaziste, iar această versiune ia forma de triskele (trichetra), simbolul cu trei picioare al Greciei antice care simboliza progresul, competiția și soarele. Este deviza *Africaaner Weerstandsbeweging*-ului (Mișcarea de Rezistență Africană - AWB), o organizație fascistă sud-africană fondată în 1973 de Eugene Terre Blanche.

Națiunile Unite jos

Națiunile Unite fondate în 1945 au astăzi 180 de membri, drapelul Națiunilor Unite, al organizației lor, simbolizează unitatea internațională și pacea mondială promovată de aceasta. Așezat pe fondul albastru al „Națiunilor Unite”, drapelul este format dintr-o hartă cu toate continentele de pe glob văzute de la Polul Nord și simbolizează unitatea. Globul este închis între două **ramuri de măslin** ce simbolizează pacea. În timpul anumitor conflicte de pe glob, drapelul purtat de către forțele pacificatoare ale Națiunilor Unite în zonele de război și de către observatorii ONU este semn al imparțialității și al dorinței de a conlucra în interesul păcii mondiale.

Simbolul păcii *sus*

Crucea păcii a fost creată de Gerald Holtom în 1958 pentru C.N.D. (Campania pentru Dezarmare Nucleară). Simbolurile imprimate pe emblemă sunt simple: într-un **cerc** albastru — care este simbolul unității — se află desenele caracterelor de semafor pentru N (nuclear) și D (dezarmare). În ciuda conotațiilor pozitive de pace, crucea păcii a devenit și simbol asociat cu anarhia prin folosirea ei de către anarhiști în timpul marșurilor de pace din anii 1960.

Puterea Neagră *jos*

Pumnul negru încleștat este simbolul mișcării sociale, economice și politice a Puterii negre care și-a găsit expresia ca dezvoltare și ca reacție la mișcarea pentru drepturi civile la mijlocul și sfârșitul anilor 60 în Statele Unite. Realizările mișcării pentru drepturi civile care au culminat în decada anterioară fiind încă active, erau văzute de mulți afro-americani ca fiind inadecvate, ritmul schimbărilor prea lent și tacticile insuficient de agresive pentru a obține o egalitate reală. Puterea Neagră a fost inspirată și de

politica separatistă susținută de Mișcarea Muslimului Negru (fondată de Elijah Muhammed în 1930 și preluată ulterior de Malcolm X), de Comitetul Coordonator Nonviolent al Studenților din Stokeley Carmichael (înființat în 1966) și de organizația mai radicală Pantera Neagră fondată în același an. Din punct de vedere grafic, Pumnul Puterii Negre reprezintă forța de unitate a afro-americanilor, hotărârea ca mișcarea să-și atingă țelul — dacă este necesar chiar și prin forță — și separatismul mișcării (prin culoarea neagră). Semnul pumnului a fost adoptat de campaniile pentru egalitate ale organizațiilor politice de pe tot cuprinsul globului.

Ku Klux Klan *sus*

Alături de crucea aprinsă, glugile și robele albe, inițialele KKK sunt simboluri ale mișcării de supremație a rasei albe. Emblema de mai sus prezintă o cruce albă, cu o flacără în centru simbolizând distrugerea prin purificare. Ku Klux Klan a fost înființată de sudiști în 1866 cu scopul de a-i intimida pe sclavii emancipați și pentru prevenirea acordării acestora dreptului la vot. Această cauză specială fiind pierdută, Klanul a ieșit din nou la iveală în Georgia în anul 1915 și s-a răspândit în celelalte teritorii ale Americii, inclusiv în Vestul mijlociu și Oregon în perioada anilor 20. Tehnicile sale violente, persuasive ce au inclus incendierea, linșarea și bombardarea, au fost preluate în timpul revenirii Klanului din anii 60 ca o replică disperată la mișcarea pentru drepturi civile. Membrii Klanului provin în special din rândul albilor frustrați care învinuiesc grupările etnice pentru toate maladiile societății.

Măgarul *sus*

Măgarul este sigla Partidului Democrat din SUA. Este utilizată în acest scop din 1828 când a fost adoptată de Andrew Jackson, Președinte al SUA între 1829-1837, ca o aluzie ironică la porecla sa depreciativă „jackass” (măgar). Rolul de mascotă a fost consolidat ulterior de desenele lui Thomas Nast, publicate în *Harper's Weekly* în anii 1880.

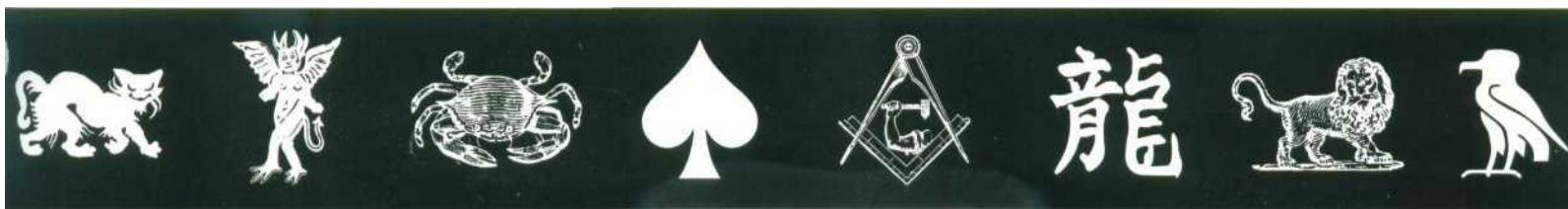

Elefantul *sus*

Din 1874, când *Harper's Weekly* a publicat un desen de-al lui Thomas Nast despre un elefant care calcă în picioare inflația și haosul, elefantul a devenit simbolul Partidului Republican din SUA — partid ce are ca prioritate tradițională conservarea economică și socială, legea și ordinea. Thomas Nast a folosit elefantul pentru a simboliza fermitatea republicanilor în susținerea fără compromisuri a acestor priorități.

Notă: vezi Măgarul și Elefantul la Simboluri ale naturii.

Simboluri de magie, ocultism și sisteme simbolice

De-a lungul istoriei, omul a refuzat să creadă că scopul existenței sale este doar acela de a se naște, a trăi ca apoi să moară. Pentru mulți dintre oameni este de neconceput faptul că omenirea nu joacă un rol mai mare în Univers, iar mai demult sau propus diferite idei, printre care și cea a omului cosmic. Această figură simbolică a oglindit în trupul său numeroase elemente și calități ale Universului.

O altă teorie antică ce persistă până astăzi este aceea a omului zodiacal aflat în legătură mistică cu stelele zodiacului care nu guvernează doar corpul său, ci îi influențează și personalitatea, și acțiunile. Cele douăsprezece semne ale zodiacului occidental, reprezentate prin sigilii și reprezentări picturale, sunt considerate ca fiind guvernatoare ale sferelor individuale de timp și de spațiu și ale celor născuți sub semnele lor; creaturile zodiacului chinezesc au o influență similară asupra celor născuți în anii respectivi.

Voind să-și determine locul în ecuația cosmică, omul a încercat totodată să-și verifice și mediul prin invocarea unor puteri supranaturale prin intermediul practicilor oculte. Ritualurile de satanism, de exemplu, intenționează să obțină sprijinul Satanei în scopuri malefice, pe când cele de wicanism, care invocă Mama Natură binevoitoare sunt mai puțin malefice; dar ambele fac uz excesiv de simbolism. Alchimia, deși este bazată pe principii pseudo-

științifice și se ocupă doar cu transformarea materiei de bază în aur, descoperă și un răspuns spiritual la întrebarea cosmică. Domeniile ei sunt bogate în simbolism, iar semnele alchimiei pentru ingredientele de bază cum ar fi elementele, pot fi observate ca și copii albastre (heliografice), care, dacă sunt folosite în combinația corectă, duc la perfecțiune, reprezentată de androgen. Credințele și ritualurile unor societăți secrete ca Rosicrucianismul și Francmasoneria sunt legate de teoriile ezoterice ale alchimiei, ambele folosind un limbaj simbolic complicat în care sunt inițiați membrii acestor societăți.

Există multe exemple de sisteme de simboluri care au o importanță mai mare decât cea aparentă la prima vedere; fiecare piesă din setul de șah sau fiecare carte de joc în parte are o conotație specifică, iar împreună au o semnificație cosmică globală. Cărțile de Tarot și hexagramele chinezești pa Kua sunt sisteme divinatorii ale căror componente individuale simbolizează concepte personale diferite, iar în combinații oglindesc universul. Alte sisteme simbolice cu care suntem familiarizați includ forme, numere și alfabetul ca hieroglifele egiptene și literele grecești și romane. Folosite ca instrumente de comunicare artistică, matematică sau scrisă, pot simboliza concepte mult mai profunde.

Acest capitol prezintă o secțiune reprezentativă a fiecăruia dintre aceste tipuri simbolice, oferind o scurtă privire în lumea simbolismului ezoteric.

Pagina alăturată: Pictura de coșmar a lui Goya, *Sabatul Vrăjitoarelor*, ilustrează întrunirea vrăjitoarelor adunate în jurul Satanei (care a luat chipul unui șap), în timp ce deasupra lor roiesc liliecii. Deși femeile nu reflectă în totalitate portretul tradițional occidental al vrăjitoarelor îmbrăcate în negru și zbârcite, ele prezintă copii de sacrificiu stăpânului lor rău, nelăsând nici un dubiu asupra supunerii oarbe.

Vrăjitoria și satanismul

Vrăjitoarea sus

Simbolul arhetipal al vrăjitoarei o prezintă ca pe o bătrână îmbrăcată în haine negre, lungi și cu o tichie țuguiață, călare pe o coadă de mătură. Semnificația originală a măturii este incertă, dar este posibil să derive din simbolurile păgâne falice, care în evul mediu constituiau un simbol al feminității și erau alcătuite din rămurele de alun. În această pictură, vrăjitoarea este prezentată într-o altă manieră decât arhetipul, învărtindu-și mătura și călărind o gâscă. Celții considerau că gâscă este mesagerul lumii spirituale și simboliza caracterele negative ale îngâmării și prostiei.

Satana cu copita despicată sus

Satana este personificată uneori ca fiind **șarpe**, **dragon**, Apocalipsă și ispită. Reprezentarea oribilă în care diavolul se expune cu copita despicată și este încolăcit de un șarpe, afișând mulțumire și chiar plăcere, exemplifică răutatea Satanei, bucuria de a distruge și viclenia.

Satana înaripată sus

Această prezentare a diavolului ca țapul sălbatic al lui Eliphaz Levi sau Bafomet este foarte simbolică. Satana are capul, picioarele și copitele despicate ca de **țap**, iar aripile sunt de **înger** infernal. În centrul abdomenului se află **caduceusul**; hexagrama (prezentă de obicei ca o pentagramă) are rolul celui de-al treilea ochi. Din capul său se înalță o triplă **coroană de foc**, iar mâna îi este îndreptată spre lună. Prezența coarnelor și a sânilor indică unirea puterii masculine și feminine în păcat.

Mesa neagră jos

Multe din practicile sataniste parodiază deliberat simboluri și ritualuri sacre din creștinism. Fiind opusul liturghiei creștine, mesa neagră îl batjocorește pe Dumnezeu și îl venerază pe Satana. Aici, simbolizând diavolul, „preotul” ridică un pocal de pe altar în timp ce un novice al întrunirii poartă un sfeșnic cu lumânări de pe altar. Conținutul ritualurilor satanice variază, dar pentru popularitate pot culmina cu sacrificiul.

Succubus/Incubus

Pagina alăturată stânga, sus

Succubus este demonul monstruos ce personifică coșmarurile, aduce celui ce doarme teroarea și batjocura diavolului încarnat. Succubus, un demon feminin, a fost considerat ca fiind obsesia bărbaților, iar Incubus demonul care terorizează femeile; aceștia își vizitează victimele noaptea și ar avea conotații sexuale. Simbolizează coșmarurile și amenință inocența.

Familiar jos

Se spune că vrăjitoarele, uneltele diavolului, au ucenici care le ajută în munca lor infernală. Aceștia sunt creaturi cunoscute, familiare; adesea drăcușori încornorați și înaripați, ca cel în imagine, dar pot lua forme de animale comune. La o femeie acuzată de vrăjitorie poate fi găsit animalul ei preferat, familiarul, fie o pisică considerată membru de familie, fie drăcușor malefic deghizat.

Vrăjitoare în zbor dreapta în tradiția occidentală, Baba Cloanța zburând pe o coadă de mătură la sabbatul vrăjitoarelor este un simbol comun. Ea este invariabil îmbrăcată în negru, are o pălărie țuguiață și este însoțită de animalul **familiar**, aici, o **pisică** neagră. În epoca medievală, vrăjitoarea era considerată slugă a **Satanei** simbolizând răutatea pe pământ, această imagine mai este evocată și acum la sărbătoarea Halloween.

Bagheta jos

Copiii mici și nevinovați se făceau și mai mici de frică în fața vrăjitoarei haine și a baghetei sale fermecate. Bagheta simbol al puterii și al cunoștințelor de magie, precum și un dirijor al forțelor supranaturale, este un element indispensabil ritualurilor de magie. Bagheta fermecată poate avea un efect malefic sau benefic după voința vrăjitoarei sau a magicianului.

Broasca râioasă sus, dreapta

Broasca râioasă este asociată cu satanismul și cu farmecele, mai ales datorită înfățișării sale respingătoare, plină cu negi. În timp ce în cultura multor popoare broasca era considerată

simbolul vieții, broasca râioasă (deși încărcată uneori de simbolismul pozitiv al lunii și al reînvierii), a atras în general semnificația contrară. Fiind amfibie cu sânge rece, se credea că scuipă venin când este amenințată, ea evită soarele, preferă locurile umede și întunecoase, motiv pentru care era considerată o creatură a diavolului, familiară vrăjitoarelor și una din formele în care ele însele se puteau transforma. Adepții satanismului credeau că, asemeni șarpelui, broasca râioasă ar fi avut o bijuterie - Boraxul - implantată în cap cu efect de antidot pentru otrăvă. În tradiția occidentală, această creatură malefică a fost asociată cu lascivitatea și cu zgârcenia.

Vicanismul și magia albă

Erboristul dreapta

Erborista își practică arta ezoterică sub lumina lunii și a stelelor într-o pădure verde luxuriantă. Planta simbolizează în general ciclul vieții (nașterea, moartea și învierea) și este legată în mod particular de Mama Natură, zeița universală a naturii și fertilității. Când este asociată cultului feminin al lunii, aspectul spiritual al **copacilor și plantelor** este și mai accentuat, în cultura unor popoare din Asia Centrală, Japonia, Coreea și Australia, copacii erau considerați strămoși mitici împietriți în formă de vegetație și credeau că se poate ciocăni

în înțelepciunea lor. Având un rol tradițional în gătitul și prepararea hranei, femeile au dezvoltat o știință despre proprietățile plantelor și scopurile pentru care pot fi întrebuințate. Anumite plante și ierburi constituiau ingredientele de bază în poțiuni magice și în practica medicală timpurie. Multe dintre ele aveau efect curativ, dar măselerita, beladona și cucuta fiind halucinogene, induceau o stare de euforie - socotită experiență magică pentru gândirea evului mediu. În perioade mai puțin iluminate, sătenii puteau aborda „femeia înțeleaptă” a locului (misterioasă pentru ei) pentru a fi ajutați în vindecarea anumitor boli. Aceste puteri erau o sabie cu două tăișuri: dacă tratamentul avea succes, erborista putea să câștige o poziție respectată, iar dacă eșua, putea fi declarată vrăjitoare urmând să suporte persecuțiile.

Erda stânga

Asemenea vechilor păgâni, adeptii vicanismului adoră natura în toate formele ei. Vicanistii cred în reîncarnare și magie și sărbătoresc prin ritualuri fenomenele astronomice și agricole. Credința lor are rădăcini în zeități, energii masculine și feminine. Aceste „vrăjitoare albe” moderne au o adorație specială pentru pământ, personificat de Erda - una din multiplele încarnări ale zeiței.

Pisica neagră sus

Deși în zilele moderne pisica neagră semnifică norocul, tradiția o consideră simbolul diavolului fiind animalul său preferat. Așadar, poate să simbolizeze răul și moartea. Se credea că **vrajitoarele** se puteau transforma în pisici negre, iar dacă acestea aveau în posesia lor o pisică neagră **familiară** era o dovadă clară că stăpâna ei este vrajitoare.

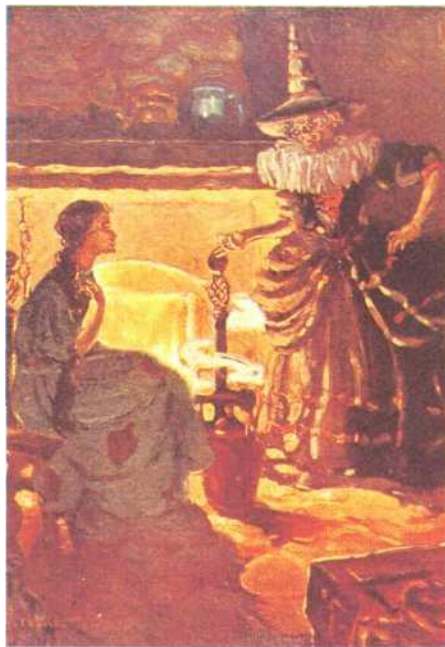
Diana jos

Zeița romană Diana (identificată mai târziu cu Artemis din mitologia greacă) personifica **luna**, motiv pentru care a devenit reprezentativă pentru fertilitatea femeii și a naturii. Este înfățișată ca o fată tânără și frumoasă, cu un torc al autorității în jurul gâtului, o coroană din **vâsc** (simbol celtic feminin al nemuririi și al fertilității) și o seceră care îmbină semnificația lunii cu cea a recoltei. Mulți vicaniști se închină zeiței Diana ca unei zeițe selenare. Diana era totodată și zeița animalelor sălbatice și a vânătorii și în această ipostază era personificată printr-un urs, (răzbunătoare la început, apoi binefecătoare).

Zâna bună jos

În poveste Cenușăreasa a fost ajutată de zână în realizarea visurilor sale de dragoste și de căsătorie în ciuda tuturor obstacolelor. Conceptul spiritelor binevoitoare (simbolizate aici de zâna cea bună) care îi protejează pe oameni împotriva forțelor demonice datează încă din timpul civilizațiilor antice și sunt asemănătoare cu **îngerii** păzitori din creștinism.

Mătrăguna dreapta

În mod curios, rădăcina bifurcată a plantei de mătrăgună are formă de om și conține halucinogene toxice. În credința păgână era sfântă și simbolică pentru Mama Natură. În tradiția egipteană și iudaică simboliza fertilitatea și era consumată ca un adjunct în procesul de procreare; era și simbolul tribului iudaic al lui Ruben. Emblema lui Circe, vrajitoarea greacă, era mătrăguna considerată cu puteri de incantare magică și era folosită în poțiuni fermecate cu care vrăjea vizitatorii, metamorfozându-i. În perioada evului mediu, mătrăguna era considerată o plantă curativă folosită la începuturile medicinei. Credințele ziceau că crește sub spânzurați din sperma bărbaților spânzurați și că țipă atunci când este smulsă din rădăcini, în ciuda acestui fapt, a fost asociată și cu însușirile pozitive de fericire și prosperitate.

Cercul magic sus

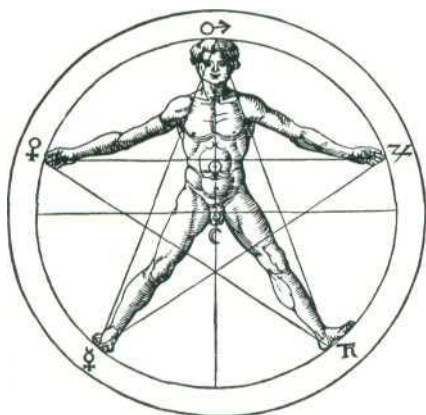
Această xilogravură medievală înfățișează diavolul îngenunchiat de către un magician. Apărat de cercul său magic ocrotitor în care diavolul nu poate pătrunde (în jurul căruia sunt înscrise simboluri puternice cum ar fi **crucile** și **semnele zodiacale**) și ținând **bagheta** sa, magicianul neutralizează spiritul diavolului prin cuvinte magice din cartea de farmece.

Astrologia

Cheia astrologică dreapta

Astrologia poate fi considerată ca o cale de deschidere a semnificației spirituale a **Universului** oferind înțelepciune și cunoaștere. Se consideră că prin studierea mișcării și a ciclurilor **astrale** și **planetare**, a **Soarelui** și **Lunii**, s-ar putea ghici soarta omului. **Sistemul zodiacal** format din douăsprezece simboluri cerești este cunoscut din secolul al doilea A.D. Aici sunt prezentate sigiliile pentru **Berbec**, **Taur**, **Gemeni**, **Rac**, **Leu**, **Fecioară** și **Balanță**.

Omul cosmic

Credința străveche a creării **universului** dintr-o singură ființă, precum și răspândirea acestei idei, au pus omul chiar în centrul cosmosului; se credea că el reprezintă microcosmosul unui macrocosmos ceresc. Din acest motiv, diferitele calități ale universului sunt reflectate în omul cosmic (sau universal), al cărui corp reprezintă elementul Pământ, căldura corpului său, **focul**; sângele, **apa**; respirația, aerul. În plus, capul omului cosmic simbolizează raiul; stomacul său marea, iar picioarele, **pământul**. În această ilustrație medievală, poziția **planetelor** este reflectată în omul cosmic: simbolul astronomic al **Soarelui** este plasat în stomacul său - centrul - iar cel al **Lunii**, între picioarele sale. În cercul din jurul său (în sensul acelor de ceasornic, începând de sus) se găsesc semnele planetelor **Marte**, **Jupiter**, **Saturn**, **Mercur** și **Venus** (celelalte trei planete nefiind încă descoperite).

Diagrama asemănătoare cu **mandala** este alcătuită din figura centrală a omului cosmic, încadrat în **cercul** perfectiunii (cerc cunoscut și sub denumirea de roată zodiacală), împărțit în cvadrante — reprezentând pământul și punctele cardinale — deasupra căruia se găsește o stea în **cinci** colțuri (pentagrama). Toate aceste forme geometrice simbolizează perfectiunea. Asocierea omului cosmic cu pentagrama derivă din teoria lui Pitagora conform căreia cifra cinci este numărul perfect al omului ca macrocosmos, iar în credința medievală, cifra cinci este specifică omului, deoarece acesta are cinci simțuri, cinci degete la fiecare membru, iar înălțimea, precum și lățimea lui sunt alcătuite din cinci părți egale. Conceptul de om cosmic, în relație cu omul zodiacal este crucial în astrologie și prezintă importanță și în alchimie.

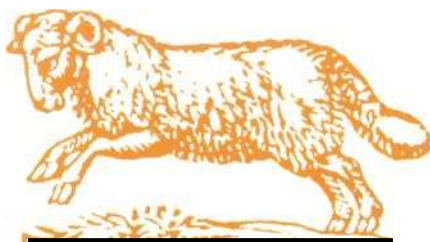
Omul zodiacal dreapta

În asociere cu principiul omului cosmic și înaintea apariției practicilor moderne de diagnostic, se credea că fiecare parte a corpului omenesc este controlată de câte un semn zodiacal. Macrocosmosul ceresc avea un corespondent în microcosmos (omul) și se credea că guvernează corpul. Imaginea ilustrează această relație acceptată de către doctorii evului mediu în procesul de diagnosticare numit melotezie (termen folosit și astăzi). Con-

form acestei teorii, poziția relativă a **stelor** și **planetelor** influențează și afectează inevitabil sănătatea fizică și mentală a omului. Bolile pot fi depistate prin consultarea semnelor zodiacale și a horoscopului personal al pacientului. Așa cum arată imaginea, fiecare semn zodiacal influențează diferite părți ale corpului: **Berbecul**, capul și fața; **Taurul**, gâtul; **Gemenii**, umerii, plămânii și brațele; **Racul**, pieptul și stomacul; **Leul**, inima, ficatul și plămânii; **Fecioara**, stomacul și intestinele; **Balanța**, coloana vertebrală, rinichii și măduva oaselor, **Scorpiionul**, rinichii și organele genitale; **Săgetătorul**, ficatul, soldurile și coapsele; **Capricornul**, genunchii, oasele și dinții; **Vărsătorul**, gambele, gleznele și sângele, iar **Peștii**, laba piciorului și glandele limfatice.

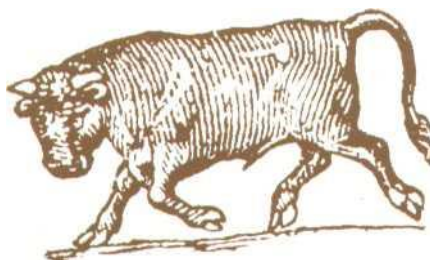

Zodiacul

Berbecul sus

 Berbecul este un semn de **foc**, cardinal, masculin în casa lui **Marte** și reprezintă energia necontrolată. Fiind primul semn al zodiacului, este un simbol al reînnoirii puterii creatoare a Soarelui, a exploziei **primăverii** și a începuturilor, în general. Se spune că transformă apele primordiale ale Peștilor în trăsnetul creației. În tradiția greacă, Berbecul (Aries denumirea latină a Berbecului), era berbecul înaripat de pe Lâna de Aur care i-a purtat pe Phrixus și pe Helle de la Io. Sacrificându-l în cinstea lui **Zeus**, acesta l-a trimis pe Phrixus în rai. Oamenii născuți sub acest semn (ascendent între 21 martie și 20 aprilie) sunt curajoși, activi și iubitori, dar pot fi și egoiști, duri și nerăbdători. Sigiliul Berbecului reprezintă capul acestuia, dar poate simboliza și un cap omenesc cu nas.

Taurul sus

 Semnul **Taurului**, Taurus, este un semn de pământ, fix, feminin, guvernat de Venus. Simbolizează fertilitatea, trăinicia și încăpățânarea. La greci, taurul reprezenta viața, deoarece aceștia erau sacrificați în ritualurile pentru fertilitate. Asemeni taurului, nativii din Taur (născuți între 21 aprilie și 21 mai) sunt răbdători, au tenacitate și

voință puternică, dar pot avea și tendință spre încăpățânare, posesivitate și senzualitate. Sigiliul Taurului reprezintă capul taurului și coarnele, sau faringele și laringele omului; mai mult, este o rămășiță a pătrărilor Lunii sau a **lunii** pline - ambele simbolizând fertilitatea.

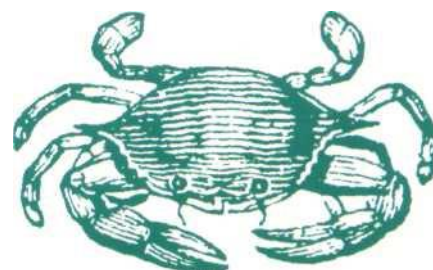
Gemenii sus

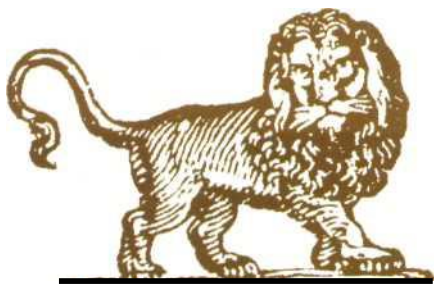
Fiind al treilea semn al zodiacului, semnul Gemenilor (în latină, *gemi-nus* însemnând doi, gemeni), reprezintă dualitatea. Este un semn de aer, nestatornic, masculin în care **Mercur** este ascendent. În mitologia greco-romană, Castor și Polydeukes (Castor și Pollux) erau fiii nemuritori ai lui Zeus (Jupiter). La moartea lui Castor, Pollux s-a rugat să moară împreună cu acesta, iar **Zeus** i-a reunit în rai. Semnul Gemenilor este cel al intelectului și al caracterelor pozitive, iar nativii (între 22 mai și 21 iunie) sunt comunicativi, multilaterali și capabili de compromisuri. Pot avea și trăsături contradictorii, pot fi confuzi și imaturi. Sigiliul Gemenilor reprezintă doi oameni ținându-se de mână, semnificând dualitatea contrariilor, cum ar fi negrul și albul, masculinul și femininul, viața și moartea, binele și răul, negativul și pozitivul. Deoarece semnul este îmbinat, poate

să reprezinte și dublarea puterii atinse prin unitate.

Racul jos

Racul (înseamnă cancer sau crab în limba latină), este un semn de apă, cardinal, feminin, dominat de Lună. Constelația rivalizează cu mersul îndărăt al racului prin mișcarea oblică spre **Sud**. În mitologia greacă, zeița mamă Hera, l-a așezat în rai, drept răsplată pentru că l-a pișcat pe Heraclides de picior. Cei născuți sub al patrulea semn al zodiacului (între 22 iunie și 22 iulie) sunt sensibili, conservatori și instruiți, dar pot fi excesiv de protectori, de emotivi și dogmatici. Sigiliul Racului are diferite interpretări: ca fiind cleștii racului, mersul său îndărăt sau combinația principiilor feminine cu cele masculine. În credința străveche, Racul era „poarta oamenilor” - *lanus inferni* - prin care sufletul intră în corp.

Leul *sus*

Leul sau Leo, nume ce vine din limba latină, este al cin cilea semn zodiacal de foc, cardinal, fix, masculin, zodie dominată de planeta **Soare**. Se spune că **Zeus** 1-a așezat în rai după ce Hercule a omorât leul din Nemea. Leii (născuți între 23 iulie și 23 august) sunt considerați ca fiind lideri naturali pentru că sunt curajoși, generoși, creativi, energici și isteți, cu tendință spre mândrie, vanitate și autocrație aviditate de onoruri. Deoarece este dominat de cel mai puternic astru, Leul simbolizează centrul vieții. Sigiliul lui reprezintă legătura dintre divinitate și umanitate, poate fi asemănat coamei sau cozii de leu și este o stâlcire a inițialei L sau *lambda* a cuvântului grecesc Leo (*Leon*).

Fecioara *sus*

Fecioara (Virgo în limba latină) este un semn de **pământ**, nestatornic, feminin, fiind dominat de **Mercur**. În mitologia greacă, Astraea, zeița inocenței și a dreptății, a fost transformată în această constelație. O reprezintă și pe Demeter, zeița fertilității, și se spunea că zeii erau născuți sub acest semn. Datorită faptului că fecioara considera că nici un bărbat nu este destul de bun pentru ea, acest semn este cel al discriminării. Fecioara es-

te guvernată de Mercur și poate reprezenta hermafroditul. Conform tradiției, nativii celui de-al șaselea semn al zodiacului (între 24 august și 23 septembrie) sunt considerați introverțiți, analitici, preciși, ordonați și moderați, dar pot fi severi, pedanți și nervoși. Sigiliul Fecioarei simbolizează în mod variabil aripi cerești, o femeie ținând un snop de **grâu**, organe genitale femeiești sau capul și corpul unui **șarpe**. Mai mult, ar putea fi considerat monograma primelor trei litere ale cuvântului grecesc *Parthenos* care înseamnă „fecioară” (*pi, alfa, și rho- PAR*), sau inițialele MV, simbolizând-o pe **Fecioara Măria** (*Măria Virgo*).

Balanța *dreapta*

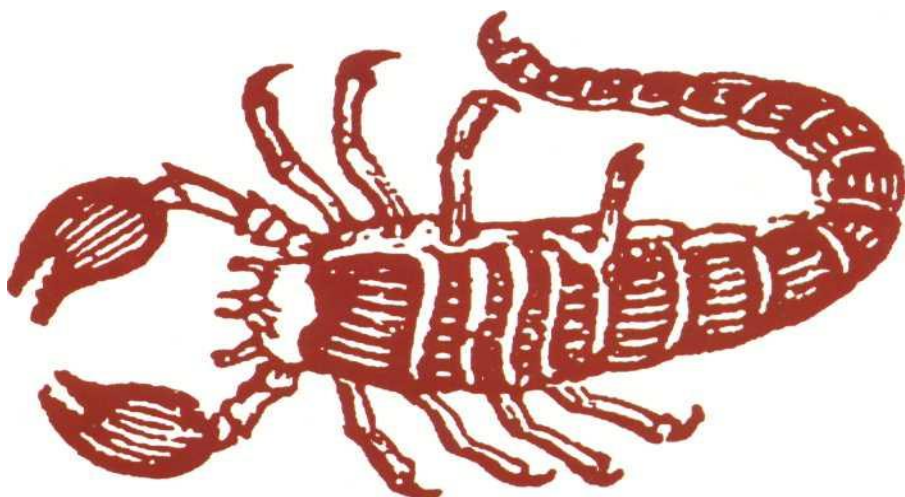
Balanța sau Libra, este un semn de **aer**, cardinal, masculin, dominat de planeta **Venus**. Este al șaptelea semn din zodiac și denotă justiție și armonie. Talerele trebuie ținute într-un echilibru perfect, altminteri va prevala bunătatea dintr-unul sau răutatea din celălalt, în Grecia antică, constelația era reprezentând ghearele **Scorpionului** sau balanța justiției ținută de Astraea, dar semnul modern este prezentat sub forma sa din timpul echinocțiului de toamnă, când ziua și noaptea sunt e-gale. Nativii (născuți între 24 septembrie și 23 octombrie) sunt amabili, echilibrați fiind preocupați de persoana lor, dar pot fi indeciși și leneși.

Sigiliul Balanței reprezintă chiar cântarul sau Soarele scufundându-se în orizont; în plus, linia inferioară înseamnă existența pământească, iar cea superioară, puterea spirituală.

Scorpionul *jos*

Veninosul scorpion este cel de-al optulea semn zodiacal (numele îi vine din limba latină) și este un semn de apă, fix, feminin dominat de **Marte și Pluto**, și poate semnifica moartea. În mitologia greacă, fanfaronul Orion a fost înțepat de un scorpion, pe care ulterior **Zeus** 1-a așezat între stele. Ocazional, scorpionul era simbolizat de un **vultur**, **phoenix** sau de un **șarpe**. Nativii din perioada 24 octombrie și 22 noiembrie au o fermitate caracteristică, putere și autodisciplină, dar aceste calități pot fi umbrite de invidie, cruzime și dorința de distrugere. Se spune că sigiliul scorpionului simbolizează organele genitale masculine sau picioarele scorpionului și coada ascuțită.

Săgetătorul sus Este reprezentat în zodiac de un centaur cu **arc** și **săgeată** (numele zodiei vine de la

Sagitta-rius din limba latină). Este un semn de **foc**, nestatornic, masculin, dominat de **Jupiter** și reprezintă omul perfect; combinație a forței animale și spirituale cu puterea divină. Chiron, centaurul ucis de săgeata otrăvită a lui Hercule, reprezintă natura animalică și spirituală a omului, iar arcul și săgeata sunt puterea și controlul (deoarece săgeata este fixată într-un unghi perfect). În general, Săgetătorul este un simbol al înaltei **înțelepciuni** și a gândirii filozofice. Săgetătorii (născuți între 23 noiembrie și 21 decembrie) sunt hotărâți, optimiști, aventurieri și loiali, dar pot fi totodată și fanatici, irealiști și nerăbdători. Sigiliul Săgetătorului reprezintă o săgeată cu vârful în sus, oblic și o coardă de arc iconică, semnificând bazele mondene și temporale de la care se poate înălța inspirația spirituală.

Capricorn dreapta

Caprina Capricorn este un semn zodiacal de **pământ**, cardinal, feminin, guvernat de

Saturn și reprezintă ordinea și stabilitatea. După tradiția grecilor antici, Pan s-a transformat într-o capră pentru a evada din Typhon, devenind capră-pește, Zeus l-a transformat într-o constelație. Numele este compus din cuvintele latinești *caper* (capră) și *cornu* (corn). Nativii din acest semn (22 decembrie și 22 ianuarie) sunt ambițioși, pragmatici, prudenți și studioși, dar aceste calități pot fi împletite cu cele de intransigență, lipsă de simpatie și egoism. Semnul era cândva reprezentat de Capricornus, mitologicul capră-pește, iar sigiliul oglindește tărâmul dual al acestei creaturi fabuloase prin reprezentarea pământului și a mării. Poate fi interpretat ca fiind cornul unei capre și coada răsucită a unui **pește** sau primele două litere - *tau* și *rho* din grecescul *tragos* (capră). Capricornul este „poarta zeilor” — *Janua coeli*.

Vărsătorul jos

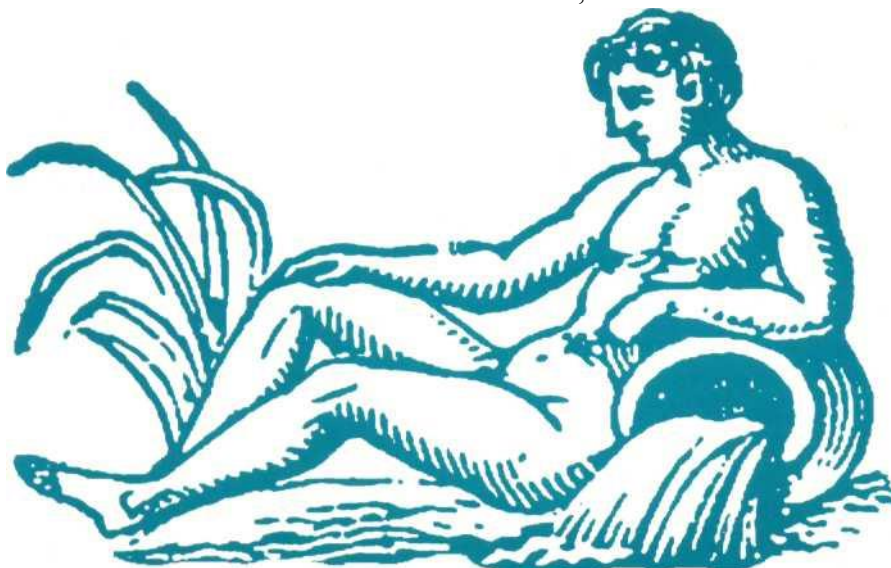
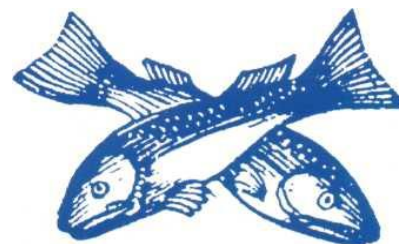
Vărsătorul este al unspre zecelea semn al zodiacului și este simbolizat printr-un căraș de apă. Este un semn de **aer** fix, masculin, guvernat de **Saturn și Uranus**. **Apa**, (în latină *aquid*) vărsată înseamnă apa cunoașterii, dar și a creației și a distrugerii - în credința sumeriană,

aceasta a fost decantată pe pământ de către Zeul cerului, An. Vărsătorii (21 ianuarie și 19 februarie) sunt onești, sociabili, dotați cu dragoste pentru învățătură, iubesc libertatea, iar pe de altă parte pot fi și iresponsabili și reticenți. Cele două linii unduite ale sigiliului simbolizează apa dătătoare de viață, apele agitate ale **inconștientului**, un flux care vestește sfârșitul u-nui ciclu sau **șerpilor** înțelepciunii.

Peștii jos

O pereche de **pești** sunt cei care simbolizează cel de-al doisprezecelea semn din zodiac. Este un semn de **apă**, nestatornic, feminin, în casele lui **Neptun și Jupiter**. Grecii antici credeau că Aphrodita și Eros s-au transformat în pești ca să poată evada din Typhon și au fost imortalizați pe cer. Fiind îndreptați în direcții opuse, peștii reprezintă trecutul și viitorul și sfârșitul unui ciclu zodiacal care privește spre următorul. Nativii al căror semn este între 20 februarie și 20 martie sunt intuitivi, adaptabili și sensibili, deși uneori pot prezenta nesiguranță, ambivalență și predispoziție la visare. Sigiliul peștilor este o reprezentare clară a celor doi pești uniți. La o analiză mai profundă se spune că simbolizează lumea umană și cea cosmică legate prin **pământ**, natura umană și spirituală și evoluția și involuția.

Zodiacul chinezesc

Calul dreapta

Calul din zodiacul chinezesc (este al șaptelea semn și corespunde Balanței) personifică grația și ardoarea. Caii fiind inteligenți, acest semn este imn de logică și pragmatism. Anul Calului înseamnă aventură și tensiune, dorință de elucidare a misterelor.

虎

Tigrul sus

În tradiția chinezească se spune că **Buddha** a invitat toate animalele să-și petreacă anul nou cu el și, venind doar douăsprezece, a hotărât ca fiecare an să poarte numele uneia dintre aceste ființe devotate lui. Oamenii născuți în anii animalelor respective, împărtășesc caracterul acestora. La chinezi, tigrul este considerat regele animalelor și reprezintă cel de-al treilea semn din zodiacul chinezesc (corespunde **Gemenilor**) fiind deci un semn al curajului. Nativii acestui semn sunt curajoși, plini de pasiune și îndrăzneți; uneori sunt însă rebeli, indiferenți și imprevizibili, iubesc riscul și își păstrează sângele rece în cele mai grele împrejurări. Anul tigrlui este marcat de incidente diplomatice și războaie, dar poate fi un an bun pentru schimbări favorabile și inovații. Tigrul se asociază cu lemnul, **iarna**, cu orientul și cu **fulgerul**.

蛇

Dragonul jos

Dragonul reprezintă simbolul chinezesc puternic al norocului, iar cei născuți sub această zodie sunt carismatici, generoși, meditativi și protectori. Cu toate acestea ei pot fi și egoiști, intoleranți și revendicativi. Cel de-al cincilea animal al constelației chinezești corespunde **Leului** și este legat de Orient, de culoarea albastru-verzui și de ploile de **primăvară**. Deși anul Dragonului poate aduce eșecuri, este un an bun pentru căsătorie și copii, pentru probleme financiare și planuri ambițioase.

龍

Șarpele stânga

Oamenii născuți în anul șarpelui - cel de-al șaselea semn al zodiacului chinezesc — sunt dotați cu tenacitate, **înțelepciune** dusă uneori până la vicleanie. Sunt agresivi, dar plini de umor foarte gustat de către ceilalți și posedă putere de vindecare, pot fi geloși, duplicitari uneori. În astrologia chineză, șarpele corespunde Sudului, **fo-**

cului și **primăverii**. Este echivalentul **Fecioarei**. Anul șarpelui este deopotrivă anul șanselor și a neșanselor, adică, în timp ce perspectiva afacerilor și a aventurilor este favorabilă, sunt posibile scandaluri și surprize, dar se materializează proiecte importante.

猴

Maimuța sus

Maimuța este al nouălea animal din constelațiile care se adăpostesc sub cele douăsprezece brațe ale copacului chinezesc al anului. Oamenii născuți sub acest semn sunt ingenioși, curioși, diplomați și organizați, dar aceste trăsături admirabile pot degenera în lene, egocentrism și izolare. Acest semn al zodiacului (echivalent cu **Săgetătorul**) corespunde metalului și **verii**, iar anul maimuței promite o perioadă plăcută pentru fantezie și optimism în care planurile dificil de realizat pot fi suportate cu succes.

Celelalte semne ale Zodiacului chinezesc sunt: Șobolanul, Taurul, Iepurele, Oaia, Cocosul, Câinele și Porcul.

Alchimia

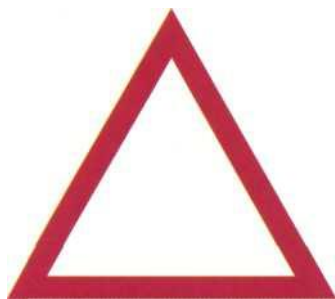

Androginul sus

Mercurius sau **Mercur** este unul din cele mai importante simboluri ale alchimiei, în căutarea iluminării spirituale, alchimiștii au studiat posibilitatea de transformare a materiei elementare (*materia prima*) în perfecțiune. Mercurul (argintul viu) a fost un factor crucial în acest proces de transformare, unind forțele opuse. Figura hermafrodită (cunoscută și sub numele de Androgyne), prezentată aici stând pe **Soare** și pe **Lună** (elementul masculin și feminin) reprezintă nestatornicia, efemeritatea.

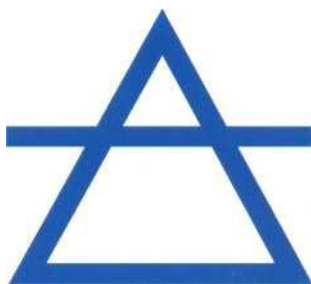
Focul jos

Adepii alchimiei priveau focul drept element central. Este considerat atât o forță unificatoare, cât și una stabilizatoare și procesele de alchimie încep și se termină cu focul. Este simbolizat printr-un **triunghi** cu vârful în sus, semnificând flăcările înalte și de aici, puterea solară și viața. În alchimie focul contrastează cu **apa**.

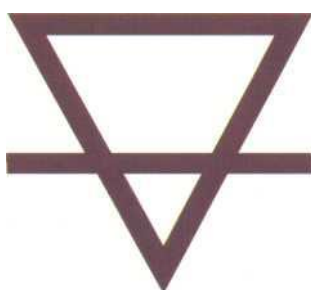
Apa dreapta

Subliniind contrastul apei și al focului, semnul apei este semnul focului inversat și poate simboliza o cană gata să primească apa. Este mai degrabă un semn selenar decât solar. Când cele două semne antitetice sunt intercalate, se obține uniunea elementelor contrastante ale apei și focului, creându-se „focul fluid” sau „apa de foc”. Alchimiștii au considerat perechile de elemente ale **triunghiului** ca reprezentând *forma* (esența) și *materia* (substanța), și de aici, spiritul și sufletul a tot ceea ce există.

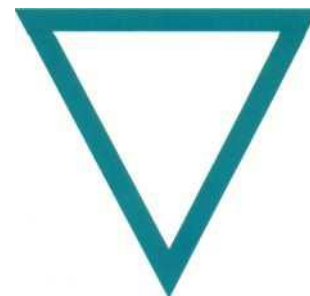
Aerul sus

Semnul aerului este un **triunghi** al cărui vârf este îndreptat în sus, iar porțiunea superioară este întretăiată de o **linie orizontală** (deși uneori vârful se schimbă). Simbolul este o parte din simbolul focului și reprezintă căldura pasivă de unde provine asocierea lui cu aerul. În alchimie, aerul este într-o opoziție constantă cu **pământul**.

Pământul sus

Demonstrând legătura celor două elemente opuse, simbolul alchimic al pământului este acela al aerului, dar inversat. Alcătuit dintr-o **linie orizontală** (care intersectează vârful uneori) de-a curmezișul **triunghiului** semnificând apa, semnul pământului reprezintă așadar **apa** stătătoare care se poate solidifica devenind materie.

Mercurul, sulful și sarea jos
Dragonul cu trei capete ilustrat aici este prezentat într-un tratat de alchimie din secolul al șaptesprezecelea. Fiecare din capetele sale sunt marcate cu câte un simbol de alchimie: mercurul reprezintă intangibilul, efemerul (*spiritus*); sulful simbolizează energia înflăcărată și sufletul (*anima*), iar sarea semnifică tangibilul (*corpus*). Aceste trei elemente „filosofice” de alchimie erau cele mai importante componente ale „materiei prime” (*materia prima*) ce putea fi transformată în piatra filosofată (*lapis philosophorum*) - piatra **înțelepciunii**. Această concepție are și o semnificație raacroc cosmică. Sulful înflăcărat, solar, contrasta cu mercurul volatil, selenar, dar aceste elemente puteau fi împăcate prin metode de alchimie, iar sarea putea acționa ca element de conservare. Când cele trei elemente sunt combinate în corpul dragonului, ele reamintesc faptul că succesul depinde de îmbinarea armonioasă a trei verigi. Din acest motiv, dragonul este simbolul echilibrului ce rezultă în urma uniunii perfecte (*coniunctio*) pentru realizarea căruia, omul, ca și alchimiștii, trebuie să lupte până la capăt, atâta vreme cât are energie în ființa sa.

Societăți secrete

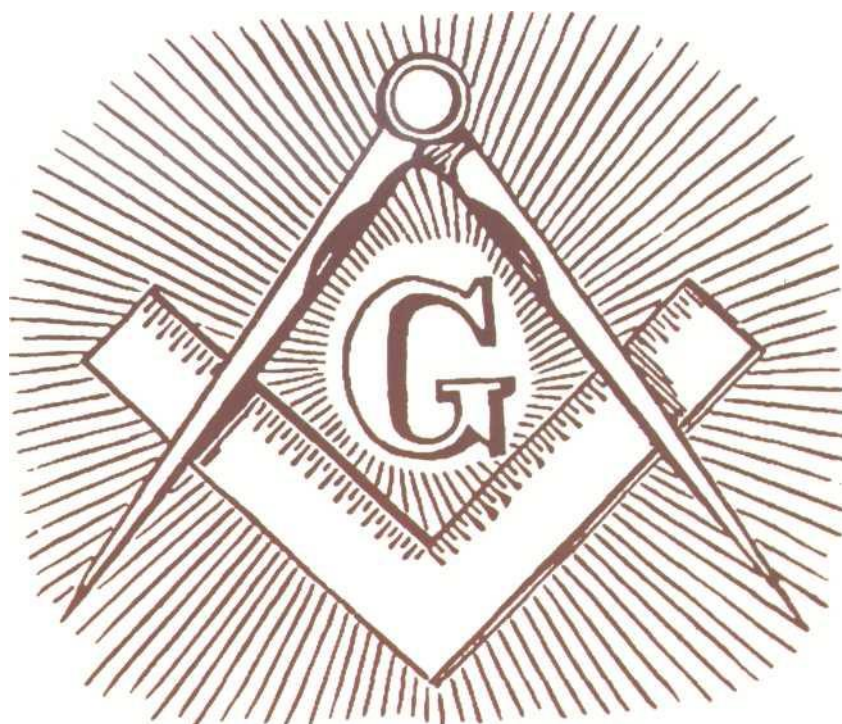
Crucea Trandafirului jos

Combinând simbolurile învierii și Mântuirii lui Hristos, Crucea Trandafirului (cunoscută și ca Rosicrucian sau Crucea Trandafir) era la început emblema Societății Crucii Trandafirului, o sectă religioasă fondată în 1484. Începând din secolul al șaptesprezecelea, emblema a fost adoptată de o societate secretă de filosofi interesați de alchimie și misticism care au interpretat Crucea Trandafir ca fiind sângele vărsat de Hristos pe Cruce. Simbolul mai poate însemna și lumina divină strălucind asupra unei lumi pămâtenă în suferință și sacrificiu și poate simboliza totodată pe Hristos, pe **Fecioara Maria** și învierea.

Compasul masonic și echerul sus, dreapta

Francmasoneria este o societate secretă internațională masculină, avându-și originea din timpul clădirii Templului lui Solomon, dar care, în accepțiunea sa modernă datează din secolul al XVII-lea. Combină simbolismul religios cu cel al construcției, măiestria cu lumina. Țelul acestei societăți este „unirea lumii în lumină” prin mijloace de perfecționare proprii, cu „munca de zidire în piatră” și prin construirea „templului umanității”. Simbolurile masonice combină deci imaginile religioase cu instrumentele de construcție și arhitectură, cum sunt compasurile, mistriile, ciocanele și tururile sau echererele. Compasul poate fi

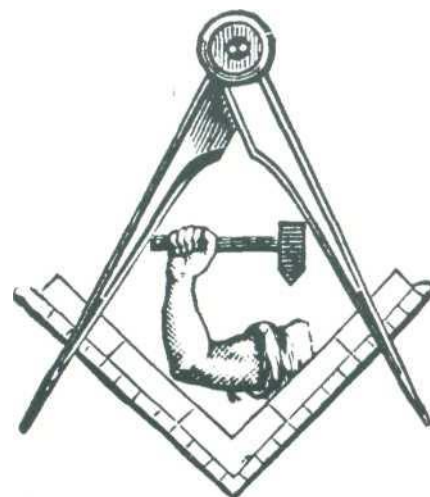

asemănat cu litera A, acesta fiind un simbol al tuturor începuturilor. Din cauză că aceste instrumente sunt folosite în calculele geometrice și în arhitectură, simbolizează totodată actul creației și spiritul. Dumnezeu este asemuit zidarului și arhitectului Universului. Unghiurile drepte pot fi desenate doar cu echerul (echer în T sau echerul zidarului) fiind deci un simbol al dreptății, al legalității și al pământului. Atât compasul, cât și echerul zidarului sunt instrumente de măsură și, prin urmare, reprezintă judecata. Având rezonanță în simbolistica francmasoneriei, echerul și compasul zidarului era și emblema împăratului chinez Fu Hsi, un conducător generos și inventiv. Aceste instrumente reprezintă de asemenea arta liberală a geometriei și unirea cerului (**cercul**) cu pământul (**pătratul**). Litera G, de la care radiază lumina, simbolizează pe Dumnezeu (God), geometria și geomantia.

Ciocanul masonic dreapta

Asemeni compasului, ciocanul poate fi asociat cu construcția și cu actul creației în sensul monden și cosmic. Brațul puternic care mănuieste ciocanul alături de compas și de echer, sim-

bolul corectitudinii, simbolizează puterea minții îndreptată spre obținerea unei cauze. Unghiurile compasului sunt asemănată cu nivelele dezvoltării spirituale, iar unghiurile specifice poartă și semnificații specifice: unghiul de 90° simbolizează armonia spirituală și materială. Relația dintre compas și echer este și ea importantă: când aceste două instrumente sunt încrucișate (ca aici), materia de bază și spiritul mai înalt sunt combinate și echilibrate; când compasul este prezentat deasupra unui echer, mintea este materia dominantă și viceversa când pozițiile sunt inversate.

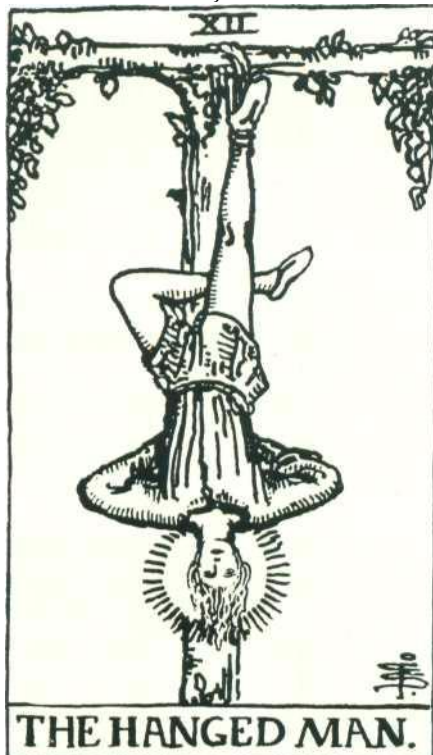

Tarotul

Scamatorul/Jonglerul sus

Scamatorul (numit Jongler uneori) este una din cele douăzeci și două de arcanе majore ale Tarotului, un sistem ezoteric de divinație. În fata acestuia

sunt așezate o cupă, **săbii**, un pentaclu și o **baghetă** reprezentând atât cele patru elemente ale vieții, cât și suitele Tarotului. În mână ține o baghetă magică, iar deasupra capului său plutește semnul infinitului. Ca aspect pozitiv, Scamatorul simbolizează încrederea în viață și șarm în negocieri, iar ca aspect negativ, reversul.

Justiția dreapta

Asemeni corespondentei sale, ca fiind una din cele patru virtuți cardinale, în Tarot, figura **Justiției** are ochii legați astfel, ca privirea să nu o poată înșela în judecată, și poartă două **săbii** încrucișate (sau o balanță) ce semnifică luminarea spirituală. Justiția este a opta dintre arcanеle majore (deși cândva era a unsprezecea, până când poziția ei a fost inversată cu cea a Forței) și este o carte din al doilea grup. Reprezintă integritatea, echilibrul și lipsa de prejudecăți; când este întoarsă, simbolizează o decizie falsă, slăbiciune și pedeapsă.

Spânzuratul stânga Spânzuratul este a douăsprezecea carte din arcanеle majore, iar semnificația lui nu este atât de sinistă cât pare la prima vedere. Această carte de tarot înfățișează un om spânzurat cu un picior de ramura unui copac ale cărui flori pot fi comparate cu **Copacul vieții**; celălalt picior este îndoit din genunchi (reprezentând cifra **patru** - cea a desăvârșirii). În mod surprinzător, chipul său este senin. În unele versiuni este înfățișat cu monede căzându-i din buzunare - simbol de sacrificare a bunurilor lumești. Spânzuratul aparține celui de-al doilea grup de cărți și poate fi interpretat ca **înțelepciunea** spirituală, divinația și sacrificiul de sine în scopul obținerii unei valori mai înalte. Semnificația negativă a acestei cărți este lipsa de loialitate, egoismul și apatia.

Soarele dreapta

Cartea de Tarot a Soarelui poartă semnificația pozitivă de fericire și succes; chiar și întoarsă fiind, prevestește doar un grad mai scăzut de fericire. Soarele este al XIX-lea dintre arcanеle ma-

jore, din cel treilea grup și este dominat de o reprezentare solară figurată. Este înfățișat un copil încălecat pe un **cal** — animal solar în multe tradiții — însă uneori sunt înfățișați **Gemenii**, semnificând uniunea perfectă. **Floarea-soarelui** este un alt simbol solar pe care îl poate conține această carte.

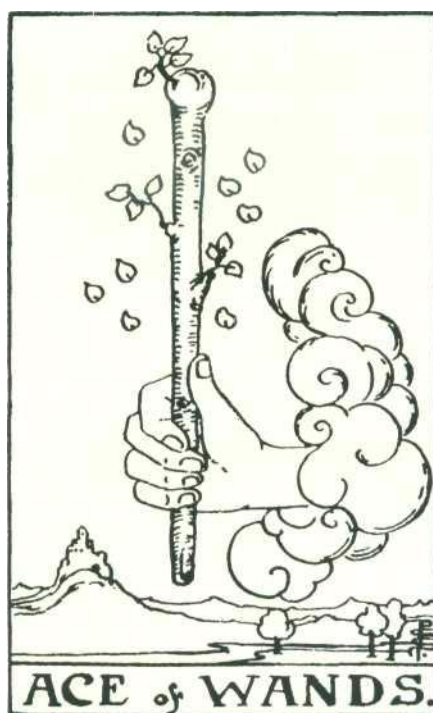
Îndrăgostiții jos

A șasea carte a arcanelor majore ale Tarotului, îndrăgostiții, a fost reprezentat după tradiție sub două aspecte: primul înfățișează un bărbat alegând între două femei (una castă, cealaltă frivolă), prezidat de un Cupidon care țintește cu o săgeată. A doua prezentare este cea a unui bărbat și a unei femei sub supravegherea unei zeități androgine și reprezintă uniunea masculinității și feminității pentru crearea ființei perfecte. Cea de-a doua concepție înfățișată aici îi reprezintă pe Adam și Eva în grădina Edenului; în spatele Evei se vede șarpele încolăcit pe Copacul cunoașterii. Îndrăgostiții constituie una din cărțile primului grup, reprezentând atracție, o alegere dificilă (nu neapărat în dragoste) și importanța luării deciziei corecte.

Asul de baston sus, dreapta

Arcanele minore ale Tarotului se împart în patru suite: Cupe (Goblete), Parale (Bani, Cercuri, Roți), Săbii (Spade) și Bastoane (sau Sceptre). Fiecare suită este masculină (Spade și Sceptre) sau feminină (Cupe sau Parale) și reprezintă câte un element: Cupele reprezintă **apa**; spadele, **aerul**; banii, **pământul**, iar sceptrele, **focul**. Sceptrele reprezintă prima suită. Asul de baston simbolizează focul, iar mâna fumegândă ce strânge un baston înflorit reprezintă forța, creația, nașterea și fertilitatea.

Ghicitul și jocuri

Pa Kua dreapta

Sistemul chinezesc de pa Kua (trigrame) este folosit în scopul ghicitului. Se spune că cele opt trigrame au fost dezvoltate împăratului Fu Hsi (cea. 2852 î.H.) în schemele unei carapace de **țestoasă**. Pentru reprezentarea lor se foloseau la început bețele de eucalipt. Pa Kua sunt descrise în / *Ching* „Cartea schimbărilor”, unde apar în jurul simbolului **yin-yang** și reprezintă elementele mereu schimbătoare ale **Universului** și interacțiunea lor. Fiecare trigramă este alcătuită din diferite combinații de câte trei **linii** care înseamnă, fie principiile masculine pozitive și active (yang), fie principiile feminine, negative și pasive (yin). Liniile pot fi întrerupte în centru (yin) sau întrerupte (yang). Fiecare reprezintă câte o caracteristică personală, o parte a corpului, o perioadă de timp, o cifră, un element, o planetă, o culoare, o direcție și un animal. Aceste opt trigrame sunt înmulțite cu opt pentru a obține cele șaizeci și patru de hexagrame (koua) de la care se fac interpretările situațiilor umane și prezicerile viitorului. Aranjate într-un octogon (a cărui periferie reprezintă tim-

pul și conține spațiul), trigramele se citește în sens antiorar și de sus în jos. Cândva, trigramele ornau îmbrăcăminte liderilor spirituali temporari și, asemeni semnului yin-yang, pot fi folosite ca amulete. Numele și semnificația hexagramelor prezentate aici sunt următoarele: *Ki Tsi* (eșecuri cauzate de ignoranța subordonaților); *Ta Kuo* (poziție periculoasă); *Lu* (călătorie sau lipsă de adăpost); *Li* (necesitatea de a acționa corect); *Hang* (căsătorie fericită); *Pi* (aparențe înșelătoare); *Kwan* (nevoia de obiectivitate); *Yi* (succes și călătorie); *Tsui* (întâlniri, dispute politice) și *Kan* (retragere strategică).

Ki Tsi

Ta Kuo

Lu

Li

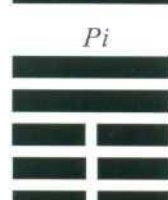
Hang

Pi

Kwan

Yi

Tsui

Kan

Cărțile de joc

Cărțile de JOC dreapta

Deși semnificația lor este mai puțin profundă și ezoterică decât a cărților de **Tarot**, cărțile de joc sunt totuși simbolice și sunt folosite uneori la ghicit. Fiecare suită de cărți are semnificație proprie, la fel și fiecare carte în parte. Cele patru suite ale cărților de joc reprezintă laolaltă cele patru elemente ale **Pământului**, vânturilor, **anotimpurilor** și ale direcțiilor cardinale. Cele treisprezece cărți ale fiecărei suite reprezintă cele treisprezece luni secolare. Cărțile de joc alcătuiesc împreună o alegorie detaliată a Universului. Ele reprezintă viața cu toate bucuriile și necazurile ei și lupta pentru victorie a forțelor opuse. Cele cincizeci și două de cărți de joc reprezintă câte o zi a anului. Ele își au originea în Asia Centrală, răspândindu-se apoi în India și în Europa secolului al paisprezecelea. Cărțile de joc reprezintă în general atributul personificat al viciului și simbolizează viața irosită (așa cum sunt în reprezentările păcatului de trândăvie).

Pica sus

Împreună cu suita neagră a Treflei, Pica - al cărei simbol reprezintă o frunză sau copacul cosmic, în consecință, viața - reprezintă anotimpurile reci, toamna și iarna, precum și puterea întunericului. Pica poate fi comparată cu **Spadele** (reprezentarea iconică suplimentară) a Taratului și poate simboliza variabil intelectul, acțiunea, **aerul**, destinul și în asociere cu asul, moartea. Regele de pică este asemănat cu **Saturn**, dama, cu războiul și cu Pallas Athena, iar valetul, cu **Mercur**. La fel cum reprezintă moartea, pica poate aduce nefericire, boală și ruină financiară. Evocă suferință tristă, doliu și trădare.

Inimile sus

Alături de suita roșie pereche a caroului, inimile (cupele) simbolizează anotimpurile calde **primăvara și vara** și dețin puterea luminii. Inimile sunt semne centrale, atât ale vieții, cât și ale luminii. În asociere cu **cupele** Tarotului reprezintă cunoașterea, creația de apă, dragostea, fertilitatea și pocalul. Regele de cupă simbolizează apa și pe Neptun; dama, dragostea și zeița dragostei, Venus, în timp ce valetul reprezintă zeul războiului, Marte. La ghicit, inimile înseamnă bucurie. Cupele evocă sentimente amicale și de iubire.

Trefla sus

Trefla (sau trifoiul) este neagră și alături de Pică reprezintă **toamna, iarna**, noaptea și întunericul; este simbolul principiilor bărbătești, în opoziție cu caroul. Asemeni bastoanelor Ta-

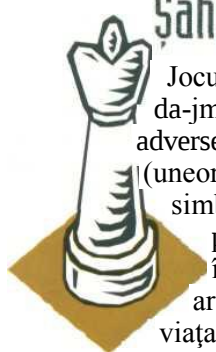
ratului, trefla înseamnă **foc**, energie și voință, precum și bogăție, muncă și noroc. Regele de treflă este legat de **Zeus**, dama, de Hera și valetul, de Apollo. La ghicitul în cărți, trefla reprezintă, în general, fericirea.

Caroul jos

Alături de inimi, suita caroului simbolizează anotimpurile călduroase și luminoase. Caroul reprezintă puterea feminină, în antiteză cu trefla. La fel ca în celelalte suite, fiecare carte are semnificație proprie, iar cărțile de curte sunt semnificative în mod special: asul reprezintă entitatea unică, regele, spiritul și tatăl, dama, sufletul și mama, valetul eul, iar jockerul, eterul. Aceste interpretări sunt duse mai departe cu fiecare suită. Regele de carou este regele **focului**; dama reprezintă combustibilul care alimentează focul, iar valetul este un războinic. Caroul poate fi asociat cu suita paralelelor din Tarot, simbolizând materia pământeană, bani, curaj și energie. La ghicitul în cărți, caroul prezice dușmănie și necaz, este în legătură cu afacerile, călătoriile și mesaje.

Șahul

Jocul de șah, cu tabla de da-jme și cu armatele adverse, albă și neagră (uneori roșie și albă), simbolizează clar bătălia pentru supremație între forțe opuse cum ar fi binele și răul, viața și moartea, lumina și întunericul, raiul și pământul. Deoarece jocul cere inteligență și perspicacitate, șahul poate simboliza totodată cauza cosmică.

Mutările pieselor specifice de șah fiind limitate la anumite pătrate destinate lor, jocul poate reprezenta dinamismul timpului și spațiului. Șahul are o simbolistică variată în diferitele tradiții; jocul occidental este bazat pe ierarhia curții regale a evului mediu, pe când în India, piesele de șah reprezintă sistemul de castă. În China, regele se află în centrul lumii șale, iar jocul de șah este unul de guvernare și de luptă înverșunată pentru impunerea ordinii (cu sacrificii din ambele părți). Tabla de șah din India, cu forma sa rotundă, simbolizează ciclul existențial în care omul se mută după libera sa dorință - fie spre dezastru, fie spre victorie - precum o face și pe tabla de șah tradițională, pătrată, în

general, regele fiecărei culori reprezintă **Soarele**, **inima** și autoritatea de bază, pe când regina (sau viziurul) este **Luna** și spiritul cu libertate de mișcare.

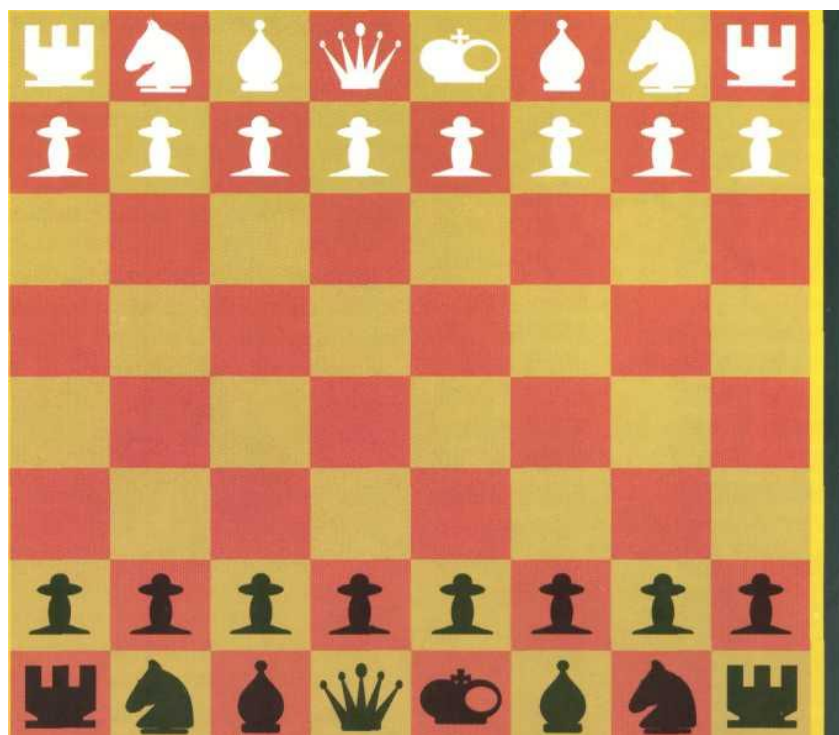
Episcopul (**elefantul** în jocul spaniol și arab) simbolizează conducerea spirituală; mișcările lui în diagonală simboli-

zează calea intelectuală, pe pătratele albe, și calea devotamentului pe diagonală neagră. Cavalerul este un începător, iar mișcările sale în forma litere L reprezintă săritura intuiției. Castelul (cunoscut sub numele de tură de la roc-ul arab sau faeton în Spania) reprezintă auto-

ritatea temporară, iar mișcarea orizontală este o rămășiță a **pătratului** materiei. Servitorul este reprezentat de pionii care înfruntă lupta aproape imposibilă pentru a ajunge la al optulea pătrat pentru a obține reîntrarea, în China, jocul de șah este considerat una din cele patru arte ale cărturarilor.

Forme

Cercul *sus*

Deși un semn aparent simplu, cercul este un semn universal bogat în semnificații. Fără început și fără sfârșit, cercul reprezintă un ciclu nesfârșit fiind simbolul principal al eternității (așa cum este în comparație cu simbolul **Șarpelui** oroboros). Poate însemna de asemenea cosmosul, divinitatea, perfecțiunea și viața. În Egiptul antic precum și în alte tradiții, cercul, amintind ca formă de disc solar, reprezenta zeul **Soare** și era semnul prezenței divine. Cercurile de piatră, precum Stonehenge din Anglia sunt considerate de unii ca foste locuri de adorare a Soarelui. În unele interpretări, punctul central al cercului reprezintă centrul infinitului sau originea cosmică (este totodată și simbolul Soarelui și al aurului. Similitudinea cercului cu soarele, îl face să

devină un semn al vieții. Un element esențial în forma sa este implicarea unei mișcări dinamice, a unei rotiri fără sfârșit ce seamănă cercul cu timpul și cu regulile neînduplecate ale legii cosmice. Fiindcă seamănă cu numeralul „0”, este un semn al potențialului embrionar ce urmează a fi realizat, în multe tradiții orientale, inclusiv în cea islamică, cercul simbolizează perfecțiunea cerească. În China, cercul alb simbolizează **yang** și reprezintă masculinitatea și energia cerească. Ca **cerc magic** forma are o mare putere protectoare în practicile oculte și este totodată un important simbol meditativ (vezi **mandalele**). În interpretare psihologică, cercul reprezintă șinele ideal ce a atins echilibrul perfect.

Spirala *dreapta*

La fel ca majoritatea formelor, și spirala este un simbol evocator antic cu interpretări simbolice profunde. Din cauză că se asociază cu mișcarea valurilor și cu **apa** și fiind o ideogramă a **tunetului** și fulgerului, era considerată cândva ca un semn ce emana viață și un canal prin care curg toate energiile - fizică sau spirituală. Spirala poate fi selenară sau solară pentru că semnifică fazele **lunii** și răsăritul, apusul și puterea generatoare a **Soarelui**, în tradiția celtică, spirala era un simbol important al focului, deși multe alte tradiții îl asemănau doar apei (probabil datorită curbei spirale a **scoicilor marine**). Ca rezultat al acestor

asociații, spirala a fost considerată, în general, un puternic simbol de fertilitate și a fost asociat cu uterul. Asemeni cercului, spirala împărtășește simbolismul mișcării continue și ciclice însemnând însă și evoluție și involuție. De vreme ce conține elemente ale vechii ordini, spirala se ramifică într-o nouă sferă și în felul acesta reprezintă schimbarea și dezvoltarea. Mai departe, datorită formei sale ce se aseamănă cu vârtejul de vânt, iar acesta fiind o parte a suflului vieții, spirala se identifică cu o forță dinamică creatoare. În plus, asociată cu **labirintul**, forma sa încolăcită poate reprezenta un mister pe care cel inițiat îl poate descoperi doar dacă urmează calea sinuoasă.

Pătratul *pagina următoare*

Ca formă și interpretare, pătratul se află în contrast direct cu cercul. În timp ce dinamicul cerc reprezintă creșterea și cosmicul, pătratul static înseamnă materie și pământ. Prin forma perfect echilibrată, pătratul este un simbol pozitiv. Simbolismul primar al pătratului este cel al pământului. Cu cele **patru** laturi egale, poate semnifica stabilitatea - echilibrul colectiv al elementelor, anotimpurile și direcțiile cardinale altminteri opuse, dar asociate toate cu cifra patru. Poate că din acest motiv pătratul este cel mai important simbol hindus, simbolizând ancora ce asigură ordinea Universului - rol pe care îl deține în multe alte tradiții, incluzându-le pe cea chineză și creștină. La egiptenii antici, pătratul reprezenta desăvârșirea,

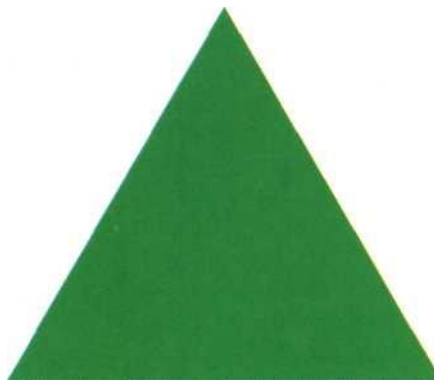

succesul. În Orient, contrastând cerul **yang**, pătratul simbolizează **yin** și feminitatea. După Jung, definiția psihologică a pătratului este cea a realității pământene și a unei personalități ce nu și-a întregit încă toate fațetele. Pătratul mai poate însemna încredere, sinceritate și integritate.

Triunghiul dreapta

Așa cum pătratul este legat de cifra patru, importanța simbolică a triunghiului se află în cele **trei** laturi ale sale. Trei este o cifră cosmică importantă semnificând o multitudine de triade, inclusiv nașterea, viața și moartea; raiul, pământul și omul; corpul, sufletul și spiritul; tatăl, mama și copilul, în Egiptul antic, combinarea voinei, inteligenței și capacității de a iubi, reprezenta sufletul omului. În ico-

nografia iudeo - creștină triunghiul simbolizează **Sfânta treime** - trei într-unui. Legat de această concepție este triunghiul isoscel (delta laminară) care reprezintă cosmosul, în centrul căruia se găsește atotștiutorul **ochi al lui Dumnezeu. Pecetea lui Solomon** este alcătuită din două triunghiuri și reprezintă uniunea contrariilor; este în același timp o caracteristică centrală a simbolului meditativ budist complex, **Sri — Yantra**. Asemeni vechilor egipteni, mayașii au construit piramide în trepte, construcții mari care aveau ca bază un poligon și ca fețe laterale niște triunghiuri, în vârful cărora, cei din urmă construiau temple. Piramidele reprezintă muntele cosmic. Triunghiul este semnul **focului** (sau al masculinității) când vârful este îndreptat în sus, iar inversat semnifică elementul opus, apa (și feminitatea).

Triunghiul poate fi considerat o ideogramă de înălțare, reprezentare grafică a luptei, a aspirației pentru înălțare spre vârful acestuia sau chiar ambiția pământească de ascensiune spre sfere mai înalte.

Linia orizontală sus

Asemeni liniei verticale, linia orizontală pare a fi un simbol simplu, dar aceasta este o aparență înșelătoare. Cea mai importantă semnificație este cea a **pământului**, a orizontului sau a bazei, în contrast cu linia verticală, linia orizontală reprezintă lumea temporară și gândirea rațională, fiind un semn pasiv și static. În China este un simbol **yang** și semnifică puterea activă, masculină. **Crucea** este o combinație de elemente opuse formate din combinarea liniei orizontale cu cea verticală, unite într-un întreg armonios și puternic. În matematică, linia orizontală scurtă dintre două cifre indică operațiunea de scădere, însă mai are și alte semnificații specifice matematicii. Combinația de linii orizontale constituie baza prezicerilor chinezești din „Cartea schimbărilor” I Ching din trigrame și hexagrame alcătuite din combinații de linii orizontale.

Linia verticală dreapta

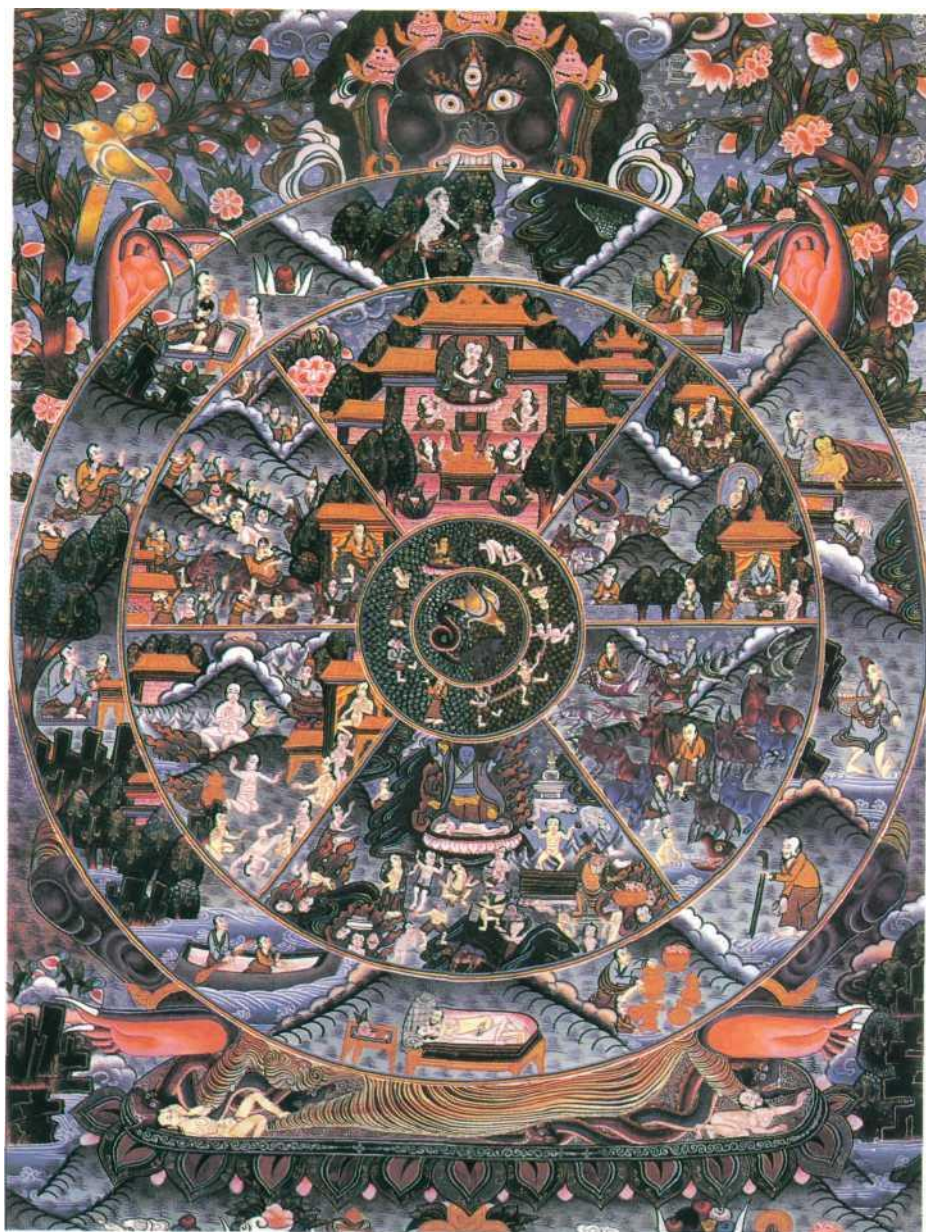
Linia verticală poate să pară pur și simplu o trăsătură de condei, însă este plină de semnificații simbolice, și nu numai, pentru că este o componentă esențială pentru multe alte semne geometrice. Poate fi asociată cu *axis mundi* care leagă **pământul** de ceruri și cu orice alte legături cruciale dintre rânduilele de jos și de sus. Reprezintă planul spiritual și fantezia imaginativă. Prin analogia sa cu litera „I” și cifra „1”, reprezintă eul și importanța supremă, implicit, autoritatea și puterea absolută. În logică, linia verticală reprezintă demarcația, iar în matematică, diviziunea.

Mandalele și Yantrarele

Mandalele dreapta

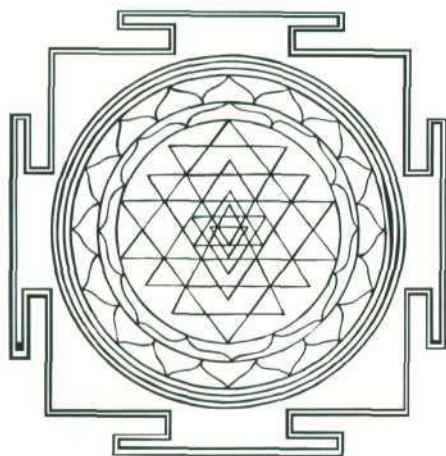
Mandala, (în sanscrită „cerc”) este o metaforă mistică vizuală importantă pentru **Univers** și existență și este folosită ca ajutor în meditația budistă și hinduistă. Mandala este o cosmogramă geometrică cu posibilități de variație a desenului, dar în general are ca bază **cercul** (reprezentând Universul) al cărui centru simbolizează perfecțiunea sau axa lumii tantrice, Muntele Meru. Centrul poate fi reprezentat și de Buddha sau de câte o zeitate pacifistă sau războinică. Cercul poate să includă un **pătrat** (reprezentând **Pământul**), care uneori are patru intrări în cele patru puncte cardinale, câte una pe fiecare latură. Oricare ar fi combinația de forme folosite, fiecare simbolizează aspecte diferite ale materiei și energiei. Mandala concentrează în forma sa energia creatoare. Reprezentată frecvent în arta chineză, japoneză, tibetană și hindusă (asemeni acestei picturi pe pânză), mandalele pot fi desenate direct pe pereți și cândva erau desenate direct pe pământ cu ocazia unor ritualuri de inițiere a călugărilor. O formă mai veche de mandala a fost templul al cărui plan arhitectural este alcătuit din nivele succesive circulare și pătrate, așa cum s-au văzut în stupcele din Borobudur, Indonezia (cea. 800 AD). Chakrele din Kundalini-yoga pot fi reprezentate printr-o mandala. Când este folosită în meditație, potențialul transcendent este experimentat ca o progresie, de la

Yantra stânga

Yantrarele tantrice (în sanscrită „instrument”) sunt variațiuni ale mandalelor care nu conțin inscripționări sau reprezentări ale zeităților. Simbolurile lor geometrice reprezintă mistic creația și interacțiunea lumilor cosmice și terestre. Cea mai puternică yantra este considerată Sri-Yantra, care simbolizează cosmosul și este alcătuită dintr-un **pătrat** și niște **cercuri** concentrice care conțin **nouă triunghiuri** intersectate. Formele semnifică aspectele respective feminine și masculine cosmice ale lui Shiva și Shakti. Punctul central (bindu) reprezintă abso-
lutul.

o experiență exterioară prin cea interioară spre un punct de echivalență sau unitate. La ultima sosire, cea de la centru, unii își pot găsi împlinirea spirituală. Fiecare detaliu al mandalei este conceput să ajute la concentrarea minții până când se experimentează adevărata stare inițială (în budism, ca uniune de forme și eliberare). Mandala este sacră în Orient, desenul ei este folosit în ritualurile specifice și poate fi considerată obiect de venerație (*puja*). Jung a considerat mandala ca un simbol **arhetip** în căutarea perfecțiunii umane — astăzi este folosită în psihoterapie ca mijloc de obținere a înțelegerii complete a eului.

scriere egipteană demotică și grecească. Fiind cunoscători ai limbii grecești, învățații care au studiat-o au fost capabili să descifreze hieroglifilele al căror text îl excludeau anticipat. Această muncă a durat peste douăzeci de ani, până când Jean - Francois Champollion a spart în sfârșit codul în 1822. Stela Rosetta poate fi văzută astăzi în British Museum din Londra.

Alfabetele

Hieroglifile *sus și jos*

Sistemul de scriere egiptean era alcătuit din trei forme: hieroglifică, hieratică și demotică. Hieroglifile erau cele mai complicate și fiind considerate sacre (ca dar al zeului **Thot**) erau stăpânite numai de casta preoților pentru a fi folosite în ritualurile religioase. Ca rezultat al acestui elitism, o dată cu dispariția tradițiilor egiptene antice, a dispărut și însemnătatea hieroglifelor (până la descoperirea **Stelei Rosetta**). Au fost identificate peste nouă sute de hieroglife, majoritatea lor fiind ideograme și fonograme, reprezentând ființele și plantele lumii naturale, precum și câteva obiecte făcute de om. Unele din aceste imagini transmit semnificația lor direct, pe când altele (determinative) au valoare fonetică. Ele pot fi citite de la dreapta la stânga, de la stânga la dreapta sau chiar de sus în jos și invers. Hieroglifile ilustrate aici simbolizează apa, o gură, în răsucit, un vultur, un șarpe, un versant, o trestie înflorită, un zăvor de ușă, un bazin și un pui de prepeliță.

Stela Rosetta *jos*

Lespedea de bazalt complicat ilustrată, descoperită de armata lui Napoleon în 1799 în Rosetta, în nordul Egiptului, Stela Rosetta a furnizat cheia decodării hieroglifelor egiptene, enigmatice înainte, scriere ce s-a răspândit în secolul al cincilea. Inscricționată în timpul domniei lui Ptolemeu V (cea. 196 î.H.), piatra conține coloane paralele de text hieroglific gravat,

Alfabetul fenician *sus*

Alfabetul fenician, predecesorul celor occidentale, ca și alfabetul grecesc și cel roman, s-a dezvoltat din primul alfabet, cel nord - semitic. Spre deosebire de alfabetele occidentale, în acesta se scria de la dreapta la stânga și cuprindea numai douăzeci și două de caractere consonantice. Aici sunt ilustrate caracterele beth („B”), mem („M”), nun („N”) și zayin („Z”). Datorită tradiției de navigatori a libanezilor, alfabetul fenician a luat naștere în vecinătatea Greciei, unde a fost modificat și la care s-au mai adăugat literele upsilon, phi, chi, psi și omega din alfabetul grecesc. Un exemplu e locvent de scriere feniciană poate fi văzut pe Piatra Moabite din Louvre, Paris. Datând din secolul al nouălea î.H., descrie victoria lui Mesha, împăratul moabiților, asupra israeliților.

αβγδεϛγηιϛκλμνοπθρστυϘωξψζ

Alfabetul grecesc sus

Litera grecească alfa corespunde literei „A” din alfabetul roman, iar omega literei „Z” (omega nu-1 reprezintă pe „Z”, fiind de fapt sunetul „O” prelung plasat la sfârșitul alfabetului grecesc și se distinge de omicron sau „O” scurt). Împreună, alfa și omega reprezintă începutul și sfârșitul alfabetului grecesc. Aceasta este interpretarea lor simplificată, dar în creștinism, unirea lor este mult mai profundă. În Apocalipsa Sfântului Ioan din Biblie, Dumnezeu spune: „Eu sunt Alfa și Omega, începutul și Sfârșitul”. Deci, cele două caractere au fost stabilite ca fiind simbolul începutului și sfârșitului și atotputerniciei lui Dumnezeu și, încă de la începuturile creștinismului s-au folosit ca monogramă (combinat uneori cu **chi-rho**, cruciforme sau cruce tau) pentru a-1 simboliza pe Dumnezeu și pe Hristos. În acest context, în arta creștină, alfa și omega pot fi simbolizate ca un **vultur** și o **bufniță**, o pasăre sau un **pește**, sau ziua și noaptea. În transpunere laică, interpretarea cosmică denotă începutul și sfârșitul ciclului de timp (sau a tuturor lucrurilor în general) pentru a forma un cerc care se rotește conștient și care conține tot ceea ce face parte din **Univers**.

Alfabetul roman dreapta și centru

A, B, și C sunt primele trei litere ale alfabetului roman și sunt folosite împreună ca o prescurtare avantajoasă care simbolizează alfabetul ca un întreg. Expresia „ABC” este puerilă și se folosește de obicei când este vorba de copiii care învață pentru prima oară ordinea literelor din alfabet.

În perioada când analfabetismul era un fapt obișnuit, oamenii care nu știau să-și scrie numele se semnav pe anumite documente, cum ar fi certificatul de naștere, de exemplu, printr-un X, după care sărutau **crucea** în semn de recunoaștere a celor declarate (astăzi, se pune adesea la sfârșitul unei

scrisori semnul X și înseamnă un sărut), în iconografia creștină, X (chi) este prima literă din numele grecesc al lui Hristos și este totodată crucea saltire (*crux decussata*) sau crucea Sfântului Andrei care reprezintă armonia și perfecțiunea, precum și forma alternativă a crucii pe care Sf. Andrei a ales-o pentru a fi crucificat. Reprezintă de asemenea și cifra zece din numerotați a romană (numărul perfect), în vreme ce în matematică înseamnă înmulțirea, o coordonată carteziană,

(moștenit în acest sens de pe vremea romanilor).

Caracterul Y are o semnificație profundă, aceea de cruce bifurcată (ypsilon sau furka) și reprezintă silueta unui om. Astfel, în analogia pitagoreică, în timp ce piciorul lui Y înseamnă inocență, brațele bifurcate simbolizează alegerea dificilă pe care trebuie să o facă fiecare individ în anumite momente din viață - fie să urmeze calea bună (drept), fie cea rea (stâng). Crucea în Y este reproducă pe veșmintele

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

iar în algebră este variabila unei funcții. Litera X poate fi și un semn de identificare care „marchează locul” pe hărți sau pe vederi. În plus, în contrast cu semnul verificării (sau al bifării), un X înseamnă eroare, pe când semnele rutiere sau alte semne avertizează interdicția sau anularea. Folosirea expresiilor ca „D-l. X” sau planeta „X” derivă de la semnificația algebrică de cantitate necunoscută și în asemenea cazuri indică anonimatul. Din acest motiv (și ca o consecință a analfabetismului) buletinele de vot sunt tăiate printr-un X. O altă semnificație a literei X este reprezentarea sa printr-un obstacol strategic sau graniță

și obiectele de cult, iar brațele sale înălțate simbolizează agonia lui Hristos pe cruce precum și „ridicarea mâinilor” în semn de supunere în fața lui Dumnezeu. Este numită totodată și crucea hoților de pe Golgota deoarece, hoții care au fost crucificați alături de Hristos erau pironiți pe cruci în formă de Y, iar în evul mediu, crucea în Y era folosită pentru marcarea hoților. Alchimistii au folosit litera Y pentru a-1 reprezenta pe Androgyn. În algebră, alături de „X” și „Z” simbolizează o cantitate variabilă, necunoscută; mai este de asemenea o coordonată carteziană care prezintă valorile pe axa verticală a reprezentării grafice.

Numerele

După afirmația lui Pitagora conform căreia „totul este aranjat în acord cu numerele” și cea a lui Aristotel că ele sunt „originea și substanța tuturor lucrurilor, cifrele pot fi considerate în ansamblu ca factori care organizează și reglează Universul. Cu toate că fiecare cifră își are semnificația proprie, în cultura occidentală, numerele de la 1 la 10 sunt considerate baza simbolismului numerologic, pe când tradiția orientală accentuează semnificația primelor douăsprezece numere. Putem spune că numerele dețin cheia secretelor universului și că posedă puteri magice. Deși au avut o mare însemnătate încă dinaintea perioadei antice grecești, sistemele de credință ezoterică (**alchimia** și **cabala**) au pus accent pe puterile lor oculte deja din timpul lui Pitagora. În interpretare generală, numerele pare sunt feminine, negative și pasive, pe când numerele impare sunt masculine, pozitive și active. Cu cât numărul este mai mare, cu atât și semnificația sa este mai complexă, pentru că adunarea sau înmulțirea numerelor primare acumulează și intensifică însemnătatea lor individuală. Azi, numerele sunt folosite în onomantie, un sistem de ghicit în care se folosește echivalentul numeric al literelor din numele persoanelor pentru care se face predicția și în interpretare numerologică.

0 Zero este numărul potențial. Este cifra de la care cresc toate numerele. Semnificația sa este su-bliniată de similitudinea formei cu „sămânța”, **oul** și **uterul** ale căror importanță primordială se regăsește în fertilitate. Deoarece forma ei seamănă cu un cerc, zero simbolizează eternitatea. Mai poate semnifica și inexistența și moartea datorită valorii sale numerice.

1 La fel ca prima literă a alfabetului, cum ar fi grecescul alfa, simbolizează începuturile și creația, și cifra unu este numărul genezei. Ca punct central mistic, este nu-

meralul puterii creatoare sau al zeității supreme și în felul acesta un simbol al unității, totalității și iluminării. Poate să reprezinte și silueta omului, în terminologia modernă, expresia „numărul unu” se referă la importanța unei persoane ca individ. În cabalism, cifra unu, sephira **Keter** (Coroana) reprezintă inspirație. Nu există număr în care unitatea să nu se găsească

2 În asocierea sa cu **linia** care are două capete, cifra doi (binară) reprezintă atât echilibrul, cât și trecerea timpului. Sistemul chinezesc de numerotație este bazat pe această cifră, deoarece în credința tao-istă cosmosul este alcătuit din două forțe - **yin** și **yang** - care, deși opuse una alteia, sunt complementare. Așadar, binara reprezintă cele două sexe, cu toate că în credința populară chinezească poate însemna o viață ușoară, în credința ezoterică numărul doi este un simbol ambivalent de dualitate, întruchipat în **Androgynul** alchimic (Hermes sau Mercur) în semnul zodiacal al **Gemenilor** și în cele două capete ale zeului roman **Ianus**. Ambele părți trebuie să fie echilibrate perfect în scopul stabilirii armoniei. În concepția pitagoreică binarul este prima cifră a principiului feminin. Ca și **Hokhmah**, safira cabalistică, doi simbolizează înțelepciune.

3 Cifra trei (ternară) împărtășește semnificația **triunghiului**. Este o totalitate în sine care reprezintă toate aspectele creației constituind prin urmare un simbol al **trini-tăților** sfinte cum sunt cele ale creștinismului și hinduismului. Are semnificație cosmică ca triadă taoistă om, pământ și cer, și în majoritatea tradițiilor reprezintă lumea cealaltă - iadul, pământul și cerurile - raiul; nașterea, viața și moartea; trecutul, prezentul și viitorul sau mintea, trupul și spiritul. Trei este numărul de bază masculin, dar deoarece combină și împacă numerele unu (reprezentând divinitatea) și doi (dualitatea), poate simboliza de asemenea și sufletul. În credința tradițională chinezească,

cifra trei (san) este legată de nașterea copiilor și este numărul care corespunde sfârșiturilor. Pentru cabaliști, a treia sefira a **Copacului vieții**, **Binah** (Inteligența) însemna vitalitate și inteligență.

4 Simbolismul numeralului patru (cuaternar) corespunde **pătratur-lui**. Din acest motiv, patru este simbolul ordinii, al raționamentului și al simetriei și reprezintă cua-ternare cum ar fi direcțiile cardinale, **anotimpurile**, elementele și fazele **lunii**. Asemeni pătratului, cuaternarul este o cifră solidă, stabilă, a cărei soliditate o reprezintă atât **pământul**, cât și **corpul uman** cu cele patru membre. Ca și **Hesed** (Mila) în sefirotul cabalistic, patru reprezintă puterea dătătoare de viață.

După Pitagora, cifra cinci e **5** cifra omului, acesta având cinci degete la mâini și la picioare, cinci simțuri și un corp care are patru membre, cap și poate fi împărțit în cinci părți. Grecii antici au identificat cinci elemente care alcătuiesc omul: corpul său, sufletul, **psihi-cul**, inteligența și spiritul divin. Cifra cinci este în relație cu pentagrama și „cifra de aur” sau „proporția divină” care este considerată creatoare armoniei arhitecturale. În cabală, **Copacul vieții** sefirotic conține cinci numere primare semnificative, deoarece sunt divizibile doar cu ele însele și cu cifra unu; **Pechard** (Justiția), a cincea sefira, înseamnă îndatorire și forță. La fel și în hinduism cifra cinci este simbolică, reprezentând cele cinci elemente, **focul**, **aerul**, **pământul**, **apa** și **eterul** (chintesența) și constituie un simbol al vieții. Deoarece combină cifrele doi (**yin**) și trei (**yang**) în China, wu (cinci) aduce noroc. Acest lucru se reflectă în cele cinci bunăstări: fericirea, longevitatea, bucuria, sănătatea și bogăția.

6 Numărul șase semnifică armonia universală, stabilitatea și echilibrul, așa cum este reflectat în corelația cu hexagonul și cu pecetea lui Solomon (sau Steaua lui

David), care combină uniunea triumfiurilor de foc și de apă. Șase este privit ca cifră a frumuseții și uniunii în Kabbalah și este reprezentat de *Tiferet*, a șasea sefiră. În China, șase înseamnă longevitate și putere cerească, în credința creștină, totuși cifra șase este ambivalent: este sfântă pentru că Dumnezeu a creat lumea în șase zile, dar Apocalipsul Sf. Ioan o identifică ca cifra diavolului și spune că Anticristul poartă numărul 666. În simbolismul modern, aruncarea unui șase în jocul cu **zaruri** reprezintă **victorie**.

7 Deoarece numărul șapte (septenar) combină ternarul și cuaternarul - raiul sau divinitatea și I pământul sau omenirea - unifică macrocosmosul și microcosmosul și semnifică ordinea cosmică. În Biblie, septenarul reprezintă totalitatea și guvernează timpul și spațiul. Cele șapte „planete” (**Soarele, Luna, Venus, Mercur, Marte, Jupiter și Saturn**) reprezentau cândva puterile divinității și naturii, guvernau cele șapte zile ale săptămânii și simbolizau cele șapte ceruri prin care trebuia să treacă înainte de a obține viața eternă. Șapte are o importanță particulară în iudaism: **menorah** are șapte ramuri, Anul Nou începe în luna a șaptea, iar Anul Sabatului are loc tot la șapte ani. În tradiția creștină este ambivalent pentru că este numărul comun al semnelor și virtuților cardinale și semnifică răzbunarea. În credința budistă există șapte embleme ale lui **Buddha**. În Egiptul antic, septenarul era simbolul vieții veșnice; existau șapte zei ai luminii și șapte ai întinericului. Musulmanii cred că există șapte ceruri (la fel evreii și budiștii) și șapte iaduri, șapte târâmuri, șapte **porți** spre paradis și șapte profeți, în timp ce pelerinul islamic trebuie să vadă de șapte ori Ka'aba și Mecca. Septenarul este numărul ierarhiilor, deoarece **curcubeul** are șapte culori și există șapte note muzicale. În China qi (șapte) este simbolul femeii. Pentru cabaliști, a șaptea sefiră, *Nezah*, (Hotărârea) reprezintă victorie. Dar este socotit și cifra fatidică.

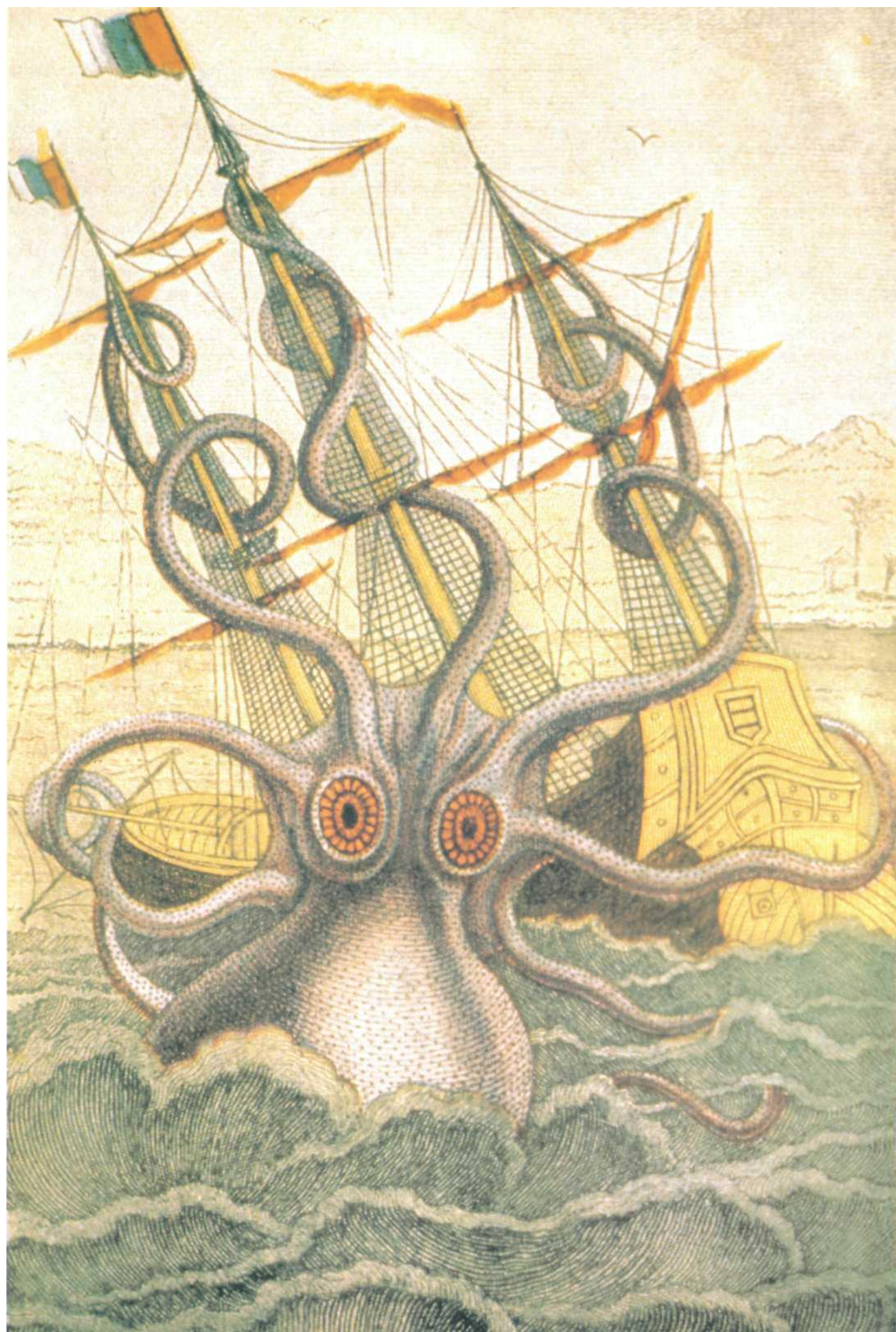
8 Asemeni cifrei patru, și deoarece combină **pătratul** terestru și **cercul** etern (octonarul) este considerat a fi un agent al legii universale. Este ilustrat în roata budistă cu opt spițe din **Dharma Chakra**, cele opt petale ale Lotusului, cele opt simboluri de bun augur și în cele opt căi ale taoismului. În Japonia este numărul măreției. Octonarul este important și în hindusim, unde unii din zei, inclusiv Vishnu sunt adesea reprezentați ca având opt brațe. **Mandalele** indiene care sunt bazate pe multiplii lui opt reprezintă reflecția lumii cerești pe pământ. În sefirotul cabalistic *Hod* (Splendoarea) reprezintă și legea cosmică. Octonarul este asociat cu renașterea pentru că este suma numerelor unu (divinitatea), trei (sufletul) și patru (trupul). Din acest motiv cristelnițele de botez creștine au formă octogonală. Opt este și numărul celui inițiat, trecut prin cele șapte etape de încercare sau prin cele șapte ceruri pentru a ajunge la al optulea plan, cel al perfecțiunii. În credința chinezească, opt este cifra perfecțiunii.

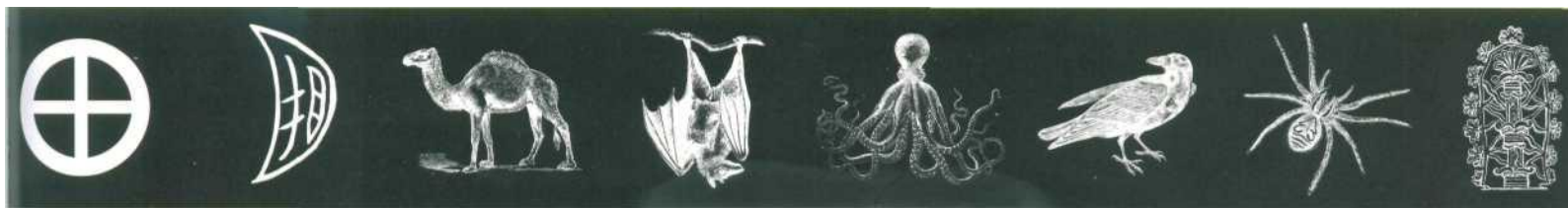
9 Cifra nouă reprezintă triplicarea celor trei lumi și a corpului, intelectului și sufletului. Din acest motiv simbolizează veșnicia, desăvârșirea și incoruptibilitatea. Corelația cifrei cu **cercul, triumfiul și pătratul** subliniază în continuare puterea de sintetizare. În creștinism, a-cest numeral reprezintă armonie și perfecțiune divină și este numărul sacru pentru **Fecioara Maria**. În credința ebraică, nouă era numărul adevărului, în timp ce *Yesod* (Victoria) — a noua cifră a sefirotului cabalistic — înseamnă putere. Jiu (nouă) este numărul eternității în tradiția chinezească și un număr ceresc a cărui importanță le eclipsează pe celelalte. **Mandalele** indiene bazate pe multiplicările lui nouă simbolizează **Universul**.

10 Prin combinarea numerelor unu și zero — reprezentând divinitatea, respectiv puterea - cifra zece (decada) semnifică desăvârșirea spirituală și în-

toarcerea la unitate. În sistemele zecimale, cifra zece simbolizează punctul pentru un început nou. Deoarece conține toate numerele precedente, este și un numeral cosmic. În multe tradiții, inclusiv în cea orientală, decada este cifra perfecțiunii, iar tetrakis - ui lui Pitagora ce combină numerele unu, doi, trei și patru era privit ca cifră a puterii misterioase divine. Sefiroticul **Copac al vieții** din Cabala a fost constituit din zece sefire reprezentând împreună unitatea în care *Malkhut* (Regatul) — a zecea sefiră - simbolizează în sine gândirea și acțiunea. Numele evreiesc al decadei este sefirot.

13 În lumea occidentală treisprezece reprezintă moartea și după tradiție este cea mai ghinionistă cifră - producând chiar panică în rândul celor ce suferă de triskaidekafobie (cuvântul grecesc care determină teama de acest număr). Explicația convențională a acestei reputații vine din creștinism: la Cina cea de Taină au fost prezenți treisprezece oameni (Hristos și cei doisprezece apostoli). În Franța, numărul treisprezece este cunoscut ca *le point de Judas* și nu se referă doar la trădarea lui Iuda, ci la faptul că a fost primul care s-a ridicat de la masă și primul care a murit. În mitologia scandinavă se zice că doisprezece zei au făcut un banchet în Valhalla; când a apărut cel de-al treisprezecelea, Loki (zeul creator de necazuri), zeul cel „bun”, Baldur, a murit. Litera „m”, a treisprezecea literă din alfabetul ebraic aducea ghinion pentru că în cuvântul *mem*, moarte în limba ebraică, se găsește de o parte și de alta a literei „e”. Astăzi numerele caselor sau al etajelor sunt frecvent eufemizate cum ar fi 12 și jumătate, 12 A, în timp ce ziua de vineri 13 este zi prevestitoare de rele. Cifra treisprezece este considerată sfântă în unele tradiții amerindiene în timp ce în Grecia antică numărul treisprezece îl reprezenta pe **Zeus**, al treisprezecelea și cel mai puternic zeu. Calendarul aztec a fost împărțit în perioade de câte treisprezece zile.

Simboluri ale naturii

Nici una dintre sursele simbolice nu au furnizat o mai mare sursă de inspirație decât lumea naturală. Constituentele ei universale cum ar fi

Soarele, Luna, stelele și planetele, flora și fauna, și în fine, corpul uman, sunt elemente comune tuturor tradițiilor culturale.

De la începuturile sale, omul a privit cu insistență cerul și a cugetat asupra semnificației Soarelui și a Lunii, la multitudinea speciilor de plante, animale și păsări minunându-se de ele și întrebându-se de scopul existenței sale. În încercarea de a găsi răspuns la aceste întrebări profunde, componentelor lumii naturale li s-a atribuit o funcție simbolică bogată și variată, care activează la un nivel mult mai profund decât cel al superstiției. Într-adevăr, în semnificația atribuită membrilor și fenomenelor lumii naturale, umanitatea își exprima credința că fiecare avea să joace o parte din drama cosmică și că simbolismul lor individual oglindea colectivitatea și constituia întregul universal.

În interpretarea simbolisticii naturale sunt predominante concepțiile despre pozitivitatea masculină — cerul și lumina — pentru că sunt accentuate de Soare în opoziție cu negativitatea feminină — pământul și întunericul - simbolizate de Lună. Fauna poate fi catalogată ca simbolizând puterea solară sau ctonică, iar vulturul și leul sunt privite ca exponente primare ale zeităților și ale puterii solare, pe când alunecarea șarpelui semnifică puterile întunericului și răul. Culoarea blăunii sau a penelor defi-

nesc în mod similar simbolismul unei ființe: un corb sau o cioară neagră, de exemplu, este un semn sinistru, în timp ce un miel alb simbolizează inocența.

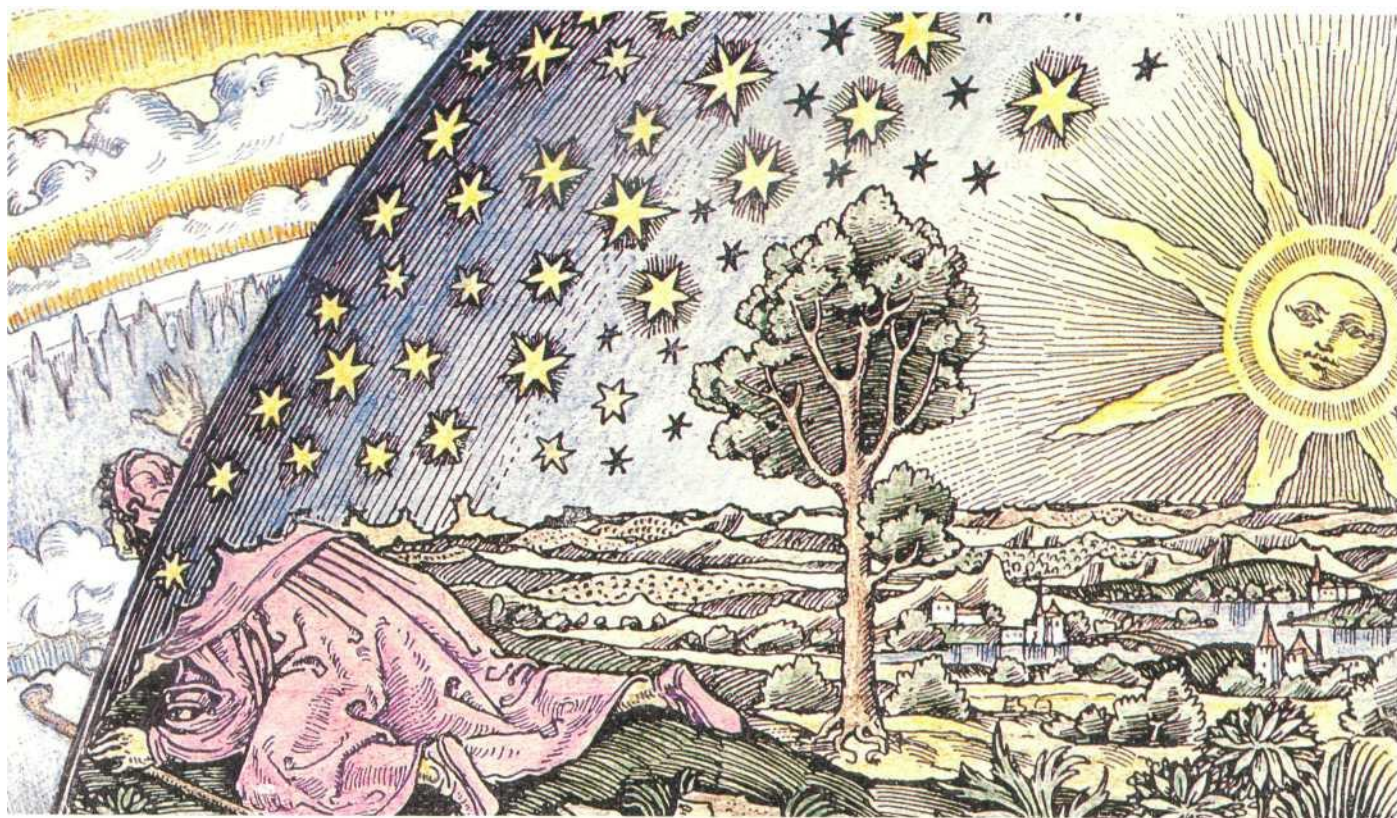
Copacii au o semnificație cosmică. Din cauză că au rădăcinile în pământ, iar ramurile se ridică spre cer, ei simbolizează *axis mundi* care face legătura între pământ și rai, iar ca vegetație purtătoare de fructe verzi, pot fi identificați ca fiind Copacul vieții sau al cunoașterii. Fructele, plantele și florile sunt considerate în general ca simboluri ale abundenței naturii și ale vieții în sine. Asemeni simbolurilor animale, ale păsărilor, ale ființelor marine și insectelor, fiecare copac are o semnificație unică, ce s-a dezvoltat de-a lungul secolelor de credință mitologică, religioasă și superstițioasă.

Așa cum tuturor viețuitoarelor terestre li s-au atribuit semnificații simbolice, tot așa au și planetele cerești care guvernează atât constelațiile, cât și ființele pământene: fiecare are semnul ei propriu, rolul și sfera de influență. Schimbarea inevitabilă a anotimpurilor - ceea ce simbolizează în primul rând ciclul etern al vieții, al morții și al renașterii —și imprevizibilitatea și misterul altor fenomene naturale au inspirat emoții puternice de frică și respect. Trăsnetul și fulgerul, de exemplu, au fost considerate multă vreme manifestații simbolice ale mâniei zeilor; curcubeul înseamnă și acum reconciliere și speranță, în timp ce norii și ceața reprezintă obscuritate.

Așa cum se va vedea în paginile următoare, lumea naturală oferă o paletă bogată pentru ilustrarea imaginilor simbolice vesele și strălucitoare precum sunt acestea.

Pagina alăturată: în acord cu superstițiile corăbierilor antici și medievali, creaturi monstruoase care stăteau ascunse în adâncuri încercau să distrugă vasele.

Caracatița gigantă ilustrată aici și-a încolăcit cu dușmănie tentaculele în jurul unui vas pentru a-l trage la fundul mării spre pierzanie. Este o reprezentare înspăimântătoare a puterii ctonice și subacvatice care poartă un război diabolic continuu împotriva omului și a forțelor binevoitoare ale cerului. Asocierea caracatiței cu iadul este accentuată în continuare prin faptul că aceasta scuipe cerneală neagră.

Cosmosul

Universul de dincolo sus

Astronomia și astrologia fascinează omul încercând să dea sens poziției acestuia într-un microcosmos al macrocosmosului universal. Când este așezat în fața vastului spațiu - a galaxiei noastre, a Soarelui, a stelelor, a Lunii, a planetelor și a infinitului - semnificația omului pare infimă. Din perioade preistorice oamenii au încercat să-și descopere locul în formula și rânduiala lucrurilor și să înțeleagă semnificația lor în relație cu **Pământul** și cu spațiul. Copacul cosmic înrădăcinat în pământ și înălțat spre cer a fost considerat în multe tradiții *axis mundi* (axa lumii) care unește Pământul și cerurile. Unii filosofi fac o paralelă în concepția omului universal și după teologul creștin Origen: „Tu ești o altă lume în miniatură... În tine se găsesc soarele, luna și stelele”.

Soarele dreapta

Soarele este unul din cele mai importante simboluri și

are rezonanță în toate culturile lumii. Fiind principala sursă de lumină și căldură a Pământului, forța crucială pentru creație și menținere a ritmului vieții, rolul său cosmic generator a fost recunoscut de cele mai vechi civilizații. Energia sa activă simboliza masculinul și spiritul, și fiind cel mai puternic și cel mai strălucitor astru era considerat personaj divin și obiect de adorare, ochiul atotvăzătorului Soare, al tatălui Universului; era „ochiul” zeului greco-roman Zeus (Jupiter), al zeului egiptean **Horus**, al hindusului Varuna, al zeului scandinav Odin (Wotan) și al islamicului Allah. Divinitățile solare masculine, eroice, erau adorate de perși (Mithras), de egiptenii antici (Ra, Horus și Osiris) de greci

(Helios/Apollo) și de romani (Sol). Incașii credeau că Soarele era un strămoș divin și se spunea că faraonii Egiptului și împărații Japoniei descindeau și ei din Soare. Deși în general masculin, unele tradiții ca cele africane, amerindiană, maură, oceanică, japoneză și germanică acceptă Soarele ca fiind o zeitate feminină. Deoarece răsare la Est și apune la Vest este atât simbolul vieții cât și al morții. În unele tradiții, trecerea sa de-a curmezișul cerului este asociat de carul zeilor. Soarele este în corelație cu inteligența și iluminarea: la hinduși, Soarele este egalat cu Brahma și Indra și reprezintă spiritualitatea omului. În alchimie, Soarele corespunde intelectului și aurului, iar într-o credință împărtășită de unele culturi amerindiene, există și un Soare negru (*sol niger*) care simbolizează atât moartea cât și *prima materia*. Soarele la răsărit este simbolul speranței și al noilor începuturi pe când soarele cu raze înseamnă iluminare din centru. Este un simbol frecvent pe steagurile naționale, ale unor țări ca Japonia, Taiwan, Filipine și Uruguay. Este mult folosit și în arta heraldică, imaginea

ilustrează „Soarele în splendoare” și constituie emblema lui Edward IV al Angliei (a fost și a lui Ludovic al XIV-lea, zis Soare). Simbolul astrologie al Soarelui derivă din **hieroglificele** egiptene deși prevala în numeroase culturi străvechi. În astrologie, semnul poate fi interpretat ca simbolizând conștiința spirituală și energia creatoare a individului. Este asociat cu aurul în **alchimie**, cu plantele anuale în botanică și cu ziua de duminică.

Luna jos

în majoritatea tradițiilor, Luna a fost considerată ca reglatoare a ciclurilor naturale și de timp, tovarăsa pasivă și feminină a Soarelui, devenind prin urmare un simbol al însoțitoarelor zeițărilor masculine solare. Zeițele mame ale Lunii precum Astarte în Feni-cia, Isis în Egiptul antic, zeițele gre-co-romane Hecate și Artemis (**Diana**) - cunoscut și ca Phoebe, Cynthia, Selene și Luna - și chiar **Fecioara Măria** din creștinism, toate au ca atribut semiluna. Apariția sa în timpul nopții face ca ea să fie un simbol al întunericului și al misterului crezându-se în

puterea ei asupra destinului uman. Datorită relației sale cu ciclurile naturale — în special cu marea și menstruația — simbolizează **apa** și fertilitatea feminină. Reprezintă totodată și **inconștientul**. Prin fazele sale de creștere, descreștere și dispariție pentru o perioadă de trei zile ca apoi să revină „nouă”, Luna este simbolul ciclului vieții, morții și renașterii. Luna rotundă, plină înseamnă integritate și unitate; jumătatea de lună, moarte; luna în descreștere, puteri demonice, iar luna în creștere și semiluna, învierea din morți, creația și fertilitatea.

Simbol feminin în general, în unele triburi africane, amerindiene, oceanice, maure și japoneze, Luna este simbol masculin. În multe tradiții se crede că pe Lună există în mod alternativ un om, o broască, o broască râioasă sau un iepure. În **alchimie**, Luna — *luna* — este legată de argint și de emoțiile purificate. Semiluna este cel mai important simbol al Islamului reprezentând suveranitatea și divinitatea, în astronomie, Luna este simbolizată prin semiluna în creștere — un simbol găsit în **hieroglificele** egiptene, precum și în alte culturi străvechi. Semnul astrologie al Lunii semnifică receptivitatea omului și este legat de ziua de luni și cu argintul în alchimie. Astrul reveriei, muză a imaginației.

Steaua jos

în general, stelele indică prezența divină, dar aceea a zeițărilor mai puțin puternice decât „împăratul” sau „împărăteasa” cerurilor, Soarele și Luna. Zeițele precum cea babiloneană Ishtar (a cărei emblema era o stea cu șapte colțuri), cea feniciană Astarte, egipteană Isis sau **Fecioara Măria** (*Stella Maris*) din creștinism, sunt înfățișate adesea cu o coroană de stele precum reginele raiului. Deoarece luminează cerul întunecat al nopții, stelele - „ochii nopții” - semnifică iluminarea spirituală și înțelepciunea, precum și aspirațiile omului. Mai mult chiar, în unele tradiții se crede că stelele sunt sufletele celor morți. Cometele de foc și imprevizibile au fost considerate ca purtătoare de osândă și de dezbinare și ca un semn al furiei zeului solar. Stele de diferite forme apar pe steagurile naționale ale unei treimi din popoarele lumii.

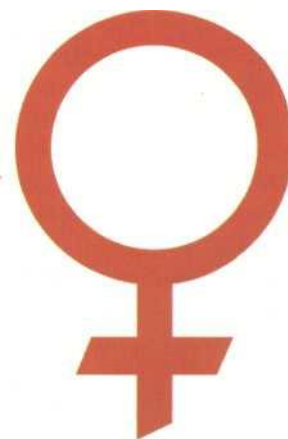

Simboluri planetare

Mercur sus

în mitologia grecilor și romanilor Mercur (Hermes) era mesagerul înaripat al zeilor, cel care purta **caduceul**. Simbolul astrologie al lui Mercur este reprezentarea grafică a caduceului. Pentru alchimiști, semnul era acela al lui **Androgyne** și reprezenta elementul Mercur (argintul viu), iar astăzi simbolizează, biologic, hermafroditismul. În astrologie este semnul intelectului.

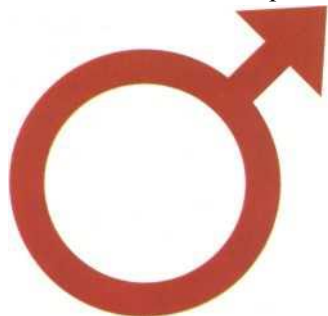
Venus sus

Planeta Venus, — Luceafărul de dimineață - după Lună, steaua cea mai strălucitoare, numită după zeița romană a dragostei și frumuseții, simbolul ei astronomic reprezintă colierul și oglinda ei. Crucea orizontală a fost adăugată în secolul al XVI-lea. Pentru alchimiști, semnul simboliza cuprul, pe când în interpretare astrologică, este semnul binefacerii. Semnul lui Venus reprezintă și ziua de vineri, iar în biologie indică **feminitatea**.

Pământul *sus*

Pământul poate fi reprezentat prin două simboluri: fie o **cruce** înscrisă într-un cerc, fie un **cerc** cu o cruce pe circumferință. Cercul care include crucea este considerat a fi un **soare** străvechi sau o cruce a **roții** și reprezintă Pământul și punctele busolei. Crucea de pe circumferința cercului simbolizează orbita unui conducător. Ambele semne au fost introduse în secolul al XVI-lea și semnifică globul pământesc dominat de creștinism. Acest simbol indică locul bisericilor pe hărți.

Marte *sus*

Planeta roșie a fost denumită de romani după zeul războiului, iar simbolul astronomic al lui Marte înfățișează **scutul** și **sulița** lui. Este simbolul zilei de marți. Alchimiiștii l-au adoptat pentru a simboliza fierul, iar în astrologie reprezintă agresivitatea individului. Este semnul biologic al **masculinității**.

Jupiter *sus*

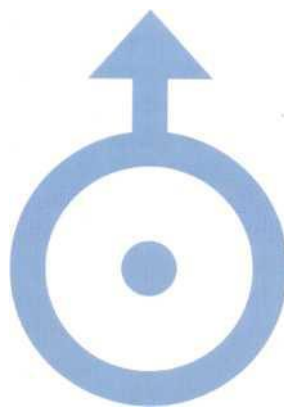
Jupiter este cea mai mare planetă, motiv pentru care și-a primit denumi-

rea de la zeul roman suprem, Jupiter (**Zeus** la greci). Simbolul astronomic al lui Jupiter este litera Z (inițiala grecească - zeta a lui Zeus) și cruce. În astrologie poate reprezenta sufletul susținut de materie (crucea). În alchimie simbolizează cositorul, în biologie flora perenă, iar în calendar, ziua de joi.

Saturn *sus*

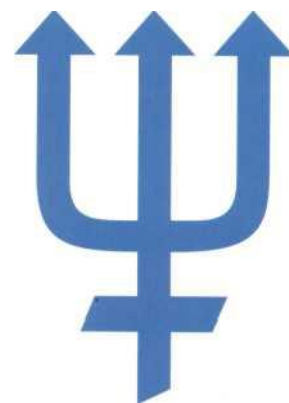
Romanii l-au asociat cu Cronos. Făcând o rotație completă în jurul Soarelui în 27 de ani, un om poate să-1 vadă doar de 2-3 ori în existența sa. Reprezintă moartea, simbolul astronomic al lui Saturn este **secera** (coasa) lui Cronos. În astrologie, el simbolizează dominarea sufletului de materie și, tristețea, în alchimie, plumbul, în biologie, plantele arborigene, iar în calendar, ziua de sâmbătă.

Uranus *jos*

Planeta Uranus a fost descoperită abia în 1781 de englezul Sir William Herschel care a denumit-o după zeul grec al cerurilor. La origine, planeta a fost reprezentată prin simbolul arătat aici (reprezenta și dimineața), dar fiindcă era prea asemănător cu cel al lui **Marte**, a fost preluată pentru uzul general de un semn care este abre-

vierea grafică a expresiei „planeta lui Herschel” în semn de respect pentru descoperitorul ei: o orbită planetară întretăiată de inițiala H.

Neptun *sus*

În ciuda numelui său roman, planeta Neptun era necunoscută până în 1846 când a fost descoperită de astronomii germani Johann Galle și Heinrich d'Arrest. Inițial, Neptun a fost simbolizată prin inițialele L și V (după Urbain Le Verrier care a calculat poziția planetei, însă descoperirea ei l-a depășit). Azi este reprezentată prin **tridentul lui Neptun**. În astrologie, este atât simbolul escapismului, cât și al idealismului.

Pluto *jos*

Planeta Pluto și-a primit numele după zeul lumii de dincolo al grecilor, cunoscut și sub numele de Hades. Simbolul ei era semnificația duală a reprezentării primelor două litere ale denumirii planetei și a inițialelor astronomului american Percival Lowell care a anticipat existența ei în 1905 - cu douăzeci și cinci de ani înainte de descoperirea ei din 1930. În astrologie, simbolul ei reprezintă subconștientul, moartea și renașterea.

Vremea

Ploaia *sus*

Ploaia este simbolul universal al dărilor dătătoare de viață ale zeitelor și simbolul fertilității (se credea că picăturile de ploaie ale zeului cerului fertilizau pământul). Ploaia reprezintă deci viața, dar și purificarea deoarece cade din ceruri și poartă însușirile de purificare a **apei**. În acest context, potopul poate fi interpretat ca mânia a lui Dumnezeu împotriva lumii corupte și ca o voință de purificare a acesteia. Expresia „ploaie de câini și de pisici” derivă din credința medievală cum că aceste ființe ar fi **familiale vrăjitoarelor** și au puterea de a aduce ploaia. Se spune că vrăjitoarele luau aceste înfățișări când călăreau furtunile. În tradiția scandinavă, pisicile erau de obicei sensibile la schimbările de vreme și erau chiar influențate de acestea, pe când câinii erau trimișii zeului furtunii Odin, vestitorul vântului: din acest motiv, în timp ce pisicile simbolizează ploaia torențială, câinii simbolizează vântul care o însoțește.

Norii *sus, centru*

Simbolismul norilor este acela de nebulozitate, mister, adevăr obscur și secrete ascunse - expresia „capul în nori” indică un sens de rușine personală. Deoarece norii aduc **ploaie**, aceștia pot simboliza mărinimia naturii și fertilitatea. Zeii multor religii, inclusiv cea chineză și japoneză, trăiau în nori fiindcă norii întunecă cerul și îl materializează. Zeii ieșeau uneori la iveală dintre nori pentru a se arăta oamenilor. Scripturile iudeo-creștine spun că Dumnezeu se ascunde în printre nori de privirea omului, iar în iconografia creștină, Dumnezeu este reprezentat uneori printr-o mână care

iese dintr-un nor. Se spune că Hristos s-a înălțat la ceruri într-un nor (în reprezentările artistice de mai târziu, a fost transmutat într-o **mandorlă**) și într-o bună zi va fi din nou purtat pe pământ tot de un nor. În islamism, norii sunt considerați ca simbol al misterului sfânt al lui Allah. În China, norii sunt asociați cu coborârea oamenilor pentru a obține iluminarea spirituală. Cuvântul chinezesc folosit pentru nor este un omonim al „norocului”, în consecință, norii sunt considerați simboluri de **noroc**. Deoarece sunt producători de ploaie, norii sunt solizi în aparență, fiind **yin** și **yang**, două principii antagonice, dar complementare, care prin echilibrare dau semnul armoniei. Grecii antici considerau că norii care seamănă cu fuioarele de lână ale **oilor** sunt turma lui Apollo, pe când în mitologia scandinavă, Valkyriile îi călăreau.

Curcubeul *jos*

Curcubeul, evaziv, eteric și efemer, cu frumusețea spectrului său de culori, este simbolul **punții** sau al uniunii dintre rai și pământ. În mitologia scandinavă era cunoscut ca **bifrost** (drumul tremurător) și lega Asgard, locuința zeilor cu Midgard (pământul), în Grecia antică era un atribut al lui Iris, care simboliza curcubeul și îndeplinea printre muritori funcția de mesageră a zeilor, precum și a lui Zeus (Jupiter) și a Herei (Iuno), stăpânii cerului, în tradiția iudeo - creștină, Dumnezeu a așezat curcubeul pe cer după potop în semn de reconciliere, împăcare și înțelegere cu oamenii. În epoca medievală a devenit simbolul **Fecioarei Măria**, semnificând împăcarea. Hristos este înfățișat deseori tronând pe curcubeu la Judecata de Apoi, demonstrând puterea sa cerească precum și mila sa. Atunci când curcubeul este înfățișat în trei culori reprezintă **Trinitatea**. În contextul creștin, curcubeul este simbolul principal al speranței, deși în tradiția străveche, (precum este cea babiloniană unde era emblema zeiței rele Tiranna, la fel și în tradiția ebraică după cum povestesc textele apocrife iudaice), curcubeul era simbolul mâniei divine. În

China, curcubeul reprezintă **dragonul** cerului care unește cerul cu pământul și simbolizează totodată uniunea perfectă dintre **yin** și **yang** (însemnând căsătorie). În plus, poate prezice discordanță. Într-una din tradițiile africane, ca replică la tradiția chinezească, curcubeul este **șarpele** de pe cer care transmite energia cerească pe pământ, în credința vedică indiană, arcul Indrei este un curcubeu și reprezintă în acest fel o manifestare a puterii divine. La nivel spiritual, atât budiștii, cât și hindușii cred că curcubeul reprezintă transcendența spre o etapă mai înaltă de iluminare înaintea atingerii Nirvanei. În mitologia celtică, la baza curcubeului se găsește un vas cu aur care-l așteaptă pe norocosul câștigător: tradus în terminologia modernă, curcubeul poate reprezenta un vis imposibil de realizat.

Fulgerul/tunetul sus

Lumina descărcării electrice ce despică cerul în timpul furtunilor era privită cu teamă și respect de civilizațiile străvechi, unde fulgerele și trăsnetele însoțitoare erau universal considerate ca manifestare a mâniei zeilor. La origine, fulgerul era un instrument divin de pedeapsă; în religiile Orientului Mijlociu, în panteonul grecilor și romanilor, **Zeus** (Jupiter) — cel mai puternic dintre olimpieni, deținătorul fulgerelor - reprezenta mânia, pe când în mitologia scandinavă, **Thor** (Donar) era zeul tunetului și al fulgerului a cărui cariotă (trasă de **capre**) producea sunetul tunetului, iar ciocanul său, Mjollnir, producea fulgerele. În China, zeița fulgerului, Tien Mu îi lumina pe păcătoși cu fulgerul pentru a-i arăta zeului Tunetu-

lui, Lei Kung. Indra vedică, precum și zeul furtunii Rudra, aduceau ploaia cu fulgerele vajra (un semn al adevărului). De asemenea cu dorje sau vajra din budism, fulgerul prezintă o mare importanță ca simbol de iluminare și cunoaștere și sunt purtate de buddhe și de boldhisattva Vajrapani. Dorje sau buzduganul de diamant - decorat cu un glob și semnificând uniunea cerurilor cu pământul - este folosit în ritualurile sfinte și reprezintă principiul masculin și adevărul divin; cu ajutorul unui clopoțel semnalează o minte luminată. În consecință, așa cum simbolizează pedeapsa, fulgerul poate reprezenta și activitatea creatoare, revelația și iluminarea spirituală. În șamanism, unde fulgerul este considerat o **punte** între lumea de dincolo și cea din ceruri, a fi ars de fulger înseamnă inițiere, pe când a fi ucis de fulger, este o garanție pentru transcendența instantanee în rai. În credința amerindiană, zeitatea universală, **Pasărea - fulger**, aducea atât fulgerul (prin sclipirea ochilor), cât și tunetul (prin bătaia aripilor). În tradiția orientală, fulgerul aducător de **ploaie** este simbolul fertilității și este prezentat sub forma unui falus. Fulgerul poate fi simbolizat printr-o **săgeată**, un **trident**, un topor, un ciocan, un zigzag sau prin chinezescuiw-z și japonezul *nyoi*. Fenomenul tunetului este explicat în diverse moduri în diferitele credințe; în Grecia antică se credea că este mugetul unui **taur**; în vremea ro-

manilor era vocea lui **Jupiter**; în China era hohotul de râs al raiului și sunetul focului; în budism este sunetul legii, pe când în tradiția germanică era provocat de scandalul făcut de zei în timp ce rostogoleau butoaiele.

Ceața jos

învăluirea în ceață a peisajului ascunde repere familiare anterior, făcându-le neclare și misterioase, provocând nesiguranță teamă și frică celui ce privește. În vremuri mai vechi, ceața era considerată materia primară, haotică din care s-a dezvoltat „ceața focului” care probabil că formase și ordonase universul. În majoritatea tradițiilor, ceața este simbolul nedeterminării și al unui factor de confuzie, necunoaștere și de ascundere a adevărului. În unele religii (inclusiv în cea iudeo - creștină) se credea că ceața este un semn că forțele din alte lumi lucrează și că prin dispersarea ei, va urma o revelație importantă. Deoarece este un fenomen trecător, precedând seninul sau urmând după vreme bună poate simboliza tranziția de la o stare la alta - această semnificație este reală mai ales în ritualurile de inițiere din anumite religii și tradiții, în care se credea că cel ce urma să fie inițiat trebuia să treacă prin întuneric și ceață înainte de a primi lumina adevărată și clară a iluminării spirituale. Ceața poate simboliza evoluția, deoarece este formată din elementele **aer** și **apă**.

Anotimpurile

Primăvara

Cele patru anotimpuri pot fi legate de orice ciclu format din patru componente, inclusiv viața, fazele **Lunii** și pozițiile **Soarelui**. Primăvara este perioada în care toate viețuitoarele renasc; plantele dau naștere la noi lăstari, păsările își depun ouăle, animalele se trezesc din hibernare, iar gândurile omului se îndreaptă spre dragoste. Din acest motiv primăvara este un simbol de reînnoire a vieții și de speranță pentru viitor. Creștinii o asociază cu învierea lui Hristos. În evul mediu se credea că omul este guvernat de patru „umori” - fluidele, al căror echilibru determinau caracterul și erau asociate cu anotimpurile. Primăvara era umoarea sangvină (denotă sângele) care dădea o dispoziție plină de energie și de veselie. Elementul de **aer** poate fi egalat cu primăvara fiindcă acest anotimp implică libertate și oportunități. În tradiția occidentală primăvara este simbolizată printr-un miel sau prin culoarea verde. Și la chinezi culoarea primăverii este tot verdele; simbolurile ei sunt bujorul și cireșul, florile de piersic și de migdal, precum și **dragonul** verde care străjuiește Orientul. Și popoarele mediteraneene consideră floarea de migdal ca semn al primăverii pentru că înflorește timpuriu; în Europa de Vest narcisele galbene și brândușele simbolizează același lucru. În ceea ce privește ciclul vieții omenesc, primăvara este asociată cu perioada copilăriei.

Vara

Vara este anotimpul în care minunile ciclului natural ating culmea: **Soarele** strălucește cu căldură, florile sunt înflorite, fructele se coc și există un sentiment de fericire și bunăstare. Asemeni celorlalte anotimpuri, vara poate fi comparată cu un element specific - în acest caz cu **apa** care crează și întreține viața. Pentru ilustrarea verii au fost folosite simboluri variate: în tradiția grecilor și romanilor era Dice (sau Demeter/Ceres încoronată, având urechile din **porumb** și

purtând un snop și o **seceră**); în Europa evului mediu, **dragonul** sau **leul** solar și culoarea galbenă erau semnele acestui anotimp. După tradiția chinezească, floarea verii este **lotusul** și **fenix-ul** stacojiu ce stă de pază la sud și reprezintă acest anotimp. Vara este considerată ca fiind perioada de dezvoltare din ciclul de viață omenesc, aproape de înflorire.

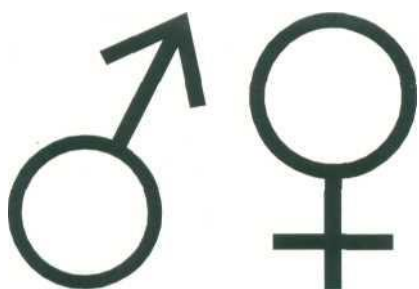
Toamna

De bună seamă că toamna este anotimpul cel mai ambiguu; amintește de căldura verii ce a trecut, însă zilele ei mai reci trădează ocheadele spre zilele iernii ce vine. Este asociată cu vârsta a treia a ciclului de viață a omului și simbolizează maturitatea. În imagistica greco-romană toamna era personificată prin Hora (sau Dionysus/Bacchus) care era încărcat cu ciorchini de **struguri** și un corn al abundenței, în tradițiile occidentale acest anotimp este reprezentat printr-un **iepure**, în China, toamna este simbolizată de **tigrul** alb sau de ku-lin care seamănă cu **unicornul** și protejează Vestul și prin **crizantemă** florile de rochița-rândunicii, precum și prin arșarul roșu. În asociere cu cele patru elemente, toamna poate fi legată de **foc** pentru că focul mistuie trecutul pentru a pregăti renașterea.

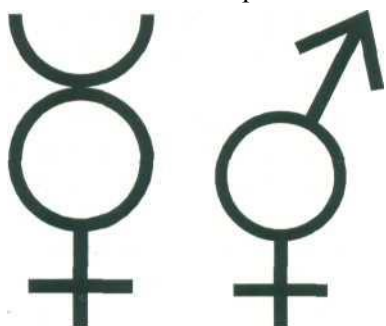
Iarna

Este o perioadă de frig, hibernare și moarte, legată de cele patru faze finale din viața omului și simbolizează deznădejdea, bătrânețea și inevitabila moarte. În arta grecilor și romanilor, iarna era reprezentată prin Irene stând cu capul descoperit în fața unui copac fără frunze, prin Boreas (zeul vântului nordic) sau prin Hephaistos (Vulcan), iar în tradiția occidentală prin **salamandra** cu sânge rece, dar putea fi un om îmbrăcat gros, cu părul înghețat, precum și un cerb sau o rață sălbatică. La chinezi, iarna este simbolizată de pruni, bambuși, pini și de semnele iernii, gardianul de la Nord, „întunecatul războinic”, **sarpele** încolăcit în jurul unei broaște **testoase**. Se asimilează cu pământul, căci prin moarte toate ființele se întorc în pământ.

Simboluri biologice

Masculinitatea și feminitatea *sus* în biologie, masculul este notat prin simbolul astronomic al lui **Marte** (sus, stânga), însoțitorul masculin agresiv al simbolului feminin **Venus** (sus, dreapta). Aceste semne au devenit uzuale pentru a reprezenta masculinitatea și feminitatea, începând din secolul al optsprezecelea, când biologul suedez Cari Linne le-a adoptat pentru prima oară în acest scop.

Hermafroditismul *sus*

Creaturile hermafrodite, cum sunt viermii, pot fi simbolizați prin două semne. Primul (sus, stânga) este și semnul astronomic al planetei **Mercur**, deoarece zeul greco-roman (Mercur/Hermes) era considerat ca având ambele sexe. Al doilea semn (sus, dreapta) este o amalgamare a semnelor de masculinitate și feminitate. Hermafrodiții posedă organe genitale atât bărbătești, cât și femeiești, iar în alchimie, Mercurul (argintul viu), element important al alchimiei era considerat uniunea perfectă a contrariilor, inclusiv a principiilor masculine și feminine.

Reciclarea *sus, centru dreapta*

Acest simbol grafic, alcătuit din trei săgeți care formează un ciclu perpetuu, este simbolul modern al materi-

alelor reciclabile. În epoca actuală de industrializare masivă, re folosirea anumitor materiale cum sunt hârtia și aluminiul este un procedeu absolut necesar pentru a nu seca sursele naturale ale acestora. Acest lucru este vizibil în viața de zi cu zi, prin utilizarea unor obiecte în mod curent, și în cantități masive, cum sunt pungile de plastic și sacii de hârtie.

Simbolul ecologic *jos*

Astăzi, **cercul** întretăiat de o linie orizontală este cel mai cunoscut simbol ideografic de ecologie, având însă multiple semnificații. Reprezintă litera *theta* din **alfabetul grecesc** și este unul din simbolurile alchimiei pentru **sare**. În perioade mai recente, a fost folosit ca bază a indicatoarelor de trafic și de către adeptii scientologiei pentru a simboliza individualitatea spirituală. Semnul apare în cel puțin zece sisteme de simboluri diferite de științe naturale, (inclusiv cea a animalelor, unde reprezintă **oul**). Acest simbol reprezintă în general perfecțiunea, ceea ce constituie unul din principalele motive pentru care a fost ales ca simbol ecologic; oricum, în acest caz este diferențiat de alte semne similare printr-o îngustare ușoară a liniei orizontale în partea sa centrală.

Corpul omenesc

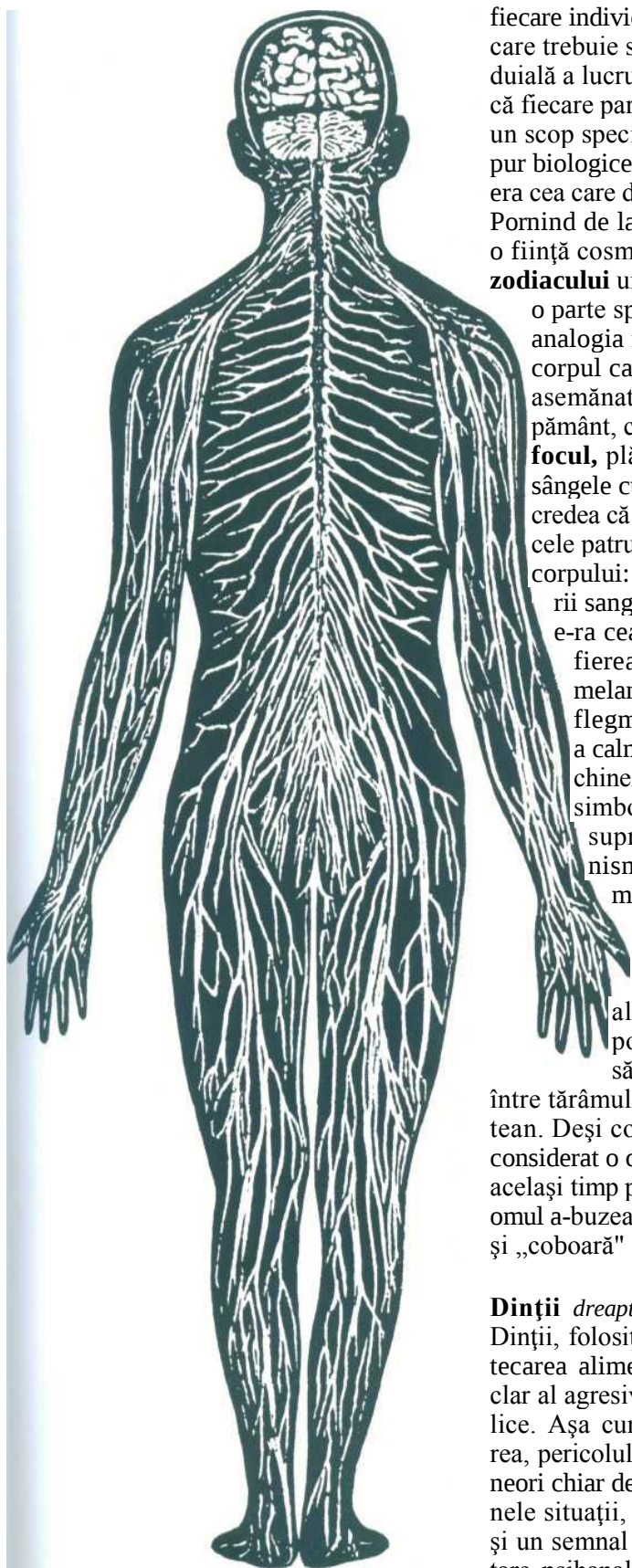

Sprânceana *sus*

Sprâncele prin formă, culoare și așezare dau expresie și trăsături caracteristice feței umane și pot indica de asemenea anumite stări emoționale. În China, sprâncelele au un simbolism special, iar Lohanii (cei care au obținut iluminarea) aveau sprâncelele crescute până în pământ. Mișcarea sprâncenelor era una din cele câteva metode și mai ales abilități prin care tinerile chinezoaice însoțite (de o femeie mai în vârstă) puteau să se exprime liber și din acest motiv sprâncelele stilizate (adesea prezentate ca aici) simbolizează dragostea. În tradiția populară occidentală, bărbatul care are sprâncelele împreunate nu prezintă multă încredere.

Corpul Omenesc *pagina alăturată*

Corpul omului a fost considerat în multe tradiții antice ca reprezentând cosmosul și viața în general și se credea că în acesta se găsesc diferitele etape ale creației. În majoritatea culturilor, zeii erau prezentați cu înfățișare umană, iar „figura omului universal” reflecta componentele universului: **capul** corespundea cerurilor, respirația **aerului**, abdomenul, mării, iar picioarele, pământului. În China, corpul omenesc era atât yin, cât și yang existând un echilibru perfect. Numărul cosmic uman este cinci, deoarece omul are cinci simțuri, cinci degete la fiecare membru, iar înălțimea și lățimea lui se divid în câte cinci părți egale; așadar „**omul cosmic**” este înfățișat în formă pentagramică. Corpul uman este atât macrocosmos, cât și microcosmos: el poate reprezenta Universul cu tot ceea ce se găsește în el, iar

fiecare individ are un rol distinctiv pe care trebuie să-1 joace în marea rânduială a lucrurilor. Cândva se credea că fiecare parte a corpului îndeplinea un scop special în afara funcției sale pur biologice; inima, de exemplu, era cea care dădea naștere emoțiilor. Pornind de la credința că omul era o ființă cosmică, fiecare semn al **zodiacului** urma să guverneze câte o parte specifică a corpului. În analogia medievală, oasele (sau corpul ca un întreg) erau asemănate cu e-lamentul pământ, capul (sau căldura) cu **focul**, plămânii cu **aerul** și sângele cu **apa**. Mai mult, se credea că omul este condus de cele patru „umori” sau fluide ale corpului: sângele era baza umorii sangvine energetice; fierrea e-ra cea a umorii colerice; fierrea neagră a umorii melancolice, a tristeții, iar flegma, a umorii flegmatice, a calmului. Tradiția chinezească a consacrat și ea simbolism și influență asupra fiecărei părți a organismului, în interpretarea multor religii, trupul omului este considerat „templul” sufletului creat de zeul respectiv, al cărui țel este să poarte dorința zeului și să acționeze ca o legătură între tărâmul ceresc și cel pământean. Deși corpul omului este considerat o creație divină, este în același timp profan, pentru că deseori omul a-buzează de acest dar al vieții și „coboară” la nivelul animalelor.

Dinții dreapta

Dinții, folosiți pentru tăierea și mestecarea alimentelor, sunt un simbol clar al agresivității și al forței animale. Așa cum reprezintă amenințarea, pericolul și intenția de rănire (uneori chiar de devorare), tot așa, în unele situații, dinții descoperiți pot fi și un semnal de apărare. În interpretare psihanalitică, pierderea dinților lasă individul vulnerabil și slăbit și îi poate provoca sentimente de frustrare și neajutorare.

Capul sus

În simbolistica majorității tradițiilor, capul este cea mai importantă parte a corpului omenesc și reprezintă forța vieții și șinele înalt, deoarece conține creierul - instrument al rațiunii și al capacităților sociale care-l fac să se diferențieze de animale. La fel de importanți sunt și ochii, nasul, urechile, gura care controlează darurile văzului, mirosului, auzului, gustului și al vorbirii. Semnificația capului ca simbol al vieții a fost atât de puternică la vânătorii de capete, încât aceștia credeau că posedarea capului victimei aducea după sine și transferarea vitalității de la învins la învingător. Este de remarcat că însemnele de autoritate, **coroanele**, sunt așezate pe cap, practică ce reflectă poziția dominantă acordată acestei părți a corpului. Plecarea capului înseamnă supunere față de o ființă superioară, pe când radearea capului înseamnă penitență. Deoarece capul are puterea de a face corpul să acționeze cu înțelepciune sau prosteste, în epoca medievală capul era asociat elementului **foc**, fiind considerat atât ca element distructiv, cât și creativ. Din acest motiv, capul este simbolul vieții, al sufletului al înțelepciunii și al puterii.

Animale sălbatice

Leul sus

Magnificul leu, conform tradiției, este regele animalelor, semnul conducător al **regalității**. El este înzestrat cu diferite virtuți ale vieții: putere, dominare, vitelie, **înțelepciune**, mândrie, autoritate, curaj și apărare. Datorită puterii, ținutei regale, coamei și blănii sale aurii, leul este un simbol antic al **Soarelui** și întruhidează puterea **pământescă**, făcându-l dușmanul vulturului. Iar leoaica reprezintă **Luna**, feminitate și maternitate sălbatică, în arta egipteană, doi lei stând spate în spate semnifică răsăritul și apusul soarelui, trecutul și viitorul; faraonul a fost deseori asemănat cu leul. Ca un simbol al fertilității, virilul leu greco-roman a tras faetonurile (carele) lui Cybele și ale Herei (Iuno) și a fost sacru pentru Dionysus (Bacchus) și Aphrodita (Venus). Hercules a omorât leul fabulos din Nemea. Alți lei legendari sunt cei ai lui Androcles, Daniel și Sf. Jerome. În hinduism, leul este un avatar al lui Vishnu, calul lui Durga (distrugătorul demonilor) și atributul lui Devi. Leul este apărătorul legii la budiști, iar **Buddha** stă pe un tron în formă de leu. În tradiția creștină leul poate fi personificarea lui Dumnezeu, emblema Sf. Marco (și astfel și a orașului său, Veneția). Dar leul îl poate reprezenta și pe **Satana**. Rastafarienii au folosit leul ca și simbol al tribului din Iudeea. Odinioară se credea că leul se naște mort și că primea viață prin suflarea tatălui său, de aceea leul mai simbolizează învierea. Mai târziu, s-a crezut despre leu că nu-și închide nicio dată ochii și aceasta înseamnă vigi-

lență. Pentru că leul este un animal sălbatic și viguros, el nu poate fi îmblânzit. Multe culturi orientale cred că leul protejează oamenii de demoni. Leul are multe semnificații în **alchimie**, unde leul roșu reprezintă sulful, iar cel verde materia. Leul este cel mai popular animal în **arta heraldică**, unde simbolizează putere, virilitate și aptitudini de conducător, este de asemenea emblema suveranilor englezi. **Leul** este soarele-conducător în zodiac, este arzător și masculin, este focul luminos al universului.

Tigrul sus

Chinezii privesc tigrul ca fiind regele animalelor, spre deosebire de celelalte culturi, care-l declară ca rege pe **leu**. Tigrul are o mare semnificație simbolică în Orient, unde reprezintă animalele vii, așadar, energie, putere, ferocitate, regalitate și protecție, apărare. Tigrul păzește mormintele și a fost pentru chinezi gardian al vânătorii, iar mai târziu al agriculturii. Tigrul alb are atribute **yin**, opuse dragonului, și - pentru că vede noaptea - el simbolizează iluminare și **luna** nouă. Tigrii pot fi și **yang**, simbolizând război și vitejie. Ei sunt emblema zeului bunăstării și a jocurilor de noroc, pentru că ei pot păzi banii. Cinci tigri mitici apără de haos: cel roșu simbolizează **vara** și **focul**, cel negru, **iarna** și **apa**, cel albastru, primăvara și vegetația, cel alb, **toamna** și metalul și supremul tigrul galben, **soarele**, nucleul și împăratul. La budiști, un tigrul găsim o potecă prin junglă simbolizează lupta spirituală, în timp ce în budismul chinezesc, tigrul este unul dintre cele trei animale brutale (fără milă), semnificând fu-

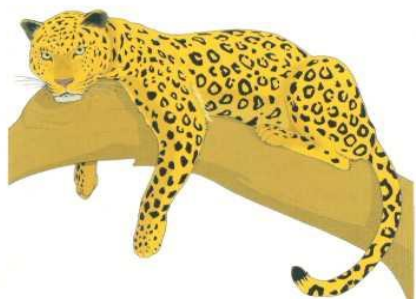
rie. Tigrul este cel de-al treilea semn al **zodiacului chinezesc** și simbolizează curaj, entuziasm și generozitate, dar și răzvrătire, nepăsare și imprevizibilitate. În Japonia, se credea că tigrul trăiește o mie de ani și simboliza război. Pentru hindus tigrul reprezintă pierderea controlului. **Shiva** și Durga călăreau tigri când distrugeau demonii, deci tigrul este o emblema a regalității și a castelor războinicilor.

Ursul jos

Primul simbol al ursului este acela al curajului și al puterii și, de aceea, este un popular simbol heraldic în Europa. Ursul este emblema Rusiei și a orașului elvețian Berne. Culturile siberiene consideră că ursul, este o călăuză a șamanilor (un crez împărtășit și de arcadieni). Unele triburi băștinașe din America, din nordul Asiei, practică un cult al ursului ca să pacifice sufletele urșilor vânați. Din cauză că urșii hibernează, el poate însemna înviere. Ursul are legătură cu **luna**, și ursul era sacru pentru Artemis (**Diana**), zeita lunii la greci, ai cărei inițiați erau numiți urși. Berne, zeita lunii la celți, a fost reprezentată de un urs, ca și **Thor** în legenda scandinavă, unde, masculul și femela Atli și Atla, reprezentau masculinitate și feminitate. Nimfa Callisto și fiul ei au fost transformați de Hera (Iuno) în constelația ursului, Ursa Mare și Ursa Mică. În tradiția creștină, ursul este un animal negativ, însumând un temperament rău, maleficul, cruzimea, lipsa de milă, **lăcomia** și chiar pe **Satana**. Totuși, deoarece se credea că ursul se naște fără formă și că era întrupat de mama sa, ursul poate sim-

boliza și schimbarea păgânului și nașterea Fecioarei. Cândva se credea că ursul gras are puteri mistice de vindecare, în psihanaliză ursul reprezintă pericolele **inconștientului**. Ursul grizzly de pe sigiliul statului California înseamnă hotărâre, determinare.

Jaguarul sus

Simbolistica jaguarului este cea mai importantă printre triburile băștinașe ale Americii Centrale, ale căror tradiții derivă din culturile antice Aztecă și Maya. În credința Maya jaguarul era considerat stăpânul animal al infernului care cunoaște misterele pământului și conduce sufletele morților. Ochii săi reflectorizanti erau considerați o trecere spre iad și dezvăluie viitorul celor ce-i privesc lung. Zeița aztecă a Pământului era prezentată sugestiv cu gheare de jaguar și se credea că jaguarii păzeau cele patru cărări ale lumii. La tolteci, în timp ce vulturul simboliza Soarele, jaguarul reprezenta **luna** (precum și **tunetul** și **ploaia**), iar venirea zorilor era descrisă printr-un jaguar care devorează soarele, într-adevăr, jaguarul, a cărui blană pătată se aseamănă cu cerul înstelat, s-a corelat cu Zeul războinic aztec al nopții. Tezcatlipoca, zeu care a preluat această înfățișare după căderea pe pământ. În culturile **șamanilor** din America Centrală de astăzi, jaguarul (care a dat omului **focul** și vânatul) este conducătorul principal al șamanilor, care la rândul lor, pot să preia această înfățișare. În Europa occidentală, jaguarul este cunoscut mai mult prozaic fiind adoptat ca emblema a fabricii de mașini. Jaguar, ca atribut al vitezei, al grației și al puterii acestei feline.

Elefantul jos

Specific Africii și Asiei, rezonanța simbolică a elefantului este cea mai mare pe aceste continente și simbolizează atât India cât și Africa. Aici reprezintă diferite calități de putere, regalitate, demnitate, răbdare, **înțelepciune**, longevitate și fericire și este un simbol al **norocului**. Unele culturi cred că elefantul este un animal cosmic cariatid care poartă în spate lumea, această imagine a fost transpusă și în arhitectură. Prin viața sa lungă, simbolizează longevitatea și memoria („elefantul nu uită niciodată”). Elefantul alb este sfânt în budism, deoarece **Buddha** a luat această înfățișare pentru a intra în pânțele mamei sale, Maya. Elefantul a împrumutat calitățile răbdării și înțelepciunii de la Buddha și este Bijuteria Legii. Zeul hindus **Ganesha** are cap de ele-

fant semnificând, așadar, inteligența sa, iar Indra călărea elefantul Airavata. În tradiția creștină, elefantul este personificarea virtuților și **cumpătării** și de asemenea este simbolul lui Hristos care calcă în picioare un **șarpe** (Satana). Termenul de „elefant alb” derivă din Tailanda și reprezintă un proiect fără rost. Din 1874 când *Harper's Weekly* a publicat desenul unui elefant care calcă în picioare inflația și haosul, a devenit simbolul **Partidului Republican** al S.U.A.

Cămila sus, dreapta

În majoritatea culturilor cămila este simbolul aroganței, încăpățănării, lenei și al unui temperament rău; însă

în țările în care este folosită ca animal de povară, este încărcat cu simbolism pozitiv. Din cauză că în Africa de Nord, de exemplu, se credea că ea depozitează **apă** în cocoșele sale și folosește proviziile cu economie, poate reprezenta sobrietatea (iar — în creștinism - virtutea **cumpătării**). Pentru că se așază pe genunchi ca să fie încărcată cu poveri, tradiția creștină acceptă că este un animal care îngenunchează în fața lui Dumnezeu, semnificând umilință și obediență. Mai târziu, din cauză că era călărită de cei trei **Magi**, ea a devenit un simbol al regalității și demnității, precum și al rezistenței. Legenda zice că Sfântul Ioan Botezătorul a purtat o haină din păr de cămilă. Zend-Avesta persană relatează despre o cămilă zburătoare (șarpele-dragon), ca fiind șarpele din Grădina Raiului. În islamism, cămila este privită cu multă bună-voință, deoarece Mohamed a fugit de la Mecca la Koba pe cămila Al Kaswa; mai târziu, cămilei i s-au atribuit puteri supranaturale, Al Adha, a avut nevoie doar de patru pași mari ca să-l ducă de la Ierusalim la Mecca. În Roma antică cămila simboliza Arabia.

Maimuța sus

Fiind animalul cel mai asemănător omului, și datorită inteligenței sale, maimuței de orice specie i s-a acordat respect, însă și neîncredere. Maimuța este un animal inteligent, sociabil, își

folosește abil mimica, de asemenea este și un animal egoist și are viciul **lăcomiei**, în culturile orientale, maimuța trănănitore simbolizează distracție, dar - când este îmblânzită - simbolizează inteligență și loialitate. Cele trei maimuțe înțelepte care nu văd, nu aud și care nu vorbesc de rău reprezintă disciplina minții lor. **Buddha** a fost reîncarnat în maimuță, dar ea este una din cele trei animale brutale, simbolizând lăcomia. În China, simbolizează sănătate, succes și protecție (dar maimuța este poznașă, având un caracter jucăuș, este un animal nu prea frumos, dar vanitos). Maimuța din **zodiacul chinezesc**, reprezintă fantezie și o figură **înșelătoare**, fiind baza caracterului uman. În hinduism, maimuțele sunt sacre, au caracter pozitiv; zeul maimuțelor, Hanuman, ajutorul lui Rama, reprezintă curaj, viteză, abilitate și putere, și poate transforma focul în energie spirituală. Credința creștină vede maimuța ca simbol al unor păcate, ca pofta, răutatea, lăcomia, beția, lenea și vanitatea. În iconografia creștină, **Satana** apare ca o maimuță: încătușată simbolizează victoria asupra Satanei, și cu un măr în gură, căderea.

Cerbul sus

Cerbul este simbolul universal pozitiv al vieții, **înțelepciunii** și al virilității. Din cauza coarnelor sale ramificate, semănând cu niște ramuri, el a fost egalat de multe culturi cu **Pomul vieții**. Din cauză că cerbul își reînnoiește anual coarnele, el este sinonim cu regenerarea; mai departe, prin forma și înălțimea lor, coarnele pot fi identificate cu razele **soarelui**. În credința celtică, cerbul a condus sufletele prin întuneric și a fost emblema zeilor războinicilor și vânătorilor, în Scandinavia, cei patru cerbi de la

Yggdrasil reprezintă cele patru vânturi. Obiceiurile sale viguroase au făcut ca el să fie privit ca un simbol al virilității de către chinezi, dar este și un simbol al fericirii. Cerbul a fost sacru pentru Artemis (**Diana**), zeița vânătorii în credința greco-romană, și simboliza viața. În credința creștină, cerbul simbolizează puritate, solitudine și este inamicul **șarpelui (Satana)** al cărui inamic este Hristos. Șamanii se îmbracă deseori ca cerbii, sperând că vor primi înțelepciunea animalului. La fel și în budism, cerbul auriu reprezintă știința.

Lupul jos

Un animal cu o simbolistică complexă, lupul poate reprezenta răul, cruzimea, sălbăticia, zgârcenia și păcatele de moarte, ale lăcomiei și pizmei, dar și a dragostei materne și a vitejiei - ultimele attribute derivă de la lupoai - ca ce i-a alăptat pe Romulus și pe Remus, fondatorii Romei. Lupul este acum o emblemă a acestui oraș și cândva a fost simbolul tribului lui Beniamin. Datorită vederii lui nocturne, el simbolizează lumina și era un atribut al lui Apollo și Ares (Marte), zeul răz-

boiului. Ca și creatură **lunară** el a fost identificat cu iadul în Grecia și Roma antică. În China, un lup sacru păzește palatul ceresc, în timp ce la mongoli el este strămoșul lui Genghis-Han. În hinduism, el este muntele zeităților rele și un semn al nopții. După tradiția nordică, un lup cosmic, Fenris, este prizonier în centrul pământului și, la sfârșitul lumii, el va scăpa și va devora soarele - celții de asemenea credeau că un lup devorează Soarele în fiecare noapte. Lupul poate însemna victorie. Ex: călărit de Odin (și Valkyrii), cu toate că însoțitorii lui Odin, lupii, Skoll și Hati înseamnă repulsie și ură. Americanii băștinași privesc lupul ca pe un prietenos ghid spiritual. Fiind animal de pradă, creștinii credeau că lupii devorează „oaia” pierdută (sufletele), cu toate că el este emblema lui Francisc de Assisi, care a îmblânzit lupul Gubbio. În timpurile medievale, lupul a fost privit ca o creatură a lui **Satana**, călărit de **vrăjitoare**. Tradiția populară a acestui tip de lup, **werewolf** (prigoriei, om ziua, cu înfățișare de lup noaptea) înseamnă violența care susține calmul superficial al civilizației.

Coiotul *sus*

Vicleanul coiot nu este de încredere, totuși el și habitatul lui este respectat de amerindieni. Acest lup de prerie nord-american este privit de unele triburi ca o întruchipare a răului și ca și o creatură lunară, animal aducător de inundații, luni aspre de **iarnă** și de **moarte**. La vest de Munții Stâncoși, el este considerat șeful, capul animalelor, și lui i-a fost atribuit calitatea de trișor, **înșelător** - un maestru al răutății, ticăloșiei - arătându-se ocazional prieten al oamenilor și creator al ordinii în lume. În tradiția aztecă a Americii Centrale, zeul și creatorul ordinii în lume, Quetzalcoatl, poate fi reprezentat de fratele geamăn al coiotului în timpul victoriei lui asupra lui Mictlantecuhtli, conducătorul iadului.

Vulpea *sus*

În tradiția occidentală vulpea este simbolul de bază al vicleniei, ipocriziei și înșelătoriei, dar în unele culturi de băștinași americani viclenia ei este transformată în **înțelepciune**, iar în Orient vulpea înseamnă longevitate și transformare. În Japonia ea era considerată un spirit al **ploii** și mesagerul lui Inari, zeul orezului; vulpea simbolizează longevitate, dar poate lucra pentru bine sau rău. O vulpe neagră înseamnă noroc, una albă dezastru, iar trei vulpi calamitate absolută. Chi-

nezii privesc vulpea cu suspiciune, crezând că ea poate îmbrăca formă umană (de obicei cea a unei fete frumoase), ca și cea a altor creaturi; spiritele morții pot fi vulpi. Vulpea greco-romană a fost un hoț de **struguri** și de aceea a fost asociată cu Dionysus (Bacchus), protector al vinului; în analogia creștină acest obicei era asociat cu o erezie. Vulpea reprezintă în plus păcatele înșelătoriei, injustiției, lăcomiei și poftelor; din cauză că ea poate simula moartea pentru a-și prinde prada, este asociată de asemenea cu **Satana**. Apresiasi totodată ca o creatură de mare agerime unele culturi ale băștinașilor americani cred că vulpea întruchează lascivitatea; aici vulpea este ultimul **trișor**, așa cum este în caracterul caribian vulpea Br'er.

Iepurele *sus, dreapta*

Fiind nocturni, iepurii simbolizează **Luna** și, prin urmare, noaptea și renașterea. Iepurii de câmp și iepurii au multe interpretări simbolice. Ei sunt creaturi care se ascund în pământ, sunt prolifici, și de aceea reprezintă fertilitate și noroc. Iepurele era sacru pentru Hermes (**Mercur**), ca mesager, iute de picior, iepurele de câmp a fost de asemenea dedicat zeițelor dragostei, Aphrodita (Venus) și Eros (Cupidon) în Grecia și Roma antică. În tradiția scandinavă, iepurele de câmp a fost emblema zeiței lunii Freyja și Holda. Zeița primăverii cu cap de iepure de câmp Eostre (Oestra), la saxoni, stă la originea iepurelui de Paști și a oului de Paști, simbolism al reînnoirii vieții. În iudaism și creștinism această calitate a dus la o asociere cu murdăria și lascivitatea. În creștinism rapiditatea iepurelui simbolizează trecerea vieții, cât și slujbă serioasă. Unii amerindieni îl consideră pe Marele Iepure de câmp un demiurg (ca și egiptenii); totuși, ca și în vestul Africii și în zona Mării Caraibilor, iepurele poate reprezenta calitățile pozitive ale **escrocheriei**. Iepurele a fost emblema împăratului chinez și însemna longevitate prin legăturile lui cu Luna. Iepurele alb de câmp, ca și gardian al animalelor, înseamnă divinitate, iar cel roșu și negru, noroc și prosperitate.

Iepurele este semnul pentru feminitate și castitate în **zodiacul chinezesc**. Pentru budiști, iepurele de câmp simbolizează sacrificiul de sine, pentru că un iepure de câmp s-a oferit drept hrană lui Buddha și, ca mulțumire, el l-a plasat pe iepure în lună. Frica i-a dus pe iepuri la stări de timiditate și câteodată chiar la lașitate. Prin puterile procreative au fost priviți ca fiind magici în evul mediu. Piciorul de iepure se credea că protejează de rău și aduce noroc, cu toate că iepurele de câmp ar putea fi un **familiar al vrăjitoarelor**. În tradiția occidentală, iepurele de câmp simbolizează nebunia.

Șoarecele *sus*

Un simbol aparent inofensiv al timidității și umilinței, șoarecele semnifică ipocrizie (în iudaism) și distrugere (în creștinism). În vremurile vechi, scorpia a fost privită ca și sacră în Egipt, în timp ce în Roma, șoarecele alb a fost un semn al norocului și un atribut al lui Jupiter (**Zeus**) și al lui Apollo. Fiind un rozător, pentru creștini el întruchea puterea distructivă (el este câteodată descris ca rozând **Pomul vieții**), deci pe **Satana**. „Ciurma” răspândită de șoareci era privită ca și pedeapsă de la Dumnezeu. În basmele populare ale lumii occidentale europene, șoarecii erau personificări ale **vrăjitoarelor** sau sufletelor morților, deși șoarecii albi puteau întruchi sufletele copiilor nenăscuți.

Liliacul sus

În credința tradițională liliacul este considerat un agent al puterilor întunericului, morții și haosului. Îmbinarea dintre corpul de șoarece și aripile negre ca o pânză de păianjen au stârnit suspiciunea populară, ca de altfel și obiceiul său de a dormi cu capul în jos. Se năpustește în mod imprevizibil, deci pentru budiști și japonezi acesta întrușipează atât o minte neastâmpărată, cât și ignoranță. Totuși, în unele culturi africane, datorită vederii sale nocturne, liliacul reprezintă atât inteligență, cât și moartea sufleteilor, în Europa medievală, liliecii erau considerați membri ai **familiilor vrăjitoarelor**; **Satana** era portretizat cu aripi de liliac, iar liliecii erau considerați niște **strigoii**, sugând sângele copiilor, ca **vampirii**. Ca o creatură a nopții, în locuri pustii, liliacul poate simboliza invidia și ipocrizia (datorită formei sale hibride). În China e invers. Liliacul reprezintă o viață lungă și fericită și este simbolul norocului, pentru că cuvintele „liliac” și „noroc” sunt omofone (*fu*). În Egipt de asemenea, craniile liliecilor erau amulete protectoare. Deoarece populează peșterile (considerate treceri către viața de apoi), liliacul este simbolul imortalității și al renașterii în unele culturi băștinașe americane.

Șobolanul sus, centru

Șobolanii au fost întotdeauna priviți cu neîncredere, ca niște creaturi oportuniste care aduc din afară ghinionul oamenilor, însoțind epavele, moartea și putrefacția. În plus, ca și rozătoare, șobolanii sunt adesea priviți ca agenți distrugători. În Japonia un șobolan alb este mesagerul fericirii și sănătății, iar în budism este muntele zeului

Ganesha, cap al șobolanilor, reprezentând strădania și prudența. În China, este prima creatură din calendar și semnifică farmec și prosperitate, deși el e asociat zgârceniei și e privit ca purtător al ciumei (un punct de vedere împărțit și de Egiptul antic și Europa occidentală). Tendința șobolanului de a fugi de locurile osândite a făcut din el un animal de augur și **în telepciune**: în Roma se spunea despre un șobolan alb că aduce **norocul**. În alegoria creștină, șobolanul este o creatură, ctonică echivalentă cu **Satana**, **vrăjitoarea** și puterile sinistre ale întunericului, dar e și emblema Sf. Fina, care a trăit într-o mansardă infestată de șobolani. În Renaștere, ziua și noaptea erau adesea descrise ca doi șobolani - unul negru, celălalt alb - reprezentând inexorabila trecere a timpului. Recent, agila jerboa (șobolan de deșert) a fost adoptată de soldații englezi ca emblema în timpul celui de-al II-lea război mondial, din Africa de Nord; mascota a fost reînviată în 1991 de succesorii lor în războiul din Golf.

Veverița sus, dreapta

În simbolistica modernă, prin obiceiul său de căutare neobosită și de stocare a proviziilor de mâncare pentru consum în timpul lunilor reci de iarnă, veverița simbolizează o comoară. Această interpretare într-un fel laică are transcendență în mitologia scandinavă prin dăunătoarea veveriță roșie, care trăiește pe crengile copacului cosmic, *Yggdrasil*, de unde a stârnit un conflict între vulturul stelar și șarpele ctonic. Această veveriță a fost sacră pentru **Thor**, zeul **focului** și **tunetului**, în timp ce despre „Ratatosh” se spunea că aduce zăpadă și **ploiă**. În Irlanda, veverița a fost emblema zeiței celtice, *Mebd*. Până la apariția veveriței gri, o apariție mai recentă, indigena veveriță roșcată s-a reproduș în Europa, iar culoarea ei a transfor-

mat-o într-un simbol al **focului**. În credința creștină această asociere împreună cu infaibila sa agilitate conduc la nefericita ei egalare cu Satana, în timp ce provizia ei de mâncare a dus la asimilarea cu lăcomia. În Japonia, ca și în America de Sud (unde odată a fost sacrificată zeilor Maya) veverița simbolizează fertilitatea.

Ariciul jos

Pentru că ariciul se rostogolește ca o minge strânsă și înțepătoare când se simte amenințat, este un simbol clar al autoapărării. În culturile vechi, în orice caz, ca o justificare a formei sale rotunde și a exteriorului său defensiv, ariciul a fost văzut ca o emblema a mării mame a zeitelor, babiloniană *Ishtar*. În alte tradiții, țepii săi ficși îl identifică câteodată cu un simbol solar, iar în alegoria Renașterii acesta poate fi asociat simțului tactil. În interpretare creștină, lacomul și irascibilul tâlhar, ariciul, este asimilat păcatelor de zgârcenie, lăcomie și mânie și este asemănat cu **Satana**, care fură sufletele oamenilor. Pe de altă parte, ca și prădător de mâncare și viermi, a fost cândva văzut ca un inamic al forțelor diavolești. Ca multe animale, acesta e considerat ca având capacitatea de prezicere a vremii, fiind sensibil la schimbările curenților de aer. Potrivit unor superstiții populare occidentale, **vrăjitoarele** pot lua înfățișarea unui arici pentru a mulge laptele vacilor. În Orient, totuși, ariciul este simbolul bunăstării.

Animale domestice

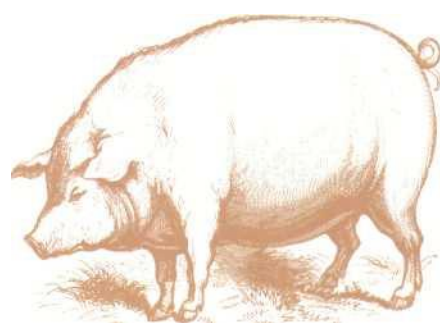
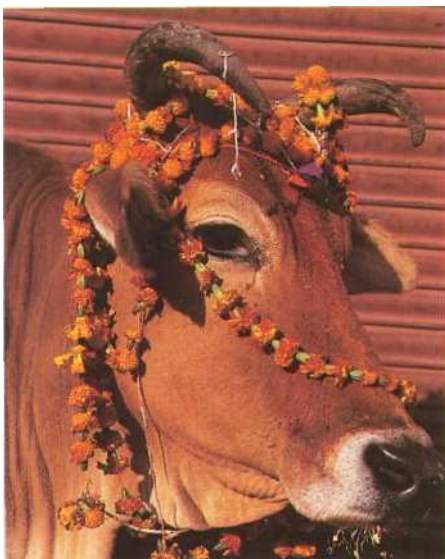
Taurul sus

Taurul sau juncanul nu-și arată vârsta fiind un simbol al masculinității și virilității. Symbolismul lui poate fi totuși ambiguu: vitalitatea sa și fertilitatea masculină îl asociază cu **soarele** și reînvierea, iar din cauza coarnelor poate reprezenta zeitățile lunare și moartea. Taurul Apis era venerat în Egiptul antic ca simbol al creației și era adesea descris purtând între coarne discul solar al lui Ra. Era sacru pentru **Osiris** și simboliza moartea. Era sacru pentru Zeus, deoarece zeul a luat forma unui taur alb pentru a o seduce pe Europa; fiul lui Minos (păzitorul **Minotaurului**) a devenit rege al Cretei. Taurii erau de asemenea dedicați lui Dionysus (Bacchus), Afroditei (Venus) și lui Poseidon (Neptun). În unele tradiții datorită mugetului său ca de tunet, taurul era animalul zeilor tunetului, precum și al zeității scandinave, **Thor**. La hinduși, Agni este taurul atotputernic, și este răsuflarea lui Aditi; Nandin este calul lui Shiva, iar Indra și Rudra pot lua amândoi această formă. Iudeii îl numesc pe Iehova, taurul lui Israel. În tradiția occidentală puterea taurului are caracteristici ca brutalitate, cruzime și desfrâu. Este un simbol popular heraldic (vestitor - emblema lui Richard al III-lea al Angliei), simbolizând curaj și ferocitate. Simbolul zodiacal al **taurului** este semnul celest al taurului. Boul, care împărtășește caracteristicile simbolice de putere cu taurul, este umplut cu mai puține simboluri ambigue, el reprezintă agricultura, răbdarea, castitatea și (împreună cu jugul), sacrificiul de sine. Pentru creștini, acesta îl poate simboliza pe Hris-

tos, iar boul înaripat este emblema Sf. Luca. În credința mihraică și romană taurul era sacrificat anual, deoarece sângele fertiliza pământul. Boul, ca și bivoulul de apă, are rezonanță specială în taoism (unde este îmblânzit și stăpânit de Lao Tzu) și în budism (unde este simbol al lui Yama) ca simbol al eului. Este al doilea semn în **zodiacul chinezesc**, și semnifică echilibru și trăinicie.

Vaca jos

Ca sursă de lapte, vaca este un simbol universal al maternității, fertilității, nutriției și abundenței. Pe deasupra, pentru că coarnele sale curbate reprezintă **semiluna**, este un simbol celest al mamei zeitelor, precum și reprezentantă ctonică a Pământului-Mamă. În Egiptul antic vaca era sacră pentru Isis și Hathor, mame ale zeilor, ca și pentru Nut, Vaca Cerească, ale cărei picioare sunt cele 4 puncte cardinale ale pământului. În mitologia scandinavă, prima vacă - Nouristur — a lins gheața pentru a-1 crea pe primul om. Este un animal sacru pentru hinduși și nu se ucide; deseori cunoscută ca vaca melodioasă și vaca abundenței, laptele ei e considerat că formează Calea Lactee și, în asociere cu cerescul taur, reprezintă puterea cosmică feminină. Nandini este vaca desăvârșită, iar mama pământului, Aditi își poate însuși această formă; picioarele vacii sacre semnifică cele patru caste.

Porcul/porcul mistreț sus

Inteligentul porc a fost împovărat cu simbolul murdăriei, ignoranței și **lăcomiei**, în antichitate, scroafa era un simbol al fertilității și era sacră pentru **Isis** în Egipt și pentru zeita agriculturii, Ceres (Demeter), în Grecia antică și în Roma, deoarece scormonește pământul. Culturile amerindiene identifică porcul cu un aducător de ploaie ce fertilizează pământul. În lumea celtică, porcul era asemănat cu zeita scroafă Keridwin „Bătrâna albă”, cât și cu Phaea, zeita lunară a fertilității; ea de asemenea hrănea zeii. Pentru hinduși, scroafa reprezintă aspectul feminin al lui Vishnu, Vajravahni. Porcul negru, în schimb, este o creatură sinistră și era sacru pentru Seth în Egipt; în budism acesta se află în centrul cercului existenței, reprezentând ignoranța - una din cele trei iluzii care previn omul de așteptarea Nirvanei. Considerat o creatură murdară, evreii și musulmanii nu consumă carne de porc. Creștinii îl privesc ca pe un animal inferior, grosolan, simbol al păcatelor carnale, în special al voracității; poate fi de asemenea întruchiparea **Satanei**, deoarece cele 5 semne pe picioarele dinapoi se cred a fi semne ale diavolului. Porcul mistreț este al 12-lea semn în **zodiacul chinezesc**, reprezentând onestitatea. Comparat cu porcul domestic, cel mistreț întrupează calitățile pozitive ale puterii și combativității pentru greci, celti și japonezi. Zeii hinduși Rudra și Vishnu (care a fost încarnat în porc mistreț) sunt porci mistreți celești. În tradiția occidentală, porcul mistreț poate simboliza brutalitatea și voluptatea, un păcat capital. În acest context, el este uneori descris ca fiind o personificare a castității.

Calul *sus*

Considerat un animal nobil, calul este simbol de curaj, grație și viteză, precum și de virilitate în tradiția occidentală, și este solar în est, simbolizând **focul** și cerul. A fost odată considerat o creatură atomică și de aceea poate fi asociat cu **apa** și cu **luna**, simbolizând **moartea**; este de asemenea cunoscut ca și o călăuză spre moarte. În multe culturi antice, calul era considerat un animal inteligent, împletind puterea și rațiunea cu puterile divinității și magiei, transformându-l în animalul cel mai important pentru sacrificiu. Culoarea sa este un factor important în conturarea simbolurilor sale: calul alb este solar, dar poate semnifica și marea și luna; calul negru este semnul morții și al distrugerii. Calul greco-roman a fost un prevestitor al războiului dedicat lui Ares (Marte), Hades (Pluto) și lui Poseidon (Neptun), despre care se spunea că ar fi creat primul cal. În plus, pentru că **Pegasus** era un cal înaripat, născut din picăturile de sânge provenite din capul Medusei, reprezenta mesagerul zeilor. În credința scandinavă, calul era sacru pentru Odin, a cărui iapă cu opt picioare era Sleipnir. Era o importantă creatură pentru celți ca armăsarul zeului soarelui și era de asemenea asociată panteonului zeităților, ca zeița fertilității, Epona. Un cal alb era o emblemă saxonă, iar mai târziu deviza casei de Hanovra. Pentru hinduși, calul poate fi egalat cu Varuna și, deci, cu cosmosul; ultimul avatar al lui Vishnu va fi calul alb, Kalki. În budismul chinezesc, calul înaripat poartă Cartea legii. Pentru japonezi, Bato Kwannon, zeul îndurării, poate lua o

formă asemănătoare. În Islam, Mahomed a fost dus la cer de armăsarul Borak, deci calul simbolizează fericirea. Creștinii privesc calul ca simbol al curajului, generozității și a desfășurării rapide a vieții. Cei patru cai ai Apocalipsei sunt fiecare în parte câte un simbol: alb (ciuma), cel roșu (război), cel negru (foamete) și cel galben (moarte). În **zodiacul chinezesc**, calul corespunde Gemenilor și simbolizează pragmatismul și dragostea.

Măgarul *jos*

Măgarul este o creatură cu simboluri contrastante, incluzând pericol, sărăcie, prostie, nebulie, încăpățănare și lene, dar și virilitate, răbdare, curaj, blândețe și tandrețe. În Egipt, măgarul roșu semnifica pericol în iad și era emblema lui Seth. Cu toate că măgarul greco-roman era privit ca simbol al stupidității, lenii și încăpățănării, simboliza de asemenea virilitatea brută și era sacru pentru Dionysus (Bacchus) și pentru zeul fertilității Priapus, cât și pentru Saturn (Cronos). Creștinii îl portretizează câteodată ca simbol al păgânismului, dar pentru că **Măria** a călărit un măgar până la Betlehem, iar Hristos în Ierusalim, animalul simbolizează tandrețe și umilință. Măgarul vorbitor al lui Balaam denotă comunicarea cu Dumnezeu. Pentru că era un animal de sacrificiu, măgarul poate semnifica **moartea**; cărând poveri grele, el poate reprezenta sărăcia. În China, este un simbol cert al prostiei; în iudaism, al încăpățănării. Din 1828 de când l-a folosit președintele Andrew Jackson ca o aluzie comică la porecla sa „Jackass”, măgarul a fost adoptat ca emblemă a **Partidului Democrat al Statelor Unite**.

Astăzi se folosește ca epitet dat unui om obraznic, prost sau lipsit de bun simț, dar și celui care simulează prosția pentru a obține o informație utilă.

Țapul *sus*

Țapii au un simbolism complex, pozitiv și negativ. Socotit încă în multe societăți ca animal de sacrificiu, țapul reprezintă vitalitate și sacrificiu. În Grecia antică era sacru pentru Zeus, Pan și Artemis; în hinduism, el reprezintă cel mai înalt sine; în timp ce în păgânism, carul lui **Thor** era tras de țapi. În Biblie, necredincioșii sunt numiți țapi, și păcatele lumii erau aruncate pe capul țapului (de aici **țap ispășitor**). Pentru a indica pofta și voluptatea, țapul are o strânsă legătură cu **Satana**, care este adesea descris în această formă.

Berbecul *sus*

Curajosul, sălbaticul, energicul berbec întruchipează aceste calități agresive ale puterii și virilității masculine. Negreșita sa masculinitate și coarnele înălțate (reminiscente ale **soarelui** și **fulgerului**), combinație care-l face simbol al zeului soarelui în multe culturi. Zeii creației egiptene, Amon-Ra și Khnemu-Ra, erau descriși cu capete de berbec, iar Baal, zeul fenician avea coarne de berbec. Berbecul greco-roman era sacru pentru **Zeus** (Jupiter), Hermes (Mercur), Dionysus

și Pan. Zeul hindus Agni, călărește un berbec ca simbol al **focului** sacru, în mitologia celtică, unde șarpele cu cap de berbec era un atribut al lui Cernunnos, berbecul era asociat războiului și fertilității. Zeitatea galeză Benin a fost descrisă ca un berbec, berbecii au tras carul lui **Thor**, zeul scandinav al tunetului. Berbecul era un animal de sacrificiu în antichitate, când unele culturi credeau că sângele său îi transferă și calitățile. În Biblie, berbecul cu coarnele într-un tufiș cu spini a fost sacrificat de Avram în locul fiului său, **Isaac**; în iudaism, aruncarea în aer a **șofarelor** comemorează acest eveniment. În creștinism Hristos crucificat cu **coroana de spini** poate fi asemănat cu această creatură. Semnul ceresc al berbecului corespunde în zodiac cu **Aries**, care simbolizează germinația, regenerarea, începutul și explozia primăverii.

Oaia sus

Pentru că e o creatură docilă și de încredere, oaia simbolizează blândețe și prostie; într-un context religios, calități asemănătoare nu sunt negative atunci când indică o credință indiscutabilă, în postura sa juvenilă de miel (un animal de sacrificiu în vechime) el simbolizează puritatea, inocența, supunerea și calvarul. În creștinism, apare ca **Mielul lui Dumnezeu** (*Agnus Dei*) — Hristos — cel care poartă păcatele lumii. Mielul poate fi portretizat ca suferind și triumfător sau ca vestitor al Apocalipsei. În alt sens, Hristos poate fi de asemenea privit ca Bunul Păstor care își paște turma (apostolii și credincioșii). Satana este lipsit de putere în fața Mielului nepătat, care este o emblemă a Sfântului Ioan Botezătorul. În tradiția iudaică, stropirea cu sânge de miel la Paști reamintește de eliberarea evreilor și

semnifică ascultare față de Dumnezeu și de viitorul Mesia. Oaia (sau țapul) este al VIII-lea semn al **zodiacului chinezesc** și este simbolul temperamentului artistic și al armoniei.

Câinele jos

Câinele simbolizează cu adevărat cel mai bun prieten al omului, simbolul loialității, vigilenței și curajului. Celții le atribuiau câinilor puterea de a vindeca, la fel credeau și grecii, care l-au legat de Aesculapius. Fidelitatea este probabil, prima virtute a câinelui, iar vechii egipteni și greci credeau că acesta își urmează stăpânul și în viața de după moarte. Câinele (Sirius) era sacru pentru mesagerul zeu, Hermes (Mercur) și Artemis (**Diana**), zeita vânătorii, și era și un însoțitor pentru Hecate (semnifică război) și Orion. În multe culturi se credea despre câini că erau mediatori cu tărâmul morții. Zeul egiptean Anubis este căpetenia șacalilor - **Cerberus** este de asemenea descris ca un câine cu trei capete; câinele lui Hades reprezintă întunericul și pericolul, pe când în tradiția scandinavă, câinele Garmr păzește lumea de dincolo. Unele culturi africane privesc câinele înțelept ca tatăl ancestral al civilizației și aducătorul de **foc**. În hinduism, câinele este asociat cu Yama și Indra. În opoziție cu simbolismul său pozitiv, evreii și musulmanii consideră câinele un animal murdar, un câine negru simboli-

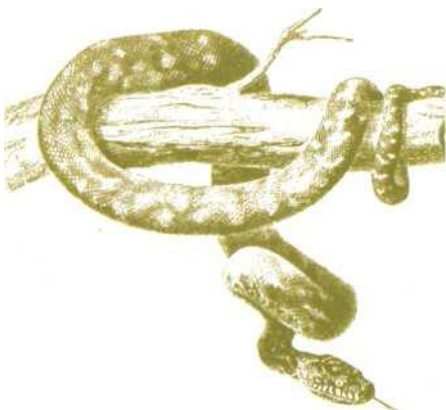
zându-l pe diavol. Marele Câine este semnul ceresc al câinelui, și câinele este al XI-lea semn al **zodiacului chinezesc**, reprezentând idealismul. În tradiția chineză, poate simboliza atât **yin**, ceea ce prezice catastrofe, meteoriți și eclipse, cât și **yang**, semnificând protecție.

Pisica sus

Sacră pentru Bast în Egiptul antic, începând din evul mediu (când a devenit cunoscută ca având **legături** cu **vrăjitoarele**) pisica și-a atras în principal simboluri negative — cu toate că în unele țări o pisică neagră se crede că poate aduce **noroc**. Din cauza asocierilor sale cu Satana, ca în tradiția occidentală, pisica era privită ca o creatură plină de cruzime, înșelătoare, răuvoitoare. Femela era considerată dezordonată și simboliza femeia voluptuoasă; cele 9 vieți ale lor erau privite ca supranaturale. Celții sacrificau pisici, iar budiștii consideră pisicile blestemate pentru că nu au plâns la moartea lui Buddha. În orice caz, alte credințe au privit pisica cu mai multă milă: datorită firii sale independente, în Roma antică pisica era un atribut al zeiței libertății, era sacră pentru zeița lunii **Diana** (Artemis) și era păzitoarea caselor, deci un simbol al domesticității. Pisica trăgea caleașca zeiței scandinave a fertilității, Freyja. O pisică e adorată de musulmani pentru că l-ar fi salvat pe Mahomed de șarpe, și M-ul, semn aflat pe chipul multor pisici, se credea a fi semn lăsat de degetele profeților. Occidentalii echivalează câteodată pisica cu al patrulea semn al **zodiacului chinezesc**, iepurele.

Reptile și creaturi marine

Șarpele *sus*

Șarpele este un simbol universal cu conotațiile cele mai complexe și o-puse. În culturile străvechi simboliza imortalitatea datorită faptului că șarpele năpârlește și, astfel, a fost asociat cu zeul roman al medicinei (Aesculapius și de asemenea cu mulți alți zei hinduși. Mai mult, în cultura indiană, șarpele Kundalini este considerat a fi la temelia spinării umane simbolizând energia cosmică și viața. Vechii egipteni, romanii și grecii îl considerau un spirit protector. Mai pe larg, prin rolul său de a o tenta pe Eva, determinând astfel Căderea umană, șarpele a fost considerat viclean și răuvoitor - personificarea lui **Satana** și a păcatului. Mișcările lui alune-coase, pielea solzoasă și limba veninoasă și bifurcată, inspirau frică, în timp ce ochii fără pleoape simbolizau înțelepciune și veghe. Datorită faptului că se naște dintr-un ou, șarpele este uneori considerat androgin și datorită faptului că trăiește sub pământ a fost considerat malefic, împărtaşind simbolismul **dragonului**. Prin formă se constituie într-un simbol puternic, falie și de fertilitate; iar șarpele are semnificații importante și în visuri. În-colăcit, înseamnă potențial dinamic, o motivație și un simț puternic pentru acțiune.

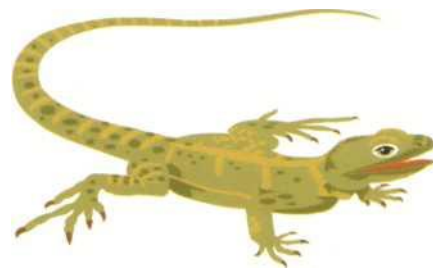
Crocodilul/Aligatorul *dreapta*

Crocodilii și aligatorii împart același simbolism combinat, moarte și distrugere, la fel ca și viața și reînnoirea. Datorită faptului că crocodilul este o creatură de apă și de uscat, semnifi-

cația sa este complicată; în afară de faptul că este un animal devorator, triburile amerindiene îl privesc ca pe un demiurg sau ca pe o creatură cosmică care duce lumea în spate. În vechiul Egipt, crocodilul avea un simbol complex, special și era atât de important din punct de vedere cultural, încât putea reprezenta însăși țara. Unii susțineau că s-a născut din apă și astfel o reprezenta pe zeița solară Sebek (Sobek), cea vicioasă ctonic, dar putea fi și forma zeului pământului, Geb — ca forță a vieții. În mod alternativ, ferocele crocodil întruchipa furia și tulburarea și era atributul furtunii, al zeului satanic, Seth. Crocodilul hibrid Ammit (câteodată echivalent cu Serapis) mânca inimile păcătoșilor după judecata lui **Osiris**, și chiar și morții erau considerați câteodată crocodili ai științei. Pentru că se știa că nu are limbă, lumea clasică considera crocodilul simbolul tăcerii. **Leviathanul** biblic, fabulosul monstru marin, era îmbinat cu crocodilul, iar în creștinism el semnifică simbolul **dragonului** ca și păzitor al științei, de asemenea semnifică înșelătoria, pentru că varsă lacrimi de crocodil pentru a-și încuraja victima sentimentală să se apropie de el.

Șopârla *sus. dreapta*

Șopârla cu sânge rece se încălzește la soare; de aceea ea este asociată atât cu soarele, cât și cu lumina, iar în unele religii ea reprezintă cercetătorul iluminismului spiritual. În Grecia an-

tică, exista concepția că a fost oferită lui Apollo, zeul soarelui, în scopul de a obține lumina eternă; acest simbol este acceptat în creștinism. Mai mult, chiar în timpurile străvechi, oamenii credeau că ea își reînnoiește vederea uitându-se la soare, simbolizând astfel o reînnoire a credinței. Pentru că și schimbă pielea, șopârla este un simbol clar al renașterii. Ca și crocodilul, lumea antică credea că nu are limbă, simbolizând tăcerea; în Egiptul și Grecia antică simboliza **înțelepciunea** și norocul și era considerată sacră pentru Serapis și Hermes (Mercur). Dimpotrivă, în țările noneuropene, ea era asociată cu dezastrul natural cum ar fi seceta. În unele culturi africane, este cunoscută ca fiind stăpânul transformării diavolești. În creștinism, este comparată cu asocierile satanice ale **șarpelui**. În Polinezia, șopârla este importantă, privită ca un zeu; în tradiția Maori ea este un demiurg, în timp ce în unele triburi australiene, șopârla Tarro tarro este un erou cultural, creatorul sexelor. **Salamandra** mitică a fost descrisă de obicei sub formă de șopârla. Pierderea cozii sugerează o fire „alunecoasă”.

Broasca țestoasă -sus Broasca țestoasă are un simbol profund în tradiția amerindienilor și în sudul Asiei, unde se susținea că duce lumea în spate sau că reprezintă cosmosul — carapacea sa fiind cerul, corpul său, pământul, iar sub carapace prezenta apa sau lumea cealaltă (iadul), în mitologia indiană, broasca țestoasă Chukwa duce lumea în spate susținând un **elefant**. Din acest motiv broaștele țestoase au fost frecvent reprezentate în arhitectură ca și cariatidele Universului. Broasca țestoasă era metamorfoza lui Vishnu și o reprezenta pe Kasyapa, Steaua Nordului, în general (în special în China și Japonia) ea este un simbol al longevității, indistructibilității și al imortalității. În China, ea este înzestrată spiritual, și poate reprezenta principiul feminin (**yin**) și simbolul **apei** sau principiul masculin (**yang**) ca Războinicul Negru. Semnele de pe carapacea ei au fost considerate pe rând o hartă a constelațiilor și o scriere sfântă: și, astfel, a devenit simbolul **înțelepciunii**, iar prin obiceiul ei de a se retrage

în carapace a devenit simbolul meditației spirituale. În tradițiile amerindienilor, în vestul Africii și în culturile din regiunea Mării Caraibilor, inteligența ei este aceea a unui **șarlatan/șmecher**. Broasca țestoasă greco-romană era un simbol de fertilitate sacru pentru Aphrodita (**Venus**). În creștinism, broasca țestoasă este uneori considerată o creatură demonică care reprezintă întunericul și totodată un simbol casnic.

Broasca sus

În cele mai multe tradiții, broasca este considerată o antiteză a broaștei răioase rele/maligne; oricum încă mai este îmbibată cu simbolul conflictual al **norocului**, fertilității și reînvierii, dar și al răului, ereziei și al păcatului. Pentru că depune mari cantități de ouă, este un simbol al fertilității și era sacră pentru Heket, zeița egipteană a renașterii, cea cu cap de broască (și de asemenea pentru Aphrodita/Venus greco-romană). Brotăcelul simboliza revărsarea Nilului. Pentru celți, broasca domnea peste pământ și reprezenta puterea tămăduitoare a **apei**. Cele 3 etape ale dezvoltării ei și caracterul amfibian o determină să fie un simbol al renașterii. În China, broasca este o creatură feminină (**yin**) care aduce **ploaia** așa cum cred și băștinașii. Hindușii credeau că o broască marcă susținea lumea și că broaștele simbolizează întunericul. Creștinii timpurii o considerau simbol al renașterii, dar și ca o întruchipare a răului și a **lăcomiei**.

Calul de mare jos

În culturile mediteraneene ale Greciei antice și ale Romei, caii de mare trăgeau șaretele zeilor mării și, ca un atribut al zeului mării **Neptun** (Poseidon), ei simbolizau puterea **apei**. Această semnificație pozitivă spunea despre ei că îi duceau pe morți în siguranță pe lumea cealaltă. Calul de mare ilustrat aici împreună cu o naidă face parte dintr-o legendă greacă. Caii de mare rămân simboluri ale **norocului** pentru pescarii care sperau să-și umple năvoadele, iar în superstițiile populare ei au darul de a proteja împotriva febrei. Forma lor unică i-a determinat pe chinezi, în mod înțelegător, să-i considere pe caii de mare fii mai mici ai **dragonilor**.

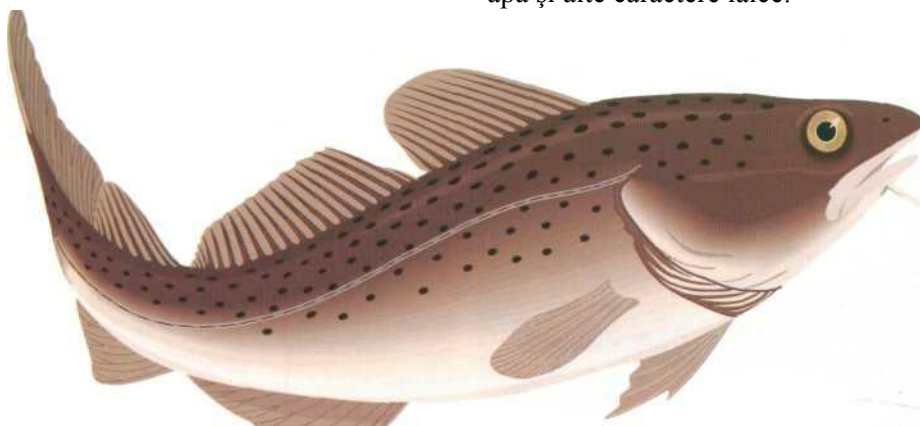
Balena jos. stânga

Balena uriașă era un simbol al puterii și al energiei regeneratoare ale apelor cosmice până când a fost privită ca devoratorul lui Iona din Biblie și a devenit simbolul morții, al mormântului, gura și pânțele iadului. În acest context, poate simboliza și reînvierea, pentru că o dată ce Iona și-a recăpătat credința, după trei zile și trei nopți, balena 1-a eliberat. Pilda poate fi comparată cu moartea, îngroparea și învierea lui Hristos. În tradiția inuiților (eschimoși), balena este un **șarlatan**. Datorită mărimii lor uriașe, navigatori; timpurii au încercat din greșeală să debarce pe balene, și de atunci ele simbolizau momeala diavolului și viclenia lui. Dar balena poate fi și un simbol cosmic, fie o cariatidă a Universului (în țările arabe și slave, în Rusia), fie o întruchipare a lumii sau a **corpului** sau a mormântului.

Delfinul sus

Un simbol popular universal, delfinul simbolizează salvarea, viteza, **iubirea** și seriozitatea. Este atât de prietenos cu omul, încât a persistat credința că odinioară a fost ființă umană, în Grecia antică și în Roma a fost considerat regele creaturilor marine, și înhămat la carul lui Poseidon (Neptun) simboliza puterea maritimă. Era, de asemenea „femeia mării” sacra pentru Aphrodita (Venus) pentru babiloniană Ishtar și pentru egipteană Isis. La Delphi, a fost dedicat lui Apollo, zeul Soarelui, dar împreună cu Delphi, **delfinul** poate simboliza matca {uterul}. În picturi apare frecvent pictat împletit cu o ancoră „frânând viteza”, ceea ce reprezintă prudența. Este un simbol al lui Hristos pe **cruce** când este pictat pe o ancoră sau străpuns cu un **trident**; pictat cu o navă simbolizează biserica condusă de Hristos. Pentru că era celebru pentru a-i fi salvat pe corăbieri de la înec, și pentru că în multe tradiții era faimos pentru că-i ghida pe morți prin apele morții, îl simboliza de asemenea pe Hristos Mântuitorul. Delfinul a fost comparat cu bestia care 1-a înghițit și apoi 1-a eliberat pe Iona și astfel simbolizează renașterea. La amerindieni poate fi un mesager divin și o formă a Marelui Spirit.

Peștele jos

Pe lângă faptul că este un simbol puternic al creștinătății, această creatură acvatică cu formă alungită reprezintă fertilitatea masculină (o pradă bună reprezentând abundența) și de asemenea se identifică cu zeițele lunilor. Pentru că adâncimile simbolizează **subconștientul** minții, peștele poate simboliza creativitate și inspirație, dar și fertilitate feminină. Peștii erau sacri pentru zeul babilonian al mării, Ea-Oannes, dar și pentru Ishtar. În Egiptul antic, peștele era considerat falusul lui **Osiris** și, pe lângă aceasta, era sacru pentru **Isis** și Hathor. Peștii în credința greco-romană erau atributele zeiței iubirii Aphrodita (Venus) și ale zeului mării Poseidon (Neptun). Tradiția celtică compara somnul cu păstrăvul în mod special cu izvoarele sfinte și cu știința divină. Pentru budiști, peștele simbolizează libertatea gândirii și încrederea sau credința pentru că la fel ca și **Hristos**, **Buddha** a fost pescar de oameni. Peștele este mâncarea sfântă pentru evrei și simbolizează înotul cu credință în apele Torahului. Zeii hinduși Varuna și Vishnu își pot asuma forma lui - a fost prima încarnare a lui Vishnu ca și salvator al omenirii de la potop, iar Varuna este zeiță a apelor cu formă de pește auriu — un simbol favorabil sănătății, fertilității și iubirii la indieni, în China, peștii prezic abundența (cuvintele sunt omofone în mandarină) și este o emblema a zeiței milei Kwan-yin și a dinastiei T'ang. **Peștii** constituie semnul zodiacal al peștilor gemeni, reprezentând conflictul uman, apa și alte caractere laice.

Crapul sus

Crapul are puține semnificații în culturile occidentale, dar în orient un simbol pozitiv al **iubirii**, curajului, demnității și norocului. În Japonia, crapul este semnul acceptării cu seninătate a destinului și pentru că trăiește mult, simbolizează norocul. Cuvântul japonez „crap” este omofon al cuvântului „**iubire**”, având și acest simbol. Pentru că înfruntă toate obstacolele în timp ce înoată contra curentului pentru a ajunge la locul unde-și depune icrele, simbolizează rezistența și era emblema curajului pentru samurai. Crapul chinezesc este un reprezentant al perseverenței și al succesului literar pentru că poate sări pragurile porții Dragonului pentru a se transforma el însuși în versatul **dragon**.

Steaua de mare sus

Steaua de mare are multe simboluri identice cu ale **stelei** datorită formei sale. În iconografia creștină, ea o reprezintă pe **Fecioara Măria** (*Stella Maris*, — „Steaua Mării”), cea care ea asigură trecerea în siguranță peste marea furtunoasă și simbolizează un far strălucitor al salvării în apele periculoase ale lumii. Acest simbol se întinde până la Spiritul Sfânt, caritatea și credința creștină. Un simbol celest căruia îi merge bine mai degrabă în apă, decât să se înece în mare, steaua de mare simbolizează **iubirea** pură și care arde mereu.

Moluștele

Scoica *sus*

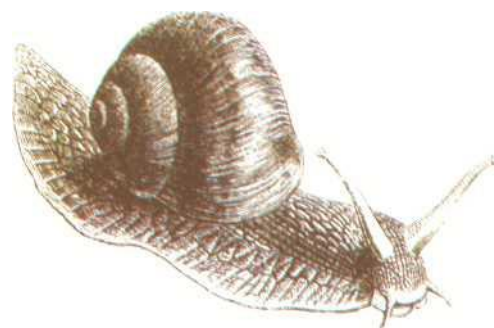
Scoica este un simbol feminin pozitiv universal al nașterii, vieții, învierii, **iubirii** și **norocului**. Datorită învelișului ei tare care-i protejează viața (și conține perle), moluscă cu supapă dublă simbolizează uterul și fertilitatea și ca o creatură acvatică este și feminină, lunară și este asociată cu virginitatea. În mitologia greco-romană, se credea despre Aphrodita (**Venus**) zeița iubirii, că ar fi fost creată din spumă de mare și dusă pe uscat pe o specie de scoică, la fel cum s-a întâmplat și cu zeița hindusă, Lakshmi. În creștinism (și în alte religii), scoica simbolizează învierea și botezul pentru că scoicile au fost adesea stropite cu apă de botez. În epoca medievală, simboliza peregrinajul, în special înspre altarul Sfântului Iacob din Santiago de Compostela în Spania: Sfântul James a fost protectorul pere-

grinilor, iar simbolul său era scoica, îngerul păzitor Rafael a fost pictat împreună cu o specie de scoică. Datorită faptului că se credea că a fost fecundată de rouă, scoica ar putea-o simboliza pe **Fecioara Maria**, mama perlei sfinte — Iisus. În ambele culturi, budistă și indiană, **cochilia scoicii** are un simbol special pentru că strigătul ei îl trezește pe credincios. Scoica este unul din cele opt simboluri de bun augur din China și simbolizează o călătorie prosperă.

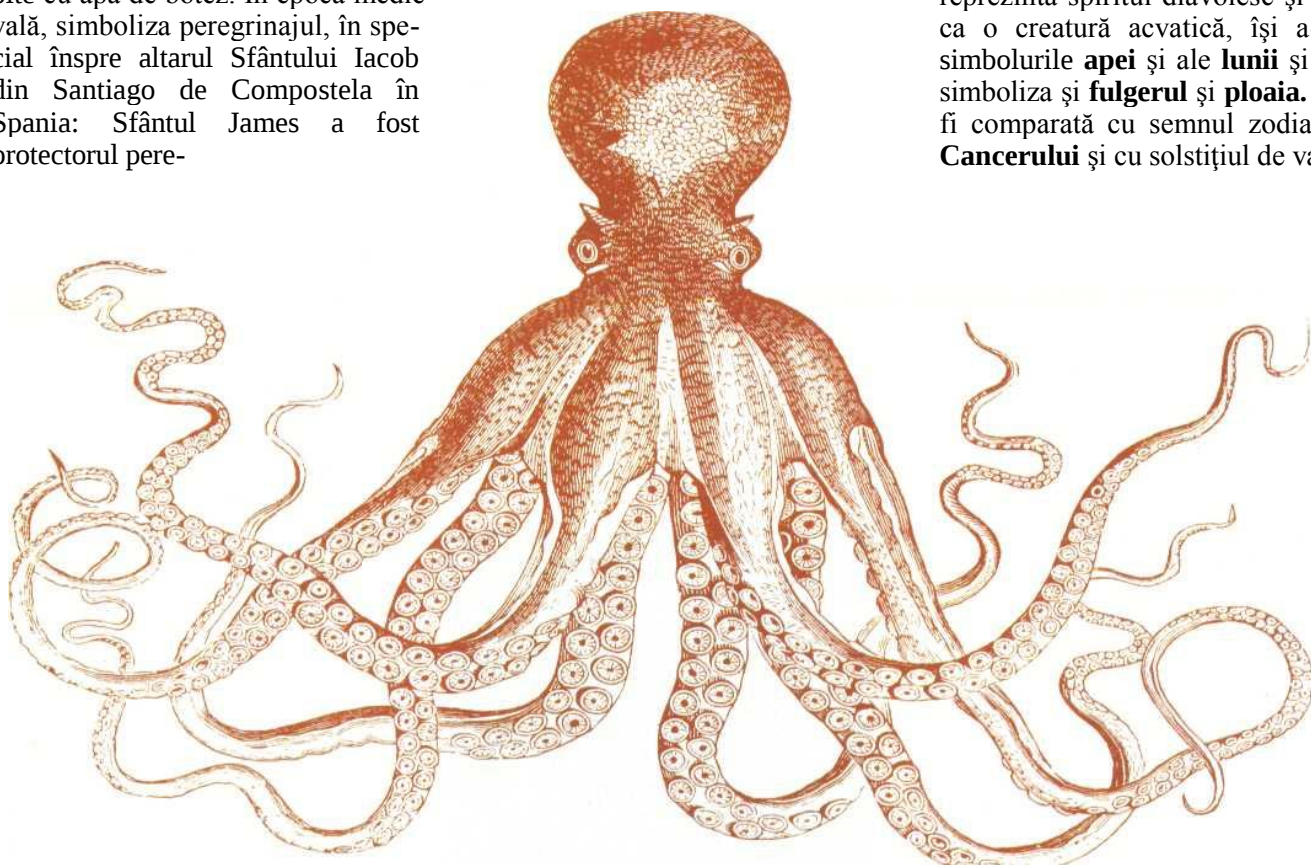
Melcul *dreapta*

Ca și **scoica**, melcul este un simbol al nașterii și reînnoirii, dar și al încetinelii. Retragerea lui în cochilie și rapiditatea cu care iese (cochilia lui este comparată cu o peșteră) au adăugat alte simboluri ca figura de ceară și palida **lună**. **Spirala** cochiliei reprezintă atributele dinamice și cosmice ale acestei forme împreună cu cele ale labirintului. Unii zei americani nativi ai vântului își însușesc forma lui pentru că, la fel ca și gasteropodul, vântul poate pătrunde în habitatul său. În

culturile Maya și Aztecă, melcul era asociat cu zeități, cum ar fi zeul mexican al lunii, Tecciztecatl. Melcul este un simbol al lenii în creștinism și al comportamentului păcătos.

Caracatița jos, stânga Caracatița sau sepia este un simbol predominant în țările mediteraneene unde era un motiv decorativ foarte mult folosit în arta minoică și miceniană. Cele 8 tentacule ale ei în formă de spirală o asociază cu desfășurarea creației din centrul cosmic, un concept dinamic împărțit de forma sa de **spirală**, de **dragon** și de **păianjen**. Oricum această asociere pozitivă a fost uneori pusă în contrast, deoarece ea scuipă cerneală neagră. Credința că reprezintă spiritul diavolesc și iadul, ca o creatură acvatică, își a-sumă simbolurile **apei** și ale **lunii** și poate simboliza și **fulgerul** și **ploaia**. Poate fi comparată cu semnul zodiacal al **Cancerului** și cu solstițiul de vară.

Păsările

Pajura/Acvila dreapta

Cu înfățișarea sa majestuoasă, cu zborul înălțător și vederea acută, pajura este un simbol universal și reprezintă zeul atotvăzător al cerului. Reprezintă de asemenea curaj, victorie și putere, semcție, **tunet** și furtuni. Pentru vechii greci și romani, era purtătorul luminii pentru **Zeus** (Jupiter) și reprezenta victoriosul Imperiu Roman pe steagurile legiunii romane. În creștinism, pajura simbolizează omnipotența lui Dumnezeu, credința, ascensiunea lui Hristos și pe Sf. Ioan. Pajura/Acvila împărtășește simbolismul păsării **Phoenix** pentru că, în legea creștină, se reînnoia pe sine la fiecare zece ani zburând în soare și apoi în mare de trei ori. În felul acesta devine un simbol al nașterii din nou și al botezului. Un **șarpe** în ciocul unei pajure semnifică victoria lui Hristos asupra **Satanei**. Forma de strană a pajurei ținând o Biblie reprezintă inspirația Scripturii și putere. De obicei, pajura este descrisă ca o emblema solară bătându-se cu șerpii sau în conflicte cu un taur sau cu leu, din care iese victorios demonstrând triumful spiritului asupra puterii lumești. În tradițiile amerindienilor, aripile pajurei simbolizează razele soarelui, purtate ca pălării ele reprezintă pasărea-runeului și Marele Spirit; pajura poate de asemenea semnifica ziua și este mijlocitorul între oameni și zei. Dominind ca un rege peste păsări, pajura este emblema regalității, o asociere dezvoltată de statutul său de cel mai popular simbol vestitor; simbolizează imperii ca Imperiul Roman și pe cel al lui Napoleon. Pajura cu două capete a Bizanțului venea din simbolismul hittit al zeilor gemeni ai puterii și ai tuturor științelor. Multe state au adoptat pajura ca embleme, steme, fiind simbol al patriotismului și suveranității pentru unele dintre ele, incluzând aici Statele Unite, unde este simbolul național. Asociat cu cele șapte păcate capitale și cu cele patru virtuți fundamentale, are semnificații bivalente simbolizând mândrie și dreptate.

Bufnița jos

Deși sacră pentru **Athena**, zeița greacă a învățaturii și un simbol al **înțelepciunii**, bufnița suferă asocieri negative în cele mai multe tradiții. În multe credințe - ca în cele ale Egiptului antic și creștinismului - această pasăre de noapte simboliza moartea, ghinionul și întinericul spiritual. Deși pentru celți era sacră, era o legătură cu viața de dincolo de moarte fiind numită „vrăjitoarea nopții” și „pasărea-cadavru”. În hinduism, era messengerul zeului vedic al morții, Yama. Africanii de vest și australienii aborigeni privesc bufnița ca mesageră a vrăjitorilor, iar în Europa Occidentală medievală se credea că **vrăjitoarele** se pot transforma în bufnițe. Pentru amerindieni are și această semnificație, dar poate simboliza și înțelepciune, în China și Japonia, se spunea că răpește copiii și de aceea semnifică moartea, dar și odrasla nerecunoscută. Bufnița simbolizează orbirea și e considerată o pasăre necurată în tradiția evreiască. În general, bufnița hombar și bufnița-cornută (prezentată aici) sunt considerate demonice. Bufnița urlătoare poate juca câteodată un rol binevoitor atenționând vânătorul când se apropie pericolul.

Șoimul jos

Șoimul și păsările asemănătoare de pradă au simbolism contradictoriu însemnând răul și **moartea**, lumină solară, împărtășind această semnificație cu **vulturul**. Ca rege al păsărilor de pradă în Egiptul antic, șoimul este o pasăre regală sacră, deoarece se spunea că el întrușipează pe atotvăzătorul **Horus**, zeul cerului (sau zeul soarelui, Ra). El și alți zei egipteni sunt adesea pictați cu cap de șoim.

Primii creștini credeau că șoimul simbolizează răul, în timp ce un șoim îmblânzit îi reprezintă pe păgânii convertiți, iar șoimul moțat simbolizează speranță pentru iluminare. În legende greco-romane, șoimul era messengerul lui Apollo și era sacru pentru Circe și vrăjitorii greci. Pentru celți, șoimul era simbolul victoriei (de obicei asupra iepurelui care echivalează cu voluptatea). Era înfățișarea zeului scandinav Odin și era un atribut al Freyiei. În hinduism, șoimul Gayatri era mijlocul de transport al Indrei și aducea mana din cer. În China, simbolizează **soarele**, precum și războiul. Polonezii cred că șoimul este o pasăre profetică cu puteri magice de vindecare. Pasărea ilustrată mai sus este Șoimul Dogarului.

Corbul jos

Corbul (împreună cu cioara) este o pasăre cu dublu simbolism: cu toate că acesta împărtășește cu alte păsări simbolul solar, aripile sale negre pot fi cauza pentru care e considerat simbolul răului. Pentru că e inteligent și poate vorbi, îi era uneori acordat atributul profeției și al înțelepciunii. Amerindienii îl consideră un demiurg, un **trișor** viclean sau un mesager al Marelui Spirit. Egiptenii antici îl priveau ca pe o pasăre distructivă, la fel credeau și evreii, că smulgea ochii morților. Asemenea zeiței Corbului Binecuvântat din mitul celtic, corbul era simbol al războiului, fertilității și profeției, ca și Corb al luptei zeiței Badb, aducea de asemenea ghinion. Culturile scandinave credeau că doi corbi stând pe umerii lui Odin (Wotan): Hugin („gând”) și Munin („me-

morie”) se comportau ca ochii zeității. Corbul este emblema vikingilor și a danezilor. În mitologia greco-romană, corbul primea asocieri pozitive de longevitate, fertilitate, speranță și **soare**, dar semnifica și moarte. Era mesager al lui Apollo și era odată alb, până când s-a înnegrit de furie. În China, un corb cu trei picioare locuiește în Soare, indicând cele trei faze ale sale: zori, amiază și amurg; pentru japonezi, este un mesager divin, în tradiția creștină, corbul este echivalent cu **Satana** și păcatul, cu toate că i se poate atribui o semnificație mai puțin malefică cum ar fi solitudinea (datorită preferinței sale de a trăi retras de stol). Hrănindu-1 pe Ilie, ne aduce aminte și de providența lui Dumnezeu și de speranță. Noe a trimis un corb alb din arcă și din cauza eșecului, s-a înnegrit. Alchimistii au interpretat acest lucru ca moarte a lumii. Reprezintă de asemenea păcatul mor-

tal de voluptate. În tradiție, când corbul își părăsea cuibul, prezicea în acest fel dezastrul - de aici mitul popular că dacă corbii părăsesc vreodată Turnul Londrei, națiunea engleză va decădea.

Cioara sus

Simbolul ciorii se împletește cu cel al corbului și multe culturi nu fac distincție între cele două păsări. Este deci simbolul **morții** și al ghinionului, având și semnificații solare. Egiptenii credeau că o pereche de ciori simboliza monogamia. Potrivit grecilor antici, Apollo lua înfățișarea unei ciori când fugea la Typhon și de aceea era sacră pentru el și pentru Athena. Eroina celtilor, Branwen, sora lui Bran, (al cărui atribut era un corn) era descrisă ca o cioară albă. În credința populară, eroii se pot transforma în ciori pentru a crea stricăciuni. Pentru băștinașii americani, cioara este o pasăre care păstrează legea sacră și poate semnifica schimbare; ca și corbul, poate fi o **trișoare** și mesager al spiritului lumii.

Vulturul sus, dreapta

În vremurile moderne vulturul nu se bucură de o caracterizare prea frumoasă, din cauza obiceiurilor sale mizerabile și a înfățișării neîngrijite. Pentru egiptenii antici, era „găina faraonului” și simboliza maternitatea; vulturii erau considerați a fi în exclusivitate femele și circula credința că-și hrăneau puii cu propriul sânge (un mit aplicat mai târziu **pelicanului**). Era sacră pentru Mut, zeița maternității, și pentru **Isis**, care odată a luat forma unui vultur. Hathor era ocazional portretizat cu un cap de vultur, la fel a fost și Nekhebet. Vulturul exemplifică prin-

cipiul feminin, iar scarabeul exemplifică masculul (în alte culturi scarabeul e înlocuit cu șoimul). În Grecia și Roma, vulturul era sacră pentru Ares (Marte), Apollo și Hercule (care a omorât vulturul ce smulgea ficatul lui Prometeu înălțuit pe muntele Caucaz). Era de asemenea calul lui Cronos (Saturn). Ca și cornul **unicornului**, în evul mediu, se credea că gheara vulturului detecta otrava. Pentru motive evidente, ca cele legate de curățirea cadavrelor de carne, vulturul este îndeaproape asociat cu **moartea**. Din același motive, amerindienii îl asociuau cu **focul** purificator și cu **soarele** în timp ce în unele tradiții africane, se considera cunoscătorul tainei transformării cărnii moarte în carne vie. Pentru creștini, vulturul poate semnifica virginitatea **Măriei**, o noțiune apărută din credința că ouăle păsării sunt fertilizate de vântul de vest.

Porumbelul jos

Porumbelul simbolizează pacea în creștinism și în alte culturi, dar are și alte asocieri. Potrivit tradiției slave, sufletul se transformă într-o turturea la moarte, în multe alte religii, incluzând hinduismul, porumbelul este reprezentantul sufletului. Duhul Sfânt al creștinismului este uneori întruchipat într-un porumbel, ca și apostolii. În mitologia greco-romană, porumbelul era sacră **Athenei**, semnificând reînnoirea vieții, pentru **Zeus** - care era rănit de porumbei - și pentru Aphrodita (**Venus**), un simbol al dragostei. Egiptenii antici îl considerau reprezentativ pentru **inocență** și se credea că

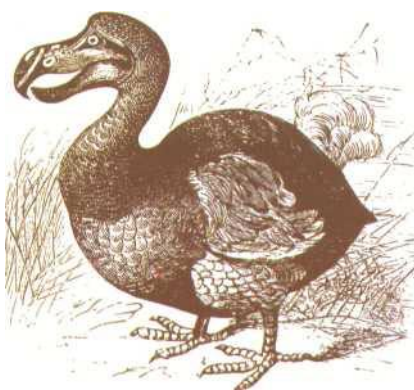
în **Copacul vieții**. Porumbelul e văzut în islamism ca protector al lui Mahomed. În timp ce porumbelul semnifică longevitate și liniște în China, în Japonia e asociat zeului războiului Hachiman. În trecut, porumbelul era singura pasăre pe care evreii o acceptau ca jertfa pentru purificarea mamei după nașterea odraslei. Poate simboliza și Israelul. Atributele antice ale zeitelor fertilității ca Ishtar și Astarte, astăzi porumbeii (un cuplu de turturele) întruhidează **dragostea**. Asociat cu virtuțile fundamentale, porumbelul semnifică cumpătare. **Vezi Porumbelul și Olive Branch** (Ramura de măsline) în *Simboluri sacre*.

Păunul *sus*

Frumusețea și grandoarea penelor păunului i-au dat o varietate de asocieri, înfățișarea sa a făcut să fie adesea asociat regalității, în unele culturi, cum ar fi babilonienii antici și perșii (care credeau că doi păuni păzesc **Copacul vieții**, simbolizând dualitatea omului) și-au așezat conducătorii pe tronuri de păuni. Împărătesele și prințesele romane aveau ca emblemă păunul. Alte simboluri ale păunului derivă direct din mitologia greco-romană. Pasărea-zeu, Phaon (cunoscută și ca Fiorul), a fost identificată cu un păun. Hera (Iuno, în mitologia romană) pentru care pasărea e sacră - a creat păunul din cadavrul unui gigant, Argus, un monstru fabulos ai cărui 100 de ochi i-a semănat pe coada păunului (care reprezintă bolta cerului, iar ochii - stelele). Semnele distinctive din coada păunului au fost identificate cu niște ochi încă de la început, iar în creștinism pot reprezenta biserica atotvăzătoare. Felul în care se adăpostește și cum își reînnoiește penele, poate sem-

nifica reînvierea, și pentru că se credea că nu intră în putrefacție, el simbolizează imortalitatea. În panteonul hindus, păunul este calul lui Lakshmi, Brahma și Kama și e sacră pentru Sarasvati. Islamismul descrie ochii păunului ca „ochi ai inimii” și îi asociază cu **soarele, luna și universul**. Budiștii privesc păunul ca simbol al roții vieții și al soarelui. A fost emblema budistului Avalokitesvara și Amitabha Buddha, de asemenea fiind legat de zeițele Chinei și Japoniei, zeițe ale milei, Kwan-yin și Kwannon. Reprezentând veghea înțelegătoare, păunul era odată sacru în China, unde penele sale lucioase și frumos colorate erau emblema dinastiei Ming și simbol al unui rang înalt. Pentru că devine neastâmpărat înaintea furtunilor și scoate un țipăt caracteristic, este asociat și cu ploaia. Păunul poate fi asimilat cu simboluri negative: ostentația sa semnifică păcatul capital al mândriei (*superbia*) și vanitatea. În hinduism, se spune că păunul are penele unui înger, vocea diavolului și mersul unui hoț, și că țipetele sale sunt în relație cu picioarele sale urâte. Despre cei care se fălesc cu meritele altora se zice că se îmbracă în pene de păun sau se împăunează.

Dodo *sus*

Acum moartă, dodo era pasăre nezbурătoare specifică pentru Mauritius. Este, de aceea, un simbol tragic al rezultatului invocabilei exterminări a altor specii de către oameni și ca o reamintire a datoriei noastre de a respecta lumea naturală. Expresia mort ca și dodo poate însemna astăzi o persoană ultraconservativă sau ceva nefuncțional sau mort.

Emu/Struțul *sus*

Obiceiul idiosincronic de a-și îngropa capul în nisip face ca struțul să simbolizeze stupiditatea și evitarea zadarnică a adevărului care e neplăcut. Din punct de vedere istoric, are semnificații mult mai profunde și pozitive. Penele sale constituiau un important simbol al **dreptății** și al adevărului în Egiptul antic, ajutând la măsurarea inimilor morților în viața de după moarte, semnificând și zeița Ma'at, guvernanta a legilor existenței. În credințele antice și medievale, multe practici obișnuite erau atribuite struțului: se credea că își clocește ouăle cu privirea, în stare de nemișcare, poziție ce l-a transformat în simbol al meditației. O altă teorie susținea că ouăle struțului se cloceau la căldura soarelui, deci a devenit simbol al creației și al vieții în multe credințe, inclusiv în creștinism, unde simboliza demonul Tiamat (portretizat și ca dragon) în opoziție cu Marduk. Pentru unele triburi africane, struțul este o pasăre de cult simbolizând lumina, **apa** și puterea magică. Emblema Prințului de Wales e formată din trei pene de struț. Emu și struțul împărtășesc simbolismul lor, și această fotografie prezintă un exemplar de pasăre emu australiană.

Lebăda sus

Grațioasa lebădă, remarcabilă prin coloritul alb imaculat al penajului și prin lungimea gâtului său flexibil, are o varietate de asocieri, inclusiv lumina, viața, grația, puritatea, **dragostea**, solitudine, poezia, muzica și sinceritatea, în contrast, semnifică prefăcătorie în unele culturi datorită penajului său alb care contrastează cu carnea sa neagră. Din cauza corpului rotunjit și gâtului lung, lebedele pot reprezenta atât masculinitate, cât și feminitate, precum și **apă** și **foc** și, unind aceste calități, ea simbolizează perfecțiunea. În culturile scandinave, lebăda este privită ca un epitom al frumuseții feminine. Potrivit unei tradiții vechi, se credea că lebăda cânta doar înainte de moarte, și deci cântecul prevestește moartea (ultima operă a unui poet sau compozitor este cântecul-lebedei). În mitologia greco-romană, lebăda era sacră pentru Apollo, zeul muzicii, și ca simbol al virilității masculine și al soarelui, trăgea de asemenea caleașca lui **Zeus** (Jupiter) cel care a luat forma de lebădă pentru a o seduce pe Leda și astfel era asociată cu dragostea. Era de asemenea un atribut al Afroditei (**Venus**), zeița dragostei, și o simboliza pe **Fecioara Maria**. Celții credeau că lebedele erau zeități solare binevoitoare, identificate de lanțurile de aur și argint din jurul gâtului lor. Pentru băștinașii amerindieni, lebăda exprimă dorința Marelui Spirit și poate aduce cele 4 vânturi. Simbolizează soarele, grația, noblețea și curajul în culturile orientale. Pentru hinduși, lebăda era pasărea Hamsa (combinând Ham și Sa în mintea divină) și semnifica perfecta uniune și răsuflarea spiritului. Era de asemenea calul lui Brahma și oua Ouăle Cosmice. Gâscă împărtășește multe din simbolurile acordate lebedei.

Barza jos

Astăzi barza este cea mai bine cunoscută, cea care aduce copii noilor părinți, dar este mai mult simbol al norocului. Barza este o pasăre migratoare - emblema călătorului - și datorită obiceiului său de a pleca spre țările calde iarna și de a se întoarce primăvara, aceasta reprezenta primăvara, reînvierea și o viață nouă (în țările în care migra se spune că lua înfățișare umană). Aceasta probabil explică originea simbolului berzei de a aduce copii, chiar dacă în nordul Europei se credea că sufletele copiilor nenăscuți locuiau în locuința naturală a berzei, în mlaștini și eleștee. În China, barza semnifică longevitate (se credea că trăiește foarte mult) și singurătate. Obiceiul său de a sta nemișcată pe un picior a condus la asocierea ei cu meditația, în Egiptul și Roma antică simboliza gratitudinea copilului pentru că se spunea că barza își hrănea părăntii atunci când aceștia nu se mai puteau menține. În mitologia greco-romană, reprezenta de asemenea femeia ca fiind cea care hrănește și era sacră pentru Hera (Iuno). Deoarece omoară și mănâncă **șerprii**, este privită în creștinism ca o inamică a lui **Satana** și-1 poate simboliza pe Hristos, precum și virtuți ca și castitatea, puritatea, vigilența și prudența. O legendă suedeză spune că o barză a apărut la crucificare, rugându-1 pe Hristos să fie puternic și strigând *Stryka! Strykal* (putere).

Pelicanul sus, dreapta

Cândva se credea că pelicanul își hrănește puii cu propriul sânge, întocmai ca în credința despre vultur, ciugulindu-și pieptul - dându-și astfel viața pentru puii săi - așadar, prima sa semnificație este a sacrificiului de sine și a dragostei părintești. În tradiția medievală, se spunea că femela își sufoca puii cu dragostea ei, iar mas-

culul îi reînvia cu propriul sânge. Mitul permite o alternanță a faptelor, și anume, masculul își ucidea puii în furia sa și iubitoarea mamă îi învia cu sângele din pieptul său - ambele mituri, precum și alte variante simbolizează învierea. Din vremea lui Dante, pelicanul a fost identificat cu Hristos și semnifica smerenie și **eucarism** pentru creștini. Evreii îl priveau ca pe un aducător de ghinion și dezastru, în alchimie reprezintă reînviere, antiteze ale corbului.

Coțofana jos

Coțofana neagră și albă a fost suspectată în Occident ca fiind un rezultat al rolului său de a prevesti ghinionul și moartea, cu toate că originile acestor asocieri sunt necunoscute. Creștinii medievali credeau că coțofana semnifică răul, persecuția sau moartea prematură. E descrisă în scene de **Crăciun** și-1 poate personifica pe **Satana**, simbolizând vanitate și maniere desfrânate. Există o veche poezie engleză care atribuie **uteri** profetice coțofenelor, care simbolizau: regretul, bucuria, o nuntă, o naștere,

un botez, o moarte, raiul, iadul, diavolul, în Orient, simbolul negativ al coșofenei este opus, iar în China ea este simbolul Păsării bucuriei. Asocierea profetică este împărtășită oricum în Orient, unde ea este aducătoare de noroc, iar cântecul ei prezice vești bune și musafiri. Coșofana era emblema dinastiei Manchu.

Rândunica jos

Rândunica este o pasăre migratoare iar reîntoarcerea ei **primăvara** simbo-

lizează speranța, fertilitatea și reînnoirea vieții. Datorită faptului că se spunea odată că ea hibernează (în mliuri, peșteri sau ape), poate simboliza învierea, împreună cu alte păsări, ea simbolizează lumina. În multe culturi antice, incluzând cultura egipteană (unde era sacră pentru **Isis**), ea simboliza instinctul matern. Egiptenii considerau rândunicile niște stele nordice care se năpustesc deasupra **Copacului vieții**. Un simbol puternic atât în Grecia antică cât și în Roma era acela că aduce ghinion să ucizi o rândunică pentru că întruchipa spiritele copiilor morți; era de asemenea un atribut al Afroditei (**Venus**). O legendă suedeză spune că ea împreună cu **barza** au fost prezente la răstignirea pe **cruce** a lui Hristos, unde rândunica a strigat după consolare. (*Svala! Svala!*). În tradiția chineză este un simbol al îndrăzelii, al pericolului, fidelității și o schimbare pozitivă a norocului, dar în Japonia ea simbolizează atât lipsa de credință, cât și grija maternă. Rândunica este adorată în Islam, deoarece se crede despre ea că face o călătorie anuală la Mecca. În heraldică, rândunica este pictată fără picioare pentru că în evul mediu se credea că ea nu atinge niciodată pământul

(există un ecou în culturile africane, unde ea reprezenta puritatea). Ea simboliza și fiii mai tineri. Ba mai mult, rândunicile își hrăneau odraslele cu seva rostopascei, ceea ce le dădea puterea văzului, deci ele au devenit astfel simbolul iluminării lui Dumnezeu, în tradiția populară, cuibul unei rândunici din streșină unei case aduce **noroc**.

Cocoșul dreapta

Cocoșul, cocoșelul simbolizează curajul și vigilența, dar și aroganța și îngâmfarea, în Grecia antică se spunea despre el că salută **soarele** prin cântatul de dimineață și era sacru pentru Apollo și pentru mulți alți zei. În cele mai multe tradiții cântatul cocoșului simboliza victoria luminii asupra întunericului (și de aici victoria binelui asupra răului) și tutela. Era privit ca un simbol al **focului** prin virtutea creștei sale roșii. Iar culturile celtice și scandinave credeau că este o pasăre din lumea cealaltă. Este un simbol universal de fertilitate și în multe culturi era o pasăre de sacrificiu mai ales în perioada recoltelor. În cultura budistă, cocoșul roșu simbolizează voluptatea în circuitul cotidian al existenței, în timp ce în șintoismul budist cocoșul stă pe tobă chemând credinciosul la rugăciune. Fiind o creatură agresivă, cocoșul simbolizează bătlia și curajul în Orientul îndepărtat. Datorită obiceiului său de a merge fudul este privit ca un simbol al îngâmfării la bărbați. În creștinism, datorită faptului că cocoșul a cântat de trei ori după ce Petru s-a lepădat de Hristos, a devenit un simbol al lui Hristos, dar mai târziu a devenit simbolul pocăinței unui sfânt și vigilența papală, dar și un simbol al învierii. În combinație cu starea de vioiciune sau alertă împotriva diavolului este un motiv popular ca morișcă de vânt, în special pe turnurile bisericilor. Cocoșul este unul din cele 12 semne zodiacale ale **Zodiacului chinez** unde reprezintă o mulțime de calități, incluzând onestitatea, curajul moral și fizic, dar și aroganța și autoritatea. Pentru chinezi este o pasăre importantă, simbolizând masculinitatea (yang) și

un număr de alte atribute, cum ar fi: războiul, norocul, fidelitatea, asfințitul, protecția și abilități literare. În Occident, cocoșul negru este un agent al **Satanei**. Cocoșul este emblema națională a Franței.

Curcanul jos

Pasăre specific americană, curcanul este un important simbol al fertilității pentru multe culturi amerindiene, simbolizând fertilitatea feminină și virilitatea masculină. Era sacrificat în timpul ritualurilor de fertilitate. Tribul Creek face curcanul să danseze la sărbătoarea **focului**. El a simbolizat sacrificiul și altruismul pentru multe culturi americane native, care i-au pus eticheta „cadoul”. Era cunoscut ca și Marele Xolotl și Pasărea de curte cu mărgelă și era sacru pentru civilizațiile maya, toltecă și aztecă. Din secolul al XVII-lea curcanul este mâncarea principală la cina de Ziua Recunoștinței pentru americani, care comemorează prima masă a recoltelor pentru conducătorii peregrinilor, care a constat în 4 curcani sălbatici în anul 1621. Curcanul a fost ulterior exportat din America în Anglia, unde a devenit piesa principală a prânzului tradițional de Crăciun. Ca și **păunul**, curcanul este asociat cu vremea aspră pentru că devine agitat înaintea furtunilor.

Insectele

Păianjenul *sus*

Azi păianjenul este un simbol **fobie**, dar pentru că își țese pânza simbolizează totodată viața și destinul. Pentru că pânza lui radiază din centru și este generată de corpul păianjenului, în unele culturi pânza de păianjen este simbolul soarelui și a vieții. Pânza lui complicată și cu labirint i-a determinat pe celți să o asocieze cu pânza vieții peste care omul trebuie să treacă. Pentru vechii egipteni (unde păianjenul era sacru pentru Neith) și pentru greci unde era un simbol al *Moirai* (destinele), pentru **Athena** (Minerva) și *Arachne*, pânza simboliza destinul, în cultura hindusă, ca și în alte tradiții pânza înseamnă ordinea cosmică cu păianjenul în mijloc sau *maya* - țesătorul iluziei. În Oceania și în alte triburi americane native, păianjenul a creat universul, iar în culturile australiene autohtone, Marele Păianjen este un erou solar; în timp ce în unele părți ale Africii, în Nordul Americii, este un **șarlatan**. În creștinism, pânza de păianjen este simbolul slăbiciunii umane și al zădărniceii, pânza lipicioasă fiind o capcană diavolească pentru cei naivi ducând la identificarea păianjenului cu **Satana** și cu răul. Pentru că-și imobilizează prada neajutorată și apoi se năpustește asupra ei, păianjenul o reprezintă pe teribila Mamă Uriașă care creează dar și distruge. Pentru creștini este simbolul zgârcitului. Japonezii cred că femela păianjen îi prinde în capcană pe călători, iar puiul de păianjen (spiridușul) este un șmecher periculos. În tradiția populară aduce ghinion să ucizi un păianjen, care poate simboliza bani sau noroc (cum era și pentru romani).

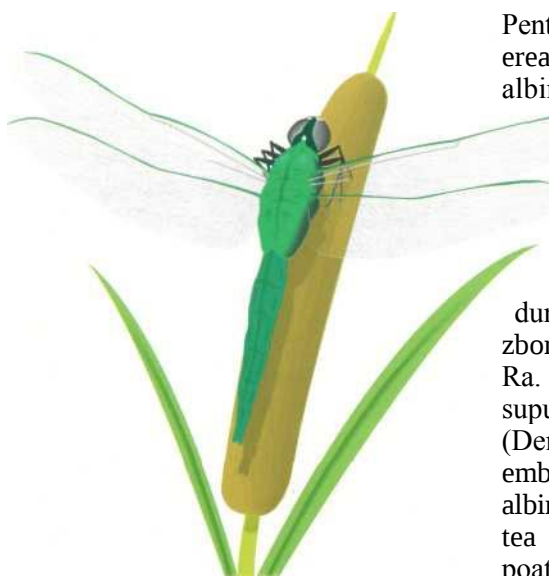
Scorpionul *dreapta*

Scorpionul cu înțepătura lui ascunsă și veninoasă este un simbol cert al pericolului și fricii, dar poate simboliza și protejarea împotriva dușmanilor. În tradiția populară se spunea că scorpionul poate produce un ulei pentru a contracara înțepătura creând astfel atât toxina, cât și antidotul. Astfel, în multe culturi, incluzându-le pe cele ale Egiptului antic și ale Tibetului, talismanele de scorpion erau purtate pentru a înlătura răul. Există o ambiguitate în asocierea scorpionului cu mama zeitelor cum ar fi babiloniană *Ishhtar* sau egipteană **Isis**. În credința sumeriană această arahnidă avea implicații solare, iar masculii scorpioni păzeau porți de intrare sfinte. Pentru vechii egipteni, scorpionul era diavolul și o formă animalică a lui Seth, zeita protectoare a morților, iar Selket a fost pictat cu capul unui scorpion. În mitologia greco-romană, **Artemis (Diana)** l-a pedepsit pe Orion pentru cutezanța de a o iubi și l-a rugat pe scorpion să-l înțepie în picior. După moartea lui Orion, **Zeus (Jupiter)** a transformat creatura în constelație și astfel a devenit semnul zodiacal al Scorpionului. **Scorpionul** este simbolul trădării (personificat în Iuda) în creștinism, întrupând răul lui **Satana** și păcatele ereziei, ale urii și invidiei. A fost odată emblema Africii și a lumii întregi.

Fluturile *jos*

Pentru că evoluează dintr-un ou și se transformă rând pe rând în omidă, crisalidă și apoi iese la iveală în plină glorie, colorat, delicat, ușor, dintr-un cocon inert, simbolul primar al fluturului este acela al sufletului, al transformării și al renașterii — revenirea la viață din moartea aparentă. Pentru chinezi fluturile este emblema imortalității. Contrar acestora, japonezii îl consideră un simbol al neseriozității datorită comportamentului său nestatornic și îl compară cu femeile cu preocupări sterile (inutile); o pereche de fluturi simbolizează fericirea maritală, iar un fluture alb reprezintă spiritul morților. Tradiția creștină îl acceptă ca pe o emblemă a învierii (omida fiind viața, iar coconul moartea), dar a fost considerat și un simbol al vanității și efemerului pentru că trăiește foarte puțin. În Grecia antică, **Psyche** era reprezentată ca un fluture pentru că purta același nume. În vis fluturii înseamnă noi începuturi.

Libelula sus

Pentru chinezi libelula simbolizează anotimpul vară, dar și instabilitatea (din cauza zborului ei rapid și imprevizibil) și slăbiciunea. Este emblema națională a Japoniei (uneori cunoscută ca și „Insula libelulei”) pentru că insecta și țara au o formă asemănătoare. Libelula mai simbolizează nestatornicia. Unele tradiții amerindiene o consideră o activitate care se desfășoară rapid și o suită de vârtej.

Albina sus

Ca și furnica, albina e o insectă comună și simbolizează spiritul cooperator și sânguină. Albinele pot simboliza precauția (se spunea că ele nu dorm niciodată) și puritatea pentru că hrănesc florile și erau partenogenetice. Din acest motiv, albina este asociată cu **Fecioara Maria**, iar în Grecia antică cu prințesele fecioare sau *Melissa*, una din preotesele zeiței Demeter, din trupul căreia s-a născut un roi de albine care au fost numite „albine” (regina fiind Marea Mamă).

Pentru că adună produsul muncii, mierea, - economia - se spunea despre albine în multe culturi că erau mesagerii zeilor, era necesar ca ele să fie informate de evenimentele importante, în Egiptul antic, albina reprezenta faraonul egiptean de jos, sufletul și soarele (prin virtutea dungilor sale aurii și prin puterea zborului). Albinele erau lacrimile lui Ra. Albina greacă simboliza munca, supunerea și era sacră pentru Ceres (Demeter) și Artemis (**Diana**), și era emblema lui Ephesus. În India, albinele albastre se odihnesc pe fruntea zeului indian Krishna, iar Shiva poate fi reprezentat de o albină și un triumfi. Albinele formează o coardă de arc a zeului iubirii, Kama, simbolizând dulcea durere, iar albina a fost comparată cu luna. Din moment ce dispăre **iarna** și se întoarce **vara**, albina simbolizează învierea și speranța. Albina a fost asociată cu Hristos pentru că poate înțepa dacă este amenințată, dar produce și mierea dulce. Albina și stupul reprezintă credința și biserica în creștinism. Mierea și laptele constituie hrana zeilor, un simbol al abundenței al țării promise evreilor și un semn al milei lui Hristos. În tradiția populară se spunea că are calități de conservare și că acționează ca afrodisiac, simbolizează astfel imortalitatea și fertilitatea. Din zilele Greciei antice, mierea simbolizează elocvența („o limbă mieroasă”). Albina era emblema lui Napoleon I, deși Napoleon III a numit-o ulterior simbolul muncitorilor.

Furnica sus, dreapta

Umila și harnica furnică este un simbol universal al hărniciei și organizării. Comunitatea furnicilor din mușoroi poate fi considerată atât un microcosmos uman și lumea sa, cât și o lecție despre puterea izvorâtă din acțiunea comună, puterea cooperăției. Furnica era sfântă pentru zeița recoltei, Ceres (Demeter) în Grecia antică și Roma, unde era considerată o creatură a profeției. Pentru chinezi ea simboliza disciplina, virtutea, umi-

lința și patriotismul. În India, activitatea ei neîncetată e privită ca un simbol al zădărniceii și al efemerului acțiunilor lumești. Pentru că furnica adună mâncare, în iudaism și creștinism, simboliza cumpătarea, prudența și prevederea. În tradiția populară creștină, furnica simboliza omul înțelept care poate distinge între adevăr și fals pentru că se spunea că furnica mănca **grâu**, nu orz. Azi, o mulțime de furnici sunt un simbol **fobie** obișnuit.

Cosașul/Greierele sus

Simbolul cosașului și al greierului se împletește inevitabil, în tradițiile occidentale, cosașul reprezintă iresponsabilitatea, nepăsarea și hazardul pentru că sare la întâmplare, fără nici o opțiune, dar ca o creatură muzicală a **verii** simbolizează bucuriile, mulțumirile și încântările anotimpului cald. În Grecia antică, atenienii își etalau viața nobilă purtând un cosaș de aur în păr. În China, fertilitatea cosașului denotă abundență și mulți fii și când e desenat cu o **crizantemă** reprezintă o mare instituție, în multe țări greierele, în special, este un simbol favorabil norocului, curajului și verii. Prin personajul Jiminy Cricket din basm, și din alte scrieri literare pentru copii, a devenit simbolul conștiinței și al vocii interioare.

Copacii

Pomul cunoașterii dreapta

În Biblie, pomul cunoașterii sau al științei (uneori pictat ca o viță de vie) crește în grădina paradisului și poartă ispita, și **merele**, fructele oprite din care Eva gustă, lăsându-se ademenită de **șarpe**, gest care precipită. Căderea Omului din paradis. Un simbol dublu simboliza cunoașterea răului și a binelui oferind o deșteptare intelectuală chiar dacă era cu rezultate ambigue și văzută ca simbol al dorinței de libertate, al experienței sexuale și al indulgenței față de sine. Pomul cunoașterii alchimic, numit *arbor philosophica* denotă evoluție creatoare. În iudaism, se spune că Dumnezeu va arde Copacul cunoașterii la venirea lui Mesia și adevărul înțeles al acestuia va fi dezvăluit în final.

Pomul vieții jos

Pomul vieții cunoscut și cu numele de Copacul vieții - are multe semnificații simbolizând însăși viața, regenerarea și imortalitatea. Pomul vieții are semnificație dublă, a pomului cosmic care este *imaginea lumii*: trunchiul drept poate fi comparat cu *axa lumii*, reprezentând lumea pământească; rădăcinile înfipte în pământ cresc înspre lumea cealaltă; în timp ce ramurile se întind înspre **soare**, repre-

zentând căutarea eternă a omului după iluminarea spirituală. Pomul vieții este un simbol cosmic atât al omului, cât și al legăturii dintre paradis, pământ și iad. Precum în creștinism, așa și în iudaism, pomul vieții este situat în centrul paradisului și reprezintă perfecțiunea Edenului. Împreună cu credințele multor alte tradiții are 12 sau 10 fructe (care pot avea forma soarelui, sau pot fi semnele din **zodiac**) care simbolizează răsplata dezvoltării spirituale. Atât copacul, cât și fructele lui, conferă imortalitate și depășește răul. În paradisul taoist și budist **piersica** e fructul imortalității care corespunde în Persia cu seva pomului haoma (sau migdalul) în timp ce în mul-

te tradiții orientale, fructele sunt înlocuite cu bijuterii. În multe tradiții soarele e situat în trunchi și simbolizează sursa vieții. Se spunea că în ramuri trăiesc creaturi mitice cum ar fi păsările (uneori reprezentând moartea sau sufletele încă nenăscute). **Palmierul** și **măslinul** erau candidați populari cum este și Pomul vieții în tradiția babiloniană, caldeeană și feniciană, așa cum sunt piersica, pruna și dudu în China. În Egiptul antic, Pomul vieții era reprezentat de smochin pe când copacul cosmic scandinav, Yggdrasil era un frasin, iar cel al lui **Thor** era un **stejar**. În tradiția mithraică, se spunea despre Pomul vieții că este un pin **veșnic verde**, iar în mitul germanic el

este reprezentat de brad, lămâi sau teiul lui Wotan; iar în tradiția șamanilor el este identic cu mesteacănul. **Crucea** creștină poate fi considerată Pomul vieții, simbolizând victoria asupra morții. Pomul vieții evreiesc crește în centrul Ierusalimului, iar în hinduism el este personificat de zeița pământului Aditi; în Japonia, el este numit mitologicul Sa-kati. Pomul vieții este foarte greu de găsit și este frecvent păzit de doi monștri sau animale. Pomul vieții babilonian prezentat aici și în jurul căruia se învârt universul are ramuri de lapis lazuli (piatră). Copacii întorși cum ar fi Pomul vieții cabalistic sau *sefirotul* sau cel menționat în cărțile de filozofie indiene (upanișadele) cresc cu vârful în jos în pământ, pentru că rădăcinile lui se află în lumea spirituală: Copacul sau Pomul vieții simbolizează astfel distilarea spiritului în forma corpului. În multe tradiții există diferiți pomi ai vieții și cunoașterii sau ai vieții și morții. Corespondentul Pomului vieții babilonian era Pomul Adevărului.

Pomul de Crăciun *sus, centru*

Pomul de Crăciun a devenit un simbol universal și, în zilele noastre este înălțat și decorat de oameni de orice religie, indiferent de clima țării de baștină. Originile lui se întind până în păgânism. În tradițiile norvegiene și scan-dinave copacii veșnic verzi erau decorați, (iar bradul lui Wotan/Odin a fost ars) în onoarea solstițiului de iarnă (25 decembrie) pentru a sărbători renașterea **soarelui**, pentru a simboliza puterea vieții care triumfă chiar și în lunile plictisitoare de **iarnă** și pentru a comemora sfârșitul vechiului an și începerea unui nou an. În timpul „noptilor dubioase” (25 decembrie - 6 ianuarie) din vremea păgânilor, când ramurile

veșnic verzi decorate cu lumânări erau agățate în locuințe pentru protecție, în antichitate, pinul dedicat lui Attis și Cybelei era adesea decorat cu ornamente. Pomul de Crăciun a devenit un simbol doar în secolul al XIX-lea simbolizând renașterea și imortalitatea. Pomul de Crăciun îl simbolizează pe Hristos ca fiind pomul vieții, în timp ce **lumânările** îl reprezintă pe Hristos însuși ca fiind lumina lumii - și uneori sufletele sau soarele, luna și stelele Pomului Cosmic. **Merele** (înlocuite aici cu jucării) au fost folosite odată pentru decor simbolizând mărul **Pomului științei** cauza păcatului uman original pe care doar Hristos singurul are darul să-l ierte.

Copacii pereni *stânga*

Datorită faptului că a-cești arbori nu și scutură frunzele niciodată, copacii veșnic verzi sau coniferele sunt un simbol universal al longevității și imortalității spirituale și fizice. Arbori ca și chiparosul sunt plantați adesea în cimitirele din Europa, India și China simbolizând viața de după moarte. Tisa este un arbore de cimitir și un simbol al jelierii și durerii. **Coroanele** funerare din frunze verzi semnifică faima nemuritoare, în Europa, pinul este un prim simbol al longevității, iar în Japonia -al prieteniei constante.

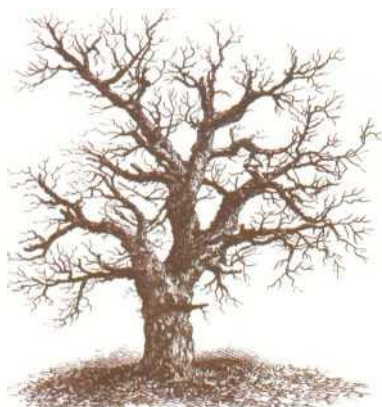
Pomii cu frunze căzătoare *jos*

Spre deosebire de pomii veșnic verzi, pomii cu frunze căzătoare urmează ciclul naturii golindu-se de frunze **iarna** și înverzind **primăvara**. Ei simbolizează regenerarea, renașterea și puterea irezistibilă a vieții, triumful asupra morții. Multe specii de pomi cu frunze căzătoare au simboluri specifice.

Măslinul *jos*

Așa cum **ramura de măslin** e simbolul universal al păcii, așa este și pomul de măslin, dar simbolizează și știința, purificarea, fertilitatea, longevitatea, abundența și **victoria**. Pentru că produce un ulei bogat care poate fi ars în lămpi, măslinul era sacru în timpurile greco-romane pentru **Athena** (Minerva) zeița învățaturii. Proprietățile de curățare ale uleiului fac din măslin un simbol al purificării. Măslinul poate trăi secole, semnifică astfel viața lungă. E un simbol al fertilității, iar miresele din antichitate purtau ghirlande de măslin. Ghirlanda de măslin a lui **Zeus** era cel mai mare premiu al Jocurilor Olimpice, reprezentând victoria. Măslinul Acropolei avea putere asupra vieții și viitorului poporului grec. În credința evreiască, măslinul simbolizează putere și frumusețe și era emblema tribului Asher, în timp ce în China, el reprezintă continuitatea liniștită, și grația și este pomul **căderii**. **Fecioara Maria** poate avea un buchet de măslini în locul crinilor.

Stejarul *sus*

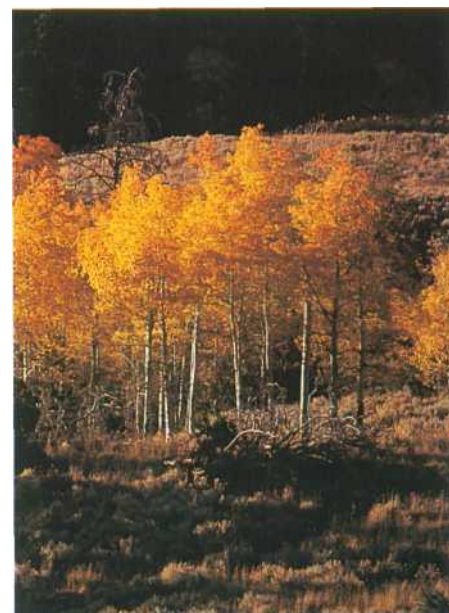
Regele pădurii, puternicul stejar este mai predominant în Occident decât în Orient și are mai multe semnificații în țările occidentale, unde, prin statura impozantă cu rădăcini solid înfipte în pământ reprezintă puterea, masculinitatea, gloria militară și imortalitatea. Se spunea că stejarul atrage **trăsnetul** și că era sacru pentru zeii **fulgerelor** din culturile ariene, incluzându-1 pe zeul greco-roman **Zeus** (Jupiter), zeul norvegian **Thor** și zeul german Donar; a fost dedicat și lui Silvanus, zeul roman al pădurilor. Stejarul era adorat în special de druizi în combinație cu **vâscul** „feminin” și de civilizațiile germanice, celtice și scandinave care-1 venerau în dumbrăvile sfinte de stejari. În toate aceste civilizații el era reprezentantul divinității și al masculinității, în ciuda asocierilor sale masculine, este sacru pentru zeițe în alte culturi: unele triburi americane native îl consideră un simbol al Mamei Pământului, iar în antichitate e-ra dedicat lui Iuno (Hera) și Cybelei; driadele erau nimfe de stejar. Lemnul greu al stejarului a fost comparat cu incoruptibilitatea. Combinat cu potențialul de a trăi mult, el simbolizează putere și viață eternă. În iconografia creștină, stejarul simbolizează credința de nelăpădat a lui Hristos și virtutea și totodată se constituie ca sursă de lemn durabil pentru **cruci**. Lemnul de stejar de sub picioa-

rele sfântului misionar Bonifacio reprezintă convertirea druizilor. În iudaism, stejarul e pomul făgăduinței și simbolizează prezența lui Dumnezeu. Romanii ofereau **ghirlande** de stejari ca premii celor care salvau vieți în bătălii; un astfel de obicei avea încă ecou în secolul al XVIII-lea când stejarul a devenit un simbol german al eroismului, începând din secolul al XIX-lea frunzele de stejar au fost folosite în **victorii** și în reprezentarea semnelor militare. În China, pe lângă că simbolizează putere masculină, stejarul reprezintă slăbiciunea, pentru că, spre deosebire de salcie sau bambus, el rămâne rigid la furtuni și se rupe în loc să se îndoiaie la presiuni.

Palmierul *jos*

În iconografia modernă nonreligioasă, palmierul promite plăcerile țărilor tropicale și este un simbol favorit al turiștilor. Oricum are un simbol mai profund în contextele istorice și religioase. Datorită înălțimii sale și frunzelor care radiază era un simbol **solar** și al fertilității. Mai târziu a reprezentat faima, **victoria**, pacea și dreptatea. Datorită asocierilor sale solare babilonienii îl considerau un pom divin și era sfânt pentru Ra în Egipt și pentru Helios și A-pollo în Grecia. Palmierul era **pomul vieții** în multe civilizații ale evului mediu oriental: zeul fenician Baal-Tamar era stăpânul palmierului și palmierul era emblema zeiței mame și a lui Astarte și Ishtar. În Roma antică victoriile erau sărbătorite cu ramuri de palmier - iar în timpurile creștine frunzele veșnic verzi ale palmierilor erau folosite ca embleme funerare simbolizând calvarul și victoria asupra morții. Când Hristos a intrat în Ierusalim, i-au fost așternute în cale, crengi de palmieri un eveniment comemorat în ziua numită Duminica palmierilor, când frunze de palmier în formă de cruce

sunt binecuvântate și păstrate până la Miercurea Cenușii (începe postul Paștelui) pentru a simboliza prezența lui Hristos. În evul mediu o frunză de palmier era un semn al călătoriei spre Țara Sfântă; cei care o purtau erau numiți „palmieri”. (Vezi **Palmierul** în *Simboluri sacre*.)

Plopul *sus*

Plopul, un arbore înalt cu ramuri subțiri îndreptate în sus, este renumit pentru frunzele lui care tremură la cea mai mică adiere de vânt. Astfel el este un simbol al fricii și al nehotărârii. Vechii greci credeau că s-a născut în lumea cealaltă și a venit aici pentru a simboliza funeraliile și trezirea. În plus, prin aparența asemănare cu tremurul pacienților scuturați de friguri, plopul a devenit un simbol al febrei și remediu pentru această boală. În tradiția creștină plopul este asociat cu Hristos în două povești: în prima frunzele lui tremurau incontrollabil când au auzit că crucea pe care urma să fie crucificat Christos va fi făcută din lemnul său; în a doua poveste frunzele plopului au fost blestemate să tremure etern pentru că nu și-a aplecat capul în timpul Crucificării. În simbolismul creștin, plopul simbolizează lamentația sau rușinea, conflicte puternice în forul interior provenite din împrejurări exoterioare potrivnice, iar în vis, prietenie devotată.

Fructe si semințe

Fructul dreapta

Așa cum e pictat în stilul de viață flamand fructul reprezintă cadoul naturii. E un simbol al prosperității, al fertilității abundente pentru că semnifică atât pământul bogat și productiv, cât și vremea blândă. Fructul copt simbolizează maturitatea. Pentru că conține semințele, fructul, ca și **oul**, indică potențial, imortalitate și origini cosmice. Cornul abundenței, un vas în formă de corn prin care curg fructele și florile și care avea darul să ofere posesorului ei tot ce își dorea, este un simbol de rezonanță al abundenței naturii.

Mărul jos

Natura moartă al lui Cezanne prezintă o abundență de mere, fructe prezente în miturile lumii. Mărul este un vechi simbol al fertilității, iar forma sa sferică a fost comparată cu **pământul**, totalitatea și eternitatea. Unele tradiții credeau că mărul creștea în **Pomul vieții**. Ca și fructul Ramurii de argint celtice, merele simbolizează fertilitatea, în creștinism, mărul e fructul oprit cu care **șarpele** a ispitit-o pe Eva ducând la alungarea omului din rai (acest fapt este reprezentat printr-o maimuță cu un măr în gură). De aceea este un simbol al dorințelor lumești și al tentației - în mitologia greacă, Atalanta a cedat tentației merelor de aur ale Aphroditei (**Venus**). Această interpretare negativă este subliniată de derivarea numelui său din cuvântul latin *malum* — „rău”. Fiind fructul **Pomului cunoașterii**, mărul reprezintă înțelepciune divină; iar Hristos —

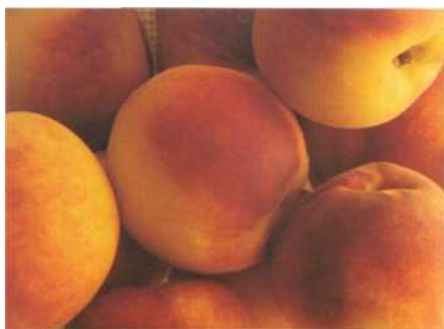
„noul Adam” — poate fi reprezentat de un măr, context în care simbolizează salvarea. Zeița scandinavă, Freyja îi întinerea pe zei cu mere din grădina ei, Asgard; merele de aur ale Herei, păzite de Hesperides și de dragonul Ladon simbolizau imortalitatea (fiind furate de Hercule, merele au devenit atributul său). Mărul de aur este simbolul discordiei pentru că în mitologia greacă, Etis (zeul luptei) i-a cerut lui Paris să aleagă cea mai frumoasă zeiță. Paris a preferat-o pe Aphrodita, Herei și **Athenei** (Miner-va), prin acțiunea lui și-a semnat moartea în războiul troian, dar mărul a devenit sfânt pentru Aphrodita (merele roșii mai ales semnificând **dragoste**).

În China, mărul înseamnă pace și armonie. E un simbol popular al sănătății, consumarea unui măr pe zi înseamnă sănătate și este indicat de medic. Fructul mărului simbolizează o capacitate de reflecție foarte dezvoltată, de analiză pătrunzătoare și o inteligență pe măsură. Mărul este emblema New-York-ului „Marele Măr”.

Ananasul stânga

Un simbol al fertilității, ananasul plin de țepi era emblema Cybelei — mama zeiță a Frigiei — în timp ce un stâlp acoperit de ananas reprezenta zeul babilonian al vieții și raiului, Mar-duk. Ca simbol dătător de viață, e folosit ca mijloc de ornamentare arhitecturală.

Piersica *sus*

În China și Japonia ea simbolizează căsătoria, longevitatea și imortalitatea. Pentru că în limba chineză, *t'ao* denumește „piersică” și „căsătorie” cele două concepte s-au îmbinat. Uneori asociați cu **Pomul vieții**, piersicii înfloresc timpuriu și sunt bogați în flori gingașe și frumoase, simbolizează fertilitatea. Piersicul din livada celestă, grădina chinezească a paradisului, face fructe doar o dată la trei mii de ani fiind astfel un simbol al longevității. Shoulao, zeul longevității este pictat împreună cu această piersică rară. În taoism, piersica are o rezonanță specifică prin faptul că este fruct al Pomului imortalității care produce hrana pentru nemuritori. Pentru budisti este unul din cele trei fructe binecuvântate, în arta creștină, o piersică cu frunză înseamnă unitatea inimii cu limba, corespondența vorbelor cu faptele, adevărul și tăcerea. Piersica poate înlocui **mărul** pentru a reprezenta fructul mântuirii.

Strugurii *sus*

Strugurii se constituie ca un simbol al vieții, fertilității și abundenței, dar ei reprezintă și **sacrificiu** datorită vinului pe care îl produc mai ales când este sângerieu. În Vechiul Testament, vinul de struguri a fost comparat cu

oamenii din Israel și cu venirea lui Mesia; pentru evrei semnifică pace și abundență. În creștinism, vinul îl reprezintă pe Hristos, vița de vie cu frunzele fiind discipolii, iar strugurii, credința. Când este prezentat alături de un snop de **grâu** simbolizează **Euharastia**. Noah a sădit prima viță de vie, apoi s-a îmbătat, beția fiind de atunci simbolul păcatului de moarte al lăcomiei. Este un simbol al anotimpului **toamna**. Pentru că te îmbată, vinul simbolizează comunicare veselă cu zeii. În Grecia antică, Dionysus era zeul vinului și al viței de vie; (se spunea că este sângele lui), iar vinul simbolizează viața eternă și moartea. Cultul lui Dionysus era cunoscut în întreaga lume veche. Zeul era sărbătorit în câtece și dansuri, adesea cu caracter de orgii. În creștinism, deși vinul simbolizează sângele lui Hristos și sacrificiu, reprezintă totodată tinerețea, viața și imortalitatea. În Islam, vinul simbolizează **iubire** divină, **înțelepciune** și adevăr (*in vino veritas*).

Conul de pin *sus*

Acest arbore frumos, veșnic verde cu un aspect elegant și cu lemn foarte rezistent, prin fruct și con simbolizează imortalitate. Conul de pin era un simbol important de fertilitate în lumea clasică. Vechii greci și asirienii îl considerau un simbol al masculinității datorită forme sale falice. Conul de pin forma apexul tirsului și simboliza de asemenea fertilitatea dar și viața veșnică. În ciuda asocierilor masculine era și emblema lui Artemis (**Diana**) - simbolizând puritatea feminină a lui **Venus** (Aphrodita) zeita romană. Acest semn favorizează femeile, în creștinism el formează coroana **Pomului vieții**. Datorită forme de vârtel e asociat cu puterea dinamică și generatoare cosmică.

Smochinul *sus*

Un simbol al fertilității. Frunzele reprezintă masculinitate iar fructul abundent, feminitatea; el are nevoie de o ambianță plină de căldură, orice alt mediu fiindu-i fatal. În mitologia greco-romană reprezenta virilitatea masculină asociată cu Dionysus, Jupiter (Zeus) și Priapus. În credința evreiască, smochinul e semnul păcii, prosperității și simbolul Israelului. Cea mai mare semnificație o are în budism, deoarece smochinul, emblema lui **Buddha**, era considerat copacul sacru Bodhi, sub care Buddha a atins iluminarea. Este venerat de hinduși ca adăpost la nașterea lui Vishnu. În Islam e considerat Pomul Raiului, pentru că Mohamed și-a făcut jurământul sacru sub smochin.

Ghinda *su*

Ghinda, fructul **stejarului** este simbolul masculinității și al potențialului. În credința celtică și scandinavă este simbolul vieții, fertilității și imortalității. Druizii înghițeau ghinde pentru că ei considerau că au calități profetice și erau sacre pentru **Thor** al cărui **Copac al vieții** era stejarul. Ghinda și frunzele de stejar formează un semn circular de „vrajă” în comunitățile Amish și Mennonite din sudul Pensilvaniei, alte semne diferite de acesta acordau favoruri cum ar fi protecția sau abundența naturii.

Flori

Trandafirul *sus*

Trandafirul este unul din simbolurile florale cele mai importante în lumea occidentală. Protejată de spini, este o floare frumoasă, parfumată reprezentând frumusețea, secretul, **iubirea**, viața, sângele, moartea și renașterea, în Grecia și Roma antică, trandafirul era sacru pentru Aphrodita (Venus) simbolizând frumusețea și iubirea și se spunea că s-a născut din sângele lui Adonis. Dionysus (Bacchus) se împodobește cu ghirlande de trandafiri pentru că se spunea că acesta curăță mintea în timpul beției. Harpocrates a fost mituit în secret cu un trandafir alb de Eros (Cupidon) și a devenit zeul tăcerii: acest simbol a ajuns și în creștinism, iar un trandafir este adesea sculptat în sala de spovedanie sau pe tencuială, pe tavanul sălilor de ședință ca un avertisment că discuțiile au loc *sub roșă* („trandafir”, adică în secret). Romanii împrăștiau trandafiri la înmormântări ca un semn al învierii, în tradiția creștină, se spunea că trandafirul paradisului era fără spini, iar după Cădere, spinii servesc memoriei acestei catastrofe. Trandafirul alb este asociat cu **Fecioara Măria** (trandafirul mistic al raiului, trandafirul fără spini) și era un simbol medieval al virginității. Despre trandafirul roșu se spunea că s-a născut din sângele lui Hristos și astfel este un semn al calvarului, carității și învierii. În Islam, trandafirul simbolizează frumusețea masculină și sângele lui Mohamed, la fel ca și pe cei doi fii ai lui. Trandafirul Bagdadului reprezintă legea, calea și știința simbolizând împreună adevărul și pe Alah. În alchimie un

trandafir cu șapte petale reprezenta **înțelepciunea** și relațiile alchimice, în francmasonerie, trei trandafiri simbolizează lumina, iubirea și viața, în timp ce **crucea cu trandafir** este emblema societății conspiratoare. Trandafirii de diferite tipuri, culori și specii simbolizează diferite lucruri: trandafirul cu opt petale, simbolizează regenerarea; trandafirul albastru, imposibilul; cel roșu și alb, unirea opozițiilor; iar trandafirul galben, perfecțiunea (ca emblemă papală, binecuvântarea). Din perioada lui **Tudor**, trandafirul a fost un simbol național al Britaniei, unind trandafirul roșu din Lancaster cu cel alb din York. Printr-o încărcătură heraldică populară, trandafirul este semn de descendență pentru al șaptelea fiu. Unele partide socialiste europene și-au ales ca emblemă un trandafir roșu.

Irisul *sus*

Stânjenelul și **crinul** au simboluri identice (irisul este un luptător rival al **florii de crin**), ambele reprezentând lumina și speranța. Datorită frunzelor sale ascuțite, stânjenelul poate fi numit gladiola și este emblema durerii **Fecioarei Măria**. Floarea a fost numită după zeița greacă a curcubeului căreia i-a fost dedicată și poate simboliza **puntea** dintre Dumnezeu și om. Pentru chinezi, stânjenelul simbolizează afecțiune, grație și frumusețe solitară.

Crinul *jos*

Un simbol al purității, perfecțiunii, **milei** și maiestății în cele mai multe culturi, crinul a simbolizat odată lumina și principiul masculin (datorită formei falice a pistilului). În mitologia greco-romană, floarea este sacră pentru Hera (Iuno) pentru că se spunea că a fost stropită cu laptele ei, iar pentru Artemis (**Diana**) era semn al virginității ei. Potrivit tradiției creștine crinul s-a născut din lacrimile de regrete vărsate de Eva când a părăsit Grădina Raiului. În iconografia creștină, crinul este mai mult asociat cu **Fecioara Măria** (și astfel și cu arhanghelul Gabriel care este pictat ținând un crin în mână, în timpul Bunei Vestiri), simbolizând castitatea, dar și Iosif este pictat uneori cu un buchet de crini înfloriți. Tulpina crinului simbolizează religiozitatea Măriei, frunzele — umilința ei, petalele albe — virginitatea, iar parfumul - divinitatea ei. A devenit un atribut al tuturor sfinților. Hristos este pictat uneori ca judecătorul lumii cu un crin în gură: în acest caz floarea reprezintă îndurarea, în timp ce un crin împreună cu o sabie simbolizează inocența și vinovăția. Crinul era emblema regală a Bizanțului și în Franța timpurie (gladiola este uneori considerată un crin stilizat). Cu cele trei petale crinul simbolizează **Trinitatea** și virtuțile triple ale dreptății, speranței și carității.

Floarea-soarelui *sus* Simbolul florii-soarelui este asociat cu soarele așa cum sugerează numele, culoarea ei aurie și petalele în formă de raze ca și poziția sa către soare pe măsură ce crește, toate acestea o identifică ca floare solară. În cultura mithraică era atributul lui Mithras, zeul soarelui. În creștinism mai înseamnă și iubirea lui Dumnezeu și a unui suflet credincios; în acest ultim context, ea simbolizează rugăciunea și supunerea monahală. Într-un sens negativ, prin mișcările ei în căutarea soarelui poate simboliza o dragoste nebună, neseriozitate și bogății false. În mitologia greacă era emblema lui Clytie (care a fost respinsă de Apollo și transformată într-o floare a soarelui) și a lui Daphne. Este considerată o floare magică în China, unde reprezintă longevitatea. Este și un simbol larg răspândit al nobleței.

Crizantema *sus, dreapta* Cu semnificația ei primară, crizantema simboliza în Orient: norocul, fericirea, sănătatea și longevitatea, precum și meditația și prevestirea **căderii**. Mai mult, multitudinea de petale radiante o identifică ca un simbol **solar - steagul național al Japoniei**, care este stilizat după modelul unei crizanteme. Semnul floral al lunii septembrie în Japonia, în China reprezintă octombrie, căderea și recolta (cuvântul *chu* este aproape identic cu numele chinezesc pentru crizantemă și înseamnă „nouă” și „timp îndelungat”. Pentru chinezi reprezintă o ușoară retragere, erudiție, și amiabilitate. Crizantema cu șase petale este *mon-ul*, semnul distinctiv al împăratului Japoniei (paisprezece petale simbolizează frații și fiii lui). Floare a luminii și a soarelui, crizantema este floarea națională a Japoniei.

Macul *jos*

Macul are un simbolism dual însemnând somn și aducere-aminte, ambele interpretări pot simboliza moartea. Pentru că produce opiul narcotic, în Grecia antică macul era sacru pentru Hypnus și Morpheus, zeii somnului și ai visurilor. Era și emblema mamei zeitelor lunare cum ar fi Aphrodita (Venus). Simbolizând atât fertilitatea, cât și uitarea era un atribut al lui Demeter (Ceres) și a lui Persephone reprezentând moartea anuală a naturii, în iconografia creștină, macul poate simboliza patimile și moartea lui Hristos. În Britania, din 1920 macul este simbolul comemorării soldaților care au murit servindu-și patria: maci confecționați de soldați veterani cu invalidități sunt purtați în fiecare an pe data de 11 Noiembrie, Ziua Rememorării. Originea sa ca simbol al rememorării a fost inspirată dintr-un poem scris în 1915 de soldatul chirurg canadian John McCrae: *Pe câmpiile Flandrei, macii zboară Printre cruci, rând pe rând...*

Degețelul-roșu/Nalba sus

Frunzele nalbei au o semnificație simbolică mai mare decât florile, simbolizând în multe culturi (și în creștinism) dorința de iertare. Pentru chinezi, nalba simbolizează pace, liniște și umilință. În Japonia, nalba este sacră pentru altarul lui Kamo-Zinsya din Kioto, iar trei frunze de nalbă alcătuiesc *mon-xi* (semnul heraldic) dinastiei Tokugawa. În țările celtice, degețelul-roșu (al cărui nume este o alterare a cuvântului [mic] „folk”-fox - foxglove), o floare ce aparține lumii **basmelor** (a feerilor). Frunzele degețelului-roșu produc digitalina — un drog (narcotic) medicinal stimulator în bolile cardio-vasculare.

Părăluța/Margareta jos

Părăluța și margareta sunt simboluri ale lacrimilor și sângelui, dar și al perseverenței și temerității în toate împrejurările, în asociație cu **Fecioara Măria**, margareta simbolizează inocența, puritatea, mântuirea, imortalitatea, reprezentând uneori în arta creștină **inocența**, candoarea copilului Hristos. Margareta era sacră pentru mama-zeiță scandinavă, Freyja. Ca „ochiul zilei” este un simbol solar. Margareta ca și părăluțele (ochiul-boului) este legată de o perlă reprezentând astfel lacrimile și sângele vărsat de Hristos și de alți martiri creștini.

Laleaua jos

În paralel cu **trandafirul** vestic, laleaua este simbolul **iubirii** perfecte în Persia antică. Era emblema dinastiei Osman, - conducătorii a Imperiului otoman - și a capitalei țării lor Constantinopol (Istanbul). Cu câteva secole în urmă lalelele erau importate din Imperiul Otoman în Olanda, dar entuziasmul olandezilor s-a dovedit atât de mare față de aceste flori fragile, încât azi printr-o cultură permanentă a devenit emblema națională a Olandei.

Plantele

Vâscul jos

Vâscul este o plantă parazitară care trăiește și crește în simbioză cu un copac. Era adorat în vremurile păgâne ca simbol al feminității care caută hrana și protecția **stejarului** „masculin”. Druizii credeau că vâscul a fost creat de un **fulger** luminos care a pătruns în stejar, dându-i astfel proprietăți magice. Ca o plantă perenă (**veșnic verde**) în multe culturi este sacru pentru anotimpul **iernii** și un simbol al imortalității, în timp ce fructele transpa-

rente îl fac un semn al **lunii** și al fertilității. Pentru că nu are rădăcinile în pământ, este considerată o plantă divină, dar simbolizează și haosul. Vâscul juca un rol important în ritualurile celtice. După solstițiul de iarnă se tăia cu o **seceră** de aur (folosită și pentru că aurul este simbolul **soarelui** și pentru a evita combinarea cu fierul) ținută în mâna stângă de un druid îmbrăcat într-o robă albă. Se prindea într-o țesătură albă ca să nu atingă pământul. Acest act era menit să elibereze puterea stejarului și a fost urmat de sacrificiul **taurilor**. În mitologia scandinavă vâscul este simbolul pă-

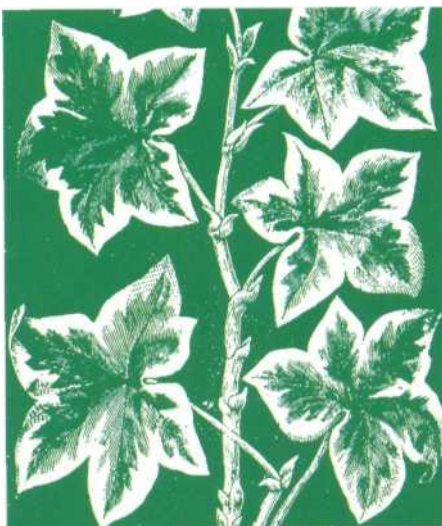

cii, al urărilor de bun venit și al protecției împotriva trăsnetului și al spiritelor rele - deși Baldur, fiul lui Odin a fost ucis de o ramură de vâsc. Creanga de aur care i-a deschis drumul lui Eneas înspre lumea cealaltă era o mlădiță de vâsc. Odată se spunea că crucea pe care Hristos a fost crucificat era făcută din lemn de vâsc iar planta este numită *lignum sanctae crucis* - crucea sfântă din lemn și se credea despre ea că vindecă multe boli. Azi ca un rezultat al asimilării lui de credința creștină este simbolul Crăciunului. Reține asocierile lui cu libertatea și fertilitatea, dar oricum tinerii erau încurajați să se sărute sub o creangă de vâsc într-o reconstituire inconștientă a sărbătorii romane, Saturnalia. Vâscul este simbolul statului Oklahoma.

Grâul/Porumbul *sus*

Grâul și porumbul sunt simbolurile universale ale agriculturii, fertilității naturale și ale recoltei. Pentru că grâul se seamănă, crește și apoi se recoltează poate simboliza ciclul nașterii, al vieții și morții la fel ca și renașterea. Grâul o simboliza pe zeița mamă a egiptenilor, reînvierea lui **Osiris**, și pe Hristos în creștinism. Egiptenii și romanii plantau grâu pe morminte pentru a aduce viață atât în această lume, cât și în cealaltă. În Grecia și Roma antică spicele de grâu erau atributele lui Demeter (Ceres), Gaia și ale Fecioarei și simboliza și Misterele Eleusicne. Americanii nativi sud-ves-

tici consideră grâul un simbol al fericirii și prosperității, iar germenul de grâu reprezintă omul și cosmosul. Eroul soarelui mexican este simbolizat de porumb și de pasărea colibri în timp ce porumbul era sfânt pentru zeul grâului canaanit, **Dagon**, la fel și pentru zeița mamă frigiană, Cybele. În tradiția creștină împreună cu **strugurele**, grâul (principalul ingredient al pâinii) este asociat cu **Euharistia** și o poate reprezenta pe **Fecioara Maria** ca fiind mama lui Hristos. În arta heraldică, snopul de grâu înseamnă îmbrăcăminte și este folosit ca emblema a brutarilor. În unele tradiții vestice, o păpușă de grâu reprezentând spiritul grâului își găsește locul pe un cui din bucătărie la sfârșitul secerișului ca semn de promovare a dorinței generale de rodnicie și abundență a recoltelor viitoare.

Ciuperca/ciuperca otrăvitoare *jos*

Datorită formei sale falice și vitezei de regenerare și de creștere, ciupercile simbolizează fertilitatea. În China, ciuperca simbolizează viața lungă (pentru că poate fi uscată și conservată), fericirea și renașterea; ciuperca este hrana principală a nemuritorilor taoiști. În credința chineză, ciuperca crește doar în locurile mai puțin umblate și reprezintă o guvernare de succes. Unele triburi africane și siberiene consideră ciuperca simbolul sufletului uman, în timp ce în Mexic, Sfânta ciupercă simbolizează știința și iluminismul. În tradiția populară occidentală micile spirite supranaturale cum ar fi piticii, elfii și spiridușii trăiesc în ciupercile otrăvitoare.

Iedera *jos, stânga*

Ca o plantă **veșnic verde**, în multe culturi (și în creștinism), iedera reprezintă imortalitatea și pentru că se agață în timp ce se cațără simbolizează prietenia și încrederea. Această caracteristică a dus la simbolizarea nevoii feminine de a fi protejată, deși forma frunzelor sale o identifică ca fiind un simbol masculin. În epoca frigiană, iedera era sacră pentru zeul Attis, iar în Egiptul antic era planta lui **Osiris** simbolizând imortalitatea. Pentru că este prolifică, iedera simbolizează puterea generatoare a plantelor, senzualitate și orgie. Zeul greco-roman Dionysus (Bacchus) avea o „cupă de iederă” și a fost încoronat cu frunzele iederei care-l decorau pe Thyrsus (toiagul dus de Maenads - el însuși un simbol al fertilității).

Simbolismul creaturilor fantastice

Nu există creaturi fantastice -și nici nu au existat vreodată - însă au fost inventate de i-maginația omului din dorința de a explica inexplicabilul. Ele

sunt comune majorității culturilor și în general îndeplinesc două funcții majore: prima, o raționalizare a fenomenelor naturale de altfel misterioase, iar a doua, ca personificări alegorice ale luptei universale pentru supremație între bine și rău.

Miturile Greciei și ale Romei antice în special, precum și panteonul Egiptului antic și hinduismul, sunt populate de zei și creaturi ale căror imprevizibilitate, abilitate caracteristică și trăsături sunt accentuate de formele lor hibride. Trupul lui Triton, care stăpânește valurile, de exemplu, combină trunchiul uman cu coada de pește; calul înaripat Pegasus, simbolizează lupta pentru țeluri mai înalte; pe când Himera — un hibrid de leu și șarpe — reprezintă pericolul atât pe uscat, cât și pe mare.

În general vorbind, creaturile fantastice pot fi împărțite în trei grupuri care simbolizează puterile supranaturale ale aerului, pământului și mării; adesea războindu-se între ele, veșnicul lor conflict semnifică bătaia eternă a binelui și a luminii împotriva răului și întunericului. Astfel, în credința hindusă, fabuloasa pasăre Garuda se războiește din aer cu Nagas sub formă de șarpe, al cărui târâm se găsește în adâncurile acvatice; în tradiția occidentală puterea ctonică fundamentală o reprezintă dragonul (cunoscut și ca vierme sau șarpe), care trebuie să fie înfrânt de puterea binelui (deși dragonul oriental este solar, și împreună mai mult binevoitor). Așa cum apa însăși

simbolizează haosul primordial, tot așa și creaturile fabuloase care trăiesc în ea: biblicul Levathian, ale cărui puteri sunt egale cu cele ale lui Behemoth pe pământ și Ziz în aer; sau în mitologia greacă Scylla și Charybdis.

Printre creaturile întunericului se enumera Cerberus temutul câine, gardianul cu trei capete din lumea de dincolo, la greci, și Hydra cea cu multe capete, ambii fiind nimiciți de Hercules în timpul îndeplinirii muncilor sale. Se spune că creaturile fabuloase din lumea de dincolo păzesc comorile, iar eroul mitic trebuie să le înfrângă înainte de a ajunge la țel. În acest sens, ele pot simboliza obstacolele aparent de netrecut în calea spre succes a individului.

Unele creaturi fantastice simbolizează teama exersată direct asupra umanității: hibridi demonici înfricoșători, ca sirenele, femeia — pasăre care i-a ispitit pe marinari cu cântecele dulci, ducându-i la moarte; harpiile (femeile-vultur) și Lamia asemănătoare cu peștele, semnifică de asemenea moartea, precum și Furia care-și revărsa din plin răzbunarea și balaurul cu privirea îngrozitoare. Vampirii și vârcolacii aleg victime umane și sunt cei mai sinistri, deoarece pot lua forme diferite.

Alte creaturi mitice cum ar fi unicornul, simbolizează virtuțile purității și ale binelui, iar unele se remarcă prin calitățile lor speciale: de pildă salamandra care trăiește în foc, fenixul care s-a sacrificat în flăcări ca apoi să renască din propria-i cenușă.

Toate personajele extraordinare din basmele cu animale, într-un fel sau altul, simbolizează aspectele privitoare la temerile și anxietatea condiției umane.

Pagina alăturată: Una din provocările lui Iobates, împăratul Lyciei, pentru Bellerophon, a fost uciderea himerei.

Bellerophon cu ajutorul căpăstrului de aur al Athenei, l-a potolit pe Pegasus, calul înaripat, și apoi călărindu-l a obținut victoria asupra monstrului (așa cum este ilustrat în prezentarea lui Walter Crane). Mai târziu, Bellerophon a încercat să ajungă în Olimp, însă Zeus l-a oprit din această încercare, trimițând un tăun pentru a răni calul înaripat; Bellerophon a fost aruncat de pe spatele calului și a căzut pe pământ. Alte povești spun că Zeus a aruncat un fulger asupra lui Bellerophon omorându-l.

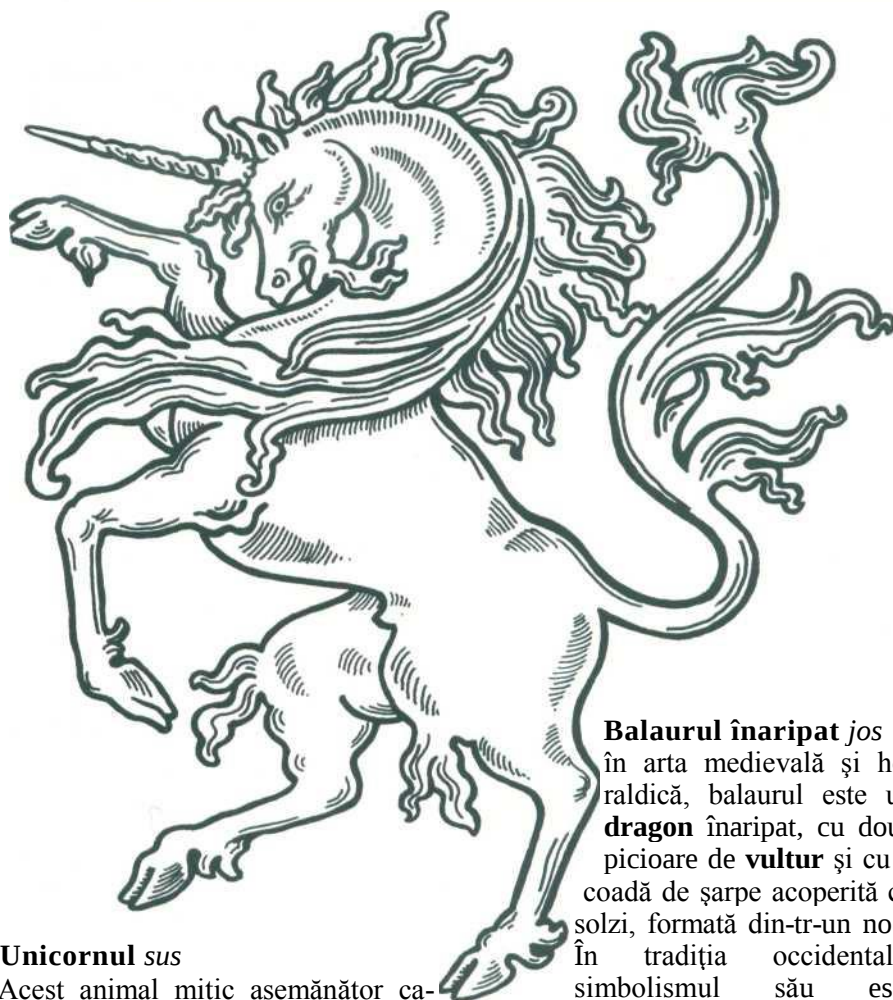
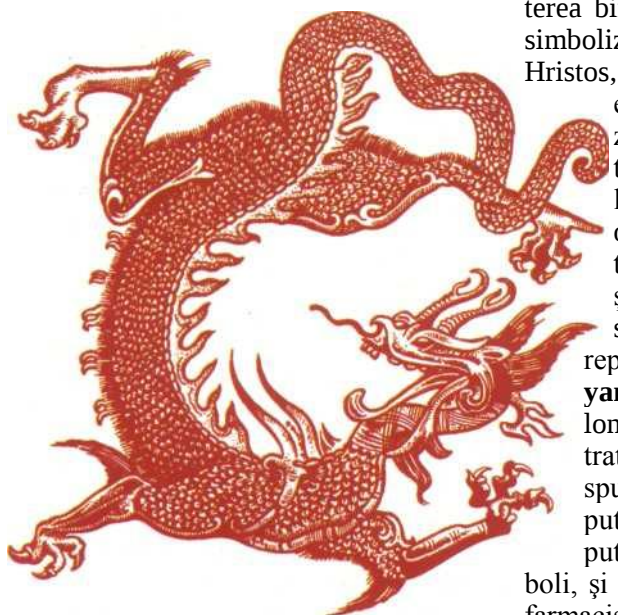
Pegasus simbolizează rapiditatea, zborul și capacitatea de a obține o spiritualitate mai înaltă, pe când himera este vestitoarea dezastrelor naturale.

Creaturi terestre

Dragonul sus și jos

Semnificația simbolică a dragonului este net împărțită între culturile occidentale și orientale. În Orient, unde este al cincilea semn din **Zodiacul chinezesc**, dragonul este văzut ca simbol pozitiv, împărțind bucurie, sănătate și fertilitate și protejând omul de spiritele rele. În tradiția occidentală creștină, dragonul împărtășește simbolismul negativ satanic al **șarpelui**, cu putere distructivă, cel care pângărește inocența și pe păzitorul comorii ascunse. Uneori înaripat, cu corpul acoperit de solzi, cu gheare de **leu** și plămâni de **foc**, forma sa hibridă simbolizează principala forță unificatoare, care poate fi folosită pentru a cultiva binele sau răul. Psihiatrul Carl Jung a asociat dragonul cu imaginea mamei.

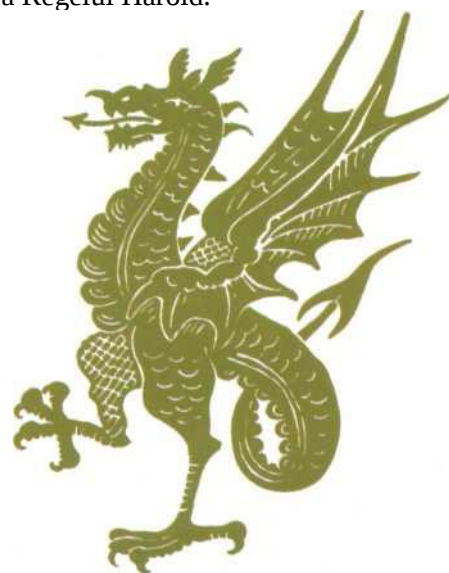

Unicornul sus

Acest animal mitic asemănător calului are un corn în frunte. De obicei alb, se spune că are picioare de antilopă, coadă de **leu**, cap și trunchi de **cal**, iar uneori este prezentat sub forma unui cerb. Poate fi capturat numai de o fecioară și astfel, simbolizează fermitatea, puritatea, castitatea și puterea binelui. În creștinism, o poate simboliza pe **Fecioara Maria** și pe Hristos, cornul simbolizând singura evanghelie adevărată. În prezentarea sa heraldică, în antiteză cu simbolul solar al leului, reprezintă **luna**, deoarece era sfânt pentru Artemis și **Diana** în mitul grec și roman. Există și în China sub forma lui Ky-lin, unde reprezintă uniunea dintre **yin** și **yang**, deci fertilitatea și longevitatea. Multe legende tratează tema unicornului: se spunea de pildă, despre corn că putea depista otrava și că avea puteri magice, vindecătoare de boli, și astfel a devenit un simbol al farmaciștilor.

Balaurul înaripat jos

În arta medievală și heraldică, balaurul este un **dragon** înaripat, cu două picioare de **vultur** și cu o coadă de șarpe acoperită cu solzi, formată dintr-un nod. În tradiția occidentală, simbolismul său este aproape în exclusivitate negativ, deoarece reprezintă războiul și **Satana**, chinul și ciurma, invidia și răutatea. Asemeni celorlalți dragoni poate semnifica vigilență. Când este prezentat fără aripi, devine o târâtoare, care simbolizează, de asemenea, război și boală. În Anglia, balaurul a fost emblema regatului de Wessex și a Regelui Harold.

Leul-câine oriental *dreapta*

În China, leii protejează împotriva demonilor și de aceea, astfel de statui înconjură templele și locurile sfinte pentru a le feri de forțele răului. Unii cred că noaptea învie și păzesc teritoriul. O practică similară este urmată în Japonia, unde imaginile leilor - câini dețin o funcție protectoare. În religia budistă a ambelor țări, aceste creaturi apără Legea budistă. Leii — câini masculi sunt uneori sculptați odihnindu-și o labă pe un glob, care cândva reprezenta **soarele**, azi însă simbolizează *cintamani* sau Bijuteria Sfântă a budismului. Femelele sunt prezentate cu un pui de leu. Ambele versiuni simbolizează puterea animalică protectoare, ferocitatea, vigoarea și vitalitatea.

Opinicus *sus*

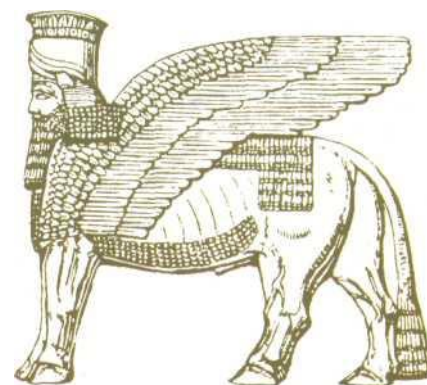
Deși opinicus (sau epimacus) poate fi asemănat cu o maimuță, este, de fapt, o formă de **grifon**, cu corp și picioare de **leu**, aripi și cap de **vultur** și cu coadă și de **cămilă**. Împărtășește simbolismul grifonului și de aceea reprezintă puterea solară, forța, protecția, răzbunarea și vigilența.

Grifonul *dreapta*

Simbol al **soarelui**, „griffin” sau grifonul este o făptură de basm cu cap, aripi și picioare de **vultur** (și de aceea era considerat regele păsărilor) și are corp de **leu** (fapt pentru care era considerat regele animalelor). La greci era sfânt pentru zeul soarelui, Apollo, pentru zeița înțelepciunii, **Athene** și pentru Nemesis, zeița răzbunării. Re-

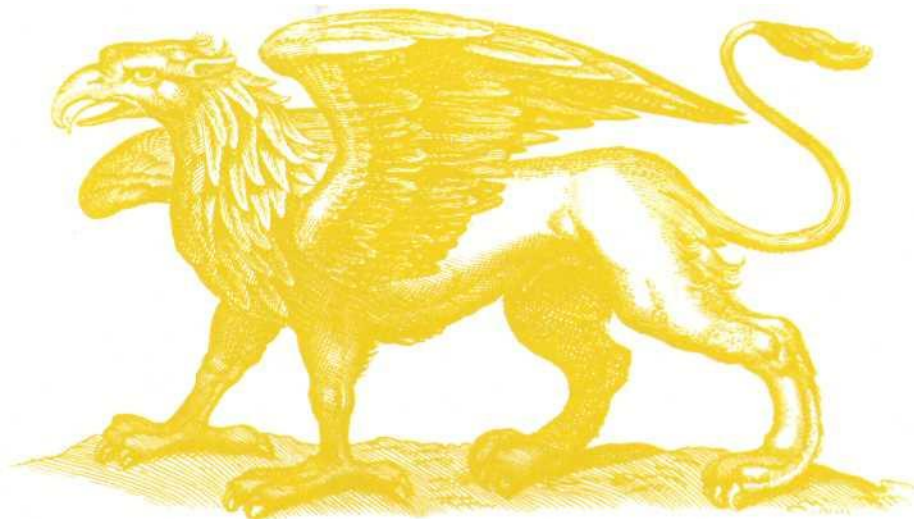

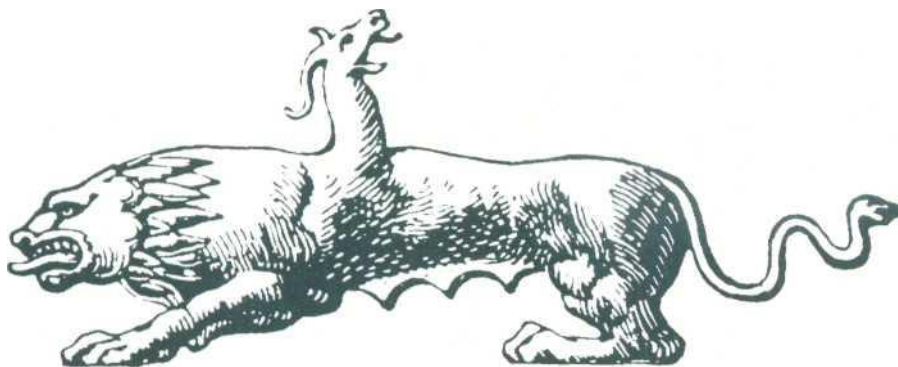
prezintă puterea leului, vigilența și atenția vulturului și era faimos păzitor și apărător al aurului din Nord și a comorilor (uneori interpretate ca și cunoaștere sau **Copac al vieții**). Această creatură hibridă simboliza în evul mediu pe Hristos și învierea lui datorită naturii sale duale și asociațiilor solare. Dualitatea sa însă poate fi corelată și cu Anticristul. În prezentarea sa heraldică, grifonul mascul nu are aripi.

Sfinxul asirian *dreapta* Derivat al Sfinxului egiptean, sfinxul asirian diferă de versiunea enigmatică feminină a Greciei antice. Sfinxul este înaripat și însumează elemente ale **leului și taurului** cu capul uman și uneori are cinci picioare. Asemeni sfinxului egiptean, rolul său este să

păzească locuri și temple. Este asemuit și cu lamassu - spiritual ocrotitor al Asyriei și Babylonului. Atât sfinxul, cât și lamassu, sunt simboluri ale autorității, precum și ale celor patru elemente unificate (vezi Simboluri sacre egiptene)

Himera sus

O creatură de formă hibridă complicată, himera grecilor, datează din secolul al V-lea î.H și se spune că avea cap de **leu**, corp de **țap** și coadă de **dragon** sau **șarpe**; fiecare parte putea avea cap propriu. Mitologia greacă spune că fiica lui Typhon și a Echidnei, Himera, era un monstru cu trei capete care vărsau **flăcări** când răgea și teroriza Lycia înainte de a o ucide Bellephoron călare pe Pegasus. Simbolismul ei este acela al forțelor haotice, întunecate și necontrolate. Este un simbol al dezastrelor naturale (în special al furtunilor și erupțiilor vulcanice) pe uscat și pe mare. Împletește de asemenea semnificațiile simbolice ale leului, țapului și șarpelui. În creștinism, reprezintă **Satana**. Astăzi, cuvântul „himeră” înseamnă o idee iluzorie, o fantezie irealizabilă.

Salamandra sus

Salamandra, uneori asemănată cu **șopârla**, poate fi prezentată în numeroase feluri. Poate fi un **dragon** fără aripi, un **câine** sau un hibrid uman, însă este prezentată întotdeauna înghițită de flăcări. Semnificația ei principală este aceea a **focului** în sine, al cărui paznic și spirit este. În credința tradițională, Salamandra este o crea-

tură care populează vulcanii. Mușcătura ei otrăvită este fatală și are un sânge atât de rece, încât trăiește în foc (pe care poate să-l stingă cu corpul ei rece). În timpurile medievale, în plus, simboliza căldura și dorința și, datorită faptului că nu are sex, castitatea, în iconografia creștină, Salamandra reprezintă credința și dreptatea care supraviețuiește focului ispitei și diavolului. Era un semn alchimic important, simbolizând focul. Salamandra a servit drept semn pentru spîterii (prin asociere alchimică) și asigurări (împotriva focului). De asemenea era emblema, semnul heraldic, prezentat aici, al lui Francois I al Franței, al cărui motto a fost *Nutrisco et extinguo* („Nutresc [binele] și năruiesc [răul]”).

Vârcolacul jos

În credința populară europeană, vârcolacul este uman ziua, dar noaptea (în special când este **lună** plină), se transformă în **lup** și îi sfâșie pe toți cei care îi ies în cale - mai ales fete tinere. Licanthropia (a devenit vârcolac are câteva cauze, incluzând cea de

a fi posedat de un demon, a fi infectat de un alt vârcolac sau îmbrăcând o centură din piele de lup. Este dificil să ucizi un vârcolac, dar moartea lui poate avea loc prin folosirea unei multitudini de metode arcanе, cum ar fi un glonte de argint sau o armă sfințită în capela Sf. Hubert. Oricum, figurile licanthropice de demult, precum Lycaon, împăratul Arcadie, se spune că au fost distruse prin transformarea lor permanentă în lupi. Credința în vârcolaci își are originea în Europa medievală și se considera că **vrăjitoarele** - servitoarele **Satanei** erau capabile să se transforme în lupi. Deoarece lupii erau cândva foarte temuți, vârcolacul este simbolul teroarei și al răului, al diavolului, precum și al pericolului animalic ascuns în oamenii aparent comuni.

Cerberus sus

Cerberus păzește intrarea în Hades - lumea de dincolo a grecilor - este prezentat ca și **câine** cu coadă de **șarpe** și cu trei capete (simbolizează trinitatea infernală), deși poate avea până la cinzeci de capete. Din dinții lui picură otravă. Deși prietenos cu morții care intră, Cerberus nu permite ca sufletele decedaților să părăsească lumea subpământeană a lui Hades și nici intrarea persoanelor vii. Dar câțiva eroi l-au păcălit: Hercules l-a adus pe pământ cu lira lui, apoi l-a eliberat. Orpheus l-a adormit; iar Sibyl a obținut cale sigură lui Aeneas, îndopându-l cu leacuri stupefiante, Cerberus reprezintă irevocabilitatea morții, instinctele de autoapărare ale **inconștientului**.

Spiridușul sus

Basmele despre spiriduși sunt răspândite în tradițiile multor popoare, mai ales în lumea păgânilor nord-europeni. Se crede că în evul mediu întunecat, „spiridușii” erau descendenții triburilor neolitice, care au fost clasati ca niște creaturi inumane prin șovăială, statura mică și rara lor apariție. Mai mult afurisiți decât răuvoitori, aceste creaturi mitice mici și groțesti erau privite în general ca fiind prietenoase, nostime, jucăușe și pline de umor, deși adesea făceau năzbâtii. Spiridușii irlandezi tipizează trăsăturile întregii categorii, atribuindu-le mai multe calități decât defecte; ei sunt buni, poznași, inofensivi numai să nu fie enervați. Spiridușii (ilustrați în această pictură de Goya) simbolizează puterea caracterului jucăuș.

Minotaurul sus

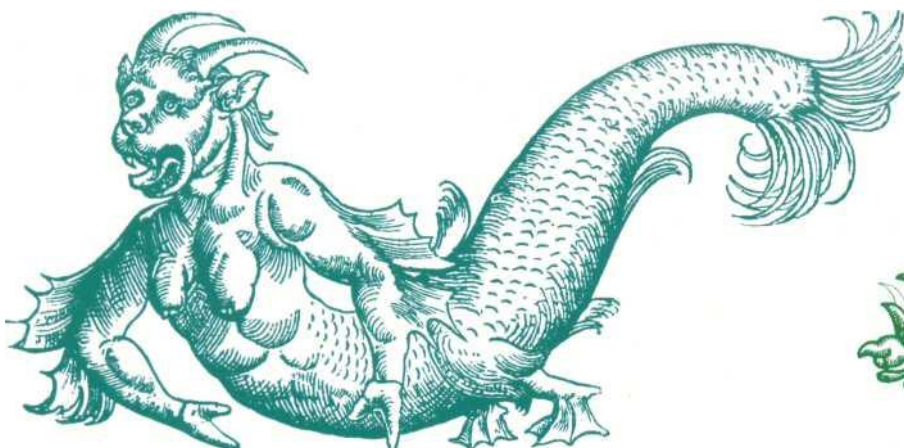
Minotaurul — ființă monstruoasă bărbat cu cap de **taur**, urmașul unui taur alb și al reginei Pasiphae, a fost capturat de regele Minos al Cretei, în **labirintul** de sub palatul său, la Creta. Spaimă a ținutului, se hrănea cu fetele și băieții trimiși ca tribut de către atenieni. Theseus a fost destinat acestei sorți, dar a fost salvat de Ariadna, care i-a dat un ghem de ață cu ajutorul căruia să găsească ieșirea din labirint după ce omoară Minotaurul. Această creatură hibridă este emblema Cretei și reprezintă partea întunecată, animalică a omului care poate fi înfrântă prin îndrumare divină.

Satirul jos

Satirul și faunul erau geniile pădurii în Grecia antică. Satirul îl însoțea pe Bacchus, zeul vinului, în petrecerile beției, avea picioarele și coapsele dinapoi de țap, coarne înmugurite și urechi de țap și simboliza caracterul voluptos, pofticios și profan. În contrast, faunii care împărțeau caracterele fizice ale satirului, erau identificați cu zeul Pan, zeul pășunilor și pădurilor și erau spirite binevoitoare.

Capricornul sus

Capricornul, zeul mării și pește — țap, este strâns legat de Ea Oannes, stăpânul babilonian al abisului. Capricornul simbolizează puterea datătoare de viață a **apei**. Se spune că această formă hibridă a fost creată când Pan a sărit în Nil să scape din Typhon și reprezintă atât uscatul cât și marea. Simbolizează abilitatea duală a omului de a ajunge atât abisul, cât și înălțimile și prin asocierea cu simbolul zodiacal al **capricornului**, solstițiul de **iarnă** și puterea coborâtă din **soare**.

Leviathanul sus

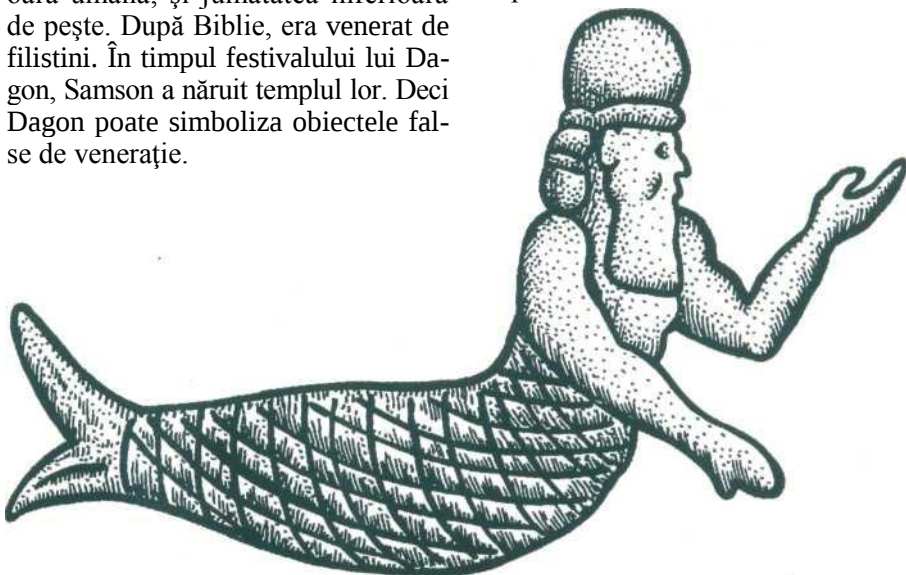
În Biblie, Leviathanul este „șarpele încolăcit”, un **pește** uriaș și teribil care reprezintă haosul primordial al **apei**. În plus, este corelat monștrilor de uscat și aer, Behemoth și Ziz. Leviathan a fost înfrânt în timpul Creării, însă Job spune că, prin magie, monstrul adormit poate reînvia, va fi distrus de Gabriel (sau Behemoth) la sfârșitul lumii. Conform tradiției evreiești atunci

când va veni Mesia, Leviathan va aduce mâncare pentru ospățul celui

drept. Se spune că ochii lui aprindeau lumini în marea întunecată, iar suflarea sa rău mirositoare a făcut apa să fie fierbă. Această tradiție este mai puțin clară, dacă Leviathan este **crocodil**, **balenă** sau șarpe de mare. În Islam, Leviathan este egalat cu Nur, iar în mitologia scandinavă, cu Midgardorm. În credința creștină, **poarta** iadului este simbolizată prin Leviathan cu gura căscată și poate să simbolizeze de asemenea viața rușinoasă și puterea lumească. Pentru adepții cabaliști, Leviathan este Samuel, prințul diavolului.

Dagon jos

Deși un străvechi zeu al grânelor, asprul zeu - **pește** din Canaan, Dagon, este simbolizat cu jumătatea superioară umană, și jumătatea inferioară de pește. După Biblie, era venerat de filistini. În timpul festivalului lui Dagon, Samson a năruit templul lor. Deci Dagon poate simboliza obiectele false de venerație.

Scylla jos

În mitologia clasică, Scylla era cândva o minunată nimfă care a fost transformată de rivala sa în dragoste, Circe, într-o creatură monstruoasă cu șase capete, cu gâturi lungi și cu câte trei rânduri de **dinți**. În unele povești, avea douăsprezece picioare și partea inferioară a corpului avea o multitu-

dine de monștri. Scylla, temut monstru marin locuia în stânca din Scylla, de partea opusă a monstrului bulboană Carybdis, și prăda marinarii în strâmtorile Messinei, întinzându-și gâturile lungi înainte pentru a-și smulge victimele de pe vase (inclusiv șase din echipajul lui Odysseus). Ambii monștri simbolizează puterile întunecate ale **apei** și călătoriile dificile. Au o putere particulară când conlucrează.

Tritonul dreapta

Tritonul este o divinitate marină, jumătate bărbat -jumătate **delfin**, consoarta mai puțin cunoscută a **naiadelor**. El conduce apele sunând dintr-un corn sau o scoică, sunet auzit de oameni ca mugetul oceanului. În mitologia greco-romană, Triton era fiul zeului mării, Poseidon, și al soției sale, Amphitrite și proceda cortegiul marin ca vestitor al lui **Neptun**. Spre deosebire de multe creaturi marine fabuloase, Tritonul este în general un simbol pozitiv al controlului și al puterii (deși uneori își pierdea controlul, făcând țărnișurile periculoase).

Naiada stânga și jos

Creatură fantastică, nimfă a apelor, geniu al naturii, jumătate femeie -jumătate **pește**, naiada este o divinitate a mării, simbolizând aspectul **inconștientului** (mai ales al celui feminin) despre **psihicul** masculin. Prin asociere cu **sirenele**, naiada era cândva privită ca vestitoare de calamități, dar a devenit simbol al frumuseții efemere feminine, precum și al caracteristicilor nestatorniciei și vanității (reprezentată mai jos prin oglinda sirenei). Naiadele sunt prezentate adesea ținând un pieptene — un simbol al puterii magice asupra naturii care este corelată cu naiadele, deoarece primii piepteni erau confecționați din oase de pește - cu care controlează furtunile mării. Cea mai renumită naiadă din legenda franceză, capricioasa Melusine, și-a părăsit soțul uman pentru a se întoarce în mare. Ilustrația din stânga arată un bărbat ispitit de o viziune de frumusețe ideală - naiada ireală de neatins.

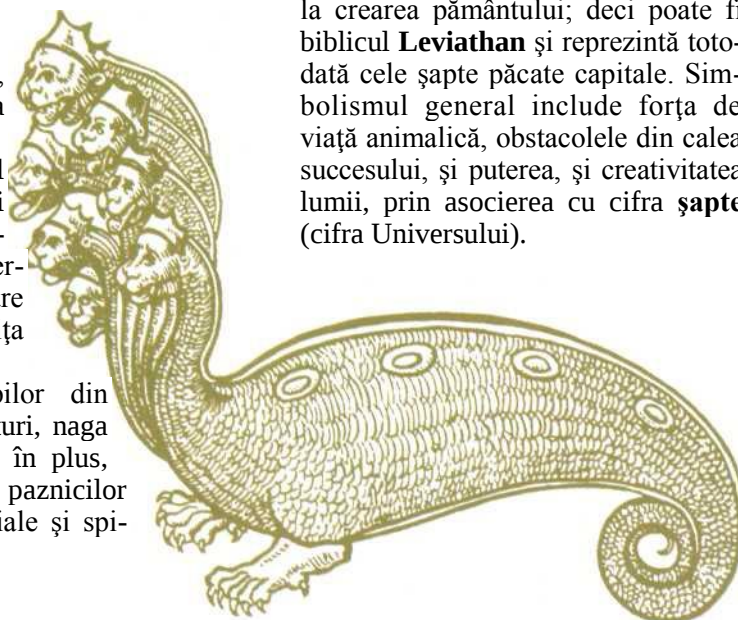

Naga sus

Naga - o radă legendară de **șerpi** - este reprezentată în tradiția hindusă în general ca șerpi, deși pot fi prezentate ca șerpi cu capete umane. Se credea că femela naga se putea căsători cu oameni și unele dinastii pretindeau că ar descinde din ele. Ananta este regele Naga cu o mie de capete și reprezintă infinitul. Șerpii Naga au dominat în marea lor splendoare în apă și sub pământ, simbolizează deci lumea de dincolo. Au purtat războaie în ceruri, simbolizate prin **Garuda**. Marele zeu Vishnu doarme pe un șarpe - naga încolăcit și călărește o cobră (simbolizând înțelepciunea și eternitatea), cele două naga împletite, pentru el sfinte, cei doi șerpi naga reprezintă apa fertilizată din care răsare zeița pământului.

Asemeni șerpilor din multe alte culturi, naga pot reprezenta în plus, simbolul paznicilor comorii materiale și spirituale.

Makara jos

Makara este o bestie mitică hindusă, în general prezentată jumătate **pește**, jumătate **crocodil**, uneori cu cap de elefant. Poate fi reprezentat și ca rechin, **naga**, **delfin** sau antilopă/pește. Makara este vehiculul lui Varuna, Stăpânul Adâncurilor. Este asociată cu **apa** dătătoare de viață și deci cu fertilitatea, dar, ca și creatură hibridă, simbolizează și dualitatea omului. În zodiacul hindus, este semnul **Capricornului**.

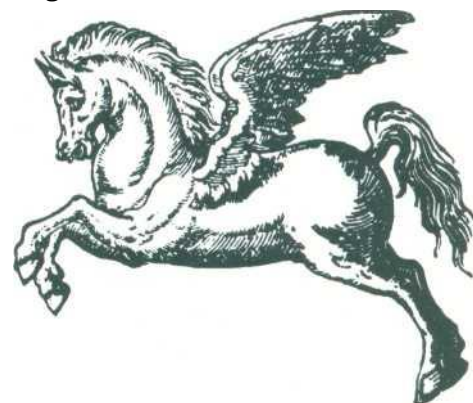

Hidra jos

Șarpele cu multe capete are multe asociații. În mitologia grecească, hidra, numită și șarpele lernaean, era un șarpe cu multe capete, căruia atunci când îi era retezat un cap, îi creșteau două în loc; Hercule a învins hidra cauterizându-i gâturile cu un butuc în flăcări. În mitul ugarit, simbolizează monstrul cu șapte capete al haosului, Lotan, cel care a fost distrus de Baal, la crearea pământului; deci poate fi biblicul **Leviathan** și reprezintă totodată cele șapte păcate capitale. Simbolismul general include forța de viață animalică, obstacolele din calea succesului, și puterea, și creativitatea lumii, prin asocierea cu cifra **șapte** (cifra Universului).

Creaturi aeriene

Pegasus sus

În mitologia greacă, Pegasus era calul înaripat pe care l-a călărit Bellephoron când a învins **himera**. Creat din sângele și capul despicat al Medusei (**Gorgona**), la rândul lui, Pegasus a creat izvorul Hipocrene dedicat Muzelor și a devenit astfel simbol al inspirației intelectuale și poetice. Pegasus simbolizează capacitatea omului de a obține spiritualitate mai înaltă și de a transforma răul în bine. La nivel mai monden, denotă transportul aerian sau viteza.

Phoenix sus

Fenixul, jumătate **vultur** - jumătate fazan, este un simbol universal al învierii și al imortalității. Își are originile în Egiptul antic, unde era egalat cu pasărea soarelui, Bennu. Se presupune că fenixul muribund a construit un rug funerar din lemn și și-a dat foc cu razele soarelui, ca apoi să renască din propria sa cenușă. Întruchipează așadar recrearea după distrugere. În tradiția creștină, fenixul denotă învierea lui Hristos, pe când în China, ca **Feng-huang**, este un simbol solar.

Zâna dreapta

Zânele sunt ființe mici, șovăielnice, eterice, de obicei înaripate și cu puteri magice. Sunt timide față de oameni, deși pot acorda mari bogății celor pe care-i întâlnesc. Încă și astăzi copiilor li se povestesc basme cu zâne. În iarbă, cercurile de culoare verde mai intens se numesc popular cercurile zânelor și sunt cauzate de dansul zânelor în acel loc. Prin abilitatea lor de metamorfozare zânele simbolizează posibilitățile latente ale puterilor supranormale din mintea omului.

Garuda sus

Jumătate om-jumătate **vultur** (și uneori găscă sălbatică), „pasărea solară de aur” Garuda are o importanță crucială în mitologia hindusă și budistă, ca Pasărea a Vieții. Garuda este regele păsărilor și este vehiculul zeului solar, Vishnu — creatorul și distrugătorul - și poate fi egalat cu **soarele**, cerul și victoria. Adepții lui Vishnu au adoptat Garuda ca emblemă. După tradiție, Garuda era conceput în totalitate când a ieșit din **oul** său (cosmic) și trăiește în desăvârșitul **Copac al Vieții**. Ca și putere solară, Garuda este dușmanul înverșunat al șarpelui naga ctonic (în special al lui Kaliya). Pentru budiștii tibetani, **Buddha** călărește pe Garuda, pasărea solară înzestrată cu calități pozitive, și este o manifestație de Botthisattva Vajrapani; de aceea, ei îl consideră un protector, un ocrotitor de temut împotriva răului. Corelat cu Vishnu și cu bătăliile cu șerpi naga, Garuda simbolizează soarele, imortalitatea și victoria în lupta dintre viață și moarte și dintre forțele binelui și răului.

Bazilicul jos

Bazilicul - cunoscut și ca vasilisc - are aripile, capul, creasta triplă și ghearele de pasăre pe corpul unui **șarpe**. Uneori coada i se termină cu un al doilea cap și, în acest caz, acesta este amfibianul care poate vedea în ambele părți. În credința occidentală, se spunea că basiliscul ar fi ieșit dintr-un ou fără gălbenuș, ouat în bălegar de către un **cocoș** și clocit de o **țestoasă** sau un șarpe. Avea **coroană** pe cap și coadă trifurcată. În Orient, era un hibrid de cocoș, șarpe, țestoasă. Paznic al comorilor, privirea lui putea să ucidă oamenii, iar moartea putea fi împiedicată numai dacă era forțat să se uite la reflectarea în oglindă a propriei sale priviri, vederea propriei imagini îi putea cauza moartea prin șoc. În creștinism, bazilicul simbolizează Anticristul, ca unul din cele patru aspecte ale Satanei. În timpul evului mediu reprezenta păcate ca trădarea, înșelăciunea și lenea, precum și boli (în special sifilisul).

Fenixul chinezesc

dreapta

În China, fenixul, cunoscut ca Fenghuang, este împăratul păsărilor și una din cele patru creaturi sfinte care aduc pacea și prosperitatea. Este o pasăre complexă cu un penaj minunat colorat, al cărei cap solar de **cocoș** este și coadă de rândunică, rămășițe ale **lunii** în creștere. Aripile lui reprezintă vântul; coada, viața vegetală, iar picioarele, pământul. În plus, fiecare parte a corpului său reprezintă o calitate umană: capul simbolizează cinstea; coada aduce semnificații la comportamentul ritual corect; pieptul, umanitatea; stomacul, încrederea; iar aripile, datoria. Mai departe, personifică unitatea dintre **yin** și yang. În aspectul său feng este un simbol masculin solar, reprezentând fericirea, pe când ca și huang este feminin și selear și simbolizează împărăteasa chineză. Cunoscut ca „pasărea stacojie”, deoarece păzește partea sudică a universului **vara**, se credea că apariția lui ar vesti sosirea unui împărat sau profet norocos. Încă este o emblemă chinezească de nuntă, semnificând unitatea prin căsătorie. În Japonia, pasărea Ho-O este similară fenixului chinezesc.

Demonii

Gorgonele dreapta

însăimântătoarele surori Gorgone (Euryale, Stheno și Medusa ale căror șefă era Medusa) aveau **șerpi** în loc de păr și se spunea că privirile lor de foc împietreau oamenii. În mitologia greacă, Medusa (prezentată în această pictură din secolul al XVII-lea de Caravaggio) era singura muritoare din trio: cândva o frumoasă fată, a înfuriat-o pe **Athena** prin comportamentul său lipsit de respect în templul ei și a transformat-o într-o Gorgonă care chinua oamenii. A fost ucisă în somn de Perseus și se spune că **Pegasus** s-a născut din sângele Medusei. Capul despicat al Medusei a devenit emblema lui Perseus și când este prezentată pe amulete protejează împotriva furtunilor de tunete. Se spune că un simbol al capului Gorgonei, Gorgoneion, împodobește scutul protector al lui Zeus și al Athenei (egida). Imagini similare au fost adesea plasate în templele grecești pentru a alunga răul. Gorgoneionul poate reprezenta teribila Mamă-Natură, teama (în special a bărbaților față de femei) sau însăimântătoare uniune a contrariilor, precum frumusețea și groaza.

Harpiile stânga

La origine reprezentată ca trei frumoase femei genii înaripate — Aello (furtuna) Celaeno (obscuritate) și Ocypete (vârtej) - aceste spirite malefice ale Greciei antice puteau convoca vânturile provocând furtuni pe uscat și bulboane pe mare. În amintita mitologie, harpiile au devenit vrăjitoare rele și murdare — jumătate-vultur, jumătate-femei trimise de zei pentru a-i pedepsi pe oamenii nedemni. Ele simbolizau moartea subită, deoarece puteau apuca sau prăda mâncarea până când victima lor (inclusiv Phineus, nefericitul rege trac) murea. Erau, de asemenea, mesageri ai lumii de dincolo, în care, ele transportau sufletele celor morți. Harpiile sunt simboluri ale morții, ale furtunilor de vânt și ale puterii feminine distructive. Astăzi, cuvântul „harpie” este folosit în descrierea unei femei afurite, crude sau lacome.

Sirena jos

Sirena, nimfă a mării, poate lua două forme: femeia-pasăre (ca în mitologia greacă) sau femeia—**pește**, uneori cu două cozi. Ambele forme ispitesc bărbații trecători ducându-i în moarte prin vraja cântecelor lor de o dulceață irezistibilă, precum spune povestea lui Lorelei din Rin. Sirenele simbolizează ispitele lumești periculoase survenite în calea spirituală a vieții.

Lamia sus

În mitologia romană și greacă, lamia, femeia fantomă, cu chip de monstru era o regină libiană care a fost furată de la copiii săi de către geloasa Iuno (sau Hera). Din această cauză a înnebunit, ajutat să se răzbune pe toți copiii și a devenit o demoniță devoratoare de copii. Are capul și trunchiul de femeie, dar corp de **șarpe**. Așa cum reprezintă o amenințare pentru copii, ea poate să împărtășească și simbolismul prădalnic al **sirenei**. În tradiția ebraică, a fost asociată cu Lilith, monstrul vampir de noapte.

Pazuzu sus

Spre deosebire de majoritatea demonilor, asirianul și babilonianul Pazuzu are și un aspect binevoitor prin virtutea de a fi rivalul lui Lamashtu (demonul ucigaș al bebelușilor), a fost considerat protectorul copiilor nenăscuți și al nou-născuților. Femeile însărcinate și tinerele mame ar trebui să poarte amulete care prezintă acest spirit înfricoșător, cu copite la mâini și la picioare, cu patru aripi și un corp acoperit cu solzi. Oricum, ca demon al vântului din sud-vest, care aducea boală și moarte, Papuzu era și o forță puternică de temut.

Tengu jos

În mitologia japoneză, Tengu are forma unui bărbat, dar posedă capul, ghearele și aripile unei păsări. Această oribilă creatură hibridă se naște dintr-un ou, trăiește în vârful copacilor din munți și iese la iveală să provoace dezastre printre oameni. Apare și dispare instantaneu schimbându-și înfățișarea și devenind, cu aceeași ușurință, invizibil. Tengu este răutăcios: câteva din activitățile sale preferate sunt furtul, răpirea copiilor, distrugerea clădirilor și întreruperea ceremoniilor religioase. De aceea Tengu este simbolul războiului, ticăloșiei și neînțelegerii.

Furiile jos

Cele trei Furii romane nemiloase erau sălbaticile zeițe ale răzbunării care îi urmăreau pe răufăcători, pe criminali și pe copiii nerecunoscători, pentru a-i pedepsi aspru. Originea teribilei Trisiphone („răzbunătoarea crimei”), Alecto („nciertătoarea” sau „cea care nu se odihnește”) și a Megareei (sălbatică” sau „geloasă”) este disputată, dar unele legende susțin că erau fiicele lui Gaeeia (zeița Pământului) și ale lui Uranus (Zeul cerurilor) sau ale păcătoșilor pământenii care au murit și au intrat în lumea de dincolo, Furiile sunt corelate cu Eri-

niile grecilor. Niște femei înaripate ale căror păr era un cuib de vipere care se zvârcoleau și duceau **șerpi**, flăcări sau cuțite. Alternativ, ele puteau fi reprezentate ca și câini sau hibrizi de șerpi. Ele sunt simboluri ale recunoașterii unei conștiințe vinovate și ale recunoașterii unei pedepse meritate și inevitabile.

Vampirul jos

Credința superstițioasă în vampiri este centrată asupra țărilor slavone, cu toate că și alte culturi spun povești despre creaturi nocturne infernale care sug sângele celor vii. Se crede că vampirii sunt cadavre „vii”, fără liniște care își asigură subzistența prin sugerea sângelui uman. Mușcătura lor răspândește infecția vampirică și nu pot fi uciși decât printr-un par care să le străpungă inima, sau, ca în cazul lui Nosferatu prin expunere la soare. Usturoiul, precum și crucifixul sunt considerate ca având efect în alungarea vampirilor. Cel mai renumit vampir, Dracula, a fost creația lui Bram Stoker și a intrat în cultura populară după apariția lui în nuvela eponimă a lui Stoker, publicată pentru prima dată în

1897 această fotografie este din *Cicatricea lui Dracula*. Stoker și-a bazat infernalul personaj pe VI ad al V-lea, zis Țepceș (456-76) din Muntenia, Valahia, domnitor crud care trăgea în țeapă victimele, dar oricum, nu a manifestat nici o tendință vampirică. Vampirii simbolizează paraziții, care își câștigă viața luând-o de la cei sănătoși.

Simbolismul emoțiilor și al minții interioare

Abia în timpul secolului trecut s-a recunoscut în realitate știința semioticii (sau semiologia) — studiul rolului simbolurilor în informarea și influențarea minții interioare. În special, doi oameni, Sigmund Freud și Carl Jung, au conturat înțelegerea noastră pentru felul în care răspund mințile noastre interioare la imagistica simbolismului. Freud a fost cel care a introdus conceptul analizei viselor ca instrument de valoare în interpretarea mesajelor date de inconștient, pe când identificarea simbolurilor arhetipale ale lui Jung esențiale în inconștientul colectiv au reprezentat o înaintare majoră a înțelegerii și terapiei psihologice.

După Jung, psihicul uman are trei nivele: egoul sau conștientul, inconștientul personal, care conține visele noastre personale, aspirațiile și amintirile; și inconștientul colectiv, care depozitează amintirile noastre rasiale înăscute, adesea sub formă de arhetipuri. Arhetipurile simbolice reprezintă experiențele împărtășite, comune nouă tuturor și include mama dăătoare și născătoare de viață, tatăl puternic și autoritar; anima și animus acele părți ale personalității noastre care reprezintă feminitatea și iraționalitatea, și respectiv masculinitatea și raționalitatea iar umbra - natura, firea noastră de bază, animalică.

În situații dificile, putem căuta să ne ascundem adevăratele noastre personalități îmbrăcând masca personajului, deci permițându-ne să ne prezentăm în diferite moduri. Aceasta poate fi o ocupație necesară

supraviețuirii, dar adevărata pace a minții se realizează doar atunci când recunoaștem și reconciliem toate laturile diferite și conflictuale ale măștii noastre psihologice. Doar atunci se obține un echilibru sănătos sau o individualizare a eului. În acest scop, este necesar să dăm atenție sentimentelor intuitive. Pentru a obține mesajele trimise conștientului de către inconștient prin viselor noastre și să ne dăm seama de răspunsurile noastre la simbolismul care ne înconjoară, chiar și în interacțiunea cu alți oameni sau în reacțiile noastre la anturajul nostru și la circumstanțele personale.

Percepțiile și răspunsurile noastre la simboluri sunt inevitabil intens personale, iar diferitele semne vor evoca o varietate de răspunsuri, depinzând de experiențele specifice, amintirile și caracterul individual. Acest capitol nu poate să pretindă că acoperă întregul domeniu de arhetipuri și de simboluri personale care informează și conturează lucrările minților noastre interioare și răspunsurile emoționale, prin explorarea efectului unora din cele mai comune imagini simbolice create și recunoscute de inconștient, dar va da cititorilor un valoros cadru prin care să-și lărgască înțelegerea limbajului evocator al imaginilor simbolice.

În paginile următoare sunt cercetate simbolurile arhetipale, simbolurile de identitate, direcție și tranziție și cele care invocă emoții pozitive și negative. Împreună ele vor călăuzi cititorul spre o fascinantă călătorie a autodescoveririi, sperată a fi individualizare.

Pagina alăturată: în povestea *Scufița Roșie*, lupul cel rău își asumă identitatea bunicii unei copile inocente intenționând să o ispitească spre sacrificiul de sine.

Lupul este dezvăluit ca un seducător masculin, fără scrupule, imoral și viclean, care este tentat, minte și păcălește pentru a doborî apărarea victimei sale neștiutoare. Aici, lupul este un simbol arhetip al voluptății, al poftei masculine nestăpânite - cel al prădătorului sexual al cărui libido sălbatic lasă urme de durere și distrugere în lăcomia sa.

Arhetipurile și rațiunea

Persoana dreapta

Arhetipul personalității este fața artificială, idealizată pe care o prezentăm lumii, care nu reflectă neapărat adevăratul nostru eu. Este simbolizat prin diferite **măști** pe care le adoptăm în scopul de a ne ajuta să scăpăm de inhibițiile noastre personale și să jucăm un rol convingător într-o varietate de situații care ni se dau - cum ar fi la serviciu, la petreceri sau chiar acasă. Persoana este o deviză protectoare care asigură supraviețuirea noastră socială și ne apără adevăratul ego de la o posibilitate ridicolă sau dăunătoare. Astfel, masca poate fi un ajutor folositor pentru a face față lumii înfricoșătoare, dar există pericolul de a ne identifica foarte de aproape cu ea și deci să ne pierdem adevărata identitate.

Șarlatanul jos

Șarlatanul este unul din arhetipurile experiențelor comune și importante identificate de Jung și reprezintă capriciile pe care inconștientul le poate face asupra conștientului. Șarlatanul este un antierou — o figură rebelă, imorală și dezordonată — căruia îi place să întrerupă, să ridiculizeze și să tulbure psihicul. Poate fi o figură periculoasă care sabotează cu răutate planurile noastre, dar poate să avertizeze împotriva mulțumirii de sine, asupra vanității și pretenției și poate să ne forțeze la provocarea pripită despre credințe indiscutabile. Șarlatanismul este un concept universal care combină calitățile animalice și divine. În poveștile multor culturi, apare sub forma magicianului sau a diavolului. Unii zei, joacă rolul șarlatanului cum ar fi zeul scandinav Loki, corbul amerindi-an, **Coyote**, Iepurele și

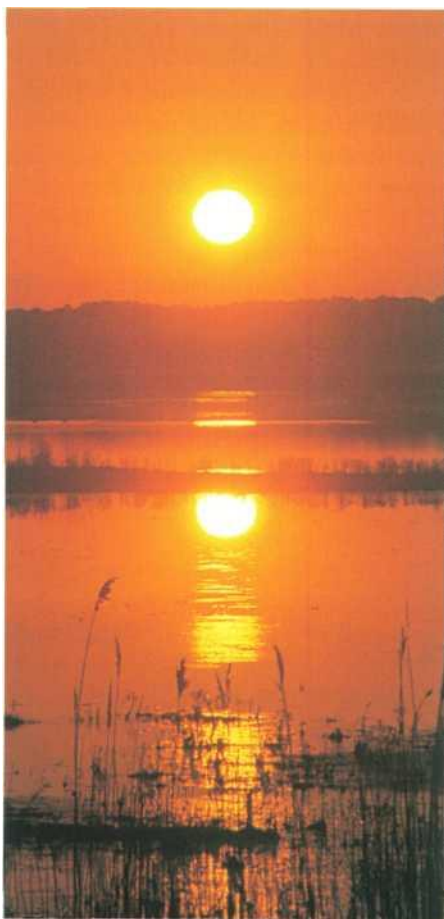
Hermes (**Mercur**) la greco-romani. În cultura contemporană, șarlatanul poate fi identificat cu personajul Iepurelui Br'er și batman. Adesea reprezentat în vise ca și clown, ca o schimbare de formă, șarlatanul este în plus, un simbol al transformării mentale și vestește o alterare iminentă a status quo-ului.

Psyche jos, dreapta

Pictura lui Paul Thumann *Psyche în oglinda naturii* portretizează frumoasa femeie muritoare din mitologia romană, care era iubită de Cupidon împotriva voinței geloasei Venus. Deși îi era interzis să vadă chipul lui Cupidon, curiozitatea a învins-o pe Psyche și aprinzând un opaiț a recunoscut zeul dragostei. A fost atât de șocată, încât i-a tremurat mâna și a căzut o picătură de ulei pe Cupidon, trezindu-l ca apoi să dispară. Ea s-a îmbarcat zadarnic în căutarea iubitului ei, a devenit sclava lui Venus și a căzut într-o comă apropiată de moarte. Oricum, Cupidon a reînviat-o, iar cei doi s-au căsătorit, **Jupiter** i-a acordat lui Psyche imortalitatea. Așa cum este un simbol al **iubirii** veșnice, Psyche (în limba greacă înseamnă suflul vieții sau sufletul) reprezintă călătoria sufletului prin

viață; asemeni sufletului, ea este prezentată uneori ca fluture. Ea este, de asemenea, simbolul eponimic al personalității umane. În termenii psihanalitici moderni ai lui Jung, psihicul uman (întreaga personalitate) este constituit din trei nivele: cgoul (conștientul), **inconștientul** personal (conținând experiențele individuale și dorințele) și inconștientul colectiv (compus din amintirile umane împărtășite). Psihicul arc patru funcții: intuiția, senzația, gândirea și sentimentul. Cu cât acestea sunt mai echilibrate, cu atât personalitatea este mai integrată; dezechilibrul poate rezulta introversiunea sau extroversiunea.

Conștientul sus

În interpretarea viselor, **soarele** este un simbol al rațiunii conștiente masculine și este antipodul **lunii** feminine a inconștientului. De aceea, mișcarea soarelui reprezintă nivele diferite ale conștientului: jos, de exemplu, simbolizează renașterea, trezirea și iluminarea, pe când soarele de la miezul zilei semnifică puterile cele mai înalte ale intelectului. Urmând această analogie, apusul reprezintă, așadar, scufundarea conștientului în inconștient, când gândirea rațională dă cale intuiției și emoțiilor inconștiente (reprezentate de noapte, lună și așa cum se vede în această ilustrație, de apă). Cu toate că apusul poate fi corelat cu **moartea**, nu se interpretează ca un simbol al fricii (deoarece soarele va răsări și va apune din nou), ci mai degrabă ca un simbol al acceptării cu calm a ciclului existențial fără sfârșit, al recunoașterii interacțiunii necesare a componentelor vieții și a conștientului și inconștientului.

Sibolurile elementelor

Moara de vânt jos

Prin mișcarea paletelor elicelor morii de vânt, simbolismul vântului (vitalitatea intangibilă) se combină cu cel al **aerului** - (spiritul). Datorită funcției ei ca și moară de **grâne**, moara de vânt poate să simbolizeze recolta și deci fertilitatea. Vântul, în final, produce pâinea, deci moara de vânt poate să însemne viață. În iconografia creștină, este simbol al **cumpătării**. Poate că cea mai familiară asocierie, este cea cu Don Quijote al lui Cervantes a cărei luptă inutilă cu morile de vânt este privită ca un exercițiu zadarnic. Moara de vânt este și emblema națională a Olandei.

Torța aprinsă dreapta

Semnificând forța regenerativă a **focului**, torța cu flacără îndreptată în sus simbolizează viața. În multe culturi, este folosită frecvent în ritualurile de inițiere sau fertilitate. În mitologia greacă, era emblema lui Eros și a Afroditei, simbolizând flacăra iubirii; Hercule a folosit-o pentru a o învinge pe Hydra. Când torța este prezentată cu flacăra în jos, simbolizează **moartea**. În creștinism, îl simbolizează pe Hristos ca Lumina Lumii și era semnul purificării prin iluminarea spiritului de către Dumnezeu. Torța semnifică, de asemenea, adevărul și inteligența și este adesea folosită ca emblemă în lăcașurile de studiu. Când este asociată cu cele șapte păcate capitale, reprezintă furia.

Roza vânturilor sus

Încadrată într-un **cerc** al perfecțiunii, împărțit de cele **patru** puncte cardinale: N, S, E și V - este în același timp semn al vieții și al cunoașterii; pentru gândirea interioară reprezintă un instrument de direcție și identitate. În simbolismul viselor, roza-vânturilor ne orientează în siguranță de-a lungul cărării stâncoase a vieții, dar dacă este defectă, reprezintă o pierdere a identității și a direcției personale.

Apa sus

Alături de **pădure** și **labirint**, apa este un simbol universal al gândirii inconștiente și poate fi legată de **lună**, feminitate și iraționalitate. Deoarece oceanele sunt neîmbrumate și nestăpânite, pot fi egale cu haosul. Doar dacă într-o stare extremă de turbulență, inconștientul este mai îndeaproape legat de un lac sau de un eleșteu care pare calm, dar poate ascunde o mare activitate sub suprafața lor. În multe culturi antice se credea că Pământul a fost creat din apele primare. Psihologii folosesc această credință ca metaforă pentru nașterea ideilor în inconștient.

Emoțiile pozitive

Fața zâmbitoare jos

Originea feței zâmbitoare, instantaneu recunoscută, datează de la recenta cultura hippy a anilor 1960, care susține pacea, cultura, care, a fost însă stabilită rapid ca un simbol universal al fericirii. Fața galbenă, culoare asociată adesea **soarelui** și luminii, subliniază simbolismul simplu și pozitiv al semnelui.

Degetul mare în sus dreapta

Semnul degetului în sus este unul dintre semnele heraldice populare care ne stau la dispoziție în gesticulație. Este un gest de aprobare, considerat popular ca având originea în zilele Romei antice, când soarta unui gladiator înfrânt în lupta la spectacolele cu public era pecetluită de un deget îndreptat în sus sau în jos de împărat (denotând iertarea sau, respectiv, moartea). Semnul poate reprezenta, de asemenea, bunăvoință și noroc.

Inimile și săgeata sus

Inimile străpunse de **săgeți** simbolizează în mod universal iubirea și uniunea. Din timpuri străvechi, inima semnifică nucleul emoțional al omului, pe când săgeata simbolizează flacăra dragostei aprinsă de zeul grec al iubirii, Eros (la romani, Cupidon). Simbolul indică țintirea inimilor îndrăgostiților precum și unirea lor. În iconografia creștină, o inimă străpunsă de sabie reprezintă **Fecioara Maria**, pe Hristos sau pe sfinți, dar poate să însemne pocăința. Inima în flăcări înseamnă iluminare și devotament - atât pentru laici, cât și pentru cei religioși.

Inelul de logodnă sus, dreapta

Inelul de logodnă simbolizează unirea a doi oameni în mariaj (sau un angajament similar). De asemenea, inelele reprezintă comuniunea sfântă a episcopilor, a cardinalilor sau a călugărițelor ca și miri sau mirese ale bisericii sau ale lui Hristos. Tradițional purtate pe degetul inelar al mâinii stângi (sau uneori la mâna dreaptă)

care se credea a fi legat de inimă, forma circulară a inelelor de logodnă și a verighetelor simbolizează veșnicia și desăvârșirea. Inelul de nuntă este binecuvântat în timpul ceremoniei de cununie înainte de a fi angajat ca simbol al unirii credincioșilor și al dragostei nemuritoare. Visarea unei căsătorii sau a unui inel poate reprezenta o dorință de reconciliere a părților conflictuale, încă complementare, ale **psihicului** cuiva integrat într-un întreg.

Strângerea de mână jos

Strângerea de mână este un semn variat de salut și de rămas bun, de prietenie, iertare și de intrare într-un contract. Poate reprezenta unitatea și acordul, precum și dublarea puterii sau potențialul obținut prin parteneriat.

Mâna dreaptă reprezintă forța vieții și este mâna puterii, deci un angajament este considerat mai puternic atunci când este făcut cu această mână. Măinile sunt părți expresive ale corpului, iar o largă varietate de gesturi manuale pot simboliza emoțiile conștiente și inconștiente. Când doi indivizi își dau mâna, contactul fizic rupe distanța și relația ajunge la un nivel mai intim. De aceea mâinile strânse simbolizează solidaritatea împotriva forțelor ostile - precum susține moto-ul: „Uniți rezistăm; dezbinați pierdem”.

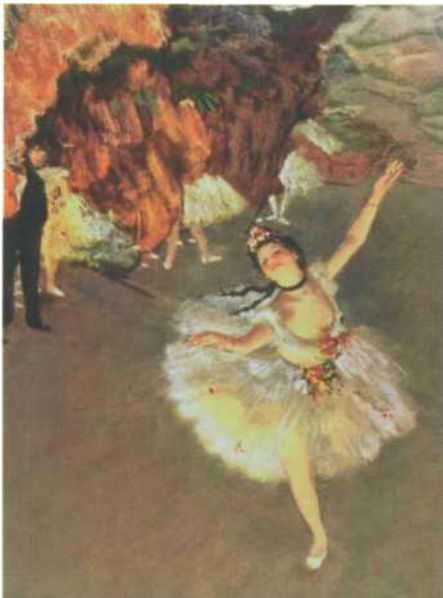
Eliberarea

Nuditatea dreapta

Pentru mulți, *Dejeuner sur l'herbe* de Edouard Manet prezintă o scenă de coșmar obișnuit: apariția în public fără haine. Credința că nuditatea este rușinoasă, este răspândită; în Occident, ar putea antedata poveștii Evei și a lui Adam. Pe când visele despre goliciune pot însemna sentimente de vulnerabilitate, sexualitate reprimată sau inabilitatea de a accepta adevărul ego; nuditatea poate avea și un simbolism pozitiv. Visele despre apariția în goliciune pot însemna înfrângerea inhibițiilor și îmbrățișarea onestității, deschiderea și dorința de a etala lumii adevărata **persona**. În concepția lui Freud, visarea propriului nud poate fi o expresie subconștientă a dorinței de întoarcere la **inocență** și la lipsa de pudoare a copilăriei sau dorul de întoarcere în natură. În scena lui Manet, trecătorii apar netulburați în fața nudității, semnificând eliberarea femeii nude al cărei ego adevărat este acceptat. Din contră, dacă ar apărea îngroziți, scena ar simboliza dezgolire și respingere.

Dansul jos

Balerina portretizată de Edgar Degas în *Danseuse sur la scene* apare eliberată prin dans. Dansul este o formă a propriei expresii, a creativității și spontaneității și poate simboliza a-

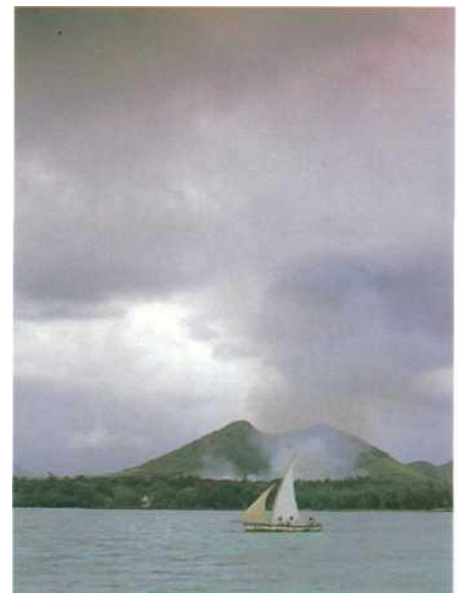

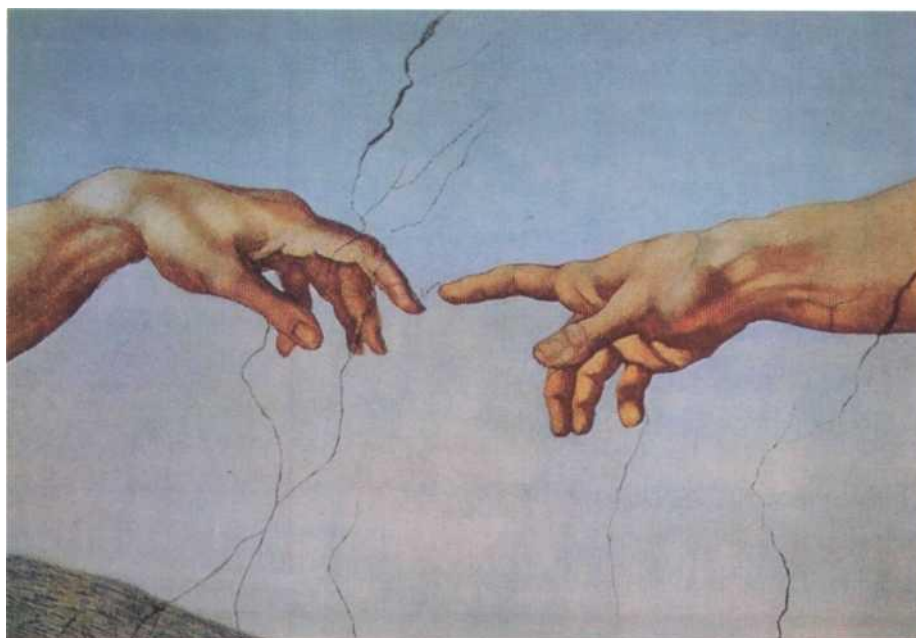
runcarea cătușelor comportamentului convențional, permițând relevarea adevăratei personalități a individului. Atât în lumea fizică, cât și în cea a imaginației, dansul reprezintă un zbor al fanteziei — o manifestare fericită de libertate. În vise, dansul indică necesitatea de a deveni mai extrovertit, de a se înfrupta din viață mai din plin și de a dezlănțui puterile creatoare reprimite în scopul de a deveni cu adevărat fericit. Acțiunea corpului este transpusă într-un spațiu-timp diferit de cel din viața practică. Dansul poate însemna ritualul de curtare sexuală.

Aventura dreapta

Visul despre navigarea pe un yaht simbolizează atât dorința de aventură, cât și recunoașterea necesității de a se imbarca într-o călătorie a dezvoltării personale. Din cele mai vechi timpuri, corăbiile și mai târziu vapoarele au fost privite ca un simbol al tranziției și al călătoriei - prin marea vieții sau din viață în moarte, de exemplu. Mai mult, vaporul în sine poate fi un simbol cosmic: pe când el reprezintă viața, **oceanul** pe care navighează reprezintă apele creației, iar catargul poate fi corelat cu *cais mundi*. În analogie

psihanalică, oceanul reprezintă **inconștientul**, iar yahtul reprezintă gândirea conștientă care trebuie cărmuită cu grijă prin apele adânci și printre obstacolele stâncoase în călătoria periculoasă a vieții. Mai puțin profund, visul navigării pe un yaht poate exprima dorul de libertate și aventură, deoarece pe mările impredictibile se pot cerceta teritorii neexplorate anterior și e posibilă evadarea de la restricțiile convenției înăbușite.

Inspirația/cfEflfio

Energia creativă sus

Acest detaliu din *Crearea lui Adam* a lui Michelangelo prezintă puterea dinamică scursă de la Dumnezeu la Adam, deci crearea vieții. La nivelul cel mai de bază, creația este uneori descrisă ca animarea materiei prin energie. Aceasta se referă atât la obiectele fizicului (sămânța care necesită energia solară pentru a crește), cât și la cele ale gândirii (care necesită energia mentală a inconștientului pentru inspirația conștientă). În timp ce creația reprezintă nașterea unei noi vieți, conceptul relatat al creativității este un semn de progres, o rupere pozitivă din stagnarea mentală și este extrem de important în menținerea echilibrului mental, ducând la fericire și succes.

Embrionul dreapta, sus

În timp ce **oul** sau sămânța este un profund simbol cosmic al potențialului în multe culturi, embrionul duce această semnificație cu un pas înainte, pentru că acesta a fost fecundat și în curând va da naștere unei noi vieți. De aceea este un simbol al nașterii, speranței și al noilor posibilități. În analogie onirică, reprezintă renașterea sinelui și oportunitatea de reîncepere. Așadar, embrionul este un simbol general al creației — atât în sens literal, cât și în termenii ideilor și soluțiilor latente din „ou”-ul **spiritului** care se dezvoltă treptat în „embrionul” inconștientului până când ies la iveală total maturizate, în gândirea conștientă.

Becul stânga

Un bec strălucitor simbolizează un li-căr de inspirație sau concepția unei idei. Așa cum puterea inconștientului se cristalizează într-un gând în min-tea conștientă, tot așa energia electrică asigură iluminarea becului. Rezul-tatele imediate ale aprinderii metafo-ric subliniază spontaneitatea inspi-rației, a scântei genului în gândirea conștientă. În termeni simbolici, a-ceastă invenție modernă are legături clare cu străvechiul concept al trans-ferului energiei spirituale și al puterii de la sursele de lumină (asemeni soa-relui) la intelectul uman.

Curiozitatea jos

Eroina lui Lewis Carroll din *Alice în Țara Minunilor* și *De cealaltă parte a oglinzii* era de o curiozitate nepoto-lită - o caracteristică ce a trimis-o în multe aventuri ireale din lumea vise-lor lui Carroll. Curiozitatea este o ca-litate sănătoasă care încurajează min-tea să cerceteze domenii și experiențe noi, ducând la dezvoltarea personală, însă curiozitatea poate fi, de ase-menea, periculoasă: ne poate ispiti în situații periculoase. Oricum, visele, așa cum Alice s-a găsit într-o lume fictivă înzestrată cu simbolismul psi-hologic, susțin un anturaj sigur în ca-re curiozitatea poate străbate nestân-jenită, eliberată de trauma consecin-țelor fizice negative. Puțini cercetează fanteziile și dorințele într-o cursă de probă imaginară și aplică lecțiile ex-periențelor onirice proprii în gândirea conștientă.

Succesul

Cununa de lauri dreapta

Încă de la Jocurile Pitice ale Greciei antice, cununa de lauri a fost emblema victoriei. Laurul **peren** a fost privit ca plantă purificatoare cu puteri de nemurire. Semnificația ei a supraviețuit, pe când celelalte frunze folosite în același scop nu rețin acest simbolism: în Jocurile Olimpice, se foloseau **măslinile** sălbatice pentru încununarea învingătorilor, în timp ce în jocurile nemeene se folosea pătrunjelul. Prima dată purtată de romani în paradele triumfale de după bătălii, cununa de lauri a fost privită ca un premiu și ca semn al binecuvântării divine. De-a lungul secolelor, conducătorii au fost portretizați astfel încununati, în timp ce astăzi, pot primi această marcă constructivă cei care au atins excelență în domeniile respective.

acest fel din lume. Legiunile romane au trecut pe sub arcuri naturale de ghirlande în calea lor spre templul lui **Jupiter**, unde îi aduceau mulțumiri. Pentru ei, arcul în sine simboliza cerul și raiul în care zeul suprem era Jupiter. Mai mult, reprezenta o barieră între supraviețuitori și sufletele adversarilor morți - barieră care ajuta la alungarea sentimentului de vinovăție a învingătorilor. În gândirea modernă, arcul victoriei este expresia neîndoielnică a puterii militare de succes.

din al II-lea Război Mondial. Nefiind un semn popular, a fost sugerat ca simbol al rezistenței naziste într-o emisiune de radio BBC pentru Belgia ocupată. „V” însemna victorie, *victorie* pentru Franța și *vrijheid* pentru flamanzi. Abreviat, a fost transcris într-un cod Morse pentru radiodifuziune; prin coincidență, are același ritm ca și uvertura Simfoniei a V-a de Beethoven, cu care a fost identificat semnul curând. Winston Churchill a popularizat folosirea lui. În unele țări, când semnul este răsturnat are o semnificație insultantă.

Sărbătorirea jos

Unul dintre cele mai puternice simboluri moderne de sărbătoare este ciocnirea paharelor la un toast. La ocaziile de sărbătoare, cei adunați fac un toast de succes sau de urări de bine cu un pahar de șampanie sau de vin - ambele furnizând un sentiment de bunăstare și bunăvoință. Vinul a jucat un rol important în ritualurile străvechi ale lui Dionysus (Bacchus): era privit ca elixir al vieții și al tinereții eterne, iar efectul său tonic un mijloc de eliberare a sufletului pentru a atinge o uniune - chiar trecătoare - cu zeii.

Arcul victoriei jos

Încă din timpurile romane, învingătorii militari mășăluiau pe sub arcurile de triumf în urma bătăliilor, iar azi, Arc de Triomphe din Paris, Franța (construit în onoarea lui Napoleon I) este cel mai renumit monument de

Culesul recoltei sus

La sfârșitul zilei de Jules Breton prezintă o muncitoare a câmpului cărând un snop de grâu - simbol universal și străvechi al secerișului. Vremurile bune în mod obișnuit sunt reprezentate de un mănunchi de grâne, denotând darul naturii, pâinea (și deci viața) și recolta adunată după o muncă asiduă. Deși s-ar putea înfrunta asprimea în cercetare, perseverența ar trebui să rezulte din recoltă - fie în formă materială sau ca și iluminare a gândirii.

V de la victorie dreapta, sus

Semnul victoriei este cunoscut și ca semn al păcii sau al salutului victorios și își are originea în Anglia, din

Norocul/soarta

Hornarul dreapta

În unele țări nord-europene, homarul este un simbol al norocului. Originea acestui simbolism este necunoscută, dar poate fi un rezultat al rolului său în prevenirea focului sau al asocierii lui cu simbolismul cărbunelui în purificarea sa prin **foc**.

Trifoiul cu patru foi sus

Simbolismul trifoiului cu patru foi ca semn al norocului provine de la legenda că Eva, după izgonirea ei din paradis, a luat unul ca amintire din grădina Edenului. În mod normal, trifoiul are trei frunze și este dificil să găsești unul cu patru foi, deși nu este imposibil. Dacă planta are mai mult de patru frunze, se spune că aduce ghinion.

Bani în copaci sus

Vânătorul care descoperă bani crescând din abundență în copaci exprimă senzația norocului de găsire a unei surse de bogăție aparent nepuizabilă. Oricum, copacul de bani este în mod cert un fenomen imposibil și de aceea reprezintă aspirațiile irealizabile.

Potcoava jos

Potcoava de cal este un simbol de noroc, dar după părerea unora numai dacă este îndreptată în sus; dacă este îndreptată în jos, norocul scapă. Există unele teorii referitoare la originea credinței că potcoava de cal protejează împotriva spiritelor rele și aduce noroc, în credința creștină, Sf. Dunstan a fost rugat de Diavol să-i potcovească singura copită; Sf. Dunstan i-a îndeplinit cerința, dar i-a cauzat Satanei o durere atât de îngrozitoare, încât a promis să nu intre niciodată acolo unde vede o potcoavă. În legenda populară, **vrăjitoarele** călăreau măturile, deoarece le era frică de cai. O altă teo-

rie era că potcoava (fiind din fier, simbolul lui **Marte**) contracara puterea lui **Saturn** (zeul vrăjitoarelor). Deoarece forma sa amintește de **semilună**, potcoava este și un simbol de fertilitate; mai mult, deoarece seamănă cu două coarne, semnifică vitalitatea.

Zarurile sus

Așa cum sunt devize ale jocurilor de noroc, zarurile au o importanță simbolică, reprezentante ale sorții capricioase, neserioase - ca atribute ale Celor **Trei Grații**, ca instrumente ale pătimirii lui Hristos sub **crucifixul** soldaților romani și ca simbol al norocului personificat, reprezentând darurile hazardului. Ultima semnificație este cea mai relevantă în zilele noastre, în ambele sensuri, atât pozitiv cât și negativ, zarurile reprezintă șansa.

Direcția/ identitatea

Degetul arătător *sus*

Degetul arătător indică o direcție, atât în lumea reală, cât și pe tărâmul mai nebulos al viselor. Un indicator silențios al drumului corect, prin folosirea acestui simbol, inconștientul poate să direcționeze omologul său conștient, ajutând la rezolvarea conflictelor și la clarificarea situațiilor de indecizie.

Inconștientul *jos, dreapta*

O pădure deasă de copaci cu tot felul de plante, ierburi înalte și creaturi sălbatice este simbolul gândirii inconștiente. Nu știm - și nu putem controla - tot ceea ce absoarbe inconștientul nostru. Când visăm, fragmente de amintiri, întâmplări demult uitate reapar în stadiul nostru conștient. Asemeni inconștientului, pădurile sunt locuri misterioase, neexplorate de cunoaștere. Ele ascund primejdii, dar și comori îngropate; putem găsi în inconștientul nostru rezolvarea problemelor care ocupă momentele noastre de trezie. O pădure în vis poate să reprezinte teama de a fi prins în capcana amenințătoare, labirintică a întunericului. Deci pădurile simbolizează pericolul, precum și amenințarea haosului și dezordinii. Contrar, dacă cel care visează, nu o consideră înfricoșătoare, pădurea poate reprezenta un loc de pace interioară și un refugiu, în plus, pădurea este un arhetip matern, simbolizând femeia: datorită vegetației luxuriante reprezintă puterile fertile ale Mamei Naturi.

Labirintul *jos*

Labirintul este un simbol antic și universal. Complexitatea coridoarelor, galeriilor amenajate în așa fel, încât o dată intrat în interior să nu găsești unica ieșire, reprezintă confuzia și rătăcirea. Ca metaforă a vieții, simbolizează opțiunile necesare pentru a ajunge în siguranța centrului (sau în afara lui). Puterea teribilă a labirintului este simbolizată în mitologia greacă de labirintul **Minotaurului** care, în final, a fost răpus de Theseus (care și-a găsit apoi calea de ieșire folosindu-se de firul Ariadnei). În comun cu **mandala**, în analogie religioasă, trecerea prin labirint simbolizează o călătorie spirituală în căutarea unității cu absolutul. În interpretare psihologică, labirintul reprezintă confuzia și contradicția minții inconștiente. Apoi, sosirea la centru sau îndreptarea spre lumina zilei înseamnă individualizarea personală și descompunerea oarbă prin labirintul psihicului ceea ce înseamnă rătăcire.

Inocența *sus*

O tânără îmbrăcată în alb, ca în portretul prezentat de Sir Thomas Lawrence, *Pinkie*, este imaginea arhetip a inocenței și purității - calități reprezentate tradițional de copii (inocență) și de culoarea albă (castitate și virginitate) - o stare a ființei care nu a fost atinsă de Rău și nu știe să-l comită. Copiii și adolescenții simbolizează de asemenea potențialul unor noi începuturi, astfel în simbolismul oniric un copil îmbrăcat în alb poate să exprime dorința de întoarcere la inocența neîntinată a copilăriei sau intenția pozitivă a de întoarce o nouă pagină și de a lua un nou început.

Protecția/securitatea

Fortăreața jos

Așa cum demonstrează această splendidă fortăreață babiloniană din Irak, castelele și citadelele sunt formidabile construcții de apărare, al căror scop istoric era cel de refugiu fizic în poziție de luptă. În aceasta constă simbolismul lor complex deoarece, așa cum simbolizează protecția de sine și securitatea (pentru cel dinăuntru), tot așa pentru cel din exterior, ele pot reprezenta obstacole frustrante care trebuie străbătute și depășite prin luptă în calea spre progres. În basme, castelul este fortăreața forțelor bune și rele, iar în ele există valori inestimabile (o prințesă, o comoară sau cunoaște-

re), în funcție de context, sarcina eroului este fie să obțină comoara prin lupta cu gardienii monștruoși ai citadelei, fie să o apere de puterile răuvoitoare, în interpretare onirică, fortăreața poate să reprezinte siguranța de sine sau o închisoare creată de sine a cărei apărare (inconștientul) trebuie dăruită înaintea câștigării realizării ideale de sine. În plus, fortăreața reprezintă retragerea pozitivă spirituală din lume sau avertizează împotriva pericolelor de izolare și solitudine. Când este în ruine, înseamnă sentimente de pierdere, disperare și neșansă.

Zidurile sus

Zidurile împărtășesc în mare parte simbolismul fortăreței. La un anumit nivel, zidurile indică stăpânirea de sine: străinii sunt descurajați în fața trecerii oprite. În mod similar, zidurile înseamnă instinctul de apărare și ridicarea barierelor mentale. În interpretare pozitivă, reprezintă o măsură de protecție împotriva posibilelor influențe negative; pe de altă parte, clădirea unui zid înseamnă o privire fugară și o respingere promptă a influențelor noi.

Securitatea jos, centru în comun cu majoritatea jucăriilor strânse în brațe, cum ar fi ursuleții de pluș, păpușa de cârpă prezentată aici este un simbol de securitate a copilăriei, când viața părea mai puțin înfricoșătoare și când puteam să ne întoarcem la jucării pentru liniștire și consolare. Pentru copil, păpușa sau ursulețul de pluș, nu reprezintă doar un tovarăș devotat și indiscutabil tăcut, ci și un protector puternic și reconfortant. Visul despre o astfel de jucărie reprezintă dorința de întoarcere la un timp când primeam dragostea necondiționată și în plus, exprimă un imbold pentru a scăpa de problemele dificile ale maturității și pentru a reveni la simplitatea copilăriei. Însă sunt obiecte neanimate, insensibile, jucăriile moi, simbolizează negativ lipsa psihologică pentru că atunci când personalitatea pacientului este proiectată în ele, stările și problemele emoționale se pot exterioriza facilitând rezolvarea lor.

Umbrela *Pagina alăturată*

Umbrela (care oferă adăpost în calea ploii și razelor solare) este un simbol evident al protecției. În termeni psihologici, această semnificație nu este întotdeauna pozitivă: poate să ia forma unei extreme introvertiri a inabilității de a înfrunta lumea exterioară, a încăpățânării de a se confrunta cu realitatea și a lipsei periculoase de independență.

Casa sus

În timp ce multe culturi au considerat casa ca fiind un model al cosmosului, al lumii sau al **corpului omenesc**, Jung a identificat casa ca simbol al sinelui, după un vis care i-a dezvăluit conceptul inconștientului colectiv. Dezvoltând mai departe această analogie, fațada este comparată cu **persona**, iar etajele cu diferitele nivele ale gândirii: încăperile de la subsol reprezintă inconștinetul, camera de zi este căminul conștientului, bucătăria este un loc al transformărilor, iar etajele superioare sunt legate de aspirații și spiritualitate. Scările simbolizează legătură psihică între toate acestea. La nivel mai general, casa simbolizează familia, protecția și stabilitatea, un refugiu personal față de lumea exterioară. În casă, persona (masca) poate fi dată la o parte pentru a elibera adevăratul eu. Acest simbolism explică frecvența desenei copiilor despre casă.

Soluția

Cheia jos

Un simbol al deschiderii și închiderii, cheia împărtășește simbolismul individual al zeului roman **[anus, zeitatea intrării**. În timp ce cheia înseamnă eliberarea și abilitatea de a descurca secrete ascunse, în aspect contrar denotă încarcerare și mister. În simbolismul oniric, cheia poate să deschidă inconștientul și să dea soluția rezolvării unei probleme. Cheia figurează în multe culturi: în creștinism, cheile **porților** raiului sunt ținute de Sf. Petru (și sunt **emblema papală**); în mitologia greacă, Hecate ține cheia iadului; în Japonia, cheia semnifică fericire; iar în iudaism, cheia lui Dumnezeu controlează nașterea și moartea.

Iluminarea dreaptă

Asemeni **curcubeului**, lumina este simbolul speranței și al iluminării mentale. Visul de anxietate (legat de trauma nașterii) al căderii printr-un tunel negru ca smoala, strâmt și aparent nesfârșit poate fi îngrozitor și înseamnă acceptarea silită a unei călătorii într-o direcție în care nu avem control. Tunelul este simbolul gândirii **inconștiente**, iar această imagine din vis trimite mesajul că trebuie confruntată o temere reprimată, iar provocările înfricoșătoare s-au înfățișat pentru a batjocori sentimentele de anxietate care pot cauza severe probleme emoționale. De aceea, bucuria licărului de lumină la capătul tunelului nu este doar o izbăvire psihică, ci și un sentiment de direcție. Deci lumina poate fi luată drept simbol al gândirii raționale și conștiente cu ajutorul căreia găsim rezolvarea haosului din inconștient. În contrastul dintre întunericul tunelului și strălucirea luminii se poate contura comparația cu trecerea din stadiul de disperare într-unul de iluminare și de speranță în viitor.

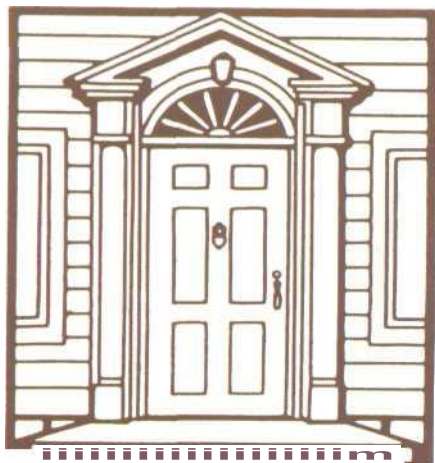

Puzzle sus

Așezarea piesei finale din mozaicul unui puzzle reprezintă o ultimă și triumfală rezolvare. Se pot lega multe mistere de un puzzle, în care piesele amestecate aparent fără nici o legătură, trebuie alese într-o aranjare precisă înainte ca imaginea integrală să fie dezvăluită. Jocul de puzzle este de asemenea o metaforă a gândirii inconștiente prezentând rezolvările gândirii conștiente, unde piesele (imaginele arhetip) sunt asamblate într-un tot unitar.

Tranziția

Ușa sus

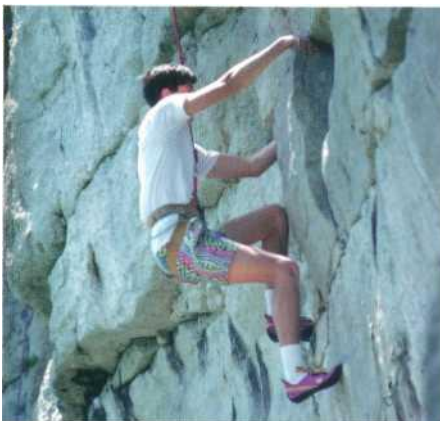
În termeni generali, ușa simbolizează oportunitatea sau trecerea de la un stadiu sau nivel al conștientului la altul, în simbolismul oniric, când ușa este închisă, reprezintă un mister sau o barieră a cărei **cheie** trebuie găsită, pe când o ușă deschisă înseamnă o eliberare sau o invitație de a înfrunta o nouă provocare. Mai departe o ușă care se deschide spre înăuntru indică necesitatea explorării propriului eu; care se deschide în afară solicită visătorului să fie mai accesibil celorlalți. Cuvintele lui Hristos, "Eu sunt intrarea", pentru creștini înseamnă intrarea spre mântuirea prin Christos. **Ianus** era zeul roman al porții, ținând cheia și, deci, puterea tranziției.

Podurile dreapta

În interpretarea psihanalitică modernă, podurile, asemeni liniștitorului Pont St. Benezet, simbolizează tranziția dintr-o stare în alta și oportunitatea pentru schimbare. Partea cea mai apropiată a podului reprezintă trecutul, partea opusă un viitor misterios, în timp ce apele care curg pe sub el semnifică haosul minții **inconștiente**, încă din antichitate, podurile sugerau niște legături: de exemplu, între tărâmul real și cel paradisiac între om și spirit sau între viață și moarte. Când un pod este greu de traversat, acesta reprezintă dificultățile implicate în respingerea trecutului și năzuința pentru obținerea progresului.

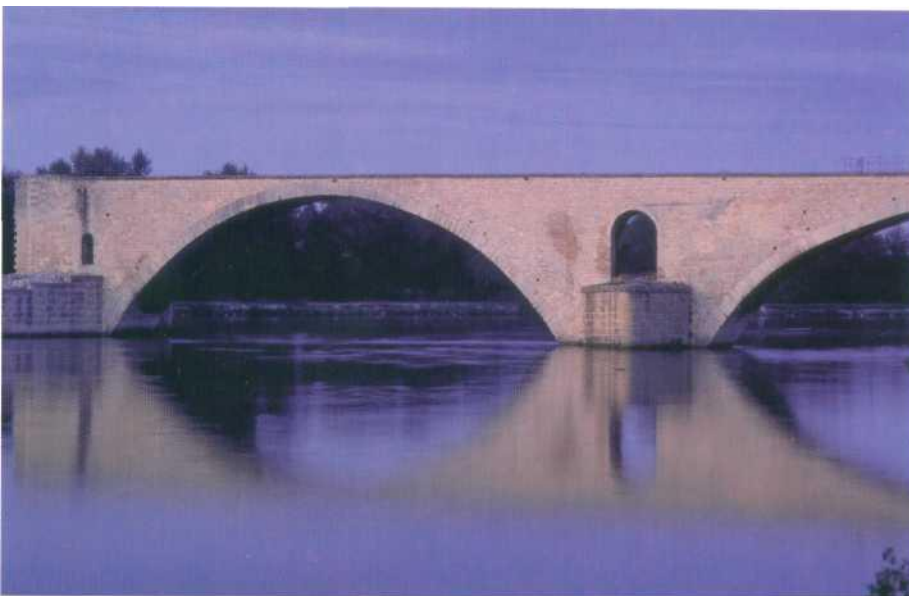
Cățăratul jos

În codul viselor, suișul — chiar pe o scară, un munte sau trepte — este un simbol al luptei pentru îmbunătățirea sinelui - personal sau profesional. Suișul reprezintă un rit de inițiere, o dezvoltare, o evoluție și un progres personal prin variatele etape ale conștientului în drumul spre actualizarea sinelui. Realizarea, reușita este cea mai importantă componentă pentru compensarea suferinței implicate în atingerea acesteia. În ciuda pericolului, a fricii și efortului investit în escaladarea înălțimilor, o dată ce în final cățărătorul a ajuns la culme, este răsplătit prin sentimente de mulțumire și realizare. Așadar, cățărarea simbolizează transcendență de la aspectele mai înalte, spre valori spirituale și mai mari. În gândirea freudiană, cățăratul înseamnă dorința de împlinire sexuală.

Poarta sus

Deși împărtășește mult din simbolismul **ușii**, semnificația porții, fiind mai mare și permițând accesul obiectelor mai mari, este mai puțin specific persoanei și reprezintă intrarea în zone mai mistice și mai profunde. O poartă poate să conducă spre rai sau spre iad, iar pe pământ spre locuri temporale sau temple spirituale. În Orient, astfel de temple sunt adesea ocrotite de creaturi protectoare feroase; există, de asemenea, o serie de porți care reprezintă variatele etape ale iluminării, în interpretarea onirică, oricât de mari ar fi barierele spre intrare, poarta deschisă sau închisă, poarta în sine este o invitație pozitivă la cercetarea de sine și la cunoaștere. De aceea, poarta este considerată un simbol de inițiere: inițiatul trebuie să treacă prin ea înainte de a obține o nouă transformare, o etapă nouă corespunzătoare iluminării.

Moartea și mortalitatea

Secerătorul jos

Secerătorul, cunoscut ca Moartea sau Timpul Tată, poartă o coasă cu care secără acele suflete umane al căror timp a sosit. Coasa reprezintă recolta și deci moartea și renașterea. Prin corelarea lui cu Cronos, zeul grec al agriculturii, poartă adesea și o seceră, în mod obișnuit, Secerătorul portretizat ca o figură scheletică ce ține o **clepsidră**, este un *memento mori* - un simbol înfricoșător al morții și aduce aminte de mortalitate.

Ceasul de buzunar dreapta

Simbol al trecerii neîndurătoare a timpului, ceasul de buzunar sau ceasornicul amintește în mod esențial de natura tranzitorie a vieții umane. Nici un om nu este nemuritor, și ceasul ticăie secunde, minutele și orele, întocmai la fel cum măsoară și viața. În interpretarea viselor, ceasul poate simboliza nucleul umanității - emoțiile inimii. De obicei, simbol de anxietate în vise, ceasul oprit înseamnă paralizarea emoțiilor, ceasul care grăbește, sentimentul de a fi ieșit de sub control. Oricum, simbolismul ceasului nu este întotdeauna negativ: poate însemna noi începuturi și oportunități ale viitorului.

Craniul sus

Craniul rânjind sau capul de mort este un *memento mori* larg folosit, simbolizând timpul limitat pe care îl are omul pe pământ și inevitabila lui întoarcere în țărână. Contrastând cu impermanența umană, în multe culturi, craniul ca receptacol al creierului, este considerat recipientul spiritului omului și prin urmare fântâna vieții și gândirii. În **alchimie**, craniile erau folosite în procesele de transformare.

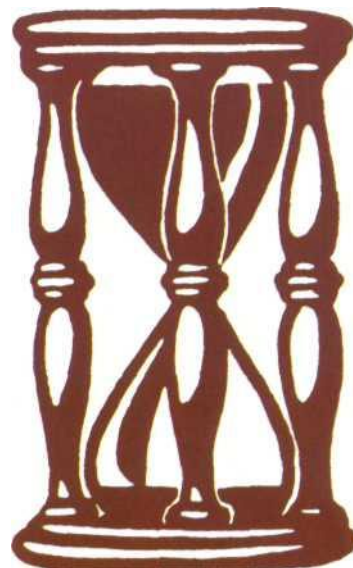
Clepsidra dreapta

Clepsidra este un simbol principal al mortalității și amintește că viața este finită. Așa cum nisipul ce curge din partea de sus a clepsidrei măsoară scurgerea timpului, tot așa se apropie și moartea cu nemiloasă inevitabilitate. Oricum deoarece trebuie întoarsă înainte ca ea să funcționeze, clepsidra simbolizează și ciclul vieții și al morții și raiul și pământul. În plus, este simbolul personificării creștine a **Temperanței**.

Scheletul și sicriul sus

Scheletul în putrefacție care iese din sicriul în care a fost așezat pentru odihnă este unul din cele mai potente simboluri de teroare, semnificând puterea supranaturală negativă și nemuritoare, în simbolism oniric, cadavrul animat nu simbolizează neapărat moartea, ci mai degrabă ieșirea la suprafață a unui eveniment îngropat adânc în inconștient, o traumă anterioară, reprimată, dar care acum trebuie confruntată; deci este „scheletul ascuns în debara”.

Represiunea/tăinuirea

Cutia închisă sus

Cutia deschisă sau dimpotrivă, închisă, este un simbol al tănuirii. Invocă curiozitatea intensă pentru ceea ce ar putea găsi înăuntru. Așa ca și în mitul de avertisment al cutiei pe care, deși tabu, Pandora a socotit-o prea irezistibilă ca să o ignore, pot fi dezvăluite secrete teribile interioare (toate relele lumii). În poveste speranța a rămas în cutie. Multe basme povestesc de **trei** cutii, dintre care două conțin bogății, iar cea de-a treia pustiierea. Deci, așa cum înseamnă dosirea și posibilitățile de bine sau rău, cutia închisă înseamnă și emoțiile pline de speranță făcând referire la comoara care poate fi în interiorul ei. În interpretarea psihanalitică, cutia este comparată cu puterea distructivă (dar și pozitivă) a **inconștientului**, precum și cu pântecul matern protector.

Decepția dreapta

În timpul războiului troian, Odysseus a poruncit sculptorului Epeios să sculpteze în **lemn** un cal enorm, apoi s-a prefăcut că îl așază pentru a-l trimite pe un vas spre Grecia, lăsând calul în afara orașului asediat. Troienii, crezând că este un dar pentru zei, au târât calul în orașul lor. În timpul nopții, armata greacă care fusese ascunsă

în interiorul calului a ieșit și a devastat Troia. În interpretare psihanalitică, caii reprezintă energiile noastre naturale primare. De aceea, Calul Troian este un simbol al dosirii puterilor periculoase înăscute din **inconștientul** nostru și care ne pot hărțui chiar și atunci când ne simțim în cea mai mare siguranță. Este, de asemenea, o avertizare împotriva potențialelor decepții și sabotaje (precum se subliniază în expresia "Mă tem de greci, chiar dacă dau daruri" din partea celor care par inocenți și inofensivi.

Voalul jos

Voalul este în primul rând un simbol al tainei și întunericului, deoarece privitorul este nesigur pe misterul ce se ascunde înapoia lui. Mai mult, cel care poartă voalul nu dorește să se dezvăluie și prin urmare are o semnificație protectoare. Voalul de doliu reprezintă retragerea în lumea solitară a supărării, pe când voalurile purtate de femeile Islamului, de mirese și călugărițe simbolizează castitatea și supunerea, până la mariaj (în cazul călugă-

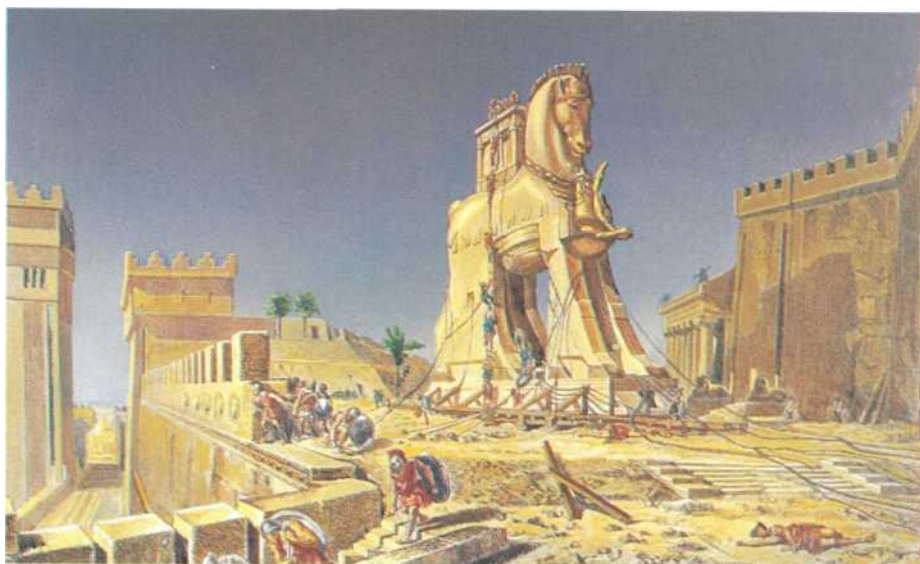

rițelor, cu Hristos). Voalul este un simbol ambiguu, deoarece, când este ridicat - așa cum sunt prezentate aceste femei spaniole - este un simbol al revelației, adevărului și al cunoașterii.

Modestia sus

În această pictură italiană, **Fecioara Măria** rugându-se, prezintă virtuțile umilinței și modestiei. Îmbrăcată decent și purtând voal, cu ochii plecați, mâinile împreunate într-un gest de rugăciune, în această imagine Fecioara reprezintă fundamentul acceptării voinței lui Dumnezeu. Însă pe când modestia este privită în general ca și calitatea de a lupta pentru ceva, în simbolismul oniric, reprezintă aservirea și sublimarea sinelui real într-un ideal ireal, probabil dăunător psihic. Acoperirea unei persoane cu îmbrăcăminte este un simbol oniric al inhibiției și ascunderii **personalității**, precum și al modestiei.

Stresul

Valiza dreapta

Deoarece bagajul, cum ar fi o geantă sau o valiză, este asociat imediat unei călătorii, simbolizează bagajul emoțional personal pe care fiecare din noi îl purtăm în călătoria prin viață. În funcție de conținutul valizei, aceasta ne îndeamnă fie să lăsăm de o parte anxietatea superfluă și amintirile care împiedică dezvoltarea noastră (dacă este îndesată cu articole de utilitate ce denotă inconsecvență) fie că (dacă a fost împachetată cu sens și cumpănă) identifică experiențele și cunoașterea necesară supraviețuirii noastre. De aceea, visul despre părăsirea sau pierderea unui bagaj înseamnă dorința de eliberare de sub o povară - interpretare care, atunci când este luată la extremă, poate indica în final, dorința de moarte.

Trenul groazei jos

Călătorind într-un tren al groazei este o metaforă a suferințelor și coborâșurilor vieții. Ca simbol al gândirii interioare, reprezintă ascensiunea și descinderea în mintea conștientă și cea inconștientă. Deoarece nu deținem controlul asupra vitezei cu care se deplasează trenul groazei sau asupra rutei pe care o ia, reprezintă pierderea direcției. Groaza pericolului călătoriei poate fi intens plăcută, iar în acest context, trenul groazei este legat de necesitatea de excitație și asumarea riscurilor.

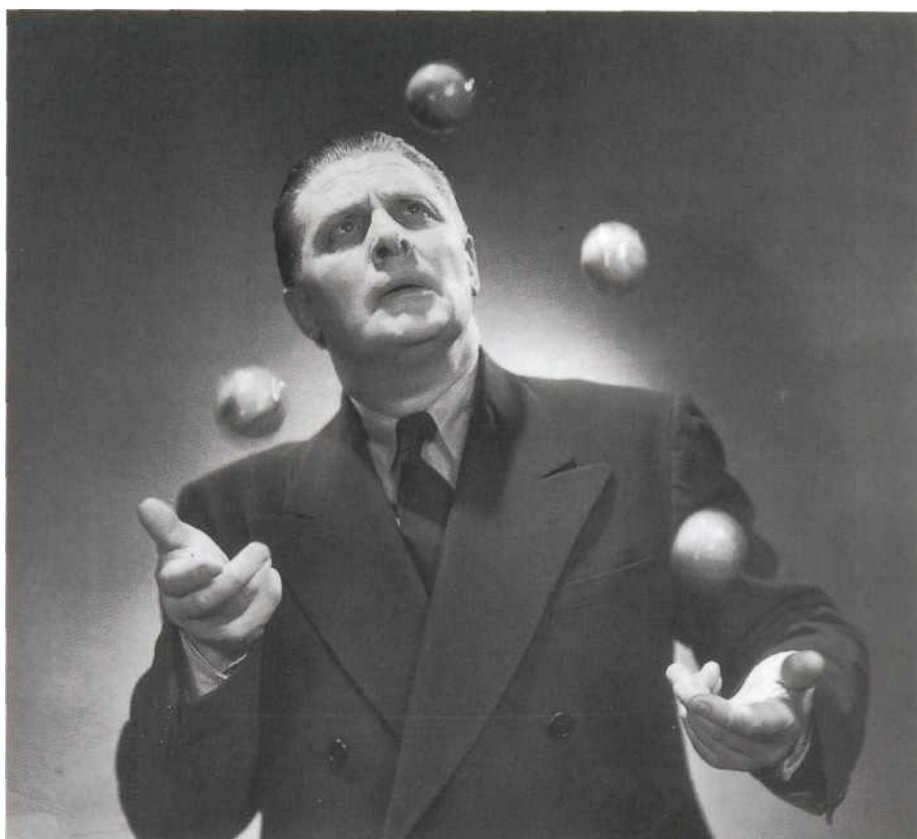

Jongleria jos

Jonglerul este simbolul echilibrării componentelor vieții în scopul prevenirii căderii mingilor (reprezintă elementele vieții fizice sau psihice) și întreruperii reprezentăției. Majoritatea oamenilor se simt sub tensiune la împăcarea unor angajamente într-un tot armonios cum ar fi familia, serviciul și nevoile personale; uneori tensiunile sunt atât de mari, încât va rezulta pierderea controlului, dacă îndemânarea în jonglerie nu este dezvoltată. Această analogie se referă la părțile psihicului care sunt jonglate de către conștient. Jonglerul poate fi interpretat, ca un **escroc**, care poate să înlătură armonia.

Arderea jos

Arderea mintală poate fi simbolizată în numeroase moduri, incluzând scoaterea aburilor pe urechi (indică o aglomerare severă) sau o **lumânare** aprinsă la ambele capete. În acest context, aburul și **focul** sunt simboluri de distrucție și ambele avertizează pericolele supraîncordării - fie ca rezultat al presiunilor externe, fie prin nesocotirea ambițiilor personale. O depresie nervoasă - uneori numită „ardere de creier” sau „creier ars” - poate cauza daune ireparabile psihicului.

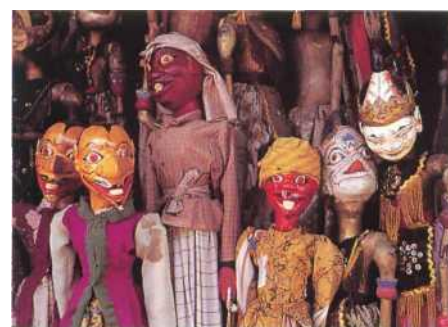
Obstacolele

Izolarea sus

O insulă nelocuită este simbolul izolării pentru că este despărțită prin apă de celelalte mase de pământ și de comunitățile lor. Deși putem fi expuși tendințelor de solitudine și putem să ne bucurăm de propria noastră companie, în cele din urmă, în cuvintele lui John Donne, „Nimeni nu este o insulă”, avem nevoie de companie și de interacțiunea cu ceilalți în scopul de a menține echilibrul mental. Așadar, a visa despre o insulă indică nevoia de singurătate într-un eden (care, într-o anumită măsură, este benefică), sau avertizează de pericolele ce rezultă în urma izolării de societate sau a evitării problemelor ce trebuie înfruntate. Într-o interpretare mai profundă, insula poate fi stabilitatea conștiinței, iar marea, imprevizibilitatea **inconștient**. Fiind dificil să ajungi la ea, simbolizează, de asemenea, un i-

Întemnițarea jos

Barele acestei colivii simbolizează închisoarea papagalilor. Prizonierii, sunt reținuți împotriva voinței lor, sunt împiedicați să evadeze și să se elibereze prin gratiile închisorilor. Libertatea personală este crucială pentru integritatea mintală și pentru bunăstarea fizică, iar privarea de libertate duce la un profund declin mental. Visurile despre încarcerare, pot însemna sentimente de vinovăție reală sau imaginată pentru care persoana așteaptă să fie pedepsită, sau pot reprezenta o situație iminentă percepută pierdere a libertății (mariajul, nașterea unui copil sau începerea unei noi slujbe). Captivitatea mai poate fi simbolul represiunii - fie a unor aspirații și dorințe, fie a unei sclavii față de o forță externă dominatoare. În simbolismul oniric, animalele captive, ca acești papagali, reprezintă cele mai de bază îndemnuri și energii ale noastre, ale căror eliberare este esențială, deoarece represiunea continuă a inconștientului rezultă daune în conștient. Uniforma condamnatului are un scop practic, de identificare, dar înăbușă sentimentelor și de individualitate de care prizonierul se agață în încercarea sa de a-și afirma independența personală.

Manipularea sus

Păpușile sau marionetele sunt figuri neanimate ale căror mișcări sunt provocate de ațe, sârme sau bețe controlate de un păpușar. Ele simbolizează pierderea voinței libere și incapacitatea de a acționa independent - manipularea minții cuiva de către o altă persoană sau de către o forță exterioară. Dacă cel ce visează se comportă ca păpușarul, inconștientul său exprimă dorința de a-i controla pe ceilalți.

Panglica Roșie jos

Panglica roșie birocratică este printre cele mai frustrante obstacole experimentate în viața de zi cu zi, iar această interpretare este purtată și în lumea viselor. Împiedicarea atingerii unor țeluri de către o persoană oficială, mulțumită de sine și imuabilă, obstrucționată de o normă cu putere logică neînțeleasă de ea, reprezintă o imagine clară a represiunii. De asemenea, indică lipsa de comunicare între conștient și inconștient. De fapt, inconștientul sabotează aspirațiile creative ale conștientului, iar banda roșie care simbolizează această represiune trebuie tăiată înainte de a cauza daune serioase. Panglica roșie - ca obiect obligatoriu prin culoarea pericolului - poate fi un avertisment la confruntarea frustrațiilor în scopul de a le înțelege și a le rezolva dacă este posibil sau de a le accepta, chiar dacă sunt imposibile.

deal de neatins.

Avertizarea și tentația

Lăcomia dreapta

Zei au îndeplinit dorința legendarului împărat Midas din Phrygia, ca tot ce atinge să se transforme în aur. Din nefericire, lăcomia sa era atât de mistuitoare, încât, deși a devenit bogat și i s-a îndeplinit dorința, a dat de consecințe pe care nu le prevăzuse. Hrana sa se transforma în aur și nu putea mânca, iar atingerea sa a transformat-o pe fiica lui într-un cadavru de aur (așa cum este ilustrat aici de către Walter Crane). Înebunit de durere, Midas s-a rugat zeilor pentru încetarea blestemului; i s-a poruncit să facă baie în râul Pactolus, unde s-a frânt blestemul, iar nisipul și țărmul au fost transformate în aur. Deci Midas este un simbol de avertisment în fața pericolului de lăcomie excesivă și anunță eventualitatea distructivă a depășirii bogăției decât acordă beneficiile materiale.

Tentația sus

Acest detaliu din pictura grafică a lui Hieronymus Bosch ilustrează tentația pe care toți o înfruntăm la un moment dat, de a abandona calea „binelui” pentru o răsplată efemeră sau de distrugere. Moartea este prezentată cu obiectul tentației în mână, intrând în dormitorul unui muribund în jurul căruia se manifestă o violentă lăcomie. În spatele osânditului stă un **înger** ocro-

titor, îndemnându-l să reziste ispitei oferite cu entuziasm de demoni, ispită a cărei acceptare ar duce la damnarea lui eternă. În ciuda faptului că săculeții de pradă nu-i vor fi de folos în lumea ce urmează, tentația omului este evidentă. În vise, tentația nu este văzută neapărat în termeni religioși, ci ca orice alegere care apelează la lăcomia noastră și care amenință să ne ademenească într-o credință conflictuală cu adevărul nostru eu.

Fobia sus, dreapta

În timp ce fobia reprezintă simplu o teamă de obiectul fobie, poate fi considerată și ca simbol al fricii inconștiente față de ceva. Acuarela lui Anne Anderson o ilustrează pe Micuța domnișoară Muffet, care, în poezia pentru copii era speriată de un **păianjen**, făcând-o astfel cea mai cunoscută arahnofobică. Arahnofobia este comună și este adesea experimentată în coșmaruri, precum și la vederea actuală a păianjenilor. Păianjenul reprezintă soarta (datorită firului pe care îl creează și în jurul căruia se învârtă, fapt care îl leagă de firul vieții); creația (deoarece își țese pânza); și distrugerea malefică și veninoasă (deoarece

își imobilizează victimele în pânza țesută și apoi le omoară). Atât în timpurile străvechi, precum și în cele moderne, păianjenul reprezintă mama devoratoare care își atrage în pânză copiii și apoi îi distruge. Arahnofobia poate fi interpretată variat, ca frica de viață și de moarte, de puterile distrugătoare ale unei mame dominatoare și, în context lumesc, ca un dezgust extrem față de aceste arahnide octopode.

Bomba cu efect întârziat jos

Bomba cu efect întârziat, cu fitilul șuierător arzând inexorabil spre devastare simbolizează un pericol îngropat adânc în inconștient și căruia dacă nu i se dă atenție, va exploda inevitabil cauzând daune psihologice. De aceea este un simbol de avertisment, semnălând conștientului necesitatea adresării unor probleme nerezolvate, care dacă sunt ignorate, vor răbufni - eventual cu consecințe dezastruoase asupra psihicului.

Bibliografie

Notă: Sursele variază - uneori foarte mult - în cea ce privește istoricul, rădăcinile și însemnătatea simbolurilor. Acest fapt nu este surprinzător, deoarece simbolurile se schimbă de-a lungul timpului și pot avea asocieri în diversele culturi. Autorul și editorii au făcut toate demersurile pentru folosirea surselor de autoritate în domeniu pentru a prezenta o descriere clară și concisă a simbolurilor incluse în această carte.

Alchemy: The Secret Ari, Stanislas Klosowski de Rola, 1973, Thames & Hudson Ltd., London

American Indian Myths and Legends, eds. Richard Erdoes and Alfonse Ortiz, 1984, pantheon, New York

Astrology: The Celestial Mirror, Warren Kenton, 1974, Thames & Hudson Ltd., London

The Bible and the Saints, G. Duchet Suxhau and M. Pastoureau, 1994, Flammarion, Paris

Bloomsbury Guide to Human Thought, ed. Kenneth MyCeish, 1993, Bloomsbury Publishing Ltd., London

Brewer's Book of Myth and Legend, ed. J.C. Cooper 1995, Helicon Publishing Ltd., Oxford

Dictionary of Jewish Lore and Legend, Alan Unterman 1991, Thames and Hudson Ltd., London

Dictionary of Symbols, Tom Chetwynd, 1982, The Aquarian Press, Harper Collins, London

A Dictionary of Symbols, J.E. Cirlot, 1995, Routledge, London

Dictionary of Symbols, Cari G. Liungman, 1991, W.W. Norton & Company, Inc., New York and London

The Element Encyclopedia of Symbols, ed. Udo Becker, 1994, Element Books Ltd., Shaftsbury, Dorset

The Encyclopedia of Signs and Symbols, John Laing and David Wire, 1993, Studio Editions Ltd., London

The Guinness Encyclopedia of Signs and Symbols, John Foley, 1993, Guinness Publishing Ltd., Middlesex, England

Hall's Illustrated Dictionary of Symbols in eastern and Western Art, James Hali, 1994, John Murray (Publishers) Ltd., London

Heraldry, Henry Bedingfeld and Peter Gwynn-Jones, 1993, Bison Books Ltd., London

A History of God, Karen Armstrong, 1993, Ballantine Books, New York

The Hutchinson Encyclopedia of Living Faiths (4-th edition), ed. R.C. Zaehner, 1988, Helicon, Oxford

An Illustrated Encyclopedia of Traditional Symbols, J.C. Cooper, 1978, Thames and Hudson Ltd., London

Illustrated Guide o Dreams, Valerie Francis, 1995, Bison Books Ltd., London

Indian Art: A Concise History, Roy C. Craven, 1976 Thames and Hudson Ltd., London

Magic: The Western Tradition, Francis King, 1975, Thames & Hudson, Inc., New York

The Mammoth Dictionary of Symbols: Understanding the Hidden language of Symbols, Nadia Julien, 1996, Robinson Publishing, London

Man and His Symbols, Cari G. Jung, 1964, Arkana, Penguin Books, London

The Mythic Image, Joseph Campbell, 1974, Bollingen Series C, Princeton University Press, Princeton, New Jersey

Mythology: An Illustrated Encyclopedia, ed. Richard Cavendish, 1987, Macdonald & Co. (Publishers) Ltd., London

The Native Americans: An Illustrated History, eds. Betty and Ian Ballantine, 1993, Turner publishing, Inc., Atlanta, Georgia.

The Oxford Companion to the Mind, ed. Richard L. Gregory, 1987, Oxford University Press, Oxford

The Oxford Guide to Heraldry, Thomas Woodcock and John Martin Robinson, 1988, Oxford University Press, Oxford

The Penguin Dictionary of Religions, ed. John R. Hinnels, 1984, Penguin Books Ltd., London

Sacred Symbols: Ancient Egypt, 1995, Thames and Hudson Ltd., London

Sacred Symbols: The Celts, 1995, Thames and Hudson Ltd., London

Sacred Symbols: Mandala, 1995, Thames and Hudson Ltd., London

Sacred Symbols: The Tarot, 1995, Thames and Hudson Ltd., London

The Secret Language of Dreams, David Fontana, 1994, Pavilion Books Ltd., London/Duncan Baird Publishers, London

The Secret Language of Symbols, David Fontana 1993, Pavilion Books Ltd., London/Duncan Baird Publishers, London

The Supernatural, Douglas Hill and Pat Williams, 1989, Bloomsbury Books, London

Symbols, Signs and Signets, Ernst Lehner, 1950, reeditat 1969, Dover publication Inc., New York

The Tree of Life: Image for the Cosmos, Roger Cook, 1974, Thames and Hudson Ltd., London

The Truth about Witchcraft Today, Scott Cunningham, 1988, Llewellyn Publications, St. Paul, Minnesota

Who's Who in Mythology, Alexander S. Murray, 1994, Bracken Books, London

Witchcraft; The History and Mythology, Richard Marshall, 1995, Saraband Inc., Rowayton, Connecticut

The Woman's Dictionary of Symbols and Sacred Objects, Barbara G. Walker, 1988, Harper Collins, New York

The Wordsworth Dictionary of Beliefs and Religions, ed. Rosemary Goring, 1995, Wordsworth Editions Ltd., Hertfordshire, England

Index

- aborigen 21,46-47, 106, 110, 115 abundență 89, 93, 103, 108, 116, 118, 120, 121, 145
 Achille 58 Acropole 54, 118 Adam și Eva 78
 adevăr 29,41,49,87,94, 112, 121, 122, 141, 152
 Aeneas 125
 aer 24, 29, 70-73, 75, 78, 79,95, 141
 Aesculapius 105, 106
 Africa 8, 50, 90, 91, 94, 99, 101, 102, 105, 106, 107, 110, 111, 112, 114, 115, 125
 Afrikaaner
 Weerstandsbeweging (A.W.B.) 62 Afro-american 63 afrodisiac 116
 Aphrodita 60, 73, 98, 101, 103, 107, 108, 109, 111, 113, 114, 120, 121, 122, 123
 Aglaea 60
 Agni 27,62, 103, 105
 agricultura 103, 125
ahitnsa 28
 akedah 35
 alb 10, 17, 89, 95, 101, 104, 111, 113, 147
 albastru-verzui 74
 algebra 85
 albină 61, 116
 alchimie 9, 10,34, 65, 70, 11,75,76,85, 86,90,91, 91,98, 111, 113, 117, 122, 130
 alfa și omega 85
 alfabet 65, 84-85; grecesc 85; roman 85; fenician 84
 aligator 106
 Allah 42, 93, 122; puterea lui, 58; mânia lui, 90
 Altar 40
 ambiguitate 32
 America Centrală 99, 101
 amerindieni 16,21,24,43, 44,47, 50, 87, 90, 91, 94, 98, 100, 101, 102, 103, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 113, 114, 115, 116, 119, 125, 140 vezi: triburi individuale
 Amsterdam, Olanda 56
 amuletele 78
 ananas 120
 Ananta 134
 anarhie 63
 ancoră 59, 81
 Androgyne 10, 65, 75, 85, 86
 anima 11
 animale, domestice 103-105
 animale, sălbătice 98-102
 ankh 29
 anonim 85
 anotimpuri 51, 62, 79, 81, 86, 89, 95
 Anticrist 129, 135
 Anubis 105
 apă 10,23,24,29,32,34, 70-73,75,89,81, 82,91, 93,95, 104, 107-109, 112, 113, 127, 132, 134, 141, 141. 143, 154 apărare 67, 69 apatic 77 Apollo 58, 79, 90, 93, 100, 101, 106, 108, 110, UI, 113, 114, 119, 123, 129
 apoticar 130 Arabia 80, 99
 Arachne 115 arc 26, 58, 73 arcul victoriei 145
 Arhanghelul Gabriel 122
 arhetipuri 10, 11, 83, 139, 140, 140-141, 147, 149
 arhetipuri universale 10, 11
 arhetipuri 10, 11, 83, 139, 140, 140-141, 147, 149
 arhitectul universului (Dumnezeu) 76
 Ariadne 131 arian 62
 arici 102 Aristotel 86
 armată 49, 57-59, 119
 arme heraldice ale coroanei britanice 49, 53,56 armonie 34, 72, 85, 87, 93, 105, 120
 armonie arhitecturală 86
 armonie cosmică 24, 26, 44
 artă dramatică 50 artele 32,33 Artemis (zeiță greacă) 58, 62,69,91, 98, 100, 104, 105, 115, 116, 121, 122, 128. vezi și Diana
 asirian 59, 121, 129, 137
 Astarte 91, 112, 119
 Astraea, vezi inocență
 astrologie 9, 70-74, 90, 91, 92
 astronomie 90, 91 asul de Sceptre 78 atenieni 32, 33, 116 Athena 32,33,56,58,61, 110, 111, 115, 118, 120, 136
 atribut 61 Attis 118, 125
 augur 102 aum vezi om aur 38, 81,90, 124 aură 21,22,36,37,38 Australia 8, 46, 47, 55, 68, 106, 110, 115
 autoritate 11,56, 57, 59, 82,98
 aventură 143 aviditate, lăcomie 61,98, 100, 101, 102, 107, 155
 axis mundi 8,23,24,31, 50, 57, 58, 82, 89, 90, 117, 143 azteci 87, 99, 101, 109, 114 Ba 29 babilonieni 32, 34, 35, 33, 36,41,91,93, 102, 108, 112, 115, 117, 118, 119, 120, 129, 132, 137
 Bacchus 95, 98, 101, 103, 104, 105, 121, 122, 125, 131
 baghete (tarot) 77-79
 Balanța 70, 72 balaur 127, 135 balaur înaripat 128 balenă 107 bani pe copaci 146
 Barthes, Roland 14, 17
 barză 113
 basma (legată la ochi) 60, 77
 Bast 29, 105
 beatitudine 59
 bec 144
 Behemoth 127
 Belgia 54
 Bellerophon 127, 130, 134
 Benin 105
 Benjamin, tribul lui 100
 Benu 134
 berbec 29,35,71, 105
 Berbec 57,58, 70, 71, 100, 104, 105, 111 Berne, Elveția 98 bestia Apocalipsei 87 bijuterie Borax 67 birocratic 152
 bivoli 21,43 Bizanț 36,42, 110, 122 bizon vezi bivoli bogăție 69,69,86,98, 102, 108, 123
 bombă cu efect întârziat 155
 bonetă de bucătar șef 59
 Boreas 95
 Bosch, Hieronymous 6
 botez 38,40, 109, 110
 bou 37, 103 Brahm 26
 Brahma 26,27, 90, 112, 113
 Britannia 33 broască 67, 107 broască răioasă 67
 broască testoașă 78, 95, 107
 bubuitură de tunet 8, 32, 45, 57,81,89,94,99,103, 109, 110, 119
 bucurie 79, 86, 128
 Buddha 8,21,22,23, 24, 27, 36, 74, 83, 87, 98, 99, 100, 101, 108, 121
 Buddha, mâna lui 22; inima lui, 62. budism 8,21,22-25, 27,28, 41,58,62, 82,83,87,94, 98,99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 108, 109, 112, 114, 117, 121, 129,35
 bufniță 33,49, 61, 85, 110
 bufnița Atenei 49, 61
 bufnița din Wisdom 49,61
 caduceus 33, 66, 91 câine 105 cal 57, 77, 104, 152 cal de mare 107 călătorii (norocoase) 23, 32, 109
 căldură 79, 90 caligrafie 42
 calumet 43 cămila 60,99
 Campanie de Dezarmare Nucleară (CNDE) 63
 cangur 21, 46 canopie 21,25, 42 cap 97 căpcăun 100, 102-103, 111, 121
 capra 66, 73, 104 Capricorn 70, 73, 132, 134 caracatiță 109 cariatidă a universului 107 caritate 60, 108, 113, 122 carnivori 53 cărți de joc 65, 79 casă 149 castitate 10, 32, 58, 99; voal de 37, 38,60, 103, 113, 122, 128, 130, 147, 152
 catastrofă 78, 105
 catolicism, Roman 40,41, 61
 cavaler 57, 58
 Cavaler Negru 57
 ceas de buzunar 151
 ceață 89, 94
 celti 45, 53, 62,66,69, 81, 94,98, 100, 102, 103, 104, 105, 107, 108, 110, 111, 113, 114, 115, 119, 120, 121, 124
 centaur 73
 cer 10,25,89, 135
 cerb 100
 Cerberus 1-5, 127, 130
 cerc 8, 11, 18,24,25,36, 39,45,56,62,63,76, 81, 83, 86, 87, 92, 141, 142
 cercul yin-yang 10,21,25, 51,78
 Ceres 33,62,95, 103, 116, 123, 125
 ceruri 104
 cetate 148
 Cezanne, Paul 120
 Chagall, Marc 15
 chakkar 28
 chakra 22, 24, 83
 Charybdis 127, 132
 chei încrucișate 57
 cheie 149, 150
 China 8, 9, 23, 52, 54, 55, 58, 62,74, 76, 78, 80,81, 82 86, 87, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 100, 101, 102, 104, 105, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 128, 129, 134, 135
 ching 151,78,82
 chiparos 38
 chiron 73
 chorten 24
 ciclul vieții 22, 35, 37, 68, 89, 91,95, 125, 141, 151
 cimpoaie 53
 Cina cea de taină 40, 41, 87
 ciocan și nicovală 62
 ciocanul lui Thor 45, 62
 Circe 69, 110, 132
 circumcizie 50
 ciupercă 125
 ciupercă otrăvitoare 125
 clepsidră 60, 151
 Clovis, Regele francilor 56
 Clytie 123
 coadă de mătura 66,67
 cocor 8
 cocoș 54, 114
 Cod internațional de drapele 19
 Codul Morse 19
 coif 57
 coiot 101, 140
 comete 91
 compas 141
 computere 19
 comunism 62
 Comunitatea Amish (S. Pennsylvania, USA) 121
 comuniune 43, 47
 con de pin 121
 concentrare 42
 condiție umană 108,115
 conducere 72, 98
 confucianism 25
 Confucius 7
 Constantin I 40
 Constantinopol 42, 124
 conștient 10,11, 141
 conștiință 116 copac Bodhi 121 copac cosmic 79, 90, 102, 117, 118
 copaci cu frunze căzătoare 118, 119
 copii în codru 49, 61
 corb 111
 corb 37, 111, 140
 coroană 37, 38, 49, 56, 57
 Coroană de Spini 39, 53, 105
 corp 108
 corp omenesc 43, 70, 86, 89, 96-97, 149
 cosaș 116
 cosmos 22, 24, 27, 36, 43, 81,82,83,86, 96, 107, 125, 143
 costume 50
 coțofană 113
 crab 71
 creație 8, 25, 26, 27, 73, 76, 78, 83, 86, 144; a vieții (lotus) 24, 43; cele șapte zile ale 34; de apă 79, 91, 97, 103, 112, 115, 144, 155
 creaturi de aer 134-135
 creaturi marine 106-109
 creaturi terestre 128-131
 creier ars 153
 creștinism 8, 10, 36-41,21, 23, 33, 35, 42, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 60, 62, 66, 69, 82, 85, 86, 87; nativ 90, 91, 92, 93, 94, 95, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107,018, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 128, 129, 130, 132, 134, 135, 141, 142, 146, 147, 150, 151
 creștinism coptic 29
 Cricket, Jiming 116
 crin 36,38, 56, 122
 crizantemă 95, 123
 crocodil 106
 Cronos 92, 104, 11. 151
 Cross Fitchy 39
 cruce 39,40, 41, 57,69, 82,92
 cruce arzândă 63
 cruce celtică 36, 39
 cruce creștină 118, 119, 125
 cruce malteză 59
 crucea păstorului 39
 crucea tau 29, 30, 45, 85
 crucificarea 38,40, 113, 114, 119
 crucifix 8,21,39,41, 146
 culori 17
 cultură caldeeană 40, 117
 cultura caribiană 101,107
 cultura germană 90, 94, 118, 119
 cultură maya 82, 99, 102, 109, 114
 culturi siberiene 98, 125
 cumpătare 61
 cunoaștere 22, 24, 32, 49, 73, 79,94, 100, 106, 118, 125, 141, 152
 cupe (cărți de joc) 79
 Cupidon 58, 78, 101, 122, 140, 142

- cupru 91
curaj 28, 39, 43, 74, 79, 98, 103, 104, 105, 108, 110, 113, 114, 116
curcan 114
curcubeu 87, 89, 93, 122, 149
curiozitate 144 cutie închisă 152
Cybele 98, 118, 119, 120, 125
Dagon 125, 132 Dali, Salvador 143 darkness 23, 25, 26, 79, 89, 91, 102, 105, 107 de Saussure Ferdinand 12, 13
degetele de la 142 degețel-roșu 124 delfin 108
Demeter 33, 72, 95, 103, 116, 123, 125 demiurg 106, 111 demnitate 23, 99, 108 demoni 136-137
devorator de copii 137
dezastre naturale 106, 130
dharma 22, 24, 25 dharma chakra 22, 23, 87 diamant 79 Diana 42, 58, 69, 91, 100, 105, 115, 116, 121, 122, 128 dice 87, 95, 146
vezi
Artemis digitalină 124
diligentă 108, 116 dinastie otomană 42, 124 dinți 97
Dionysos 95, 98, 101, 103, 104, 105, 121, 122, 125, 145
direcție 147, 153
direcții/puncte cardinale 24, 51, 62, 70, 79, 81, 83, 86
disc solar 30, 31, 62, 81
disc solar înaripat 31
disciplină 28, 100
discriminare 72 distrugere 26, 43, 66, 73, 97, 101, 102, 104, 106, 115, 128, 136, 153, 155
divina perfecțiune 87
divina proporție 86 divina protecție 58 divina radianță 36, 40, 41, 76 divinație 9, 65, 77, 78-80, 86, 104 divinitate 38, 42, 81, 86, 87, 91, 119, 121 divinul adevăr 94 dodo 112 doi, numeral 86 domesticity 105, 107 dominantă, dominare 25, 57 Don Quijote 141 dorință 58, 61, 67, 100, 101, 103, 104, 105, 110, 114, 131, 135, 139 dosire 152
Dracula 137 dragon 8, 10, 74, 75, 107-109, 112, 127, 128 dragon fly 116 dragonii din Apocalips 66 dragoste 13, 55, 60, 79, 82, 96, 104, 108, 109, 111, 112, 113, 120, 122, 140, 142 drapele naționale 16, 42, 49, 51, 58, 90, 91, 123
drapelul confederației 51
dreptate 49, 60, 56, 72, 77, 110, 182 druizi 9, 21, 45, 119, 121, 124
dualism 33 dualitate 71, 86
Dumnezeu 10, 33, 35, 36, 42, 66, 76, 85, 87, 93, 98, 110, 149 durere 53, 92
echilibru 60, 75, 77, 86, 96, 103 echilibru 60, 75, 77, 86, 96, 103
Egida 136
eliberare 143, 149, 150
emblemă de nuntă 135
emblemă papală 57, 149
embleme naționale 16, 49, 52-55, 141
embleme politice 62-63
emoții pozitive 142
energie/forță creatoare 25, 36, 62, 71 81, 83, 86, 90, 91, 94, 108, 144 energie cosmică 106 energii divine (masculin și feminin) 68, 94 erbonist 68 erezie 107, 115 ergos corporat 17 Familia sfântă 37 față zămbitoare 142
fenicieni 33, 84, 91, 105, 117, 119
fenix chinez 8, 134, 135
fenix vestic 72, 110, 127, 134 fericire 8, 17, 69, 77, 79, 86, 99, 100, 102, 104, 123, 125, 135, 142, 149
fericire conjugală/căsătorie 115, 121
fermitate/Fortitudo (virtute cardinală) 51, 57, 60
floarea-soarelui 77, 123
fluture 115 forță 27, 29, 39, 43, 52, 57, 78, 86, 97, 98, 99, 103, 104-105, 118, 119, 129
francmasonerie 9, 65, 76, 122 Franța 49, 54, 56, 61, 87, 114, 122 Freyja 101, 105, 110, 120, 124
Frege Gothlob 13 Freud Sigismund 11, 12, 15, 139, 143, 150
frigian 120, 125
fruct 120-121
frunza de arțar a Canadei 52
fulger 8, 32, 45, 57, 58, 74, 81, 89, 119
fum 43, 45
funda AIDS 16-17, 17
funeralii 40, 41, 119 funie 106 Furia 127, 137 furtuni 32, 45, 116 Galtires din Amsterdam 56 games 78-80
Ganesha 8, 27, 62, 99, 102
Garuda, pasărea 10, 127, 134, 135 gătlej 114
Gauguin, Paul 14
geamantan 153 Gemeni 70, 71, 76, 77, 86, 104
generozitate 10, 17, 61, 89, 127, 128
Germania 16, 17
ghinda 121
ghinion 39, 110, 111, 113
Golgotă; cruce și stâncă 40
Good Shepherd 39, 104
gorgoni 136
Graal, sfântul 41, 57
grație 104, 113, 118, 122
grâu 30, 125, 145
Greco-romani 32-33, 7, 8, 21, 30, 35, 36, 40, 50, 54, 57, 58, 60, 61, 62, 65, 69, 71, 72, 73, 84, 85, 86, 87, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 95, 98, 99, 100, 101, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 125, 127, 128, 129, 130, 131, 133, 134, 136, 137, 140, 141, 142, 145, 146, 147, 149, 150, 151, 152
greier 116 greșală 100, 131 grifon 129 gryphon, vezi grifon Hades 57, 104, 105, 130 halucinogen 68, 69 haos 102, 106, 124, 130, 134, 141, 147, 149, 150
harfă 34, 53, 56
harfa lui David 34 Harper's Weekly 63, 99 hator 103, 108, 111 Hecate 91, 105, 149 hexagrams koua 65, 66, 78, 82
Helios 62, 90, 119 Hera 62, 71, 79, 93, 98, 112, 113, 119, 120, 122, 137
Heracles 71, 72, 73
heraldică 16, 39, 49, 56, 57, 58, 59, 90, 98, 110, 114, 122, 125, 128, 130
Hercule 127, 141
hermafroditism 72, 75, 91, 96
Hermes 33, 86, 91, 96, 101, 105, 106, 140
Hidra 127, 134, 141
hieroglif 8, 9, 65, 84, 94
himeră 127, 130
hinduism 8, 10, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 36, 40, 41, 48, 62, 81, 83, 86, 87, 90, 94, 98, 99, 100, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 115, 116, 118, 121, 127, 134, 135
Hitler, Adolf 16, 17, 49, 57, 59, 62 homar 146 Horus (ochiul lui) 29, 30, 90, 110
Ianus 32, 86, 149, 150
iarnă 74, 79, 95, 101
identitate ancestrală 47
iederă 125
iepure 36, 95, 101, 110, 140
iertare 124
ignorantă 49, 102, 103
Iisus Hristos 10, 21, 23, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 62, 76, 85, 93, 99, 100, 103, 104, 105, 108, 109, 110, 113, 116, 118, 119, 120, 121, 122, 128, 129, 141, 142, 150, 152; agonia lui 85; sângele și trupul 39, 40, 41, 76, 121, 122, 124; lințoliul de înmormântare 40; compasiune 93, 116; dualitate 40; credință și virtute 119; monograma 40; patima 57, 114, 123, 146, prezența 110; învierea 76, 95, 107, 125, 129, 134; sacrificiul 21, 38, 39, 40, 41, 121; Mântuitor 108; unitatea albă 40;
Ioana d'Arc 49, 61
iluminare 40, 57, 90, 98, 110, 142, 149 imortalitate 29, 62, 69, 102, 106, 107, 112, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 124, 125, 134, 135, 145
începuturi 71, 90, 115, 147, 151
înclinație 77 Bible 132
inconștient colectiv 10, 11, 12, 139, 140, 149
inconștientul 11, 12, 91, 99, 108, 130, 133, 140, 141, 143, 147, 147, 148, 149, 150, 152, 154, 155
încrâncenare 154 Incubus 66-67, 102 îndeplinire 77, 87, 91 India 23, 24, 26, 28, 33, 42, 55, 79, 80, 87, 94, 99, 106, 116, 118
individualizare 139, 147
Indra 23, 27, 58, 62, 90, 94, 99, 103, 105, 110
îndrăgostiți 52, 78 îndurare i 22, 142 industrie cooperativă 116 inel de logodnă 142 inexactitate 116, 123 înfațșări 17, 18, 65, 81-82 infern 9, 10, 99, 100, 101, 104, 105, 107, 110, 112, 114, 119, 130, 134, 136
infiniit 56, 62, 77, 81, 134
îngâmfare 66, 100
îngeri păzitori 36, 69, 109
îngeri 36, 37, 38, 155
inocență 40, 49, 61, 85, 89, 147; amenințare 66;
Astreci 72, 104, 112, 124, 143
insecte 115-116 înșelător 153 înșelătorie 101, 105, 106, 113, 152
inspirație 86, 108, 144
integritate 77, 82 intelect 71, 79, 90, 91 înțelepciune 22, 23, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 58, 61, 73, 74, 86, 91, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 106, 107, 110, 111, 121, 122, 134
inteligentă 82, 86, 90, 99, 100, 102, 104, 141
interpret de vise 44
Interpretarea viselor (Freud) 11, 12
înviere 24, 29, 35, 40, 67, 90, 91, 98, 102, 107, 109, 112, 113, 114, 115, 116, 122, 135
învăța 27, 30, 33, 61
involuție 73, 81
Iona 107, 108
ipocrizie 101, 102
iris 93, 122
Irlanda 39, 51, 53, 54, 56, 102 Ishtar 91, 102, 108, 112, 115, 119
Isis 29, 30, 31, 91, 103, 108, 111, 114, 115 Islam 21, 23, 36, 41, 42, 58, 62, 81, 87, 90, 91, 93, 99, 103, 104, 105, 112, 114, 121, 122, 132, 152
Islanda 154 Istanbul 42, 124 iudaism 8, 21, 33-35, 36, 37, 40, 41, 69, 82, 86, 87, 93, 94, 101, 104, 105, 108, 110, 111, 112, 113, 116, 117, 118, 119, 121, 132, 137, 149
izolare 154
jaguar 99
jainism 27, 28, 62
Japonia 23, 24, 25, 51, 52, 58, 68, 87, 90, 91, 93, 94, 98, 101, 102, 103, 104, 107, 108, 110, 111, 112, 114, 115, 116, 118, 121, 123, 124, 129, 135, 137, 149
jertfire de sine (sacrificiu de sine) 61, 77, 101, 103, 113, 114
judecată divină 36
Jung, Carl Gustav 10, 11, 12, 14, 82, 83, 128, 139, 140, 149
Junona 93, 98, 112, 113, 119, 120, 122, 137
Jupiter 32, 36, 60, 70, 71, 73, 90, 92, 93, 94, 101, 105, 110, 111, 113, 115, 119, 121, 140, 145 vezi Zeus
Kabala 9, 33, 34, 35, 86, 87, 118, 132
Kachina, păpușa 44
Kandinsky, Vasilii 11
Klee, Paul 11
labirint 109
labirint 147
lalea 124
lamia 127, 137
lance 32, 57
lebadă 113
lege cosmică 87, 115
Legea Budistă 21, 22, 24
legile cunoașterii 108, 120
lenevie 99, 100, 104, 109
Leo Belgicus 54
leu 29, 39, 51, 54, 56, 72, 89, 95, 98, 110, 128, 129
Leul 70, 72, 74
leul heraldic 39, 54
leviathan 106, 127, 132, 134
Levi-Strauss, Claude 14
libertate 23, 95, 108, 117, 125, 143, 154
Liberty Belle 52 Liliac 102 liliac 102 linie orizontală 82 linie verticală 82 linii 25, 78, 82 liniște 106, 121, 122 Liturgh Neagră 66
locuri sacre 45, 46

- loialitate 100, 105
 Loki 140
 longevitate 8, 86, 87, 99,
 101, 102, 107, 111, 112,
 113, 118, 123, 124, 125,
 128 , lotus
 21, 22, 24, 30, 56, 87,
 95 lumanare/candelă 40,
 41,
 153 lumină 25, 26, 40, 56,
 58,
 79, 89, 90, 100, 106, 112,
 113, 114, 122, 142, 149
 Luna 8, 10, 25, 26, 29, 30,
 34, 45, 51, 62, 66, 67, 68,
 69, 70, 71, 75, 80, 81, 86,
 87, 89, 91, 95, 98, 99,
 101, 104, 109, 112, 116,
 118, 124, 128, 141 luna în
 creștere 42; 26, 30,
 38, 42, 58, 69, 71, 91,
 103, 135, 146
 lup 100
 lupta dintre forțe opuse 79,
 în biserică 80 luptător 79,
 98, 100 mac 123
 macrocosmos celest 70, 87,
 90, 96
 măgar 37, 63, 104 Magi
 37, 38 magic 65-69; cerc
 magic
 69, 81; filtre magice 68,
 69; puteri magice 33, 34,
 67, 86, 102, 124 vezi
 magician, magie albă,
 vicanism magician 58, 67,
 69, 77,
 140
 magie albă 68-69 magic
 neagră 62 Magrittc Rene 15
 maimuță 74, 99
 maimuță/pavian 30, 31
 makara 134 mamă divină
 30 Mamă, Marea Mamă 68,
 69, 115, 116, 136, 147
 Mandala 11, 24, 81, 83, 87,
 147
 mandorla 37, 93 mândrie
 54, 98, 110, **112** mânia
 zeilor 8, 89, 91, 93,
 94
 manipulare 154 mantie (a
 fecioarei Măria)
 37, 38 mântuire 41, 59,
 108, 120,
 121, 124, 156
 Mao Tze-Dun 16-17
 măr 120
 Marele Zid din China 54-55
 margaretă 124 Măria,
 Fecioara 36, 37, 38,
 41, 42, 56, 72, 76, 87, 91,
 93, 104, 108, 109, 111,
 113, 116, 118, 122, 124,
 125, 128, 142, 152 Marte
 57, 58, 70, 71, 72,
 79, 87, 92, 96, 100, 104,
 111, 146 martiriu
 (sacrificiu) 35, 49,
 58, 61, 104, 119, 122
 masculinitate 10, 11, 25, 26,
 34, 39, 56, 57, 58, 62, 71-
 73, 78, 81, 82, 96; numere
 impare 86, 98, 92,
 98, 103, 105, 113, 119,
 121, 139, 14
 măsline 38, 117, 118, 145
 măști 24, 47, 49, 50, 139
 matematică 82, 85
 maternitate 31, 98, 103, 111,
 114
 mătrăgună 69 Maturitatea
 32, 58 Mecca 42, 48
 medicină 36, 68, 69
 meditație 22, 24, 28, 83,
 107, 113, 123 melc 109
 menorah (sfêșnic cu 7 brațe)
 34, 87 Mercur 33,
 70, 71, 72, 75,
 79, 86, 87, 91, 96, 101,
 105, 106, 140 mesageri
 divini 8, 36, 43,
 44, 66, 91, 102, 104, 108,
 110, 111, 116
 miel 21, 40, 89, 95, 104
 mielul Domnului 40, 104
 Minerva 32, 33, 57, 58, 111,
 116, 118, 120
 minoaic 33, 109
 Minotaur 8, 131, 147
 mișcare antisclavagistă 52
 mișcare Musulmană Neagră
 63 mișcarea drepturilor
 civile
 63
 mișcarea Puterii Negre 63
 mister 81, 93, 149, 150
 Mithra 90, 123 mitologia
 scandinavă 32,
 45, 87, 90, 93, 94, 98,
 100, 101, 102, 103, 104,
 105, 110, **111**, 113, 114,
 117, 118, 119, 120, 121,
 124, 125, 132
 Mitologice 14
 mitră episcopală 41
 moară de vânt 141
 moarte 11, 38, 40, 43, 45,
 57, 58, 59, 69, 72, 79, 86,
 87, 90-92, 95, 101, 102-3,
 104, 106, 107, 110, 111,
 113, 121, 122, 123, 127,
 130, 136, 137, 141, 142,
 149, 151, 155
 Moartea 151
 modestie 152
 Mohamed 95, 104, 105,
 112, 121, 122
 Moise 33, 34
 moluște 109
 mon badge (Japonia) 123,
 124
 Mondrian, Piet 11
 mortalitate 151
 mosc 42
 motiv cosmic (șah) 80
 mudra 22, 23 Myollmir 45,
 94 nagas 8, 10, 127, 134,
 135 naiadă 133 nalbă de
 grădină 124 Nandin 26, 27,
 103 Naștere 37
 naștere 78, 109, 144, 149
 nașterea unui copil 86
 Națiunile Unite 62 Natura,
 putere 57, 87;
 respect 68; vezi Artemis,
 Diana
 navigator 59 negru 10, 17,
 89, 101, 111,
 113, 114
 neonazism 62
 Neptun 32, 33, 73, 79, 92,
 103, 104, 107, 108, 133 nișă
 149, 150 noapte 25, 26, 79,
 85, 91
 Noble Eightfold Path 22, 23
 noblețe 56, 57, 116, 123
 Noe 37, 111, 121
 nori 89, 93
 noroc 24, 27, 62, 69, 74, 79,
 86, 93, 99, 101, 102, 106-
 109, 113, 114, 115, 116,
 123, 142, 146
 notație muzicală 18, 19
 nouă, numeral 87
 nuditate 143
 număr cereșc (9) 87 numere
 65, 86-87 numere cosmice
 82, 87, 96 numerologie 9,
 86, 87 oaie 104 oameni ca
 microcosmos 70,
 87, 90, 96 obelisc 31
 obiceiuri de Crăciun 114,
 118, 125
 obstacole 27, 154 oceanic
 90, 91, 115 ochi (al treilea)
 22, 26, 66 octogon 78, 87
 ocult 31, 65, 81, 86 ocupații
 59 Odisei 152 Odin 90, 93,
 100, 104, 110,
 111, 118, 125 Om
 21, 25, 27, 58 om cosmic 9,
 65, 70, 36, 96 om zodiacal
 65, 70 onestitate 82, 103,
 114 opera din Sydney 55
 Opinicus 129 orbire 110
 Orion 72, 105, 115
 decorarea trupului 49, 50
 Osiris 9, 29, 30, 31, 39, 90,
 103, 106, 108, 125 oval
 152 Pa Kua 9, 65, 78 păcat
 39, 53, 57, 106, 107,
 109
 păcate capitale 87 pace 29,
 33, 37, 43, 62, 63,
 111, 118, 119, 120, 121,
 124, 125, 135, 145, 147
 păgânism 8, 39, 40, 45, 66,
 68, 69, 104, 118, 124
 păianjen 109, 115, 155
 pâine și vin consacrate 40,
 41
 palmier 35, 117, 119 Pan
 73, 104, 105, 131, 132
 Pandora 152 panglica AIDS
 16-17, 17 pânțele 81, 86,
 108, 109 Pantere Negre 63
 pânză de păianjen 115
 păpușă de paie 125 parasol
 23, 25, 148 Partid
 Democratic (S. 4) 63,
 64 Partid Republican (SU)
 63,
 99
 Pasărea Bucuriei 114
 pasărea-fulger 21, 43, 50,
 94, **110**
 Pasărea Vieții 113 păsări
43, 85, 110-114, 135
 pasivitate 25, 86 pătrat 17,
 18, 24, 25, 42, 62,
 76, 81-82, 83, 86, 87
 patriotism 49, 61, 116
 patru elemente ale vieții
 (tarot) 77, 78, 79 patru,
 numeral 77, 81, 86 păun 112
 pază 151
 păzitori 128, 129, 134, 135,
 150
 Pazuzu 137 Pegas 104,
 127, 130, 134,
 136 Peirce Charles
 Sanders 12,
 13
 pelerinaj 109, 119 pelican
 111, 113 pentagrame 8, 66,
 70, 86 pentagrame magice
 77, 78,
 79 perfecțiune 10, 18, 56,
 65,
 70, 75, 81, 83, 85, 87,
 113, 117, 122
 pericol 59, 97, 104, 105,
 114, 115, 155
 Persia 90, 99, 112, 117, 124
 persoană 139, 141, 143,
 149, 152
 Pești 32, 79, 73, 108 Pică
 (tarot) 77, 78, 79 picturi pe
 nisip, Navajo 44 picturi
 rupestre 8, 46-47 pieptene
 28, 133 piersic 117, 121
 piramidă 31 pisică 29, 67,
 105 vezi și
 pisica neagră pisică
 neagră 67, 69, 105
 vezi și pisică Pitagora 70,
 85, 86, 87 planete 9, 34,
 70, 89 plângere 118 plante
 68, 124-125 ploaie 43, 58,
 74, 93, 99,
 101, 107, 109, 112, 148
 Plop 119
 Pluto 57, 72, 92, 104 poartă
 149 Polinezia 106, 110
 pomi 11, 45, 68, 89, 117-
 119 Pomul cunoașterii
 78, 89,
 117, 118, 126 Pomul
 vieții 8, 37, 38, 77,
 86, 87, 89, 100, 101, 112,
 114, 117, 118, 119, 120,
 121, 129, 135
 popă 49, 56, 57 porc 161,
 103 porc mistreț 103
 porumbel 21, 36, 37, 60
 Poseidon 32, 103, 104, 107,
 108, 133
 potcoavă de cal 146
 potențial 24, 86, 87, 120,
 121, 144, 147
 potir 79
 Pnapus 104, 121 primăvară
 71, 74, 79, 95 principiu
 masculin 79, 94,
 111, 122 profetie 111,
 113, 114, 116,
 121 prosperitate 87, 101,
 102,
 120, 121, 125, 135 prostie
 104, 112 protecție 22, 23,
 24, 25,
 227, 29, 30, 31, 32, 34,
 36, 38, 39, 43, 44, 45, 47,
 50, 57, 58, 81, 98, 101,
 102, 105, 106, 107, 114,
 115, 118, 121, 125, 128,
 129, 135, 136, 146, 148-
 149
 proteine 49, 59 provocare
 53, 54 prudență 27, 102,
 108, 113,
 116' puf (de
 scai) 53
 pumn încleștat 63
 punți/poduri 150 purificare
 31, 45, 50, 56,
 93, 111, 112, 118, 141,
 145 puritate 10, 17, 24,
 36, 37,
 38, 40, 57, 100, 104, 113,
 114, ~~116, 121, 122, 127~~,
 128, 147 putere 27, 29,
 32, 36, 58,
 67, 73, 86, 99, 100, 107,
 110, 133
 putere cerească 87 putere
 solară 10, 29, 31, 36,
 39, 56, 57, 58, 62, 71, 75,
 89, 129, 135 vezi simbo
 luri solare masculine,
 soare
 putere temporală 23, 25, 28,
 58, 80 puteri
 supranaturale 43, 44,
 47, 15; puteri
 tămăduitoare 33, 44,
 47, 74, 99, 105, 110, 128
 Ra (zeul Soarelui) 29, 31,
 90, 103, 110, 116, 119
 răbdare 99, 103, 104
 rai 10, 23, 25, 27, 42, 51,
 70; lumina 40 ramură de
 laur 145 ramură de măsline
 37, 52,
 60, 62
 răsplata secerei 145 răvnă
 67, 100 război 32, 50, 51,
 57, 58,
 79, 98, 105, 111, 112,
 114, 128, 137 răzbunare
 129, 137 rea-credință 66,
 74, 100,
 101, 106 reciclare 96
 recoltă 69, 125, 141
 regalitate 17, 38, 56, 56-57,
 98, 99, 110, 112
 regn natural 8, 50, 84, 89
 religie mithraică 36, 103,
 117, 123 renaștere 30,
 31, 40, 41, 87,
 92, 101, 102, 106, 108,
 109, 110, 115, 118, 122,
 125, 141, 144, 151 reptile
 106-107 revelație spirituală
 24, 94 rituri de inițiere 50,
 94, 150 roată 22, 25 roata
 de rugăciune budistă
 21, 22, 24, 25 Roată și
 Lege 22, 23, 27 Roată și
 viață 22, 23, 62 Roca Ayers
 46 roller coaster 153 Roma
 100, 102 rozariu 41 Rozeta
 Stone 84
 Rosicrucianism/Crucea
 trandafir 9, 65, 76, 122
 Rudra 58, 94, 103
 Rushmore, munte 52 Rusia
 98, 107, 110 S.U.A.
 51, 52, 63, 110, 114
 sacrificiu 35, 40, 57, 66,
 104, 121
 sacrificiul lui Isaac 35
 săgeată 52, 57, 58, 73, 94
 Săgetător 58, 70, 73, 74 șah
 65, 80 Salamandra 95, 106,
 127,
 130
 șaman 47, 98, 99, 100
 șamanism 43, 47, 58, 94,
 99, 118

- sănătate 100, 120, 128
sânge 7, 59, 95, 122, 124
sângereare 59
șapte păcate de moarte 110, 141
șapte, numeral 87, 134
sărăcie 104
sărbătorire 145
șarlatan, escroc, șmecher 11, 100, 101, 107, 111, 115, 140, 153
șarm 102
șarpe 32, 66, 67, 72, 78, 99, 106, 110, 134 vezi snake
set 29, 30, 103, 104, 106, 115 șapte apariții (budism) 23, 27, 62
șarpe 74,89,95, 106, 128, 134
șase, numeral 86, 87
satana 10, 35, 36, 65, 66, 67,69,98,99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 110, 111, 113, 114, 115, 128, 130, 135
satanism 65, 66-67
satir 131
Saturn 70, 73, 79, 87, 92, 104, 111
săvârșire spirituală 87, autoritate 25,28,41,43,56, 57, 80, întineric 75, 77, 91,94, 106, 117, împlinire 83, putere spirituală 22, 24,28,29, 100, 110
saxoni 101, 104
scamator (tarot) 77
scandinavi 45
scarabeu 29
scări 49, 60, 72, 77
Sceptrul lui Jupiter 32
schelet 151
scoică absidiană 23,27, 109
scorpii 127, 136
Scorpion 70,72,75, 115
scut 32, 51, 58
Scylla 132
securitate 148-149
SeferTorah 21,34
semințe 86, 120-121
semiotici 12, 13, 14, 139
semn 155
Sf. Andrei 51, 85
Sf. Ioan Botezătorul 105, 110
Sf. Patriciu 51,54
Sfânta Treime 21, 36,37, 40,41, 54, 56, 57, 82, 86, 93, 122
Sfântul Imperiu Roman 57, 110
Sfinx 8, 29-30, 129
scoică 104 scoarță
Shinto Toni 21, 25
Shiva 26, 27, 36, 58, 62, 83, 98, 103, 116
shofar 35
sicriu 41,151
Sigiliul lui Solomon 34, 82
șiism 28
simbol sexual 24, 26, 59, 66, 139
simbol solar masculin 8, 90, 104, 105, 106, 110, 111, 113, 115, 123, 124, 125; 135
simbolism 14, 15 simboluri biologice 96 simboluri ctonice 10,89, 102, 103, 104, 106, 110, 127, 135
simboluri de identitate 49-63, 147
simboluri falice 115, 116, 155
simboluri planetare 91-92
simboluri sacre 21-47
simboluri tantrice 11,83
șintoism 24, 25, 62, 114
sirenă 133, 136
sistem de castă 80, 103
slăbiciune 116, 119
soare 8, 10, 17, 22, 23, 25, 26,31,34,36,43,45,51, 62, 70, 72, 77, 80, 81, 87, 89, 90, 95, 98, 99, 100, 103, 106, 110, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 118, 119, 123, 124, 129, 132, 134, 135, 141, 142, 144, 148 vezi putere solară
simboluri solare mascu line, zei solari
șoarece 101 șobolan 27, 102
societăți secrete 9, 65, 76
soldați britanici 102 solstiții 9,45, 109, 118, 124, 132 soluție 149
șopărlă 106, 130 spadă (tarot) 77-79 spadă, paloș 28, 36, 39,41, 49, 51,57,66 Spania 54, 80 spânzuratul (tarot) 77
spațiu 78, 87 speranță 59, 89, 90, 93, 95, UI,'114, 116, 122,144, 149
spirală 8, 81
spiriduș 131
spirit 25, 43, 76, 79, 80, de ascensiune 45, 111, 118
Spirit, Marele 43, 110, 111, 113, Spirit 108 spirite ancestrale 44, 45 spirite animale 47, 50 spirite ocrotitoare 24, 43, 50
spiritualitate 40, 58, 77, 90, 91, 134 Spiritul sfânt 36, 37, 108,
stabilitate 73, 81, 86 stâlp totemic 47, 49, 50 stâlpul bărbierului 49, 59 statul Israel 34, 112, 121 stea 91 stea de mare 108 Stea și semilună 42 Steagul sud-corean 51 Steaua Creatorului 34 steaua lui David 34, 86, 87 stejar 9, 117, 119, 121, 124 stele 34, 45, 62, 70, 89, 91 stele și dungi 51
Stonehenge 21,45, 81
strămoș, totemic 46 tribal 50; mitic 68
strângere de mână 142
stres 153
struguri 121, 125
struț 112
stup'a 21,23,24,25,27, 83
succes 56, 75, 77, 100, 145
succubus 66-67
suedez 113, 114
suflet 10, 11,25,29,34,40, 56, 57, 75, 79, 82, 86, 97, 113, 115, 116, 117, 125, 140, 142, 153, 155
suliță 57, 58
sumerieni 36, 73, 115
supărare 79
supremații albe 62, 63
suveranitate putere supremă 23,29,31,36,39,42,49, 91, 110, 129 Tablele
decalogului 21, 33, 34
taină 122, 152 Taj Mahal 42, 55 taoism 10, 21, 25, 86, 87, 103, 117, 121, 125
Tarot 9, 60, 65, 77-78, 79
taur 21, 27, 70, 71,94, 103, 110
țeastă 59, 151 temperament 60,99, 112, 141, 151
tengu 137
tentăție 120, 136, 155, 155
testament 79, 82
tetragramaton 21, 33 Thor 45, 94,98, 102, 103, 104, 105, 117, 119, 121
Thot 30,31,84
tiară papală 57, triple crown of fire 66
Tibet 24,25, 115, 135 tifon 73, 111, 130, 132 tigru 74, 98 timp 22,26, 78, 81,86, 87
93-94, 102 vezi timpuri individuale viitoare
toamnă 95 tobă 26,47
tolteci 99, 114 topor 26, 27, 94 Tora34, 108
toreador 54 trădare 115, 135 tradiția arabă 107
tradiție slavă 107, 111
trandafir 122; și Fecioara Măria 38, 41, 122
trandafirul Tudor 53, 122
transcendență 29, 94, 150
transformare 111, 115, 140
tranziție 150 treflă'51,79
Trei Grații (cele) 60 trei, numeral 82, 86
treisprezecelea (al), numeral 87
trib Cheyenne 43 trib Maori 47,90,91, 106
vezi aborigen
tribul Arapaho 43
trichetă 36, 62
trident 26, 32, 33, 94
trifoi 36,41,53,54,79
trifoi, cu patru foi 146
trigrame 51, 78, 82
Trimurti 26, 27
Trinitate (creștină) 36
trinitate hindusă 26, 86
triton 133
triunghi 18, 36,41, 75, 82, 83,86,87, 116
tun 57
turban 28
Ulise vezi Odiseu
umbrelă 23, 148
umilintă 99, 101, 104, 116, 124,'152
umori 95, 97
unicorn 8, 10, 56, 128
Union Jack 51
unirea cerului cu pământul 29, 39, 76, 90, 93, 94, 97
unitate (dintre Dumnezeu și omenire) 28, 35, 56, 62, 63, 86, 87
uniunea dintre yin și yang 94, 128, 135
univers 8, 29, 43, 44, 65, 83, 87 semnificație 70, ordine 81, secrete 86, 90, 112, 115
univers transcendent 90
universal, erou^ărbat 57, 90,96
unu, numeral 82, 96
Uranus 73,92
urs 69, 98
ușă 150
V de la Victorie 145
Valkjrii 93, 100, 113
vacă 27, 30, 103
vampir 102, 137
vanitate 100, 112, 113, 115, 133
vânturi 45,51,62, 79,93, 100, 109, 141
vară 74, 79, 95
vârcolac 100, 130
Vărsători 70, 73
Varuna 90, 104, 108, 134
vas funerar 45
vâsc 9,69, 119, 124
Venus 60,70,71, 72,79, 87,96,98, 101, 103, 107, 108, 109, 111, 113, 114, 120, 121, 122, 123, sim bol planetar 91
verigi de lanț 36
veveriță 102
viață 11,29,30,33,35, 39, 40,45,56,67,71,75,79, 81,86,89,93,95-98, 100, 106, 109, 112, 113, 115, 117, 118, 121, 122, 141, 143, 144, 145
victorie, de la Samsara 23, ramura de palmier 35, Stea și semilună 42, și steag 51, și lance 58, la zaruri 87, 100, 110, 118, 119, 135, 145
vifor, vârtej 62, 81
vigilență 8, 98, 105, 113, 114, 116, 128, 129 vigină 70, 72, 74 vikingii 45, 111
virgină/virginitate 10, 72, 109, 122, 147 vezi castitate, inocență, alb virilitate 58, 103, 100, 104-
105, 113, 114 virtuți 60
virtuți cardinale 49, 51, 57, 60,77,87, 110, 112, vezi vitejia, justiția, prudența, vise 10, 11, 12, 106, 115, 139, 141, 144, 147, 149, 150, 151, 152, 154, 155
Vishnu 23, 26, 27, 62, 87, 98, 103, 104, 107, 108, 121, 134, 135 vitalitate 104, 129, 146 vitejie 51,57,98, 100, 130 viteză, velocitate, iuțeață 58,99, 100, 104,'108, 134
vitraliu 41 vrăjitoare 66, 67, 68, 69, 93, 100, 101, 102, 110, 130, 146
vrăjitorie 66-67
vulpe 101
vultur 9,31, 110, 111 vultur german 57 Vulturul american 52 wiccanism 65, 68-69 Wittgenstein, Ludwigz 13,
14
Yahwe 33, 103 Yama 103, 105, 116 Yang 25, 78, 81, 82, 86,98, 105, 107, 114
yantras 83
Yggdrasil 100, 102, 117
Yin 25,78, 82, 86, 98, 105, 107
yoga 27
zece, numeral 85, 87 zei solari 22, 29, 31, 81, 90
Zeița Naturii 30, 68 Zeița mamă 91, 102, 103, 115, 119, 120, 123, 125 zeitate supremă 21,23,26, 43, 50, 86 vezi religii individuale zero 81, 86
zeu al cerealelor 132 Zeus 32,36, 58,60,62,71, 72, 73, 87, 90, 92, 93, 94, 101, 103, 104, 105, 110, 111, 113, 115, 118, 119, 121, 127 vezi Jupiter
zgârcenie 61, 100, 102
zgomot 27, 47 zi 25,26,85,87, 110 ziduri 148 Zodiac chinezesc 65, 74, 98, 100, 101, 103, 104, 105, 114, 128 zodiac vestic 65, 69, 70-73, 97,98 zvastică 8, 27, 45, 49, 59, 62

SEMNE & SIMBOLURI

Ghid ilustrat Semnificații și origini

In întunecata preistorie, înainte de dezvoltarea limbii vorbite sau scrise, omul a folosit semne și simboluri pentru comunicare. Picturile rupestre mai vorbesc astăzi, alături de graiul intuitiv al simbolurilor adoptat de-a lungul mileniilor și investit cu o putere și o spontaneitate care transmit instantaneu sensul lor - oricum, tainic, obscur. Stenografia unui singur semn poate evoca o istorie, o expresie sau o emoție provocată, să definească o identitate sau să dețină o informație științifică complicată, fără să țină seama de limbă sau cultură.

Cele mai evidente semne, ca de pildă, săgețile indicatoare de direcție, sunt și cele mai cunoscute. Simbolurile exprimă însă concepte mult mai sofisticate, începând cu religia, mitologia și dezvoltarea culturilor lumii, semnele aparent comune, ca cercurile, crucile și zvasticile, s-au încărcat de sensuri complexe, suprapuse și uneori contradictorii. Ele pot fi privite ca și chei istorice și culturale.

Simboluri ca omul universal, pomul vieții și mandala, sunt comune tuturor culturilor. Simbolismul a găsit o rezonanță particulară în religie, așa cum se observă în hieroglifele Egiptului antic, în panteoanele greco-romane, în hinduism, în budism, iudaism și creștinism, și de asemenea, în cultura amerindiană, în șamanismul aborigen și african.

Cele mai familiare simboluri de identitate din prezent sunt logosurile obștești și steagurile naționale. Devizele heraldice folosite cândva pentru identificare în bătălii au scăpat în brațele regalității, nobilimii și corporațiilor, pe când totemurile amerindiene exprimă detalii asupra înrudirii și istoriei tribale.

Simbolismul este crucial pentru magie și ocultism, în instrumentarul cărora intră cozile de mătură, pentagramele magice și cărțile de joc, cărți de

(continuare pe coperta din spate)

(continuare la coperta din față)

ghicit - sunt pline de însemnătate, explorate aici sub forma satanismului, vicanismului, alchimiei, al Kabalei, I-Ching și a Tarotului. De asemenea, sunt discutate sisteme simbolice universale ca zodiacul astrologie, numerele și alfabetele. Psihologul Carl Jung credea că omul are o memorie inconștientă folclorică ce ne leagă de experiențele strămoșilor noștri. Simbolurile arhetipale propuse de el apar în visele, fanteziile și fobiile noastre.

Cu o introducere incisivă, șase capitole detaliate asupra însemnătății și originii a sute de simboluri, mai mult de 500 de ilustrații și un index referitor la pasaje din carte, acest fascinant volum este un ghid accesibil oricui și o referire de valoare care oferă cititorului o atractivă privire în limbajul bogat al semnelor și simbolurilor.

Scriitoarea Clare Gibson a editat cărți în domeniile istoriei, mitologiei și literaturii. A fost crescută în Germania și Olanda, a studiat în Kent, Anglia, iar apoi a primit graduația Universității londoneze King's College pentru istoria modernă și medievală. A lucrat ca editor al unei reviste săptămânale de comerț, ca reprezentanta publicațiilor unui institut de cercetare binațional și ca editor comisionar la o editură de cărți ilustrate. În compilarea acestui volum, și-a expus fondul său multicultural și vastele sale cunoștințe de istorie.

